บทบัญญัติเกี่ยวกับสตรีในอิสลาม

[ไทย – Thai – تايلاندي]

ผศ.ดร.มุฮำหมัดซากี เจ๊ะหะ

ผู้ตรวจทาน : ฆอซาลี เบ็ญหมัด

ที่มา : มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

2011 - 1433

IslamHouse.com

﴿أحكام المرأة في الشريعة الإسلامية﴾

« باللغة التايلاندية »

د. محمد زكي جيءهأ

المراجع: غزالي بن ماد

المصدر: جامعة جالا الإسلامية

2011 - 1433

IslamHouse.com

ด้วยพระนามของอัลลอฮฺ ผู้ทรงเมตตา ปรานียิ่งเสมอ

บทบัญญัติเกี่ยวกับสตรีในอิสลาม

คำนำของผู้เรียบเรียง

หนังสือเล่มนี้ถูกเรียบเรียงขึ้นมาเพื่อศึกษาบทบัญญัติของอิสลามที่เกี่ยวข้องกับสตรีโดยเฉพาะหนังสือเริ่มด้วยการศึกษาบทบัญญัติของสตรีในสังคม เช่น ครอบครัว การลดสายตาลงต่ำ เครื่องประดับ การต้อนรับแขก การไปมัสยิด เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้ศึกษาถึงการสมรสและความสัมพันธ์ทางเพศของสตรี โดยเน้นที่เงื่อนไขการสมรส การหย่า ตลอดจนการแต่งงานกับสตรีชาวคัมภีร์ หรือสตรีที่นับถือศาสนายิวและคริสต์ หนังสือเล่มนี้ยังได้กล่าวถึงการมีภรรยาหลายคนและปรากฏการณ์ของความเข้าใจผิด

นอกเหนือจากเนื้อหาที่ได้กล่าวมาข้างต้น หนังสือเล่มนี้ยังได้ศึกษาความผิดประเวณี(ซินา) ความผิดฐานกล่าวหาผู้บริสุทธิ์ว่ากระทำผิดซินา การ*ลิอาน*ซึ่งเป็นกระบวนการที่สามีกล่าวหาว่าภรรยามีชู้ การวางแผนครอบครัวและการทำแท้ง ความเท่าเทียมระหว่างสตรีและชายในอิสลาม สิทธิของสตรีในด้านการศึกษาและเศรษฐกิจ ตลอดจนการเรียกร้องความเท่าเทียมของสตรีในประเทศมุสลิมต่างๆ

ผู้เรียบเรียงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับอิสลาม หากหนังสือเล่มนี้มีความบกพร่องประการใด ผู้เรียบเรียงขอน้อมรับความบกพร่องเหล่านั้นไว้แต่ผู้เดียว และปราถนาที่จะปรับปรุงหนังสือเล่มนี้ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

ท้ายนี้ผู้เรียบเรียงขอขอบคุณอาจารย์ฆอซาลี เบ็ญหมัดที่กรุณาตรวจทานต้นฉบับ และขอขอบคุณสำนักวิจัยและแต่งตำรา มหาวิทยาลัยอิสลามยะลาที่กรุณาสนับสนุนงบประมาณในการเรียบเรียงครั้งนี้

ดร.มุฮำหมัดซากี เจ๊ะหะ
มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

บทนำ

﴿ إِذۡ قَالَتِ ٱمۡرَأَتُ عِمۡرَٰنَ رَبِّ إِنِّي نَذَرۡتُ لَكَ مَا فِي بَطۡنِي مُحَرَّرٗا فَتَقَبَّلۡ مِنِّيٓۖ إِنَّكَ أَنتَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ ٣٥ فَلَمَّا وَضَعَتۡهَا قَالَتۡ رَبِّ إِنِّي وَضَعۡتُهَآ أُنثَىٰ وَٱللَّهُ أَعۡلَمُ بِمَا وَضَعَتۡ وَلَيۡسَ ٱلذَّكَرُ كَٱلۡأُنثَىٰۖ وَإِنِّي سَمَّيۡتُهَا مَرۡيَمَ وَإِنِّيٓ أُعِيذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا مِنَ ٱلشَّيۡطَٰنِ ٱلرَّجِيمِ ٣٦ ﴾ [ال عمران: ٣٥- ٣٦]

ความว่า *จงรำลึกถึงขณะที่ภรรยาของอิมรอนกล่าวว่า โอ้พระผู้เป็นเจ้าของข้าพระองค์! แท้จริงข้าพระองค์ได้บนไว้ว่าให้สิ่ง (บุตร) ที่อยู่ในครรภ์ของข้าพระองค์ถูกเจาะจงอยู่ในฐานะผู้เคารพอิบาดะฮฺต่อพระองค์และรับใช้พระองค์เท่านั้น ดังนั้นของพระองค์ได้โปรดรับจากข้าพระองค์ด้วยเถิด แท้จริงพระองค์ท่านเป็นผู้ทรงได้ยิน ผู้ทรงรอบรู้*[1] *ครั้นเมื่อนางได้คลอดบุตร นางก็กล่าวว่าโอ้พระเจ้าของข้าพระองค์! แท้จริงข้าพระองค์ได้คลอดบุตรเป็นหญิงและอัลลอฮฺนั้นทรงรู้ดียิ่งกว่าถึงบุตรที่นางได้คลอดมา และใช่ว่าเพศชายนั้นจะเหมือนกับเพศหญิงก็หาไม่ และข้าพระองค์ได้ตั้งชื่อเขาว่า "มัรฺยัม" แล้วข้าพระองค์ขอต่อพระองค์ให้ทรงคุ้มครองนาง และลูกของนางให้พ้นจากชัยฏอนที่ถูกขับไล่*[2]

---

[1] *อาละอิมรอน* (3): 35

[2] *อาละอิมรอน* (3): 36

อัลลอฮฺได้ทรงสร้างชายและหญิงให้มีบทบาทในสังคม โครงสร้างทางสรีระของหญิงเหมาะให้นางทำหน้าที่ในฐานะของมารดา ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างครอบครัวที่มั่นคงและอบอุ่น

อเล็กซิส แคร์เริล (Alexis Carrel) เจ้าของรางวัลโนเบลชาวฝรั่งเศสได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างชายและหญิงว่าเพศทั้งสองจะมีความแตกต่างในเรื่องของโครงสร้างธรรมชาติอย่างชัดเจน[3]

อเล็กซิส แคร์เริล ยังได้กล่าวต่อไปอีกว่า *"การลืมข้อเท็จจริงดังกล่าวทำให้นักเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิของสตรีมีความเชื่อว่าทั้งชายหญิงควรมีหน้าที่รับผิดชอบอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งแท้จริงแล้วหญิงจะมีอวัยวะของร่างกายตลอดจนระบบประสาทที่แตกต่างจากชายโดยสิ้นเชิง"*[4] เขาได้อธิบายต่อไปว่า *"หญิงควร พัฒนาสมรรถภาพของตัวเองโดยไม่พยายามเลียนแบบผู้ชาย"* ซึ่งสมรรถภาพดังกล่าวจะเกี่ยวข้องกับภาระหน้าที่ภายในครอบครัว เช่น การเป็นแม่บ้าน การอบรมเลี้ยงดูบุตร และการสร้างความสุขภายในบ้าน

นายแพทย์มุฮัมมัด อะบูซะอูดได้อธิบายว่าถ้าหากหญิงได้รับฮอร์โมนของเพศชายแล้ว นางจะกลายเป็นบุคคลที่แข็งกร้าว ในทางกลับกันถ้าหากชายที่มีความก้าวร้าวและชอบความรุนแรงได้รับฮอร์โมน

---

[3] Alexis Carrel, *Man and the Unknown,* อ้างใน *Spectrum, Yaqeen International*, เล่มที่ 28, เลขที่ 24, 22 เมษายน 1980, หน้า 275

[4] *เรื่องเดียวกัน*

ของเพศหญิงแล้ว มีความเป็นไปได้สูงว่าเขาก็จะกลายเป็นคนที่สงบเสงี่ยมและมีพฤติกรรมที่อ่อนโยนเยี่ยงสตรีเพศ[5]

นายแพทย์มุฮัมมัด อะบูซะอูดยังได้กล่าวต่อไปอีกว่า ถ้าหากชายใดได้ผ่าตัดเปลี่ยนเป็นเพศหญิงแล้ว ฮอร์โมนเพศหญิงกลายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเขาเพื่อสร้างเต้านมและกระตุ้นอารมณ์เพศ ตลอดจนเพื่อขจัดขนบนใบหน้าและลำตัว เขายังได้ค้นพบอีกว่าเมื่อชายผ่าตัดเปลี่ยนเป็นเพศหญิงได้รับฮอร์โมนดังกล่าวแล้วสัญชาติญาณของหญิงจะเกิดขึ้นทันที ความต้องการในการพูดจะมีมากขึ้น อารมณ์ของเพศหญิงจะเกิดขึ้นอย่างชัดเจน จะมีการหลั่งน้ำตาเมื่อมีอาการดีใจหรือเสียใจ ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นลักษณะทางธรรมชาติที่มีอยู่ในตัวของหญิงทุกคน[6]

ส่วน Weitz ให้ทัศนะว่า *“หลักฐานที่พบในตัวสัตว์แสดงให้เห็นถึงสัญชาติญาณของมารดาได้เป็นอย่างดี ฮอร์โมนเพศหญิงมีส่วนสำคัญในการสร้างพฤติกรรมของความเป็นมารดา”*[7] สัตว์เพศผู้จะไม่ดูแลลูก

---

[5] Muhammad Abu Saud, Sex Roles, a Muslim Point of View, *Al-Ittihad*, เล่มที่ 15, เลขที่ 3, กรกฎาคม 1978, หน้า 14

[6] *เรื่องเดียวกัน*

[7] Weitz, Shirley, *Sex Roles*, New York: Oxford University Press, 1977, หน้า 42

แรกเกิดเหมือนกับสัตว์เพศเมีย การทดลองในตัวลิงสามารถค้นพบว่าลิงตัวเมียเมื่อได้รับฮอร์โมนเพศผู้จะฆ่าลูกแรกเกิดของตัวเองทันที[8]

แท้จริงแล้วเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่ทารกเพศหญิงจะเกิดมาพร้อมกับสัญชาติญาณของความเป็นมารดา หญิงจะมีความห่วงใยในตัวเด็กมากกว่าชาย จากจุดนี้เองทำให้เราสามารถเข้าใจว่าสาเหตุที่เด็กหญิงชอบตุ๊กตาเป็นชีวิตจิตใจ นอกจากนี้ Weitz ยังแสดงให้เห็นว่าเด็กหญิงที่ได้รับฮอร์โมนเพศชายมากเกินไปจะมีความห่วงใยตัวเด็กน้อยกว่าเด็กหญิงทั่วไป[9]แต่ยังมากกว่าเด็กชายทั่วไป พฤติกรรมของมารดาจะมีความรัก ความเมตตา และพร้อมให้การปกป้องลูกตัวเองให้พ้นจากภยันตรายต่างๆ

ในขณะที่ Diamond ให้ทัศนะว่าสตรีจะเกิดมาพร้อมกับสัญชาติญาณของความเป็นมารดาและจะมีบทบาทที่แตกต่างจากชาย[10] สิ่งที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งก็คือความแตกต่างทางเพศได้สร้างความแตกต่างในวิธีของการเลี้ยงเด็กระหว่างบิดากับมารดาซึ่งจะพบว่ามารดาจะมีความอดทนต่อตัวเด็กชายมากกว่าเด็กหญิง ในขณะที่บิดาจะมีความอดทนต่อเด็กหญิงมากกว่าเด็กชาย

---

[8] Lynn, D.B., *The Father, His Role in Child Development,* California: Monterey Books, 1974, หน้า 14-21

[9] Weitz, Shirley, *Sex Roles*, อ้างแล้ว, หน้า 42

[10] Diamond M.A., *A Critical Evaluation of the Ontogeny of Human Sexual Behaviour, Quarterly Review of Biology,* 40 (1965).

ส่วน ดร. Alexis Carrel มีความเห็นว่าความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิงจะเป็นเรื่องของระบบประสาท อารมณ์และภาวะจิตใจ

ท่านนบีได้แนะนำให้ชายและหญิงมุสลิมทำการสมรสและสร้างครอบครัวที่มั่นคงซึ่งจะส่งผลดีต่อสังคมส่วนรวม ดังนั้นบทบาทของหญิงมุสลิมะฮฺคือการเลี้ยงดูอบรมบุตรและสร้างครอบครัวที่อบอุ่น

ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของบิดามารดาที่จะต้องผึกฝนบุตรีตั้งแต่เยาว์วัยเกี่ยวกับการเป็นแม่บ้านที่ดี Lodovici ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า *“สิ่งที่ควรให้ความสำคัญมากกว่าที่เคยทำในอดีตก็คือการฝึกฝนให้เด็กผู้หญิงให้มีความพร้อมในการสร้างครอบครัวที่สมบูรณ์”*[11]

ดังนั้น อิสลามจึงถือว่าหญิงเป็นคู่ครองของชายที่จะต้องร่วมกันสร้างความอบอุ่นภายในครอบครัว หญิงบริสุทธิ์ที่ประกอบแต่คุณงามความดีนั้นถือว่าเป็นศรีแก่สามีและจะส่งผลให้บุตรเป็นคนเคร่งครัดในศาสนา ดังนั้นสตรีมุสลิมจะต้องเข้าใจถึงคุณค่าของบทบาทที่กำหนดโดยอัลลอฮฺและศาสนทูตของพระองค์และต้องมีความภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว

---

[11] Lodovici, Anthony, M., อ้างใน *Spectrum, Yaqeen International*, เล่มที่ 28, 1980.

บทที่ 1
สตรีในอัล-กุรอานและอัซ-ซุนนะฮฺ

เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับพระเจ้าแล้ว เราจะพบว่าอิสลามถือว่าชายและหญิงไม่มีความแตกต่างกัน เนื่องจากเพศทั้งสองจะได้รับผลตอบแทนที่เท่าเทียมกันสำหรับการประกอบคุณงามความดีและบทลงโทษที่เหมือนกันสำหรับการก่อกรรมทำชั่ว ดังที่อัลลอฮฺตรัสไว้ว่า

﴿وَلَهُنَّ مِثْلُ ٱلَّذِى عَلَيْهِنَّ بِٱلْمَعْرُوفِۚ ﴾ [البقرة: ٢٢٨]

ความว่า *และพวกนางนั้นจะได้รับเช่นเดียวกับสิ่งที่เป็นหน้าที่ของพวกนางจะต้องปฏิบัติโดยชอบธรรม*[12]

อัลลอฮฺได้ทรงกล่าวถึงผู้ศรัทธาโดยใช้คำว่า *"ผู้ศรัทธาชายและหญิง"* เพื่อเน้นถึงความเท่าเทียมระหว่างชายและหญิงเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตลอดจนการประกอบคุณงามความดี โดยพระองค์ตรัสว่า

﴿ إِنَّ ٱلْمُسْلِمِينَ وَٱلْمُسْلِمَٰتِ وَٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ وَٱلْقَٰنِتِينَ وَٱلْقَٰنِتَٰتِ وَٱلصَّٰدِقِينَ وَٱلصَّٰدِقَٰتِ وَٱلصَّٰبِرِينَ وَٱلصَّٰبِرَٰتِ وَٱلْخَٰشِعِينَ وَٱلْخَٰشِعَٰتِ وَٱلْمُتَصَدِّقِينَ وَٱلْمُتَصَدِّقَٰتِ وَٱلصَّٰٓئِمِينَ وَٱلصَّٰٓئِمَٰتِ وَٱلْحَٰفِظِينَ فُرُوجَهُمْ

[12] *อัล-บะเกาะเราะฮฺ* (2): 228

﴿وَٱلۡحَٰفِظَٰتِ وَٱلذَّٰكِرِينَ ٱللَّهَ كَثِيرٗا وَٱلذَّٰكِرَٰتِ أَعَدَّ ٱللَّهُ لَهُم مَّغۡفِرَةٗ وَأَجۡرًا عَظِيمٗا ٣٥﴾ [الأحزاب: ٣٥]

ความว่า *แท้จริงบรรดาผู้นอบน้อมชายและหญิง บรรดาผู้ศรัทธาชายและหญิง บรรดาผู้ภักดีชายและหญิง บรรดาผู้สัตย์จริงชายและหญิง บรรดาผู้อดทนชายและหญิง บรรดาผู้ถ่อมตัวชายและหญิง บรรดาผู้บริจาคทานชายและหญิง บรรดาผู้ถือศิลอดชายและหญิง บรรดาผู้รักษาอวัยวะเพศของพวกเขาที่เป็นชายและหญิง บรรดาผู้รำลึกถึงอัลลอฮฺอย่างมากที่เป็นชายและหญิงนั้น อัลลอฮฺได้ทรงเตรียมไว้สำหรับพวกเขาแล้ว ซึ่งการอภัยโทษและรางวัลอันใหญ่หลวง*[13]

อายะฮฺอัล-กุรอานข้างต้นได้แย้งข้ออ้างของศาสนาคริสต์ที่กล่าวว่าหญิงไม่มีจิตวิญญานและพวกนางจะเกิดมาในโลกหน้า (*อะคีเราะฮฺ)* โดยปราศจากเพศ แต่อัล-กุรอานได้บัญญัติว่าหญิงมีจิตวิญญานเหมือนกับชายและจะเข้าสวนสวรรค์ถ้าหากว่านางได้ประกอบคุณงามความดี ดังที่อัลลอฮฺตรัสไว้ว่า

﴿ٱدۡخُلُواْ ٱلۡجَنَّةَ أَنتُمۡ وَأَزۡوَٰجُكُمۡ تُحۡبَرُونَ ٧٠﴾ [الزخرف: ٧٠]

ความว่า *พวกเจ้าจงเข้าไปในสวนสวรรค์ทั้งตัวของพวกเจ้าและคู่ครองของพวกเจ้าอย่างแช่มชื่นแจ่มใส*[14]

---

[13] *อัล-อะหฺซาบ*(33): 35

[14] *อัซ-ซุครุฟ* (43): 70

อัลลอฮฺยังได้ตรัสอีกว่า

﴿ مَنۡ عَمِلَ صَٰلِحٗا مِّن ذَكَرٍ أَوۡ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤۡمِنٞ فَلَنُحۡيِيَنَّهُۥ حَيَوٰةٗ طَيِّبَةٗۖ ﴾ [النحل: ٩٧]

ความว่า *ผู้ใดปฏิบัติความดีไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิงก็ตาม โดยที่เขาเป็นผู้ศรัทธา ดังนั้นเราจะให้เขาดำรงชีวิตที่ดี*[15]

นอกจากนี้อัลลอฮฺยังได้ตักเตือนชายที่ชอบกดขี่หรือข่มเหงภรรยาว่า

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا يَحِلُّ لَكُمۡ أَن تَرِثُواْ ٱلنِّسَآءَ كَرۡهٗاۖ وَلَا تَعۡضُلُوهُنَّ لِتَذۡهَبُواْ بِبَعۡضِ مَآ ءَاتَيۡتُمُوهُنَّ إِلَّآ أَن يَأۡتِينَ بِفَٰحِشَةٖ مُّبَيِّنَةٖۚ وَعَاشِرُوهُنَّ بِٱلۡمَعۡرُوفِۚ فَإِن كَرِهۡتُمُوهُنَّ فَعَسَىٰٓ أَن تَكۡرَهُواْ شَيۡـٔٗا وَيَجۡعَلَ ٱللَّهُ فِيهِ خَيۡرٗا كَثِيرٗا ١٩ ﴾ [النساء: ١٩]

ความว่า *ผู้ศรัทธาทั้งหลายไม่อนุมัติแก่พวกเจ้า การที่พวกเจ้าจะเอาบรรดาหญิงเป็นมรดกด้วยการบังคับ และไม่อนุมัติเช่นเดียวกันการที่พวกเจ้าจะขัดขวางบรรดานางเพื่อพวกเจ้าจะเอาบางส่วนของสิ่งที่พวกเจ้าได้ให้แก่พวกนาง นอกจากว่าพวกนางจะกระทำสิ่งลามก อันชัดแจ้งเท่านั้น และจงอยู่ร่วมกับพวกนางด้วยดี หากพวกเจ้าเกลียดพวกนางก็*

[15] *อันนะหฺลฺ* (16): 97

อาจเป็นไปได้ว่าการที่พวกเจ้าเกลียดสิ่งหนึ่งขณะเดียวกันอัลลอฮฺก็ทรงให้มีในสิ่งนั้น ซึ่งความดีอันมากมาย[16]

เมื่อพิจารณาถึงความเป็นจริงว่าสมัยก่อนอิสลามชาวอาหรับเคยฝังทารกเพศหญิงทั้งเป็นและเมื่อถึงวันฉลองเทศกาลประจำปีก็จะให้หญิงเต้นระบำเปลื้องผ้ารอบๆ กะบะฮฺ[17] นอกจากนี้ยังปฏิบัติต่อเพศหญิงเยี่ยงทาส ใช้นางเป็นที่ระบายอารมณ์ตัณหา หญิงไม่มีสิทธิและฐานะในสังคม จึงสามารถกล่าวได้ว่าหลักคำสอนของอัล-กุรอานได้ปฏิรูปสังคมอาหรับครั้งใหญ่ ทั้งยังสามารถขจัดสิ่งเลวร้ายต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม

บางศาสนาถือว่าหญิงเป็นเพศที่มีบาปและมีสิ่งชั่วร้ายติดตัวมาแต่กำเนิด และถือว่าชายมีความดีและมีเกียรติมาตั้งแต่กำเนิด ส่วนอิสลามถือว่าทั้งชายและหญิงมีความเสมอภาคกัน เกิดจากวิญญาณเดียวกัน ดังที่อัลลอฮฺตรัสว่า

﴿ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِى خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَٰحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَآءً ۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِى تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلْأَرْحَامَ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ۝١ ﴾ [النساء: ١]

ความว่า *มนุษยชาติทั้งหลายจงยำเกรงพระเจ้าของพวกเจ้าที่ได้บังเกิดพวกเจ้ามาจากชีวิตหนึ่งและได้ทรงบังเกิดจากชีวิตนั้นซึ่งคู่ครองของเขา*

[16] *อัน-นิซาอฺ* (4): 19

[17] โปรดดูความหมายในคำอธิบายศัพท์

และได้ทรงให้แพร่สะพัดไปจากทั้งสองนั้นซึ่งบรรดาชายและบรรดาหญิงอันมากมาย และจงยำเกรงอัลลอฮฺที่พวกเจ้าต่างขอกันด้วยพระองค์และพึงรักษาเครือญาติ แท้จริงอัลลอฮฺทรงสอดส่องดูพวกเจ้าอยู่เสมอ[18]

อัล-กุรอานได้ให้ความสำคัญความเป็นเอกภาพระหว่างชายและหญิงโดยใช้คำเปรียบเทียบที่เหมาะสมยิ่ง ดังที่อัลลอฮฺตรัสว่า

﴿هُنَّ لِبَاسٌ لَّكُمۡ وَأَنتُمۡ لِبَاسٌ لَّهُنَّۗ﴾ [البقرة: ١٨٧]

ความว่า *นางทั้งหลายนั้นคือเครื่องนุ่งห่มของพวกเจ้า และพวกเจ้าก็คือเครื่องนุ่งห่มของพวกนาง*[19]

เนื่องจากเครื่องนุ่งห่มใช้สำหรับปกปิดร่างกาย ดังนั้นทั้งสามีและภรรยาจึงมีหน้าที่ปกป้องความบริสุทธิ์ของกันและกันโดยผ่านการสมรส เครื่องนุ่งห่มสามารถสร้างความอบอุ่นให้แก่ร่างกายได้เป็นอย่างดี สามีจะได้รับความอบอุ่นจากภรรยา เช่นเดียวกับที่ภรรยาจะได้รับความอบอุ่นจากสามี *"เครื่องนุ่งห่มเป็นเครื่องประดับของร่างกายที่สวยงาม ด้วยเหตุนี้ภรรยาเป็นเครื่องประดับให้สามีเหมือนกับที่สามีต้องปฏิบัติในสิ่งเดียวกันต่อนาง"*[20]

---

[18] *อัน-นิซาอฺ* (4): 1

[19] *อัล-บะเกาะเราะฮฺ* (2): 187

[20] Nazhat Afza, *The Position of Women in Islam*, Karachi, 1968, หน้า 11

อิสลามปฏิเสธแนวความคิดที่ว่าหญิงเป็น *"สาเหตุแห่งความชั่วร้าย"* โดยสิ้นเชิง แต่อัล-กุรอานเรียกหญิงว่า *มุหเศาะนาต* (ป้อมปราการแห่งความชั่วร้าย) ทั้งนี้เนื่องจากว่าหญิงที่ดีจะช่วยให้ชายดำรงอยู่ในความเที่ยงแท้แห่งชีวิต ด้วยเหตุนี้ท่านนบีจึงถือว่าการแต่งงานเป็นการประกอบคุณงามความดีที่สูงส่ง ดังที่ท่านนบีได้กล่าวไว้ว่า *"เมื่อชายคนใดแต่งงาน ถือว่าเขาได้บรรลุภาระทางศาสนาไปครึ่งหนึ่งแล้ว"*

ท่านนบีสนับสนุนให้มุสลิมทุกคนทำการสมรสโดยกล่าวว่า *"การแต่งงานเป็นส่วนหนึ่งของแนวทางของฉัน และใครก็ตามที่หลีกเลี่ยงแนวทางของฉัน ไม่ถือว่าเป็นบุคคลจากกลุ่มของฉัน"*

อัล-กุรอานได้บัญญัติถึงเหตุผลของการแต่งงานไว้ดังนี้

﴿ وَمِنۡ ءَايَٰتِهِۦٓ أَنۡ خَلَقَ لَكُم مِّنۡ أَنفُسِكُمۡ أَزۡوَٰجٗا لِّتَسۡكُنُوٓاْ إِلَيۡهَا وَجَعَلَ بَيۡنَكُم مَّوَدَّةٗ وَرَحۡمَةًۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يَتَفَكَّرُونَ ٢١ ﴾ [الروم: ٢١]

ความว่า *และหนึ่งจากสัญญาณทั้งหลายของพระองค์คือทรงสร้างคู่ครองให้แก่พวกเจ้าจากตัวของพวกเจ้าเอง เพื่อพวกเจ้าจะได้มีความสุขอยู่กับนางและทรงให้มีความรักใคร่และความเมตตาระหว่างพวกเจ้า แท้จริงในการนี้แน่นอนย่อมเป็นสัญญาณแก่หมู่ชนผู้ใคร่ครวญ*[21]

[21] *อัรรูม* (30): 21

ท่านนบีได้กล่าวแก่อุมัรว่า *“ฉันจะไม่เล่าเกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีค่าที่สุดซึ่งผู้ชายควรสงวนรักษาไว้กระนั้นหรือ? นั้นก็คือภรรยาที่ทรงคุณธรรมซึ่งได้สร้างความสุขให้แก่สามีในยามที่สามีมองหน้าของนางและสงวนตัวในยามที่สามีไม่อยู่บ้าน”*

ในอีกเหตุการณ์หนึ่งท่านนบีได้กล่าวว่า *“ทรัพย์สินที่มีค่าที่สุดซึ่งผู้ชายมีสิทธิครอบครองได้นั้น ได้แก่คำพูดที่รำลึก (อัลลอฮฺ) อยู่เสมอ จิตใจที่ชุโกร(ขอบคุณ) และหญิงศรัทธาที่ได้ช่วยสามีในหนทางของศาสนา”* ท่านนบียังได้กล่าวอีกว่า *“โลกทั้งหมดเป็นของเล่นและของเล่นที่ดีที่สุดคือภรรยาที่มีคุณธรรม”*

สมัยก่อนอิสลาม หญิงจะถูกปฏิบัติเยี่ยงสัตว์ ท่านนบีประสงค์ขจัดสิ่งชั่วร้ายทั้งหมดที่เกิดขึ้นกับหญิงด้วยหลักคำสอนที่สั่งให้ทุกคนมีความเมตตาต่อพวกนางว่า *“จงมีความยำเกรงต่ออัลลอฮฺในเรื่องผู้หญิง”* ท่านนบียังกล่าวอีกว่า *“บุคคลที่ดีที่สุดในระหว่างพวกเจ้าคือผู้ที่ปฏิบัติอย่างดีต่อภรรยาของเขา” “มุสลิมต้องไม่เกลียดชังภรรยาและถ้าหากว่าเขาไม่พอใจต่อความบกพร่องบางอย่างของนาง ก็ให้เขาจงพอใจกับสิ่งที่ดีงามที่อยู่ในตัวนาง”* และ *“การที่มุสลิมมีมรรยาทและมีความปราณีต่อภรรยาของเขามากเท่าใด ความสมบูรณ์ในศรัทธาของเขาจะเพิ่มขึ้นมากเท่านั้น”*

ท่านนบีได้กำชับให้มุสลิมมีความเมตตาต่อภรรยา เมื่อท่านได้แสดง*คุตบะฮฺ* ที่ทุ่งอะเราะฟะฮฺ ต่อหน้า เศาะฮาบะฮฺ (สาวกของท่านนบี) จำนวนหนึ่งแสนสองหมื่นสี่พันคนที่มาประกอบพิธีหัจญ์ *อัล-วะดาอฺ*

(หัจญ์อำลา) ซึ่งท่านนบีได้กำชับมุสลิมทุกคนเคารพและเมตตาต่อเพศหญิง

ท่านนบีได้กล่าวต่อไปว่า *“จงยำเกรงต่ออัลลอฮฺในเรื่องของหญิง แท้จริงแล้วพวกเจ้าแต่งงานกับพวกนางด้วยความไว้วางใจของอัลลอฮฺและทำให้เรือนร่างของนางเป็นที่อนุมัติด้วยคำกล่าวของพระองค์ พวกเจ้ามีสิทธิเหนือพวกนางและพวกนางก็มีสิทธิเหนือพวกเจ้าในเรื่องค่าเลี้ยงดูซึ่งพวกเจ้าต้องจ่ายให้แก่พวกนางตามฐานะของพวกเจ้า”*

อิสลามถือว่าหญิงมีความสามารถและมีสิทธิอย่างสมบูรณ์ เช่น นางมีอำนาจทำนิติกรรมสัญญาหรือพินัยกรรมด้วยตัวของนางเอง นอกจากนั้นแล้วนางยังมีสิทธิรับมรดกในฐานะที่เป็นมารดา ภรรยา พี่น้องหญิงและบุตรี และที่สำคัญที่สุดคือนางมีอิสระอย่างเต็มที่ในการเลือกสามี

สังคมอาหรับก่อนอิสลามถือว่าทารกเพศหญิงเป็นสิ่งน่ารังเกียจ บุคคลที่ได้ทารกเพศหญิงจะมีความอับอายอย่างร้ายแรง ดังนั้นทารกเหล่านั้นจะถูกฝังทั้งเป็น ท่านนบีจึงต่อต้านการกระทำดังกล่าวโดยแสดงให้เห็นว่าการเลี้ยงดูบุตรีอย่างดีนั้นสามารถคุ้มกันเขาให้พ้นจากไฟนรก

ท่านหญิงอาอิชะฮฺรายงานว่ามีหญิงนางหนึ่งเข้ามาในบ้านของท่านนบีพร้อมกับบุตรีสองคน นางได้ขอบริจาคทาน แต่ท่านหญิงอาอิชะฮฺไม่มีสิ่งของจะให้นางเลยนอกจากผลอินทผลัม เมื่อได้รับผลอินทผลัมแล้วนางได้แบ่งให้แก่บุตรีทั้งสอง โดยที่นางเองไม่รับประทานเลย

หลังจากที่หญิงคนนั้นจากไปแล้ว ท่านนบีจึงได้กลับมา ท่านหญิงอาอิชะฮฺจึงได้เล่าเรื่องราวทั้งหมดให้แก่ท่านนบีฟัง ท่านนบีจึงได้กล่าวว่าเมื่อหญิงคนนั้นถูกนำตัวไปสอบสวน (ในวันกิยามะฮฺ) เกี่ยวกับบุตรีทั้งสองคนของนาง เด็กทั้งสองจะขอความคุ้มครองจากอัลลอฮฺให้นางพ้นจากไฟนรก

ความทุกข์ทรมานที่รุนแรงที่สุดของหญิงก็คือเมื่อสามีของนางได้เสียชีวิตลงและปล่อยให้นางต้องรับผิดชอบเลี้ยงดูบุตรตามลำพัง โลกตะวันตกกำลังเผชิญกับปัญหานี้และนับวันก็ยิ่งทวีความรุนแรง ท่านนบีเองชอบให้ความช่วยเหลือแก่หญิงหม้าย จะเห็นได้ว่าภรรยาส่วนใหญ่ของท่านนบีจะเป็นหญิงหม้าย นอกจากนี้ท่านนบียังได้สนับสนุนให้บรรดาสาวก (*เศาะฮาบะฮฺ*) ของท่านปฏิบัติเหมือนกับท่าน

อะบูฮุร็ยเราะฮฺรายงานว่าท่านนบีได้กล่าวว่า *"ผู้ใดช่วยหญิงหม้ายหรือผู้ขัดสนถือว่าเป็น มุญาฮิด (ผู้ต่อสู้) ในหนทางของอัลลอฮฺหรือเสมือนกับบุคคลที่ตื่นขึ้นมาทำการละหมาดในเวลากลางคืนและถือศิลอดในเวลากลางวัน"*

หญิงในฐานะที่เป็นมารดาถือว่าเป็นบุคคลที่คู่ควรได้รับการยกย่องในอิสลาม อัล-กุรอานได้กล่าวถึงสิทธิของมารดาในหลายๆ อายะฮฺด้วยกันโดยที่สั่งให้มุสลิมทุกคนให้ความเคารพแก่มารดาและทำความดีต่อพวกนาง ถึงแม้ว่ามารดาบางคนอาจจะไม่เป็นผู้ศรัทธาก็ตาม ท่านนบีได้กำชับว่า สิทธิของมารดานั้นมีความสำคัญยิ่ง

อะบูฮุรัยเราะฮฺรายงานว่ามีผู้ชายคนหนึ่งมาหาท่านนบี *“โอ้! ท่านศาสนทูตของอัลลอฮฺ บุคคลใดที่ฉันสมควรทำดีมากที่สุด?”* ท่านนบีตอบว่า *“มารดาของเจ้า”* ชายคนนั้นก็ยังถามต่อไปว่า *“หลังจากนั้นใคร?”* ท่านนบีตอบว่า *“มารดาของเจ้า”* ชายคนนั้นก็ยังถามอีกว่า *“หลังจากนั้นใคร”* ท่านนบีตอบว่า *“มารดาของเจ้า”* ชายคนนั้นยังถามต่อไปอีกว่า “หลังจากนั้นใคร” ท่านนบีตอบว่า *“บิดาของเจ้า”*

ในหะดีษอื่นท่านนบีได้แนะนำให้ผู้ศรัทธาคนหนึ่งมิให้ร่วมทำสงครามกับชาวกุร็อยชฺเพื่อปกป้องอิสลามแต่ให้ดูแลมารดาของเขาแทน โดยกล่าวว่าการดูแลมารดาจะทำให้หลุดพ้นจากไฟนรก

มุอาวิยะฮฺซึ่งเป็นบุตรของญะฮีมะฮฺได้รายงานว่า ญะฮีมะฮฺได้มาหาท่านนบีและกล่าวว่า *“โอ้! ท่านศาสนทูตของอัลลอฮฺ ฉันต้องการเข้าร่วมต่อสู้ (ในหนทางของอัลลอฮฺ) และฉันมาหาท่านก็เพื่อขอคำแนะนำจากท่าน”* ท่านนบีตอบว่า *“อยู่ในดุลพินิจของมารดาของเจ้า เนื่องจากว่าสวนสวรรค์อยู่ภายใต้ฝ่าเท้าของนาง”*

บรรดาสหายของท่านนบีได้รับเอาหลักคำสอนและเปลี่ยนพฤติกรรมของสังคมที่มีต่อบรรดาสตรี พวกเขาไม่ถือว่าสตรีเป็นเพียงสิ่งของเครื่องใช้อีกต่อไป แต่ถือว่าพวกนางเป็นส่วนสำคัญของสังคม เป็นครั้งแรกที่สตรีมีสิทธิได้รับส่วนแบ่งในมรดก ในบรรยากาศของสังคมใหม่หญิงได้ค้นพบตัวเองเป็นสมาชิกสำคัญของสังคมเช่นเดียวกันกับชาย หญิงสามารถสร้างคุณประโยชน์อย่างใหญ่หลวงต่ออิสลามโดยเฉพาะในสงครามที่ทำกับ *กุฟฟาร* (ผู้ปฏิเสธการศรัทธา) มีหญิงหลายคนมีส่วน

ร่วมในสงคราม การที่หญิงช่วยเหลือสามีในสนามสงคราม หรือผู้หญิงที ประกอบธุรกิจและออกจากบ้านเพื่อหารายได้กลายเป็นภาพที่สามารถ พบเห็นได้ทั่วไป

ท่านหญิงอาอิชะฮฺ รายงานว่า เซาดะฮฺ บินตฺ ซัมอะฮฺ ได้ออกจากบ้านในยามค่ำคืน ปรากฏว่าท่านอุมัรได้เห็นนางและจำนางได้เลยได้กล่าวว่า *“ด้วยพระนามของอัลลอฮฺ, โอ้! เซาดะฮฺ ทำไมเจ้าจึงไม่หลบพวกเรา ? นางจึงได้กลับไปหาท่านนบีและเล่าเรื่องราวทั้งหมดให้ท่านนบีได้ฟัง ซึ่งในขณะนั้นท่านนบีกำลังรับประทานอาหารมื้อเย็นอยู่ ท่านนบีได้กล่าวว่า “อัลลอฮฺทรงอนุญาตให้เจ้าออกนอกบ้านเพื่อหาปัจจัยยังชีพ”*

ความโดดเด่นของหลักคำสอนอิสลามเกี่ยวกับชายและหญิงก็คือสามีและภรรยาต้องมีส่วนร่วมในการสร้างความสุขภายในบ้านโดยที่ทั้งสองจะต้องมีความซื่อสัตย์และมอบความไว้วางใจซึ่งกันและกันและจะต้องสนใจในสวัสดิการของกันและกันตลอดจนสวัสดิการของบุตร หญิงถูกคาดหวังว่าจะมีอิทธิพลด้านมนุษยธรรมเหนือสามีเพื่อบรรเทาความแข็งกร้าวที่มีอยู่ตามธรรมชาติของเขา ในขณะที่ชายถูกสั่งให้การศึกษาและอบรมแก่หญิงเพื่อให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพต่อไป

ท่านนบีได้ให้ความสำคัญกับคุณลักษณะข้างต้นเป็นอย่างมาก โดยสนับสนุนให้ชายแต่งงานกับหญิงที่เคร่งครัดในศาสนาและมีความซื่อสัตย์ต่อสามีและมีความเมตตาต่อบุตร ท่านนบีได้กล่าวว่า *“ในบรรดาประชาชาติของฉัน ผู้ชายที่ดีที่สุดคือบุคคลที่กระทำดีต่อภรรยาของเขาและสตรีที่ดีที่สุดคือผู้ที่กระทำดีต่อสามี สตรีที่มีคุณลักษณะดังกล่าวจะ*

ได้รับผลตอบแทนเทียบเท่ากับผู้พลีชีพในหนทางของศาสนา (ชะฮีด) จำนวนหนึ่งพันคน ในบรรดาประชาชาติของฉันนั้น สตรีที่ดีที่สุดคือผู้ที่ให้ความช่วยเหลือสามีในหน้าที่การงานและมอบความรักอย่างบริสุทธิ์ใจ และหลีกเลี่ยงจากการละเมิดกฎหมายของอัลลอฮฺ"

มีอยู่ครั้งหนึ่งท่านมุอาวิยะฮฺได้สอบถามท่านนบีว่า *"สิทธิของภรรยาที่จะได้รับจากสามีมีอะไรบ้าง?"* ท่านนบีได้ตอบว่า *"ให้อาหารแก่นางเมื่อเจ้าได้รับอาหาร ให้เสื้อผ้าอาภรณ์แก่นาง เมื่อเจ้าสวมใส่เสื้อผ้า หลีกเลี่ยงการตบตีบนใบหน้าของนางหรือทำร้ายนาง และจงอย่าแยกห่างจากตัวนาง ยกเว้นในกรณีที่อยู่ภายในบ้าน"*

ครั้งหนึ่งมีหญิงนางหนึ่งมาหาท่านนบีเพื่อร้องทุกข์เกี่ยวกับสามีของนาง ท่านนบีจึงได้กล่าวแก่นางว่า *"ไม่มีผู้หญิงคนใดที่เคลื่อนย้ายสิ่งของและจัดให้เข้าที่เข้าทางเพื่อสร้างความระเบียบเรียบร้อยภายในบ้านของสามี นอกจากนางจะได้รับความดีจากอัลลอฮฺและไม่มีชายคนใดที่เดินเคียงข้างกับภรรยา นอกจากเขาจะได้รับความดีจากอัลลอฮฺ และถ้าหากว่าเขาเอาแขนไปโอบไหล่ภรรยาด้วยความรักความเอ็นดู เขาก็จะได้รับความดีเป็นสิบเท่า"*

อิสลามถือว่าหญิงมีความเท่าเทียมกับชายทั้งด้านจิตวิญญาณและสติปัญญา ส่วนคามแตกต่างของเพศทั้งสองก็คือโครงสร้างของสรีระร่างกายเท่านั้น ดังนั้นการแบ่งหน้าที่ต้องอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงดังกล่าว โดยที่ชายจะต้องรับผิดชอบภาระงานในการหาปัจจัยยังชีพหรือ

รายได้ให้แก่ครอบครัว ส่วนหญิงต้องดูแลบ้านและอบรมเลี้ยงดูบุตร ซึ่งถือว่าเป็นภาระหน้าที่ที่มีความสำคัญยิ่งต่อการสร้างสังคมที่เข้มแข็ง

อย่างไรก็ตาม เป็นข้อเท็จจริงที่มิอาจปฏิเสธได้ว่าการจัดการภายในบ้านที่มีประสิทธิภาพมิอาจเกิดขึ้นได้ถ้าหากปราศจากความเป็นเอกภาพ ด้วยเหตุนี้ อิสลามจึงกำหนดให้ชายในฐานะที่เป็นหัวหน้าครอบครัวจะต้องปรึกษากับสมาชิกภายในครอบครัวก่อนที่จะทำการตัดสินใจขั้นสุดท้ายเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่สามีจะต้องไม่ใช้สิทธิในฐานะหัวหน้าครอบครัวสร้างความลำบากใจให้แก่ภรรยา หากไม่เช่นนั้นแล้วสามีจะไม่ได้รับความเมตตาจากพระองค์อัลลอฮฺ ทั้งนี้เนื่องมาจากว่าภรรยามิใช่ทาสของสามี แต่คือ *“ราชินีแห่งบ้าน”* ดังที่ท่านนบีเคยกล่าวไว้ ดังนั้นผู้ศรัทธาจะต้องยกฐานะของภรรยาตามตำแหน่งดังกล่าวอย่างแท้จริง

เมื่อย้อนกลับไปดูแนวความคิดเกี่ยวกับสตรีของชาวตะวันตกที่พูดถึงเสรีภาพและการปลดปล่อยสตรีให้มีอิสระ จะเห็นอย่างชัดเจนว่าเป็นความคิดที่แปลกปลอมซึ่งมีแต่จะทำให้สตรีสูญเสียเกียรติยศและเกิดความเสื่อมเสียทางด้านจริยธรรม

บทที่ 2
สตรีในสังคม

ครอบครัว

อิสลามต้องการให้ครอบครัวมีความเป็นปึกแผ่นซึ่งที่ทั้งสามีและภรรยามีส่วนร่วมในการสร้าง สามีภรรยาเปรียบเสมือนเสื้อผ้าอาภรณ์ที่อยู่บนร่างเดียวกัน ดังนั้นทั้งสองต้องให้เกียรติยศซึ่งกันและกัน และจะต้องร่วมทุกข์ร่วมสุขในทุกสถานการณ์ ดังนั้นชีวิตคู่ในอิสลามต้องมีความปรองดองกันเพื่อความโปรดปรานของอัลลอฮฺ ความรักความผูกพันทำให้คู่สามีภรรยาต้องดูแลห่วงใยซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะเมื่อยามเจ็บป่วยและยามทุกข์ยาก หลักการพื้นฐานของชีวิตสมรสดังกล่าวถือว่าเป็นรากฐานสำคัญของการสร้างสถาบันครอบครัวในอิสลาม เมื่อกล่าวถึงครอบครัวอิสลามแล้ว สามีคือผู้นำ ส่วนภรรยามีหน้าที่ดูแลความเรียบร้อยภายในครอบครัว ถึงแม้ว่าสามีต้องรับผิดชอบในหน้าที่ แต่นั้นก็มิได้หมายความเขามีเกียรติมากกว่านางแต่อย่างใด ดังที่อัลลอฮฺตรัสในอัล-กุรอานว่า

﴿ وَلَا تَتَمَنَّوۡاْ مَا فَضَّلَ ٱللَّهُ بِهِۦ بَعۡضَكُمۡ عَلَىٰ بَعۡضٖۚ لِّلرِّجَالِ نَصِيبٞ مِّمَّا ٱكۡتَسَبُواْۖ وَلِلنِّسَآءِ نَصِيبٞ مِّمَّا ٱكۡتَسَبۡنَۚ وَسۡـَٔلُواْ ٱللَّهَ مِن فَضۡلِهِۦٓۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٗا ٣٢ ﴾ [النساء: ٣٢]

ความว่า *และจงอย่าปรารถนาในสิ่งที่อัลลอฮฺได้ทรงให้แก่บางคนในหมู่พวกเจ้าเหนือกว่าอีกบางคน สำหรับผู้ชายนั้นมีส่วนได้รับจากสิ่งที่พวก*

เขาได้ขวนขวายไว้ และสำหรับผู้หญิงนั้นก็มีส่วนได้รับจากสิ่งที่พวกนางได้ขวนขวายไว้ และพวกเจ้าจงขอต่ออัลลอฮฺเถิด จากความกรุณาของพระองค์ แท้จริงอัลลอฮทรงรอบรู้ในทุกสิ่งทุกอย่าง[22]

เชคมุฮัมหมัดอับดุฮ ได้อธิบายว่าอายะฮฺข้างต้นมิได้หมายถึงว่าเพศชายจะดีกว่าเพศหญิง หรือเพศหญิงจะดีกว่าเพศชายทั้งหมด แต่ที่สำคัญก็คือเพศทั้งสองต่างก็มีข้อดี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบทบาทของแต่ละฝ่าย[23] นักวิชาการมีความเห็นที่แตกต่างกันเกี่ยวกับความหมายของบทบาทดังกล่าว นักวิชาการบางท่านให้ทัศนะว่าหมายถึงคุณภาพของความเป็นผู้นำ ตลอดจนการปกป้องดูแลครอบครัวและการแสวงหาปัจจัยยังชีพ ซึ่งเป็นหน้าที่ของสามี บางท่านให้ทัศนะว่าหมายถึงความอดทนของสามีในการดูแลเอาใจใส่ภรรยา นอกจากนี้มีนักวิชาการที่ให้ความเห็นว่าคืออำนาจที่อัลลอฮฺทรงประทานให้แก่ชายทุกคนในการจัดการกิจการต่างๆ ภายในครอบครัว ส่วนนักวิชาการส่วนใหญ่เห็นว่า บทบาทดังกล่าวก็คือความเป็นผู้นำของสามีในครอบครัวนั้นเอง

มุฮัมหมัดอับดุฮ ยังได้อธิบายต่อไปว่าผู้นำครอบครัวต้องมีองค์ประกอบสี่ประการ ได้แก่ การปกป้อง การดูแล การปกครอง และการหาปัจจัยยังชีพ ส่วนอับดุลอาตีให้ความเห็นว่า นอกจากองค์ประกอบทั้ง

---

[22] *อัน-นิซาอฺ* (4): 32

[23] มูฮัมหมัด ‘อับดุฮ,*ตัฟซีร อัล-มานาร์*, หน้า 68

สี่ดังกล่าวแล้ว องค์ประกอบที่สำคัญก็คือ การเชื่อฟังของภรรยาต่อสามี ซึ่งจะต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

1) ภรรยาต้องไม่รับผู้ชายแปลกหน้าเข้ามาในบ้านและไม่รับสิ่งของจากเขาโดยปราศจากความเห็นชอบชองสามี

2) สามีมีสิทธิจำกัดอิสรภาพการเคลื่อนไหวของภรรยา โดยห้ามนางมิให้ออกจากบ้านก่อนได้รับอนุญาต ยกเว้นในกรณีที่จำเป็น อย่างไรก็ตาม สามีจะต้องให้ความเอื้ออาทรและไม่จำกัดเสรีภาพของภรรยาโดยปราศจากเหตุผลที่เพียงพอ ถ้าหากเกิดความขัดแย้งระหว่างสิทธิดังกล่าวของสามีกับสิทธิของพ่อแม่ในการเยี่ยมเยียนลูกสาวซึ่งเป็นภรรยาของสามีดังกล่าว หรือสิทธิที่จะได้รับการเยี่ยมเยียนจากลูกสาว ดังนี้ถือว่าสามีมีสิทธิเหนือกว่า ทั้งนี้เพื่อรักษาผลประโยชน์ภายในครอบครัว อย่างไรก็ตาม อิสลามได้แนะนำให้สามีมีความยืดหยุ่นในบางกรณี ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงความแตกแยกที่อาจเกิดขึ้นภายในครอบครัว

3) ภรรยาที่มีความประพฤติไม่ดีไม่มีสิทธิคัดค้านสิทธิของสามีที่จะวางกรอบเพื่อควบคุมความประพฤติของนาง อิสลามให้สิทธิแก่สามีในการลงโทษภรรยาที่ไม่เชื่อฟัง

4) ภรรยาไม่มีสิทธิคัดค้านสิทธิของสามีที่จะสมรสกับหญิงและไม่มีสิทธิคัดค้านสิทธิของสามีในการหย่า การสมรสถือว่าหญิงยอมรับสิทธิดังกล่าวของชาย อย่างไรก็ตาม ถ้าหญิงต้องการจำกัดสิทธิดังกล่าวของชายหรือต้องการมีสิทธิเช่นเดียวกันกับชายก็อาจจะทำได้โดยสัญญา

และระบุในหนังสือสมรสว่านางขอมีสิทธิหย่าหรือคงความสัมพันธ์ฉันท์สามีภรรยาตราบใดที่นางเป็นภรรยาเพียงคนเดียวของสามี เมื่อสามีสมรสกับภรรยาคนที่สอง ภรรยามีสิทธิที่จะร้องขอให้สามีหย่าตามข้อตกลงที่ได้ระบุไว้ในหนังสือสมรสดังกล่าว[24]

ความพอดี

ความพอดีเป็นสิ่งที่อิสลามต้องการให้เกิดขึ้นระหว่างสามีภรรยาอายะฮฺอัล-กุรอานที่กล่าวในเรื่องนี้ได้แก่ อายะฮฺในซูเราะฮ์ อัน-นูร

﴿ وَقُل لِّلْمُؤْمِنَٰتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَٰرِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا ۖ وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ ۖ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ ءَابَآئِهِنَّ أَوْ ءَابَآءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَآئِهِنَّ أَوْ أَبْنَآءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَٰنِهِنَّ أَوْ بَنِىٓ إِخْوَٰنِهِنَّ أَوْ بَنِىٓ أَخَوَٰتِهِنَّ أَوْ نِسَآئِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَٰنُهُنَّ أَوِ ٱلتَّٰبِعِينَ غَيْرِ أُو۟لِى ٱلْإِرْبَةِ مِنَ ٱلرِّجَالِ أَوِ ٱلطِّفْلِ ٱلَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا۟ عَلَىٰ عَوْرَٰتِ ٱلنِّسَآءِ ۖ وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِن زِينَتِهِنَّ ۚ وَتُوبُوٓا۟ إِلَى ٱللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَ ٱلْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣١﴾ ﴾ [النور: ٣١]

ความว่า *และจงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) แก่บรรดามุอฺมินะฮฺให้พวกเธอลดสายตาของพวกเธอลงต่ำ และให้พวกเธอรักษาทวารของพวกเธอและอย่าเปิดเผยเครื่องประดับของพวกเธอเว้นแต่สิ่งที่พึงเปิดเผยได้ และให้*

[24] ‘Abd al-‘Ati,Hammudah, *The Family Structure in Islam*, Indianapolis, Amarican Trust Publication, 1977, หน้า 172-173

เธอปิดด้วยผ้าคลุมศีรษะของเธอลงมาถึงหน้าอกของเธอและอย่าให้เธอเปิดเผยเครื่องประดับของพวกเธอเว้นแต่แก่สามีของพวกเธอหรือบิดาของพวกเธอหรือบิดาของสามีของพวกเธอ หรือลูกชายของพวกเธอ หรือลูกชายของสามีของพวกเธอหรือพี่ชายน้องชายของพวกเธอ หรือลูกชายของพี่ชายน้องชายของพวกเธอหรือลูกชายของพี่สาวน้องสาวของพวกเธอ หรือพวกผู้หญิงของพวกเธอ หรือที่มือขวาของพวกเธอครอบครอง (ทาสและทาสี) หรือคนใช้ผู้ชายที่ไม่มีความรู้สึกทางเพศ หรือเด็กที่ยังไม่รู้เรื่องเพศสงวนของผู้หญิง และอย่าให้เธอกระทืบเท้าของพวกเธอเพื่อให้ผู้อื่นรู้สิ่งที่พวกเธอควรปกปิดในเครื่องประดับของพวกเธอ และพวกเจ้าทั้งหลายจงลุแก่โทษต่ออัลลอฮเถิด โอ้บรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย เพื่อว่าพวกเจ้าจะได้รับชัยชนะ[25]

การเปิดเผยรูปร่างของหญิงหรือการใส่เสื้อผ้าที่รัดรูปทำให้รูปร่างของพวกนางถูกเปิดเผยออกมา เว้นแต่การสวมใส่เสื้อผ้าดังกล่าวได้เปิดเผยต่อหน้าบุคคลเหล่านี้ได้แก่ 1) สามี 2) ญาติที่อาศัยอยู่ในบ้านเดียวกันซึ่งอิสลามอนุญาตให้เปิดเผยได้ 3) หญิงที่ศรัทธา 4) คนใช้เพศชายที่ชราภาพ และ 5) เด็กที่ยังไม่มีความรู้สึกทางเพศ

[25] *อันนูร* (24): 31

ในขณะที่ชายมุสลิมจะต้องปกปิดร่างกายระหว่างสะดือและเข่า ส่วนหญิงมุสลิมะฮฺจะต้องปกปิดร่างกายทั้งหมด ยกเว้นใบหน้าและฝ่ามือ ท่านนบีที่กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

“ห้ามหญิงที่ศรัทธาในอัลลอฮฺและวันอาคีเราะฮฺเปิดเผยมือของนางมากกว่านี้” และหลังจากนั้นท่านนบีไว้วางมือของนางบนข้อมืออีกข้างหนึ่ง

“เมื่อหญิงใดบรรลุนิติภาวะห้ามร่างกายส่วนใดส่วนหนึ่งของนางถูกเปิดเผยออกมายกเว้นใบหน้าและฝ่ามือจนถึงข้อมือ”

ท่านหญิงอาอีชะฮฺได้รายงานว่า ครั้งหนึ่งนางได้ยืนต่อหน้าหลานชายของนางที่ชื่ออับดุลลอฮฺ บิน อัต-ตุฟัยลฺ โดยสวมเสื้อผ้าที่หรูหรา ปรากฏว่าท่านนบีได้ห้ามปรามการกระทำดังกล่าว *“ฉันได้กล่าวว่า โอ้ท่าน ศาสนทูตของอัลลอฮฺ เขาเป็นหลานชายของฉันเอง”* ท่านนบีตอบว่า *“เมื่อหญิงบรรลุนิติภาวะแล้ว ห้ามร่างกายส่วนใดส่วนหนึ่งของนางถูกเปิดเผยออกมา ยกเว้นใบหน้าและส่วนนี้”* และหลังจากนั้นท่านนบีได้วางมือของนางบนข้อมืออีกข้างหนึ่งเพื่อทิ้งช่องว่างระหว่างส่วนที่ท่านจับกับฝ่ามือ

ท่านหญิงอัสมาอฺซึ่งเป็นพี่สาวของท่านหญิงอาอิชะฮฺ ได้ปรากฏต่อหน้าท่านนบีด้วยชุดแต่งกายที่บางทำให้เปิดเผยรูปร่างของนาง ท่านนบีหลบสายตาและพูดว่า *“โอ้อัสมาอ! เมื่อหญิงได้บรรลุนิติภาวะแล้ว ห้ามร่างกายส่วนหนึ่งส่วนใดของนางเปิดเผยออกมา ยกเว้นส่วนนี้และส่วนนี้”* และหลังจากนั้นท่านนบีได้ชี้ไปที่ใบหน้าและฝ่ามือของนาง

ท่านหญิงฮัฟเซาะฮฺบุตรสาวของอัลดุรเราะฮฺมาน ครั้งหนึ่งได้ปรากฏต่อหน้าท่านหญิงอาอีชะฮฺ โดยสวมใส่ผ้าคลุมศีรษะที่บาง ดังนั้นท่านหญิงอาอีชะฮฺจึงได้ฉีกทิ้งผ้าคลุมศีรษะนั้นและให้ผ้าคลุมศีรษะที่หนากว่าแทน

ท่านนบียังได้กล่าวอีกว่า *"อัลลอฮฺทรงสาปแช่งหญิงที่ถึงแม้นางว่าสวมใส่เสื้อผ้าแล้ว แต่ยังถือว่าเปลือยกายอยู่"*

ท่านคอลีฟะฮฺอุมัรเคยกล่าวว่า *"จงอย่าให้หญิงของพวกเจ้าสวมใส่เสื้อผ้าคับซึ่งเปิดเผยรูปร่างออกมา"*

หะดีษของท่านนบีข้างต้น แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การแต่งกายของหญิงมุสลิมะฮฺนั้นต้องปกคลุมร่างกายทั้งหมด ยกเว้นใบหน้าและฝ่ามือ ไม่ว่านางจะอยู่ในบ้านหรือนอกบ้าน แม้กระทั่งเมื่ออยู่ต่อหน้าญาติสนิทก็ตาม นางจะต้องไม่เปิดเผยเรือนร่างแก่บุคคลอื่นยกเว้นสามีของนางเท่านั้น และนางจะต้องไม่สวมใส่เสื้อผ้าบางที่สามารถเห็นถึงเรือนร่างอย่างเด็ดขาด

นักวิชาการศาสนาบางท่าน เช่น มุฮัมมัด นาซีรุดดีน อัล-บานีย์ให้ทัศนะว่า เนื่องจากโลกปัจจุบันเต็มไปด้วย*ฟิตนะฮฺ*[26] ดังนั้นสตรีสมควรหลีกเลี่ยงสิ่งชั่วร้ายเหล่านั้นให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ด้วยการปิดใบหน้าเพราะใบหน้าสามารถกระตุ้นอารมณ์ทางเพศของชายได้

---

[26] สิ่งชั่วร้าย

เชค อัล-บานีย์ ยังได้กล่าวอีกว่า *“เรายอมรับว่าใบหน้าไม่ใช่ส่วนหนึ่งของร่างกายที่จะต้องปกปิด แต่ในปัจจุบันการเปิดเผยใบหน้าถือว่าเป็นสิ่งต้องห้าม เพราะสังคมเต็มไปด้วยสิ่งชั่วร้าย ดังนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหยุดยั้งความชั่วร้ายดังกล่าว”*[27] อย่างไรก็ตามเรายอมรับว่าในสมัยของท่านนบีนั้นสตรีเพียงแต่ปกปิดร่างกาย โดยเปิดเผยใบหน้าและฝ่ามือไปจนถึงข้อมือ เนื่องจากช่วงระยะเวลาดังกล่าวเป็นยุคที่อิสลามกำลังเผยแผ่ ซึ่งบางครั้งหญิงจำเป็นต้องติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่นโดยเปิดเผยใบหน้า อย่างไรก็ตามถ้าหญิงเต็มใจที่จะปิดใบหน้าของนางแล้ว ก็สมควรได้รับการสนับสนุนอย่างยิ่ง เพราะเป็นการแสดงให้เห็นถึงความเคร่งครัดในศาสนาและความยำเกรงต่อพระเจ้า

กฎเกณฑ์การแต่งกายจะผ่อนคลายลงเมื่อหญิงเข้าสู่วัยชราภาพและเมื่อความเสน่ห์ทางเพศของนางได้ลดลง ดังที่อัลลอฮฺตรัสไว้ว่า

﴿ وَٱلۡقَوَٰعِدُ مِنَ ٱلنِّسَآءِ ٱلَّٰتِي لَا يَرۡجُونَ نِكَاحٗا فَلَيۡسَ عَلَيۡهِنَّ جُنَاحٌ أَن يَضَعۡنَ ثِيَابَهُنَّ غَيۡرَ مُتَبَرِّجَٰتِۭ بِزِينَةٖۖ وَأَن يَسۡتَعۡفِفۡنَ خَيۡرٞ لَّهُنَّۗ وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٞ ٦٠ ﴾ [النور: ٦٠]

ความว่า *และบรรดาหญิงวัยชราซึ่งพวกนางไม่ปราถนาที่จะสมรสแล้วไม่เป็นที่น่าตำหนิแก่พวกนางที่จะเปลื้องเสื้อผ้าของนางออก โดยไม่*

[27] อัล-บานีย์, มุฮัมหมัดนาซีรุดดีน, *ฮิญาบ อัล-มัรอะฮฺ อัล-มุสลิมะฮฺ ฟีอัล-กีตาบ วา อัซ-ซุนนะฮฺ*, เบรุต, ฮ.ศ 1389

เปิดเผยส่วนงดงาม และหากพวกนางงดเว้นเสียก็จะเป็นการดีแก่พวกนาง และอัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงได้ยิน ผู้ทรงรอบรู้[28]

อย่างไรก็ตามถ้าหญิงที่อยู่ในวัยชราแต่ยังมีอารมณ์ทางเพศอยู่ก็ไม่เป็นที่อนุมัติแก่นางที่จะไม่สวมใส่ผ้าคลุม หญิงชราที่หมดเสน่ห์ทางเพศเท่านั้นที่จะได้รับการผ่อนคลายในเรื่องการสวมใส่เสื้อผ้าและอาจอยู่ในบ้านโดยไม่ต้องคลุมศีรษะ

การลดสายตาลงต่ำ (*ฆ็อด อัล-บะศ็อร*)

อิสลามสั่งให้ผู้ศรัทธาทั้งชายและหญิงหลีกเลี่ยงการผิดประเวณีด้วยทุกวิถีทาง เนื่องจากอารมณ์ทางเพศกำเนิดจากการมองของบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง ดังนั้นอิสลามจึงห้ามการมองผู้อื่นด้วยสายตาที่เต็มไปด้วยกิเลสตัณหา ซึ่งเป็นหลักการของการลดสายตาลงลง (*ฆ็อด อัล-บะศ็อร*) เนื่องจากเป็นไปไม่ได้ที่มนุษย์จะลดสายตาลงมองพื้นดินอยู่ตลอดเวลาและเป็นไปไม่ได้เช่นเดียวกันที่ชายจะไม่มองหญิงและหญิงจะไม่มองชายเลย ด้วยเหตุนี้ อิสลามได้อนุโลมสำหรับการมองครั้งแรก แต่ห้ามการมองครั้งที่สองหรือการจ้องมองใบหน้าเป็นเวลานานติดต่อกัน

---

[28] *อันนูร* (24): 60

หะดีษของท่านนบีที่จะกล่าวต่อไปนี้ได้อธิบายถึงเรื่องการลดสายตาลงต่ำเป็นอย่างดี

ญะรีรได้กล่าวว่า *“ข้าพเจ้าได้ถามท่านศาสนทูตของอัลลอฮฺว่าข้าพเจ้าควรทำอย่างไรถ้าหากว่าเห็น (สตรี) โดยบังเอิญ”* ท่านได้ตอบว่า *“จงหลบสายตาของเจ้าลงต่ำ”*

ส่วนบุรัยดะฮฺ ได้เล่าว่า ท่านนบีได้ห้ามมิให้อะลีย์มองใบหน้าหญิงอื่นเป็นครั้งที่สอง สำหรับการมองเห็นครั้งแรกเป็นที่อนุโลม แต่การมองครั้งที่สองเป็นสิ่งต้องห้าม

อย่างไรก็ตามมีสถานการณ์บางอย่างที่อนุญาตให้ชายมองหญิงได้ เช่นเมื่อหญิงมีความจำเป็นที่จะต้องให้นายแพทย์ทำการรักษาโรคหรือต้องปรากฏตัวต่อหน้าศาล เพื่อให้การเป็นพยาน หรือในสถานการณ์ที่ผู้หญิงติดอยู่ในบ้านที่เกิดไฟไหม้ หรือกำลังจะจมน้ำหรือเมื่อนางตกอยู่ในภยันตราย ในสถานการณ์ดังกล่าว การถูกอวัยวะต้องห้ามส่วนหนึ่งส่วนใดของนางเป็นที่อนุมัติ เนื่องจากในกรณีดังกล่าวเป็นหน้าที่ของชายที่จะต้องช่วยชีวิตของนางให้รอดพ้นจากภยันตรายเหล่านั้นถึงแม้ว่าจำเป็นต้องแตะเนื้อต้องตัวบ้างก็ตาม

อย่างไรก็ตาม ชายจะต้องช่วยเหลือด้วยเจตนาอันบริสุทธิ์ ในกรณีที่ชายดังกล่าวเกิดอารมณ์เล็กน้อยตามธรรมชาติ เขาไม่สมควรถูกตำหนิ เนื่องจากการสัมผัสเนื้อต้องตัวในกรณีดังกล่าวเป็นไปโดยไม่ตั้งใจ

แต่เกิดจากสถานการณ์บังคับ เป็นไปไม่ได้ที่ชายที่จะควบคุมมิให้เกิดอารมณ์ที่มีตามธรรมชาติ

นอกจากนี้อิสลามยังอนุญาตให้ชายมองหญิงโดยจุดประสงค์เพื่อการสมรส ดังหะดีษของท่านนบีที่จะกล่าวต่อไปนี้

ท่านมุฆีเราะฮฺ อิบนุ ชุอฺบะฮฺ ได้กล่าวว่า *"ฉันได้ส่งข้อความไปยังหญิงคนหนึ่งเพื่อขอนางแต่งงาน"* ท่านนบีได้กล่าวแก่ฉันว่า *"จงมองไปยังนางเพื่อจุดประสงค์ดังกล่าว ซึ่งจะเป็นการเพิ่มความผูกพันซึ่งกันและกันได้"*

ท่านอะบูฮุรัยเราะฮฺได้กล่าวว่าในขณะที่ฉันกำลังนั่งสนทนากับท่านนบีอยู่นั้นได้มีชายคนหนึ่งมาหาท่านนบี และบอกว่าเขาต้องการแต่งงานกับหญิงชาวอันศอรฺคนหนึ่ง (หญิงชาวมะดีนะฮฺดั้งเดิม) ท่านนบีจึงบอกให้เขาไปดูหญิงคนนั้นก่อน เนื่องจากโดยส่วนใหญ่แล้วชาวอันศอรฺจะมีโรคเกี่ยวกับสายตา

ส่วนญาบิร อิบนุ อับดุลลอฮฺได้รายงานว่าท่านนบีได้กล่าวว่า เมื่อชายใดขอหญิงแต่งงาน เขาควรมองนางเสียก่อน เผื่อว่าเขาอาจจะพบข้อบกพร่องบางอย่างที่อาจจะทำให้เขาปฏิเสธแต่งงานกับนางได้

จากหะดีษข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าอนุมัติให้ชายมองหญิงเพื่อการสมรส เหตุผลหลักของการห้ามมองผู้หญิงก็คือเพื่อป้องกันการผิดประเวณี เพราะการมองดังกล่าวจะทำให้เกิดอารมณ์ทางเพศ และคำสั่งห้ามดังกล่าวบังคับใช้ทั้งชายหญิงโดยไม่จำกัดแก่เพศใดเพศหนึ่งเท่านั้น

เมาลานา เมาดูดี ได้พูดถึงความแตกต่างทางจิตวิทยาระหว่างการมองของหญิงที่มีต่อชายและการมองของชายที่มีต่อหญิง โดยกล่าวว่า *“....โดยธรรมชาติแล้วชายจะมีความก้าวร้าว ถ้าเขาได้รับข้อเสนอบางอย่าง ก็จะพยายามไขว่คว้าข้อเสนอดังกล่าว ในทางตรงกันข้ามหญิงจะมีความยับยั้งชั่งใจตามธรรมชาติและไม่มีความก้าวร้าว และไม่กล้าหาญพอที่จะไปหาชายซึ่งนางแอบสนใจอยู่ เว้นแต่หญิงคนนั้นมีพฤติกรรมที่ไม่ดี เนื่องจากความแตกต่างดังกล่าวนี้เองท่านนบีจึงเห็นว่าการมองของหญิงที่มีต่อชายไม่อันตรายเท่ากับการมองของชายที่มีต่อหญิง มีหลายหะดิษที่รายงานว่าท่านนบีอนุญาตให้ท่านหญิงอาอีชะฮฺชมการแสดงของชายผิวดำ แสดงให้เห็นว่าไม่มีคำสั่งห้ามที่เด็ดขาดสำหรับหญิงในการมองชาย แต่สิ่งต้องห้ามสำหรับหญิงก็คือนั่งปะปนกับชายและมองชายด้วยสายตาที่อาจจะนำไปสู่การกระทำสิ่งชั่วร้ายในที่สุด”*

“ท่านนบีได้สั่งให้ฟาตีมะฮฺซึ่งเป็นบุตรสาวของก๊อยซฺพำนักในช่วงระยะเวลารออิดดะฮฺ[29]*อยู่ในบ้านของอิบนุมักตูม ซึ่งเป็นชายตาบอด กอฎี อบูบักรฺ อิบนุ อัล-อะรอนีย์ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ในหนังสือของท่านที่ชื่อ อะหฺกาม อัล-กุรอาน ว่า ฟาตีมะฮฺซึ่งเป็นบุตรสาวของก็อยซฺต้องการอยู่ที่บ้านของอุมมู ชะรีก ในช่วงที่นางรออิดดะฮฺ แต่ท่านนบีไม่อนุญาตเพราะบ้านหลังดังกล่าวพลุกพล่านด้วยผู้คน ดังนั้นท่านนบีจึงสั่ง*

[29] โปรดดูในคำอธิบายศัพท์

ให้ฟาตีมะฮฺพักอยู่ที่บ้านของอิบนุมักตูม ชายตาบอด ซึ่งที่นี่นางสามารถอยู่ได้โดยไม่ต้องกังวลในเรื่องของความเป็นส่วนตัว เหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นว่าจุดประสงค์ที่แท้จริงของคำสั่งดังกล่าวก็คือ เพื่อหลีกเลี่ยงความชั่วร้ายที่อาจเกิดขึ้นได้ จึงห้ามมิให้ผู้หญิงอยู่ในบ้านที่อาจเกิดสิ่งชั่วร้าย แต่อนุญาตให้อยู่ในบ้านที่มีโอกาสเกิดสิ่งชั่วร้ายดังกล่าวน้อยกว่าในทางกลับกันถ้าไม่ใช่เพราะการรออิดดะฮฺแล้ว ห้ามมิให้หญิงอยู่สองต่อสองกับชายอื่นที่อนุญาตให้แต่งงานได้”[30]

จุดมุ่งหมายหลักของการลดสายตาลงต่ำ (*ฆ็อด อัล-บะศ๊อร*) คือการยับยั้งมิให้ผู้คนเกิดกิเลศตัณหาซึ่งเกิดจากการมองไปยังเพศตรงข้ามด้วยความเสน่หา บุคคลหนึ่งอาจจะมองคนอื่นครั้งแรกด้วยความบริสุทธิ์ใจ ส่วนการมองครั้งที่สองจะเกิดจากความเสน่หาซึ่งจะนำไปสู่การผิดประเวณีในที่สุด อิสลามสนับสนุนให้มีความรักความผูกพันภายในครอบครัว เพราะจะทำให้ชีวิตครอบครัวมีความสุขและเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างสังคมที่เข้มแข็งต่อไป อิสลามรังเกียจการผิดประเวณีซึ่งจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ครอบครัว ดังนั้นอิสลามจึงหาทางป้องกันหนทางที่อาจนำไปสู่การเกิดอารมณ์ทางเพศด้วยการสั่งห้ามไม่ให้บุคคลหนึ่งมองไปยังบุคคลเพศตรงข้าม ยกเว้นด้วยความบังเอิญเท่านั้น

---

[30] Maududi, Abul A' la, *Purdah and the Status of Women*, หน้า 186-187

พฤติกรรมทางสังคม

อิสลามจำกัดมิให้ชายพบกับหญิงเป็นการส่วนตัว และไม่อนุญาตให้ชายสัมผัสส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกายหญิงยกเว้นสามีของนาง ท่านนบีได้กล่าวถึงเรื่องนี้ในหะดิษซึ่งจะกล่าวต่อไปนี้

ท่านนบีกล่าวไว้ว่า *"จงอย่าเรียกหญิงที่อยู่คนเดียว"* (ติรมีซีย์, บุคอรีย์และมุสลิม)

"จงอย่าเรียกหญิงในเวลาที่สามีของนางไม่อยู่ เพราะชัยฎอนอาจล้อมรอบพวกเจ้าดังเช่นสายเลือด" (ติรมีซี)

อิสลามต้องการให้ผู้คนอาศัยอยู่ในบ้านด้วยความสงบและมีความเป็นส่วนตัว ดังนั้นจึงได้กำชับให้มุสลิมที่ไปเยี่ยมเยียนมิตรสหายหรือญาติ ให้ขออนุญาตจากเจ้าของบ้านก่อนอัล-กุรอานได้บัญญัติสั่งห้ามมิให้ชายเข้าบ้านดังกล่าว โดยที่หญิงไม่รับรู้ เพื่อจะทำให้นางไม่ทันได้ระวังตัว

อย่างไรก็ตาม การขออนุญาตดังกล่าวไม่จำเป็นสำหรับเด็กจนกว่าเขาจะบรรลุศาสนภาวะและเริ่มมีความต้องการทางเพศ ดังที่อัล-กุรอานบัญญัติไว้ว่า

﴿ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لِيَسْتَـْٔذِنكُمُ ٱلَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَـٰنُكُمْ وَٱلَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا۟ ٱلْحُلُمَ مِنكُمْ ثَلَـٰثَ مَرَّٰتٍ ۚ مِّن قَبْلِ صَلَوٰةِ ٱلْفَجْرِ وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُم مِّنَ ٱلظَّهِيرَةِ وَمِنۢ بَعْدِ صَلَوٰةِ ٱلْعِشَآءِ ۚ ثَلَـٰثُ عَوْرَٰتٍ لَّكُمْ ۚ لَيْسَ

عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌۢ بَعْدَهُنَّۚ طَوَّٰفُونَ عَلَيْكُم بَعْضُكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍۚ
كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمُ ٱلْـَٔايَٰتِۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٨﴾ [النور: ٥٨]

ความว่า *โอ้บรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย จงให้บรรดาผู้ที่มือขวาของพวกเจ้าครอบครอง และบรรดาผู้ที่ยังไม่บรรลุศาสนภาวะในหมู่พวกเจ้า ขออนุญาตพวกเจ้าสามเวลาคือ ก่อนเวลาละหมาดฟัจญ์ริและเวลาพวกเจ้าเปลื้องเสื้อผ้าในเวลากลางวันและหลังจากเวลาละหมาดอิชาอ ทั้งสามนี้เป็นเวลาส่วนตัวสำหรับพวกเจ้า หลังจากนี้แล้วไม่เป็นที่น่าตำหนิแก่พวกเจ้าและแก่พวกเขา เพราะพวกเขาวนเวียนรับใช้บางคนในหมู่พวกเจ้า เช่นนั้นแหละอัลลอฮฺทรงชี้แจงโองการทั้งหลายให้เป็นที่ชัดแจ้งแก่พวกเจ้า และอัลลอฮเป็นผู้ทรงรอบรู้ ผู้ทรงปรีชาญาณ*[31]

ในช่วงแรกของอิสลามชาวอาหรับไม่เข้าใจคำสั่งดังกล่าวอย่างแท้จริง ดังนั้นพวกเขาจึงแอบมองเข้าไปในบ้านผู้อื่นอยู่เสมอ[32] ครั้งหนึ่งในขณะที่ท่านนบีกำลังอยู่ในบ้านปรากฏว่าได้มีบุคคลคนหนึ่งแอบมองผ่านหน้าต่าง ท่านนบีจึงกล่าวว่า :

“ถ้าฉันรู้ว่าเจ้ากำลังแอบมอง แน่นอนฉันจะต้องเอาอะไรบางอย่างมาทิ่มตาของเจ้า” (บุคอรี) คำสั่งให้ขออนุญาตก่อนเข้าบ้านคนอื่นนั้นจะทำให้มนุษย์ปลอดภัยจากการถูกมอง”

---

[31] *อันนูร* (24): 58

[32] Maududi, Abul A’ la, อ้างแล้ว, หน้า 179-180

หลังจากนั้นท่านนบีจึงได้ประกาศอย่างเป็นทางการว่า *"ถ้าบุคคลใดแอบมองบุคคลอื่นซึ่งอยู่ภายในบ้านโดยไม่ขออนุญาตก่อน ถ้าหากตาของเขาถูกทำร้าย ผู้กระทำจะไม่มีความผิดฐานทำร้ายร่างกาย* "(มุสลิม)

ถึงแม้จะอยู่ในสถานการณ์ที่รีบเร่ง ก็ไม่อนุญาตให้เข้าบ้านโดยไม่ขออนุญาต ดังที่อัล-กุรอานได้บัญญัติไว้ว่า :

﴿ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَدْخُلُواْ بُيُوتَ ٱلنَّبِيِّ إِلَّآ أَن يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَىٰ طَعَامٍ غَيْرَ نَـٰظِرِينَ إِنَىٰهُ وَلَـٰكِنْ إِذَا دُعِيتُمْ فَٱدْخُلُواْ فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَٱنتَشِرُواْ ﴾ [الأحزاب: ٥٣]

ความว่า *โอ้ บรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย! พวกเจ้าอย่าได้เข้าไปในบ้านทั้งหลายของนะบี เว้นแต่จะเป็นที่อนุมัติแก่พวกเจ้า เพื่อรับประทานอาหารโดยมิต้องคอยการปรุงอาหารให้สุกเสียก่อน แต่เมื่อพวกเจ้าได้รับเชิญก็จงเข้าไป ครั้นเมื่อพวกเจ้ารับประทานเสร็จแล้วก็จงแยกย้ายกันออกไป......*[33]

หลักการข้างต้นจะบังคับใช้กับสาวใช้ที่อยู่ในบ้านเช่นเดียวกัน ครั้งหนึ่งบิลาลและอะนัสได้ขอให้ฟาตีมะฮฺซึ่งเป็นบุตรสาวของท่านนบียื่นบุตรของนางให้แก่พวกเขา ฟาตีมะฮฺได้ยื่นจากหลังม่านซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าชายทั้งสองเป็นแขกส่วนตัวของท่านนบีและได้รับความเมตตา

[33] *อัล-อะหฺซาบ* (33): 53

จากท่านนบีในการเรียกขาน เพราะท่านนบีเรียกบุคคลทั้งสองว่า “*ยาบุนัยยา*” (โอ้ บุตรชายของฉัน)

จุดประสงค์หลักของคำสั่งดังกล่าวคือเพื่อป้องกันชายและหญิงจากสิ่งชั่วร้ายที่อาจเกิดขึ้น เพราะการที่หญิงและชายอยู่ใกล้ชิดกันนั้นจะทำให้เพศทั้งสองเกิดความสนิทสนมซึ่งอาจนำไปสู่การผิดประเวณีในที่สุด

การเสริมสวยและการใส่สิ่งประดับ

อัล-กุรอานได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเสริมสวยและการใส่สิ่งประดับสำหรับหญิงไว้ดังนี้

﴿ وَقَرۡنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجۡنَ تَبَرُّجَ ٱلۡجَٰهِلِيَّةِ ٱلۡأُولَىٰۖ وَأَقِمۡنَ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتِينَ ٱلزَّكَوٰةَ وَأَطِعۡنَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓۚ إِنَّمَا يُرِيدُ ٱللَّهُ لِيُذۡهِبَ عَنكُمُ ٱلرِّجۡسَ أَهۡلَ ٱلۡبَيۡتِ وَيُطَهِّرَكُمۡ تَطۡهِيرٗا ٣٣ ﴾ [الأحزاب: ٣٣]

ความว่า *และจงอยู่ในบ้านเรือนของพวกเธอ และอย่าได้โอ้อวดความงาม (ของพวกเธอ) เช่น การอวดความงาม (ของพวกสตรี) แห่งสมัยงมงายในยุคก่อน และจงดำรงการละหมาด และจ่ายซะกาต และจงภักดีต่ออัลลอฮและรอซูลของพระองค์ อัลลอฮเพียงแต่ต้องการที่จะขจัดความโสโครกออกไปจากพวกเจ้า โอ้ สมาชิกของวงศ์ตระกูล (นะบี) เอ๋ย และทรง (ประสงค์) ที่จะขัดเกลาพวกเจ้าให้สะอาดบริสุทธิ์*[34]

---

[34] *อัล-อะหฺซาบ* (33): 33

อบูบักรฺ อัล-ญัศศอส อธิบายอายะฮฺข้างต้นไว้ว่า *“สตรีถูกสั่งให้มีบทบาทเพียงแต่ในบ้านและห้ามนางเดินเตร่ออกนอกบ้าน”*[35] เมื่อรัฐอิสลามกำเนิดเป็นครั้งแรกที่นครมะดีนะฮฺได้มีความพยายามในการทำลายประเพณีเก่าแก่ *ญาฮิลียะฮฺ* (ชาวอาหรับในสมัยก่อนอิสลาม) ท่านอุมัร อิบนุ ค๊อฏฏอบได้กล่าวว่า *“ด้วยพระนามของอัลลอฮฺ ในสมัยญาฮิลียะฮฺเราไม่เคยมอบหมายบทบาทใด ๆ แก่สตรี จนกระทั่งอัลลอฮฺได้ทรงรับสั่งเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของพวกนาง”* (มุสลิม)

ในการแบ่งหน้าที่ดังกล่าวทำให้สตรีมีบทบาทสำคัญ คือการทำให้บ้านเป็นศูนย์กลาง ดังนั้น สตรีไม่สมควรออกนอกบ้านเพื่ออวดเรือนร่างและเครื่องประดับของนาง ท่านนบีได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า:

“สำหรับหญิงที่ถือว่าเปลือยกายถึงแม้ว่านางจะสวมใส่เสื้อผ้าก็ตามและหญิงที่เดินเพื่ออวดรูปร่างและหญิงที่ถักผมคล้ายกับหลังอูฐเพื่อสร้างจุดสนใจแก่ผู้พบเห็น พวกนางเหล่านั้นจะไม่มีสิทธิเข้าสวนสวรรค์และจะไม่ได้รับกลิ่นสวรรค์ ถึงแม้ว่ากลิ่นหอมของสวรรค์จะขจรไปทั่วก็ตาม” (มุสลิม)

---

[35] อัล-ญัศศอส, อบูบักร, *อัหกาม อัล-กรฺอาน*, เล่ม 3, หน้า 443

อย่างไรก็ตาม อิสลามมิได้ห้ามหญิงการทำเสริมสวย*(ซีนะฮฺ)* ตราบใดที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่อวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายของนาง

ในอดีตมีการเสริมตบแต่งอวัยวะของคนและสัตว์ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ส่วนหนึ่งเกิดจากความเชื่อทางไสยศาสตร์และส่วนหนึ่งเกิดจากสมัยนิยม เช่นการสักบนร่างกาย การทำฟันให้แหลม โกนผม และใส่ผมปลอม เป็นต้น ซึ่งเป็นที่นิยมอย่างมากในปัจจุบันและนับวันจะยิ่งเพิ่มขึ้นจนกลายเป็นเรื่องปกติในสังคม

การกระทำข้างต้นถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่อัลลอฮฺได้ทรงสร้างขึ้นมา ดังนั้นท่านนบีจึงได้สาปแช่งผู้ที่กระทำการดังกล่าว มีหะดีษของท่านนบีกล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

"ท่านนบีได้ประณามหญิงที่ทำรอยสักให้แก่ผู้อื่น หญิงที่มีรอยสักบนร่างกาย ตลอดจนผู้ที่ทำให้ฟันผู้อื่นหรือฟันตัวเองมีความแหลม (เพื่อความสวยงาม)" (บุคอรีย์และมุสลิม)

ท่านนบีได้ประณามหญิงที่ทำให้ฟันของนางเกิดช่องว่างเพื่อความสวยงามและเปลี่ยนแปลงลักษณะเดิมที่อัลลอฮฺได้ทรงสร้างไว้

หะดีษที่สามที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้รายงานว่า *"ท่านนบีได้ประณามหญิงที่โกนผมและคิ้ว"* (อาบูดาวูด)

อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่สตรีมีขนอยู่บนใบหน้าซึ่งได้สร้างปัญหาและความอับอายให้กับนาง นางอาจถอนขนดังกล่าวได้ เมื่อภรรยาของอบูอิสหากไปหาท่านหญิงอาอีชะฮฺเพื่อขอคำแนะนำเกี่ยวกับ

การถอนขนบนใบหน้า ปรากฏว่าท่านหญิงอาอีชะฮฺบอกว่าอนุมัติให้ทำได้ (รายงานโดยเฏาะบะรอนีย์) จากรายงานดังกล่าวนักกฎหมายในมัซฮับหะนะฟีย์บางท่านให้ทัศนะว่าการถอนขนบนใบหน้าของสตรีตลอดจนการตบแต่งด้วยเครื่องสำอางเป็นสิ่งที่อนุมัติ ถ้าหากว่านางได้รับอนุญาตจากสามีของนางก่อน ทั้งนี้เพื่อสร้างความประทับใจให้แก่สามีมากขึ้น อย่างไรก็ตามอิมามอัน-นะวะวีย์ไม่เห็นด้วยกับทัศนะดังกล่าว เนื่องจากเห็นว่าการกระทำดังกล่าวเหมือนกับการโกนผมนั่นเอง

หะดีษที่สี่รายงานว่า *"ท่านหญิงอาอีชะฮฺกล่าวว่า ท่านนบีประณามหญิงที่สวมผมปลอมและหญิงที่สนับสนุนการกระทำดังกล่าว"*

มุอาวียะฮฺในขณะที่มือของเขาถือผมปลอม ได้ปราศัยต่อหน้าฝูงชนโดยประณามผู้รู้ว่า *"บรรดาผู้รู้ของพวกเจ้าอยู่ไหน? (หมายความว่าทำไมบรรดาอุละมาอฺ จึงไม่ห้ามหญิงที่ใส่ผมปลอม) ฉันได้ฟังท่านนบีห้ามมิให้หญิงสวมผมดังกล่าว"* เขายังได้กล่าวต่อไปว่า *"ไม่เป็นที่น่าสงสัยเลยว่าทำไมชาวยิวจึงประสบกับความหายนะเมื่อบรรดาหญิงของพวกเขาพากันใส่ผมปลอม"* (บุคอรีย์)

นอกจากนี้อิสลามยังสั่งให้หญิงละเว้นการใส่เครื่องประดับยกเว้นต่อหน้าบุคคลที่อิสลามอนุญาตเท่านั้น ดังที่อัล-กุรอานบัญญัติไว้ว่า

﴿ وَقُل لِّلْمُؤْمِنَٰتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَٰرِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا ۖ وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ ۖ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ

إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ ءَابَآئِهِنَّ أَوْ ءَابَآءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَآئِهِنَّ أَوْ أَبْنَآءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَٰنِهِنَّ أَوْ بَنِىٓ إِخْوَٰنِهِنَّ أَوْ بَنِىٓ أَخَوَٰتِهِنَّ أَوْ نِسَآئِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَٰنُهُنَّ أَوِ ٱلتَّٰبِعِينَ غَيْرِ أُوْلِى ٱلْإِرْبَةِ مِنَ ٱلرِّجَالِ أَوِ ٱلطِّفْلِ ٱلَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا۟ عَلَىٰ عَوْرَٰتِ ٱلنِّسَآءِ ۖ وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِن زِينَتِهِنَّ ۚ وَتُوبُوٓا۟ إِلَى ٱللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَ ٱلْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣١﴾ [النور: ٣١]

ความว่า *และจงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) แก่บรรดามุอมินะฮฺให้พวกเธอลดสายตาของพวกเธอลงต่ำ และให้พวกเธอรักษาทวารของพวกเธอและอย่าเปิดเผยเครื่องประดับของพวกเธอเว้นแต่สิ่งที่พึงเปิดเผยได้ และให้เธอปิดด้วยผ้าคลุมศีรษะของเธอลงมาถึงหน้าอกของเธอและอย่าให้เธอเปิดเผยเครื่องประดับของพวกเธอเว้นแต่แก่สามีของพวกเธอหรือบิดาของพวกเธอหรือบิดาของสามีของพวกเธอ หรือลูกชายของพวกเธอ หรือลูกชายของสามีของพวกเธอหรือพี่ชายน้องชายของพวกเธอ หรือลูกชายของพี่ชายน้องชายของพวกเธอหรือลูกชายของพี่สาวน้องสาวของพวกเธอ หรือพวกผู้หญิงของพวกเธอ หรือที่มือขวาของพวกเธอครอบครอง (ทาสและทาสี) หรือคนใช้ผู้ชายที่ไม่มีความรู้สึกทางเพศ หรือเด็กที่ยังไม่รู้เรื่องเพศสงวนของผู้หญิง และอย่าให้เธอกระทืบเท้าของพวกเธอเพื่อให้ผู้อื่นรู้สิ่งที่พวกเธอควรปกปิดในเครื่องประดับของพวกเธอ และพวกเจ้าทั้งหลายจงลุแก่โทษต่ออัลลอฮเถิด โอ้บรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย เพื่อว่าพวกเจ้าจะได้รับชัยชนะ*[36]

[36] *อัน-นูร* (24):31

จากอายะฮฺข้างต้น หญิงสามารถสวมใส่เครื่องประดับต่อหน้าบุคคลดังต่อไปนี้

1. สามี
2. บิดา ปู่และตาผู้สืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไป
3. บิดาของสามี
4. บุตรชาย และหลานชายซึ่งเป็นบุตรของบุตรชายหรือบุตรสาว
5. บุตรชายของสามีที่เกิดจากภรรยาอื่นในกรณีที่เขาอาศัยอยู่กับนางและนางเลี้ยงดูเหมือนกับลูกของตัวเอง
6. พี่ชายหรือน้องชายบิดามารดาเดียวกันหรือบิดาเดียวกันหรือมารดาเดียวกัน
7. บุตรชายของพี่ชายหรือน้องชาย
8. บุตรชายของพี่สาวหรือน้องสาว
9. หญิงมุสลิมะฮฺและหญิงอื่นที่มีจริยธรรมดีงาม
10. ทาสหรือคนใช้ที่เป็นเพศหญิง อย่างไรก็ตาม*อุลามาอฺ* บางท่านให้ทัศนะว่ารวมทั้งทาสหรือคนรับใช้ที่เป็นเพศชายด้วย
11. ชายที่ไม่มีความรู้สึกทางเพศ (เช่น ขันที)
12. เด็กชายที่ยังไม่มีความรู้สึกทางเพศ

เป็นที่น่าสังเกตว่าอายะฮฺข้างต้นมิได้กล่าวถึงลุง อย่างไรก็ตาม ลุงถือว่าอยู่ในกลุ่มบุคคลที่ได้รับการยกเว้น ดังมีของอัล-หะดีษของท่านนบีที่กล่าวว่า *“ลุง (ทั้งฝ่ายแม่หรือฝ่ายพ่อ) มีศักดิ์เหมือนกับบิดาคนหนึ่ง”* (มุสลิม)

บรรดาหญิงที่หญิงอื่นสามารถสวมใส่เครื่องประดับต่อหน้าพวกนางได้นั้น ได้แก่ผู้ที่มีความสัมพันธ์ทางสายเลือด และหญิงที่มีจริยธรรมงดงามเท่านั้น ส่วนการสวมใส่เครื่องประดับต่อหน้าหญิงที่มีความประพฤติเสื่อมเสียไม่เป็นที่อนุมัติอย่างเด็ดขาด เนื่องจากการกระทำดังกล่าวว่ามีโอกาสที่จะนำไปสู่ความชั่วร้ายในที่สุด ดังที่ท่านอุมัร อิบนุค็อฏฏอบเคยส่งหนังสือให้แก่ อบูอุบัยดะฮฺ อิบนุ อัล-ญัรรอฮฺ ซึ่งเป็นผู้ว่าการรัฐซีเรียในขณะนั้นให้มีคำสั่งห้ามหญิงมุสลิมะฮฺอาบน้ำร่วมกับหญิงชาวคัมภีร์ (หญิงชาวยิวและคริสเตียน) อิบนุอับบาสแสดงทัศนะว่า *“...ไม่อนุญาตให้หญิงมุสลิมะฮฺเปิดเผยตัวต่อหน้าหญิงต่างศาสนิกและหญิงต่างศาสนิกซึ่งอาศัยอยู่ในรัฐอิสลาม (อัฮฺล อัซ-ซิมมะฮฺ) มากกว่าที่นางเปิดเผยต่อหน้าชายอื่นที่เป็นมุสลิม”* (อัฏ–เฏาะบะรีย์)

การห้ามดังกล่าวก็เพื่อป้องกันมิให้หญิงมุสลิมะฮฺได้รับอิทธิพลของหญิงที่มีจริยธรรมเสื่อมและหญิงที่นับถือศาสนาต่างกัน อย่างไรก็ตามอิสลามอนุญาตให้หญิงมุสลิมะฮฺติดต่อสัมพันธ์กับต่างศาสนิกที่มีจริยธรรมงดงาม การอนุญาตให้เปิดเผย*ซีนะฮฺ* (เครื่องประดับ)นั้นมิได้หมายถึงอนุญาตให้หญิงเปิดเผยอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายที่

นางต้องปกปิด*ซีนะฮฺ*นั้นครอบคลุมถึงเครื่องประดับ เสื้อผ้า ผม และอื่นๆ ที่หญิงชื่นชอบโดยธรรมชาติ แต่สำหรับกางเกงยีนส์รัดรูป เสื้อครึ่งตัว เสื้อแขนสั้นไม่ถือว่าเป็น*ซีนะฮฺ* เนื่องจากว่าการสวมเครื่องแต่งกายดังกล่าวจะเป็นการเปิดเผยอวัยวะร่างกายของนาง

นอกจากนี้อิสลามห้ามมิให้หญิงย่ำเท้ากับดินในขณะที่นางกำลังเดินเพราะจะทำให้เครื่องประดับที่นางกำลังสวมใส่อยู่นั้นถูกเปิดเผยออกมาและจะสร้างจุดสนใจให้แก่ผู้พบเห็น

เกี่ยวกับเรื่องข้างต้น ท่านเมาดูดีย์ได้กล่าวว่า *"การเปิดเผยเครื่องประดับของหญิงจะนำไปพวกนางไปสู่การเป็นหญิงโสเภณีและชายทุกคนที่เห็นพวกนางจะกลายเป็นชายชู้ แต่ในเวลาเดียวกันไม่มีใครสามารถปฏิเสธได้ว่าหญิงที่ชอบแต่งหน้าและคบค้าสมาคมกับชายอย่างอิสระเสรีอยู่เป็นประจำจะสร้างความหายนะอย่างรุนแรงให้แก่สังคม"*[37] อย่างไรก็ตามนักวิชาการชาวอียิปต์ที่ชื่อ อับบาส มะหฺมูด อัล อัก-กอด ไม่เห็นด้วยกับทัศนะดังกล่าวโดยให้ความเห็นว่าการจำกัดดังกล่าวจะใช้กับบรรดาภรรยาของท่านนบีเท่านั้นส่วนหญิงมุสลิมะฮฺทั่วไปไม่ผูกพันกับข้อจำกัดดังกล่าว อัก-กอด ได้กล่าวว่า *"เราควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนี้บนพื้นฐานของความจริงที่ว่าคำสั่งให้อยู่แต่ในบ้านจะใช้เฉพาะกับบรรดาภรรยาของท่านนบีเท่านั้น โดยไม่ผูกพันหญิงมุสลิมะฮฺทั่วไปเนื่องจากอัลลอฮฺได้ตรัสในอัล-กรุอานว่า*

[37]Maududi, A.A., *Purdah*, *อ้างแล้ว* หน้า 192

﴿ يَٰنِسَآءَ ٱلنَّبِيِّ لَسۡتُنَّ كَأَحَدٖ مِّنَ ٱلنِّسَآءِ ﴾ [الأحزاب: ٣٢]

ความว่า *โอ้ บรรดาภริยาของนะบีเอ๋ย พวกเธอไม่เหมือนกับสตรีใดๆใน เหล่าสตรีอื่น*[38]

เราจะต้องยอมรับว่าทัศนะของอัก-กอดไม่น่าเชื่อถือเพราะ มีหลายอายะฮฺของอัล–กรุอานที่สั่งให้กระทำและละเว้นโดยที่อายะฮฺดังกล่าวเจาะจงกับท่านนบีมุฮัมมัดและนบีคนก่อนๆ แต่อายะฮฺเหล่านั้นบังคับใช้กับมุสลิมและมนุษยชาติทั้งหมด นอกจากนี้อัก-กอดยังขัดแย้งกับตัวเองเมื่อเขาอ้างถึงอายะฮฺอัล-กุรอานดังต่อไปนี้

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَدۡخُلُواْ بُيُوتَ ٱلنَّبِيِّ إِلَّآ أَن يُؤۡذَنَ لَكُمۡ إِلَىٰ طَعَامٍ غَيۡرَ نَٰظِرِينَ إِنَىٰهُ وَلَٰكِنۡ إِذَا دُعِيتُمۡ فَٱدۡخُلُواْ فَإِذَا طَعِمۡتُمۡ فَٱنتَشِرُواْ ﴾ [الأحزاب: ٥٣]

ความว่า *โอ้ บรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย! พวกเจ้าอย่าได้เข้าไปในบ้านทั้งหลายของนบี เว้นแต่จะเป็นที่อนุมัติแก่พวกเจ้า เพื่อรับประทานอาหารโดยมิต้องคอยการปรุงอาหารให้สุกเสียก่อน แต่เมื่อพวกเจ้าได้รับเชิญก็จงเข้าไป ครั้นเมื่อพวกเจ้ารับประทานเสร็จแล้ก็จงแยกย้ายกันออกไป......*[39]

---

[38] *อัลอะหฺซาบ* (33) :32

[39] *อัลอะหฺซาบ* (33) :53

อายะฮฺข้างต้นได้วางกฎเกณฑ์เกี่ยวกับหลักปฏิบัติในขณะที่อยู่ในบ้านของท่านนบีและรับประทานอาหาร

หลังจากอ้างถึงอายะฮฺข้างต้น อัล-อักกอดได้กล่าวว่า *"นี่คือส่วนหนึ่งของมารยาทที่ดีของแขกที่จะต้องปฏิบัติ"*[40] หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือเขามีทัศนะว่าอายะฮฺนี้ได้เจาะจงบ้านท่านนบีและการรับประทานอาหารในบ้านของท่าน อายะฮฺนี้ได้วางกฎเกณฑ์ที่ใช้บังคับแก่ผู้ศรัทธาทั้งหลายที่ต้องเข้าไปในบ้านของผู้อื่นเมื่ออัล-อักกอดมีความเห็นเช่นนี้ จึงไม่มีเหตุผลเลยว่าทำไมเขาจึงไม่เห็นด้วยกับอายะฮฺที่เจาะจงกับภรรยาท่านนบีแล้วจะกลายเป็นกฎเกณฑ์ทั่วไปสำหรับหญิงมุสลิมะฮฺทุกคน ยิ่งกว่านั้นยังมีหะดีษของท่านนบีสนับสนุนความคิดเห็นดังกล่าว โดยท่านนบีกล่าวว่า *"...หญิงที่อยู่ปะปนกับชายอื่นอย่างอิสระและเปิดเผยเครื่องประดับของนางจะไม่ได้รับแสงสว่างและคุณงามความดี"* (อัต-ติรมีซี)

ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่าหญิงมุสลิมะฮฺไม่สามารถเปิดเผยซีนะฮฺ (เครื่องประดับ) ของนางต่อหน้าชายอื่น แต่นางไม่จำเป็นต้องปกปิดบางสิ่งบางอย่างที่มีอยู่ในตัวนางตามธรรมชาติอยู่แล้ว เช่นความสูงโปร่ง รูปร่าง ท่าทางการเดิน เป็นต้น ตลอดจนฝ่ามือหรือใบหน้าซึ่งเปิดเผยเท่าที่จำเป็น โดยมิได้ตั้งใจที่จะดึงดูดความสนใจจากเพศตรงข้าม ใน

---

[40] อัล-อักกอด, อับบาส มัหฺมูด, *อัล-มัรอะฮฺ ฟิล อัล-กุรอาน*, พิมพ์ครั้งที่ 3, เบรุต, 1969, หน้า 92

กรณีดังกล่าวเป็นหน้าที่ของชายมุสลิมที่จะต้องไม่มองผู้หญิงด้วยความเสน่หา

การต้อนรับแขก

ถือว่าเป็นเหตุการณ์ปกติที่บางครั้งสามีต้องรับแขกผู้ชายที่มาเยี่ยมเยียนที่บ้าน ในสถานการณ์ดังกล่าวจะเกิดคำถามตามมาว่าภรรยาสามารถออกมาบริการอาหารและเครื่องดื่มแก่แขกเหล่านี้ได้หรือไม่ ถ้าสามีไม่อยู่ในขณะที่แขกมาถึงนั้นห้ามภรรยาออกไปต้อนรับแขกเหล่านั้น ในกรณีที่สามีอยู่บ้านและแขกเป็นคนรู้จัก หรือเป็นเพื่อนสนิท ญาติหรือผู้ประสงค์ดี กรณีเช่นนี้ภรรยาสามารถออกมาบริการอาหารและเครื่องดื่มให้แก่แขกดังกล่าวได้ โดยมีเงื่อนไขว่าว่านางต้องแต่งกายให้เหมาะสมและสงวนกริยาท่าทางโดยไม่ใช้คำพูดที่มีลักษณะยั่วยวนแขกผู้มาเยือนซึ่งจะเป็นต้นกำเนิดของความชั่วร้ายได้ในที่สุด

มีเหตุการณ์หนึ่งที่เกี่ยวข้องกับประเด็นข้างต้นคือ เมื่ออับดุรรอชีด อัซ-ซะอฺดีแต่งงานเขาได้เชิญท่านนบีและเศาะฮาบะฮฺท่านอื่นๆ โดยภรรยาของเขาที่ชื่อ อุมมู อาชาด เป็นผู้จัดเตรียมอาหารและบริการ นางได้แช่ลูกอินทผลัมจำนวนหนึ่งในชามหินตลอดทั้งคืนที่ผ่านมาหลังจากที่ท่านนบีได้รับประทานอาหารเสร็จแล้ว นางได้ยื่นน้ำอินทผลัมดังกล่าวให้แก่ท่านนบี (อัต-ติรมีซีย์และอบูดาวุด)

ในกรณีข้างต้น ถ้าหญิงแต่งกายไม่เหมาะสม นางไม่สมควรออกมาบริการแขก สิ่งที่นางควรปฏิบัติก็คือ ส่งอาหารและเครื่องดื่มให้แก่สามีเพื่อบริการแก่แขกแทน

สถานที่อาบน้ำสาธารณะและสระว่ายน้ำ

หญิงมุสลิมะฮฺไม่ควรใช้บริการสถานที่อาบน้ำสาธารณะหรือสระว่ายน้ำเนื่องจากว่าสถานที่เหล่านี้เป็นสาเหตุที่จะทำให้นางต้องเปิดเผยตัวเองแก่สิ่งชั่วร้าย ดังหะดีษกล่าวว่า *"มีหญิงกลุ่มหนึ่งซึ่งมาจากชาม (ในปัจจุบันคือประเทศซีเรีย)ได้มาหาท่านหญิงอาอิชะฮฺและท่านหญิงอาอิชะฮฺได้ถามว่า "พวกเจ้าเคยใช้ห้องน้ำสาธารณะหรือไม่? ฉันเคยได้ยินท่านนบีกล่าวว่า หญิงที่ไม่สวมเสื้อผ้าในสถานที่อื่นนอกจากบ้านของนางเองจะเป็นผู้ทำลายกำแพง (ซัตรฺ) ระหว่างนางกับพระเจ้าของนาง"* (อัต-ตัรมีซีย์และอะบูดาวุด)

ในกรณีห้องน้ำสาธารณะและสระว่ายน้ำดังกล่าวมีทั้งชายและหญิงใช้ปะปนอย่างอิสระ ก็ยิ่งเป็นที่ต้องห้ามสำหรับหญิง ท่านนบีเคยห้ามชายและหญิงมิให้ใช้ห้องน้ำสาธารณะ แต่ต่อมาภายหลังท่านได้อนุญาตให้ชายเข้าไปใช้ห้องน้ำสาธารณะ โดยมีเงื่อนไขว่าพวกเขาจะต้องไม่เปลือยกาย

ในกรณีที่หญิงมีสระว่ายน้ำส่วนตัว นางและสามีสามารถร่วมใช้สระดังกล่าวได้ อย่างไรก็ดี ถ้าชายมีภรรยาหลายคน เขาไม่ควรอาบน้ำ

ร่วมกับภรรยาเหล่านั้นในเวลาเดียวกันและถ้าเขามีบุตรชายที่โตแล้ว บุตรชายดังกล่าวไม่ควรอาบน้ำร่วมกับมารดาหรือภรรยาของบิดา

หอเต้นรำและยิมเนเซี่ยม

สถานที่จัดไว้สำหรับชายและหญิงเต้นด้วยกันนั้นถือว่าเป็นสถานที่ที่ขัดกับหลักการอิสลามอย่างชัดเจน นอกจากนี้ อิสลามไม่อนุญาตให้ชายและหญิงอยู่ร่วมกันในสถานที่ดังกล่าว เนื่องจากการกระทำดังกล่าวจะนำไปสู่การกระทำสิ่งชั่วร้าย เช่น การผิดประเวณี เป็นต้น ส่วนการเต้นรำนั้นจะขัดกับวิถีชีวิตมุสลิมที่มีความเรียบง่ายแต่มีเป้าหมายที่ชัดเจน

ดังที่ทราบแล้วว่าในโรงยิมเนเซี่ยมหญิงต้องเปลี่ยนชุดแต่งกายโดยใส่ชุดที่แนบเนื้อแทนซึ่งถือว่าขัดกับหลักการของชะรีอะฮฺเช่นเดียวกัน

การไปมัสยิด

ท่านนบีอนุญาตให้หญิงมุสลิมะฮฺไปมัสยิดเพื่อทำการละหมาดแถวหลังของผู้ชาย ท่านนบีเคยแนะนำแก่บรรดาเศาะฮาบะฮฺของท่านว่า *“จงอย่าห้ามบ่าวหญิงของอัลลอฮฺที่จะไปมัสยิด”* ท่านนบีกำชับสามีว่า *“เมื่อบรรดาหญิงของพวกเจ้าขออนุญาตไปยังมัสยิด จงอย่าห้ามพวกนาง”*

จากหะดีษข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าการอนุญาตให้หญิงไปมัสยิดจะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ เช่น ต้องแต่งตัวอย่าง

เหมาะสม เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เป็นที่รับรู้โดยทั่วไปว่าท่านนบีต้องการให้หญิงทำการละหมาดที่บ้านของนางมากกว่าละหมาดที่อื่น ส่วนการละหมาดที่มัสยิดนั้นเหตุการณ์ที่จะกล่าวต่อไปนี้สามารถอธิบายเกี่ยวกับเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี

ครั้งหนึ่งภรรยาของอบูหะมีด ซะอฺดีได้วิงวอนท่านนบีเพื่อทำการละหมาดที่มัสยิดของท่าน (มัสยิด อัน-นะบีย์) ซึ่งตั้งอยู่ในนครมะดีนะฮฺ) เนื่องจากว่านางต้องการละหมาดหลังท่านนบี ท่านนบีได้กล่าวแก่นางว่า *"สิ่งที่เจ้าพูดนั้นถูกต้องแล้ว แต่สำหรับเจ้าแล้วการละหมาดในห้องที่ปกปิดมิดชิดจะดีกว่าการละหมาดในห้องที่โล่ง ส่วนการละหมาดในห้องที่โล่งของเจ้าจะดีกว่าการละหมาดที่ระเบียงบ้าน และการละหมาดในมัสยิดประจำหมู่บ้านของเจ้าจะดีกว่าการละหมาดที่มัสยิดของเรา"*หลังจากนั้นเป็นต้นมานางได้จัดห้องสำหรับทำการละหมาดโดยเฉพาะและได้ละหมาดในห้องดังกล่าวมาตลอดจนกระทั่งนางเสียชีวิตลง

มีอีกหะดีษหนึ่งของท่านนบีสนับสนุนให้หญิงละหมาดในบ้านโดยกล่าวว่า *"มัสยิดที่ดีสุดของหญิงคือพื้นที่ในของบ้านของพวกนาง"*

เนื่องจากว่าท่านนบีไม่เคยห้ามหญิงละหมาดที่มัสยิดอย่างเด็ดขาด ดังนั้น บรรดาหญิงดังกล่าวจึงไปละหมาดที่มัสยิดอย่างสม่ำเสมอ แต่หลังจากที่ท่านนบีได้เสียชีวิตลง สถานการณ์ได้เปลี่ยนแปลงซึ่งทำให้การไปละหมาดที่มัสยิดของบรรดาหญิงโดยเฉพาะในเวลากลางคืนเป็นเรื่องที่ล่อแหลมต่อการถูกผู้ชายรังควาน ดังนั้นท่าน

อุมัร อิบนุ ค็อฏฏอบจึงห้ามมิให้หญิงละหมาดที่มัสยิด และให้ละหมาดในบ้านแทน คำสั่งดังกล่าวสร้างความไม่พอใจให้กับสตรีที่อาศัยอยู่ในนครมะดีนะฮฺเป็นอย่างมาก จึงได้ร้องทุกข์ไปยังท่านหญิงอาอิชะฮฺ ท่านหญิงอาอิชะฮฺได้กล่าวแก่พวกนางว่า *"ถ้าท่านนบีรู้ในสิ่งที่ท่านอุมัรรู้แล้วท่านก็คงไม่อนุญาตให้พวกเจ้าออกจากนอกบ้าน (ไปมัสยิด) อย่างแน่นอน"*

ท่านหญิงอาอิชะฮฺห้ามมิให้หญิงไปยังมัสยิดเช่นเดียวกัน เมื่อนางฟังข้ออ้างของบรรดาหญิงที่ว่าท่านนบีเคยอนุญาตให้พวกนางไปละหมาดที่มัสยิด ท่านหญิงอาอิชะฮฺจึงตอบว่า *"ถ้าหากว่าสถานการณ์ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากการจากไปของท่านนบีเกิดขึ้นในสมัยที่ท่านมีชีวิตอยู่แน่นอนท่านนบีก็จะห้ามพวกเจ้าเช่นเดียวกัน"*

ท่านหญิงอาอิชะฮฺพูดในเชิงตักเตือนเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลังจากการเสียชีวิตของท่านนบี แต่จะเห็นได้ว่าสถานการณ์ในปัจจุบันเลวร้ายยิ่งกว่าสมัยนั้นหลายเท่า ซึ่งแน่นอนถ้าหากท่านนบีรู้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้าท่านอาจตักเตือนที่เข้มงวดยิ่งกว่านี้ อย่างไรก็ตามข้อเท็จจริงก็ยังคงมีอยู่ว่าท่านนบีเคยอนุญาตให้หญิงไปยังมัสยิดได้

ดังที่กล่าวมาแล้วในข้างต้นว่าสถานการณ์ปัจจุบันได้เปลี่ยนไป มีมุสลิมมากมายอาศัยอยู่ในประเทศตะวันตก ซึ่งรูปแบบวัฒนธรรมของประเทศเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อหญิงเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ การบีบคั้นของภาวะเศรษฐกิจทำให้หญิงต้องมุ่งทำงานโดยไม่สนใจการละหมาด

ดังนั้น เราในฐานะเป็นมุสลิมคนหนึ่งควรหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว วิธีแก้ก็คือ เราควรกลับคืนไปสู่หะดีษของท่านนบีที่อนุญาตให้หญิงมุสลิมะฮฺไปมัสยิดเพื่อทำการละหมาดภายใต้เงื่อนไขที่ว่าพวกนางต้องแต่งกายอย่างเหมาะสมตามที่อิสลามได้กำหนดไว้

การเรียนรู้ที่มีผลมากที่สุดเกิดจากการดูตัวอย่างที่ดี ดังนั้นถ้าหากหญิงละหมาดที่มัสยิดจะเป็นการกระตุ้นให้หญิงมุสลิมะฮฺคนอื่นๆ ไปละหมาดที่มัสยิด ซึ่งจะทำให้ปัญหาของการละทิ้งการละหมาดจะหมดไป และเงื่อนไขอีกประการหนึ่งของการไปมัสยิดของบรรดาหญิงก็คือจะต้องปฏิบัติให้ถูกต้อง เช่นจะต้องไม่เดินปะปนกับผู้ชายและแถวละหมาดของพวกนางจะต้องแยกต่างหากจากแถวของชาย โดยแถวของหญิงจะต้องอยู่หลังแถวของชาย เกี่ยวกับเรื่องนี้ อะบูฮุร็ยเราะฮฺได้รายงานว่า ท่านนบีได้กล่าวว่า *"แถวที่ดีที่สุดสำหรับชายคือแถวหน้าสุด ส่วนแถวที่แย่ที่สุดสำหรับพวกเขาคือแถวหลังสุด ส่วนแถวที่ดีที่สุดสำหรับหญิงคือแถวหลังสุด และแถวที่แย่ที่สุดสำหรับพวกนางคือแถวหน้าสุด"* (มุสลิม)

เป็นที่รู้กันอย่างกว้างขวางว่าในสมัยของท่านนบีนั้นหญิงสามารถไปมัสยิดภายใต้เงื่อนไขว่านางจะต้องแต่งกายอย่างถูกต้องตามหลักการของศาสนา กล่าวคือ นางต้องสวมชุดที่ปกปิดร่างกายอย่างมิดชิดและสวมเสื้อผ้าที่เรียบร้อยและเรียบง่าย กล่าวคือสีของเสื้อไม่ฉูดฉาด ต้องไม่ใส่น้ำหอม หลีกเลี่ยงการใส่เครื่องประดับ เป็นต้น ดังนั้นถ้าหากทัศนะดังกล่าวสามารถเป็นที่ยอมรับได้แล้ว เราก็จะต้องพยายามชักชวนหญิงมุสลิมะฮฺที่ต้องการไปมัสยิดให้แต่งกายถูกต้องตามหลักการ

ดังกล่าว อย่างไรก็ตามคำแนะนำดังกล่าวเฉพาะสำหรับหญิงมุสลิมะฮฺที่ต้องการละหมาดที่มัสยิดเท่านั้น แต่สำหรับหญิงที่ต้องการละหมาดที่บ้านก็ให้นางละหมาดที่บ้านต่อไป

บทที่ 3
การแต่งงานและความสัมพันธ์ทางเพศ

อัลลอฮฺทรงสร้างชายและหญิงให้เป็นของคู่กันเพื่อให้กำเนิดลูกหลานและสามารถดำเนินชีวิตด้วยความสงบตามคำสั่งของพระเจ้าและทางนำของศาสนทูตของพระองค์ อัลลอฮฺตรัสในอัล-กุรอานไว้ว่า

﴿ وَمِنۡ ءَايَٰتِهِۦٓ أَنۡ خَلَقَ لَكُم مِّنۡ أَنفُسِكُمۡ أَزۡوَٰجٗا لِّتَسۡكُنُوٓاْ إِلَيۡهَا وَجَعَلَ بَيۡنَكُم مَّوَدَّةٗ وَرَحۡمَةًۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يَتَفَكَّرُونَ ٢١ ﴾ [الروم: ٢١]

ความว่า *และหนึ่งจากสัญญาทั้งหลายของพระองค์คือ ทรงสร้างคู่ครองให้แก่พวกเจ้าจากตัวของพวกเจ้าเอง เพื่อพวกเจ้าจะได้มีความสุขอยู่กับนาง และทรงให้มีความรักใคร่และความเมตตาระหว่างระหว่างพวกเจ้า แท้จริงในการนี้ แน่นอนย่อมเป็นสัญญาณแก่หมู่ชนผู้ใคร่ครวญ*[41]

อัลลอฮยังได้ตรัสอีกว่า

﴿ وَٱللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّنۡ أَنفُسِكُمۡ أَزۡوَٰجٗا وَجَعَلَ لَكُم مِّنۡ أَزۡوَٰجِكُم بَنِينَ وَحَفَدَةٗ وَرَزَقَكُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَٰتِۚ أَفَبِٱلۡبَٰطِلِ يُؤۡمِنُونَ وَبِنِعۡمَتِ ٱللَّهِ هُمۡ يَكۡفُرُونَ ٧٢ ﴾ [النحل: ٧٢]

[41] *อัรรูม* (30):21

ความว่า *และอัลลอฮทรงกำหนดคู่ครองแก่พวกเจ้าซึ่งมาจากหมู่พวกเจ้า และทรงทำให้พวกเจ้ามีลูกและหลานจากคู่ครองของของพวกเจ้า และทรงประทานริซกีจากสิ่งดีๆ แก่พวกเจ้า*[42]

อายะฮฺข้างต้นแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการแต่งงานเป็นสิ่งจำเป็นซึ่งแตกต่างจากศาสนาอื่นๆ ที่ถือว่าความเป็นโสดหรือความเป็นพระที่ตัดกิเลศจากโลกภายนอกเป็นเรื่องที่สำคัญในศาสนา เช่น คริสเตียน พุทธและยิว

ท่านนบีได้ประกาศว่า *"ความเป็นพระไม่มีในอิสลาม"* ท่านนบียังได้กล่าวต่อไปว่า *"โอ้บรรดาชายหนุ่มทั้งหลาย! ใครก็ตามที่มีความสามารถในการแต่งงาน จงแต่งงานเถิดเพราะจะช่วยทำให้พวกเขาลดสายตาลงต่ำและมีความพอดี"* (อัล-บุคอรีย์)

ท่านนบีถือว่าความพอดีเป็นคุณงามความดีที่ประเสริฐยิ่งโดยกล่าวว่า *"ความพอดีเป็นส่วนหนึ่งของความเชื่อ"* (อัล-บุคอรีย์)

ความสำคัญของการแต่งงานสามารถเห็นได้จากหะดีษของท่านนบีที่มีใจความดังนี้ *"การแต่งงานคือซุนนะฮฺของฉัน ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามถือว่าเขาไม่ใช่พวกของฉัน"*

---

[42] *อันนะหฺลฺ* (16):72

จากคำสั่งของอัล-กุรอาน และทางนำของท่านนบี เราควรให้ความสำคัญกับสถาบันการแต่งงาน ดังนั้นเราจำเป็นต้องศึกษาขอบเขตของการแต่งงานในกฎหมายอิสลาม

คำว่า *ซะวาจญ์* ถูกบัญญัติในอัล-กุรอานเพื่อให้ความสำคัญของความเป็นคู่หรือความเป็นสามีภรรยา[43] ตามหลักภาษา *ซะวาจญ์* หมายถึงการแต่งงาน เนื่องจากสถาบันครอบครัวเป็นโครงสร้างพื้นฐานของสังคมและการแต่งงานเป็นวิธีการเดียวเท่านั้นที่จะนำครอบครัวไปสู่ความมั่นคง ดังนั้นท่านนบีจึงได้กำชับให้ประชาชาติของท่านแต่งงาน

อิสลามได้วางกฎเกณฑ์เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครอบครัวเพื่อให้คู่สามีภรรยาดำรงชีวิตด้วยความรักและความสงบสุข การแต่งงานในอิสลามนั้นเป็นทั้ง*อิบาดะฮฺ* (การภักดี) ต่ออัลลอฮฺและ*มุอามะลัต* (การปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์) ในด้านของ*อิบาดะฮฺ* การแต่งงานเป็นการกระทำที่สร้างความโปรดปรานแก่อัลลอฮฺ เนื่องจากสอดคล้องกับคำสั่งของพระองค์ที่ให้สามีและภรรยามีความรักซึ่งกันและกัน เพื่อสืบเผ่าพันธ์ของมนุษย์ให้คงอยู่ต่อไปและอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานให้เป็นบ่าวที่ดีของอัลลอฮฺต่อไป

ในส่วนของ *มุอามะลัต* การแต่งงานเป็นการตอบสนองความต้องการธรรมชาติของมนุษย์และการให้กำเนิดผู้สืบวงศ์ตระกูล ดังนั้น

---

[43] *อัรรูม*, (30): 21; *ลุกมาน*, (31):10; *ก็อฟ*(50):7; *อัชชุอะรออฺ* (26):7; *อัล-บะเกาะเราะฮฺ*, (2):25; *อัดดุคอน* (44): 57, *อัน-นิซาอฺ* (4):1

อิสลามจึงวางกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ตามสิทธิและหน้าที่ของตัวเอง

คำอธิบายเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นไปตามหะดีษของท่านนบีที่รายงานโดยอนัสซึ่งท่านนบีได้กล่าวว่า *"ชายใดที่แต่งงาน ถือว่าเขาได้ทำให้ภารกิจของศาสนาบรรลุไปครึ่งหนึ่งแล้ว ส่วนอีกครึ่งหนึ่งขึ้นอยู่กับความยำเกรงของเขาที่มีต่ออัลลอฮฺ"*

ท่านนบีถือว่าการแต่งงานของชาวมุสลิมเท่ากับครึ่งหนึ่งของภารกิจศาสนาทั้งหมด เนื่องจากการแต่งงานสามารถป้องกันพวกเขาให้พ้นจากความความผิดประเวณี ซึ่งจะนำไปสู่การกระทำชั่วร้ายอื่นๆ อีกมากมาย เช่น การนินทา การวิวาท การฆ่าตัวตาย การสร้างความเสียหายให้แก่ทรัพย์สินและความแตกแยกภายในครอบครัว

ท่านนบียังได้อธิบายต่อไปว่าภารกิจศาสนาที่เหลือนั้นสามารถบรรลุได้ด้วยความยำเกรง *(ตักวา)* ต่ออัลลอฮฺ

เงื่อนไขของการแต่งงาน

เมื่อพิจารณาคำสั่งของอัล-กุรอานและหะดีษของท่านนบี จะเห็นว่าการแต่งงานเป็นสิ่งจำเป็น (*วายิบ*) สำหรับชายที่มีความสามารถในการจ่ายค่าสินสอดและเลี้ยงดูภรรยาและลูกๆและชายที่มีสุขภาพสมบูรณ์และหวั่นเกรงว่าถ้าไม่แต่งงานแล้ว เขาอาจทำผิดประเวณี นอกจากนี้ การแต่งงานเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับหญิงที่หวั่นเกรงว่าอารมณ์ทางเพศอาจทำให้นางกระทำผิดประเวณีได้ ส่วนหญิงที่มีจิตใจที่เข้มแข็ง

และสามารถควบคุมตัวเองได้ ตลอดจนผู้ที่ไม่ต้องการมีบุตรและมีความรู้สึกว่าการแต่งงานจะเป็นอุปสรรคต่อการทำงานเพื่ออิสลาม เช่นนี้การแต่งงานเป็นสิ่งที่ควรกระทำเท่านั้น (*มันดูบ*)แต่ไม่ใช่*วายิบ*[44]

อย่างไรก็ตาม มัซฮับมาลิกีย์แสดงทัศนะว่าภายใต้เงื่อนไขบางอย่างการแต่งงานเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับมุสลิมถึงแม้ว่าเขาไม่มีรายได้ก็ตาม เงื่อนไขดังกล่าวได้แก่

(1) ถ้าวิตกว่า การไม่แต่งงานจะทำให้กระทำผิดประเวณี (*ซีนา*)

(2) ถ้าไม่สามารถถือศีลอด เพื่อลดอารมณ์ทางเพศ หรือว่าการถือศีลอดไม่สามารถช่วยให้เขาหลุดพ้นจากการผิดประเวณี (*ซินา*)

(3) ถ้าไม่สามารถหาทาสหญิงหรือผู้หญิงที่จะแต่งงานด้วย[45]

อย่างไรก็ตามนักกฎหมายอิสลามบางท่านแสดงทัศนะว่าถ้าชายไม่สามารถสร้างความเป็นอยู่ที่ดีภายในครอบครัวด้วยการประกอบอาชีพสุจริต เขาไม่สมควรแต่งงานเนื่องจากการขาดรายได้ดังกล่าวอาจนำไปสู่การกระทำสิ่งชั่วร้ายได้ เช่น การลักทรัพย์ เป็นต้น[46]

---

[44] *มาวาฮิบ อัล-ญะลีล*, เล่ม 2 หน้า 403–404

[45] อับดุรเราะหฺมาน อัล-ญะซีรีย์, *กีตาบ อัล-ฟิกฮฺอะลา มาซาฮิบ อัล-อะรอบะอะฮ์*, เล่ม 4, ไคโร, 1970, หน้า 4

[46] เรื่องเดียวกัน,หน้า 5

ส่วนมัซฮับหะนะฟีย์ถือว่าการแต่งงานเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชายที่มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. ถ้าเขามั่นใจว่าถ้าเขาไม่แต่งงานแล้วเขาจะทำผิดประเวณี

2. ถ้าเขาไม่สามารถถือศีลอดเพื่อควบคุมอารมณ์ทางเพศหรือการถือศิลอดของเขาไม่สามารถช่วยให้เขาควบคุมวามต้องการทางเพศได้

3. ถ้าเขาไม่สามารถหาทาสหญิงเพื่อแต่งงานด้วย

4. ถ้าเขาสามารถจ่ายค่าสินสอด (*มะฮ์รฺ*) และหาปัจจัยยังชีพได้

การแต่งงานเป็นสิ่งที่ต้องห้าม (*หะรอม*) สำหรับชายที่ไม่มีทรัพย์สินเพียงพอสำหรับเลี้ยงดูภรรยาและบุตรหรือชายที่มีโรคประจำตัวร้ายแรงซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อภรรยาและลูกได้

ส่วนการแต่งงานของชายที่ขาดอารมณ์ทางเพศหรือขาดความรักในตัวเด็กหรือผู้ที่มั่นใจว่าการแต่งงานจะสร้างอุปสรรคในการทำงานด้านศาสนา ไม่ควรสนับสนุน (*มักรูฮ*)[47] ในหะดีษหนึ่ง ท่านนบีได้วางเป้าหมายสำคัญในการเลือกคู่ครองเอาไว้ว่า *“ผู้ใดแต่งงานกับหญิงเพราะฐานะและตำแหน่งของนาง อัลลอฮฺ จะทรงเพิ่มความอับอายให้แก่เขา ส่วนผู้ใดที่แต่งงานกับหญิงเพราะความร่ำรวยของนาง อัลลอฮฺจะทรงเพิ่มความยากจนให้แก่เขา และผู้ใดแต่งงานกับหญิงเนื่องจากความสวยของนางเท่านั้น อัลลอฮฺจะทรงเพิ่มความขี้เหร่ให้แก่เขา แต่ถ้าผู้ใดแต่งงานกับหญิงเพื่อลดสายตาและเพื่อหลีกเลี่ยงการผิดประเวณีและ*

---

[47] เรื่องเดียวกัน

เพื่อทนุถนอมความสัมพันธ์ในครอบครัวให้ดำเนินไปด้วยดี อัลลอฮฺจะทรงสรรเสริญแก่ภรรยาเพื่อสามีและสามีเพื่อภรรยา"

เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในภายหลังการแต่งงาน ท่านนบีจึงแนะนำว่าในการเลือกเจ้าสาวนั้นฝ่ายชายควรดูนางก่อนที่จะหมั้น แต่ไม่ใช่การเกี้ยวพาราสีตามแบบของชาวตะวันตก กล่าวคือชายต้องไม่มองหน้าว่าที่เจ้าสาวด้วยอารมณ์ตัณหา แต่ให้มองใบหน้าและแขนของนางอย่างระมัดระวังเพื่อสังเกตบุคลิกและหน้าตาของนาง[48] อย่างไรก็ตาม ผู้ชายอาจมอบหมายให้ผู้หญิงคนหนึ่งไปสอบถามว่าที่เจ้าสาว เพื่อจะได้ทราบถึงพฤติกรรมของเจ้าสาวได้อย่างชัดเจน[49] เนื่องจากผู้ศรัทธาชายและผู้ศรัทธาหญิงถูกกล่าวในอัล-กุรอานอย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้นหญิงจึงมีสิทธิดูว่าที่สามีของนางเช่นเดียวกัน[50] การอนุญาตดังกล่าวให้ชายและหญิงดูซึ่งกันและกันก็เพื่อจุดประสงค์ของการแต่งงานถือว่าไม่ขัดกับหลักการที่ส่งเสริมให้ผู้ศรัทธาชายและผู้ศรัทธาหญิงลดสายตาลงต่ำดังที่บัญญัติไว้ในอัล-กรุอาน

---

[48] *ฮาชิยะฮฺ อัด-ดาซูกีย์*, เล่ม 2 หน้า 215

[49] *มะวาฮิบ อัล-ญะลีล*, เล่ม 2 หน้า 405

[50] *ฮาชิยะฮฺ อัด-ดาซูกีย์*, เล่ม 2, หน้า 215

อิจญ์บาร **(การบังคับ)**

ความยินยอมของฝ่ายชายและฝ่ายหญิงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการแต่งงานและอัล-กุรอาน ได้มอบหมายบทบาทที่สำคัญให้แก่ผู้หญิงในการเลือกคู่ชีวิต พระองค์อัลลอฮฺตรัสว่า

﴿ وَإِذَا طَلَّقۡتُمُ ٱلنِّسَآءَ فَبَلَغۡنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا تَعۡضُلُوهُنَّ أَن يَنكِحۡنَ أَزۡوَٰجَهُنَّ إِذَا تَرَٰضَوۡاْ بَيۡنَهُم بِٱلۡمَعۡرُوفِۗ ذَٰلِكَ يُوعَظُ بِهِۦ مَن كَانَ مِنكُمۡ يُؤۡمِنُ بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِۗ ذَٰلِكُمۡ أَزۡكَىٰ لَكُمۡ وَأَطۡهَرُۚ وَٱللَّهُ يَعۡلَمُ وَأَنتُمۡ لَا تَعۡلَمُونَ ٢٣٢ ﴾ [البقرة: ٢٣٢]

ความว่า *และเมื่อพวกเจ้าหย่าบรรดาหญิง แล้วนางเหล่านั้นได้ถึงกำหนดเวลาของพวกนางแล้วก็จงอย่าขัดขวางพวกนาง ในการที่พวกนางจะแต่งกับบรรดาคู่ครองของพวกนาง เมื่อพวกเขาต่างพอใจกันระหว่างพวกเขาโดยชอบธรรม นั่นแหละคือสิ่งที่จะถูกนำมาแนะนำตักเตือนแก่ผู้ศรัทธาต่ออัลลอฮฺและวันปรโลก นั่นแหละคือสิ่งที่บริสุทธิ์กว่า และสะอาดกว่า สำหรับพวกเจ้า และอัลลอฮฺนั้นทรงรู้ แต่พวกเจ้าไม่รู้*[51]

อย่างไรก็ตาม อิมามมาลิกได้อธิบายเกี่ยวกับอายะฮฺข้างต้นว่า การเลือกคู่ครองของหญิงมุสลิมะฮฺ ต้องอยู่ภายใต้อำนาจการบังคับของผู้เป็นบิดาหรือผู้ปกครอง ทั้งนี้เพื่อผลประโยชน์ของหญิงเอง

---

[51] *อัล-บะเกาะเราะฮฺ* (๒):๒๓๒

บางครั้งหญิงต้องการแต่งงานกับชายที่นางได้รับข้อมูลที่บิดเบือนหรือชายที่มีพฤติกรรมไม่ดีหรือชายที่ไม่มีปัจจัยยังชีพในชีวิต จึงเป็นหน้าที่ของบิดาหรือผู้ปกครองของหญิงที่ต้องยับยั้งมิให้หญิงแต่งงานกับชายที่มีลักษณะดังกล่าวและจัดการหาชายที่เหมาะสมแต่งงานกับนางต่อไป กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือการแต่งงานที่จัดการโดยบิดาและผู้ปกครองย่อมดีกว่าการแต่งงานที่ลอกเลียนแบบวัฒนธรรมตะวันตก

กรณีของอบูญุฮาม บินฮุซัยฟะฮฺและมุอาวิยะฮฺ อิบนุอะบูซุฟยานเป็นตัวอย่างที่ดีของเรื่องนี้ เขาทั้งสองคนได้สู่ขอฟาตีมะฮฺ บินติฺซ็อยซฺ ท่านนบีจึงแนะนำมิให้ฟาตีมะฮฺรับข้อเสนอของชายทั้งสองเนื่องจากว่ามุอาวิยะฮฺเป็นคนที่มีฐานะยากจนมาก ส่วนอะบูญุฮามเป็นคนที่ค่อนข้างหยาบคาย ดังนั้นฟาตีมะอฺจึงเลือกแต่งงานกับอุซามะฮฺตามคำแนะนำของท่านนบี

ความยินยอมของคู่บ่าวสาว

อายะฮฺอัล-กุรอานที่ 21 ของซูเราะฮฺ*อัน-นิซาอฺ* ได้กล่าวถึงการแต่งงานโดยใช้คำว่า*มีษาก*ซึ่งได้แก่คำมั่นสัญญาระหว่างสามีภรรยา ซึ่งต้องเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร เนื่องจากว่าคำมั่นสัญญาที่สมบูรณ์นั้นต้องเกิดจากความยินยอมของทั้งสองฝ่าย ดังนั้น การแต่งงานจึงต้องมีการยินยอมของทั้งฝ่ายชายและหญิง ท่านนบีได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า *“การแต่งงานกับหญิงหม้ายที่สามีตายหรือถูกหย่าจะทำไม่ได้จนกว่าจะได้รับการยินยอมจากนางก่อน และการแต่งงานกับหญิงที่ไม่เคยผ่าน*

การแต่งงานมาก่อนจะเกิดขึ้นไม่ได้จนกว่าจะได้รับความยินยอมจากนางเช่นเดียวกัน” (อัล-บุคอรีย์)

หลักการข้างต้นยืนยันโดยอิมามบุคอรีย์ที่กล่าวถึงเรื่องนี้ในบทหนึ่งของหนังสือหะดีษของท่านที่ชื่อ*เศาะหีหฺ*ว่า*“เมื่อชายใดสั่งให้บุตรสาวแต่งงาน แต่บุตรสาวไม่ยินยอม ดังนี้การแต่งงานดังกล่าวถือเป็นโมฆะ”*

วันหนึ่งมีหญิงสาวคนหนึ่งมาหาท่านนบีและเล่าว่าบิดาของนางได้แต่งงานนางกับชายคนหนึ่งซึ่งนางไม่ชอบ ปรากฏว่าท่านนบีได้ให้สิทธิแก่นางในการยกเลิกการแต่งงาน (อะบูดาวูด)

หญิงที่ถูกหย่ามีอิสรภาพที่จะทำการแต่งงานเป็นครั้งที่สองอัลลอฮฺได้ตรัสว่า

﴿ وَإِذَا طَلَّقۡتُمُ ٱلنِّسَآءَ فَبَلَغۡنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا تَعۡضُلُوهُنَّ أَن يَنكِحۡنَ أَزۡوَٰجَهُنَّ إِذَا تَرَٰضَوۡاْ بَيۡنَهُم بِٱلۡمَعۡرُوفِۗ ذَٰلِكَ يُوعَظُ بِهِۦ مَن كَانَ مِنكُمۡ يُؤۡمِنُ بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِۗ ذَٰلِكُمۡ أَزۡكَىٰ لَكُمۡ وَأَطۡهَرُۚ وَٱللَّهُ يَعۡلَمُ وَأَنتُمۡ لَا تَعۡلَمُونَ ٢٣٢ ﴾ [البقرة: ٢٣٢]

ความว่า *และเมื่อพวกเจ้าหย่าบรรดาหญิง แล้วนางเหล่านั้นได้ถึงกำหนดเวลาของพวกนางแล้วก็จงอย่าขัดขวางพวกนาง ในการที่พวกนางจะแต่งกับบรรดาคู่ครองของพวกนาง เมื่อพวกเขาต่างพอใจกันระหว่างพวกเขาโดยชอบธรรม นั่นแหละคือสิ่งที่จะถูกนำมาแนะนำตักเตือนแก่ผู้ศรัทธาต่ออัลลอฮฺและวันปรโลก นั่นแหละคือสิ่งที่บริสุทธิ์*

กว่า และสะอาดกว่า สำหรับพวกเจ้า และอัลลอฮฺนั้นทรงรู้ แต่พวกเจ้าไม่รู้[52]

นอกจากนี้ อัล-กุรอานยังได้บัญญัติเกี่ยวกับหญิงหม้ายที่สามีตายไว้ดังนี้

﴿ وَٱلَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَٰجًا يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا ۖ فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِىٓ أَنفُسِهِنَّ بِٱلْمَعْرُوفِ ۗ وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٣٤﴾ ﴾ [البقرة: ٢٣٤]

ความว่า *และบรรดาผู้ที่ถึงแก่ชีวิตในหมู่พวกเจ้าและทิ้งคู่ครองไว้นั้น พวกนางจะต้องรอคอยตัวของพวกนางเองสี่เดือนกับสิบวัน ครั้นเมื่อพวกนางครบกำหนดเวลาของพวกนางแล้ว ก็ไม่มีบาปใดๆ แก่พวกเจ้า ในสิ่งที่พวกนางได้กระทำไปในส่วนตัวของพวกนางโดยชอบธรรม*[53]

ดังนั้น หญิงหม้ายที่สามีตายมีสิทธิแต่งงานใหม่เมื่อพ้นระยะเวลาของการรอคอย *(อิดดะฮฺ)* ตามที่อัล-กุรอานได้บัญญัติไว้ อย่างไรก็ตาม บิดาหรือผู้ปกครองของนางยังมีสิทธิที่จะบังคับ *(อิจญ์บาร)* ในการเลือกคู่ครองให้แก่นางในทุกสถานการณ์ จะเห็นได้ว่าบิดาหรือ

---

52 *อัล-บะเกาะเราะฮฺ* (๒):๒๓๒

53 *อัล-บะเกาะเราะฮฺ* (๒):๒๓๔

ผู้ปกครองมีสิทธิบังคับบุตรสาวหรือหญิงภายใต้การปกครองในการเลือกคู่ครองไม่ว่านางยังบริสุทธิหรือหม้าย

หญิงที่ชายแต่งงานไม่ได้

ภายใต้กฎหมายอิสลาม การแต่งงานระหว่างชายหญิงที่มีความสัมพันธ์กันจะกระทำมิได้ซึ่งอาจเป็นการห้ามที่ถาวรหรือชั่วคราว

อัล-กุรอานได้ห้ามมิให้ชายแต่งงานกับหญิงกลุ่มหนึ่งดังนี้

﴿ وَلَا تَنكِحُواْ مَا نَكَحَ ءَابَآؤُكُم مِّنَ ٱلنِّسَآءِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَۚ إِنَّهُۥ كَانَ فَٰحِشَةً وَمَقْتًا وَسَآءَ سَبِيلًا ﴿٢٢﴾ حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَٰتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَٰتُكُمْ وَعَمَّٰتُكُمْ وَخَٰلَٰتُكُمْ وَبَنَاتُ ٱلْأَخِ وَبَنَاتُ ٱلْأُخْتِ وَأُمَّهَٰتُكُمُ ٱلَّٰتِيٓ أَرْضَعْنَكُمْ وَأَخَوَٰتُكُم مِّنَ ٱلرَّضَٰعَةِ وَأُمَّهَٰتُ نِسَآئِكُمْ وَرَبَٰٓئِبُكُمُ ٱلَّٰتِي فِي حُجُورِكُم مِّن نِّسَآئِكُمُ ٱلَّٰتِي دَخَلْتُم بِهِنَّ فَإِن لَّمْ تَكُونُواْ دَخَلْتُم بِهِنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَحَلَٰٓئِلُ أَبْنَآئِكُمُ ٱلَّذِينَ مِنْ أَصْلَٰبِكُمْ وَأَن تَجْمَعُواْ بَيْنَ ٱلْأُخْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَۗ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٢٣﴾ ۞وَٱلْمُحْصَنَٰتُ مِنَ ٱلنِّسَآءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَٰنُكُمْۖ كِتَٰبَ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْۚ وَأُحِلَّ لَكُم مَّا وَرَآءَ ذَٰلِكُمْ أَن تَبْتَغُواْ بِأَمْوَٰلِكُم مُّحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَٰفِحِينَۚ فَمَا ٱسْتَمْتَعْتُم بِهِۦ مِنْهُنَّ فَـَٔاتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةًۚ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا تَرَٰضَيْتُم بِهِۦ مِنۢ بَعْدِ ٱلْفَرِيضَةِۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٢٤﴾ ﴾ [النساء: ٢٢- ٢٤]

ความว่า *และจงอย่าแต่งงานกับบรรดาหญิงที่บิดาของพวกเจ้าได้แต่งงานมาแล้ว นอกจากที่ได้ผ่านพ้นมาเท่านั้น แท้จริงมันเป็นสิ่งลามก*

และน่าเกลียดยิ่ง และเป็นวิถีทางที่ชั่ว ที่ได้ถูกห้ามแก่พวกเจ้านั้นคือ มารดาของพวกเจ้า ลูกหญิงของพวกเจ้า พี่น้องหญิงของพวกเจ้า พี่น้องหญิงแห่งบิดาของพวกเจ้า บุตรหญิงของพี่หรือน้องชายของพวกเจ้า และบุตรหญิงของพี่หรือน้องหญิงของพวกเจ้าและมารดาของพวกเจ้าที่ให้นมแก่พวกเจ้าและพี่น้องหญิงของพวกเจ้าเนื่องจากการดื่มนม และมารดาภรรยาของพวกเจ้าและลูกเลี้ยงของพวกเจ้าที่อยู่ในตักของพวกเจ้าจากภรรยาของพวกเจ้าที่พวกเจ้าได้สมสู่นาง แต่ถ้าพวกเจ้ามิได้สมสู่นางแล้วก็ไม่มีบาปใดๆ แก่พวกเจ้าและภรรยาของบุตรพวกเจ้าที่มาจากเชื้อสายของพวกเจ้า และการที่พวกเจ้ารวมระหว่างหญิงสองพี่น้องไว้ด้วยกันนอกจากที่ได้ผ่านพ้นไปแล้วเท่านั้น แท้จริงอัลลอฮ เป็นผู้ทรงอภัย ผู้ทรงเมตตาเสมอ และบรรดาหญิงที่อยู่ในปกครองของสามี นอกจากที่มือขวาของพวกเจ้าครอบครอง เป็นบทบัญญัติของอัลลอฮที่มีแก่พวกเจ้า และได้ถูกอนุมัติให้แก่พวกเจ้าที่นอกเหนือจากนั้น ในการที่พวกเจ้าจะแสวงหามาด้วยทรัพย์ของพวกเจ้า ในฐานะเป็นผู้แต่งงาน มิใช่ในฐานะผู้ล่วงประเวณี ดังนั้นหญิงใดที่พวกเจ้าเสพสุขด้วยนางจากบรรดาหญิงเหล่านั้น ก็จงให้แก่พวกนาง ซึ่งสินตอบแทนแก่พวกนาง ตามที่กำหนดไว้ และไม่เป็นบาปใดๆ แก่พวกเจ้าในสิ่งที่พวกเจ้าต่างยินยอมกันในสิ่งนั้นหลังจากที่มีกำหนดนั้นขึ้น แท้จริงอัลลอฮเป็นผู้ทรงรอบรู้ ผู้ทรงปรีชาญาณ[54]

[54] *อัน-นิซาอฺ* (๔): 22-24

จากอายะฮฺข้างต้น ชายมุสลิมห้ามแต่งงานกับบุคคลต่อไปนี้

1. มารดา
2. ภรรยาของบิดา
3. บุตรหญิง (รวมทั้งหลานหญิงและหญิงผู้สืบเชื้อหญิงสายโดยตรงลงไป)
4. พี่น้องหญิง (บิดามารดาเดียวกัน บิดาเดียวกันหรือมารดาเดียวกัน)
5. พี่สาวหรือน้องสาวของบิดา (รวมทั้งพี่สาวน้องสาวของปู่)
6. พี่สาวหรือน้องสาวของมารดา (รวมทั้งพี่สาวน้องสาวของยาย)
7. บุตรสาวของพี่ชายและน้องชาย
8. แม่นม
9. พี่สาวหรือน้องสาวของแม่นม
10. บุตรหญิงของพี่สาวและน้องสาว
11. พี่สาวหรือน้องสาวร่วมน้ำนม
12. มารดาของภรรยา
13. บุตรสาวของภรรยา (คือบุตรสาวของภรรยาซึ่งเกิดจากสามีคนก่อน ในกรณีที่เขาได้ร่วมประเวณีกับภรรยาคน

ดังกล่าวแล้ว แต่ถ้าหากเขายังไม่ได้ร่วมประเวณีกับภรรยา บุตรสาวของภรรยายังไม่เป็นที่ต้องห้ามสำหรับเขา)

14. ลูกสะใภ้

เหตุผลสำคัญของการห้ามดังกล่าวตั้งอยู่บนพื้นฐานสามประการด้วยกัน ได้แก่ ความสัมพันธ์ทางสายโลหิต ความสัมพันธ์ทางการแต่งงานและความสัมพันธ์ทางน้ำนม เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเป็นระเบียบ ผู้คนต้องปฏิบัติตามข้อจำกัดของการแต่งงานดังกล่าว

นอกจากนี้ ยังมีข้อห้ามในการแต่งงานกับบุคคลกลุ่มหนึ่งเป็นการชั่วคราว เนื่องจากมีข้อจำกัดบางอย่าง แต่ถ้าข้อจำกัดดังกล่าวเกิดเปลี่ยนแปลงในภายหลังข้อห้ามในการแต่งงานก็จะสิ้นสุดลงทันที ดั่งกรณีที่จะกล่าวต่อไปนี้

1.ชายไม่สามารถมีภรรยามากกว่าหนึ่งคนซึ่งมีความสัมพันธ์ฉันท์พี่น้องกันหรือมีความสัมพันธ์ระหว่างหลานกับป้า น้าหรืออาแล้วแต่กรณี

2. ห้ามชายแต่งงานกับหญิงที่มีสามีแล้ว อย่างไรก็ตาม ข้อห้ามดังกล่าวจะสิ้นสุดลงทันทีเมื่อการแต่งงานของหญิงนั้นได้สิ้นสุดลงไม่ว่าเป็นกรณีสามีเสียชีวิตหรือการหย่าที่ครบ*อิดดะฮฺ* (ระยะเวลาการรอคอยของหญิงหลังจากการสมรสสิ้นสุดลง)

3. ห้ามชายแต่งงานมากกว่าสี่คนในเวลาเดียวกัน ข้อห้ามนี้จะสิ้นสุดลงเมื่อมีการหย่าภรรยาคนใดคนหนึ่งหรือภรรยาคนใดคนหนึ่งได้เสียชีวิต

4. ห้ามชายแต่งงานกับหญิงที่กำลังอยู่ในช่วงเวลาของ*อิดดะฮฺ*

เกี่ยวกับข้อห้ามข้อสุดท้ายนี้ อัลลอฮฺได้ทรงสั่งให้มุสลิมปฏิบัติอย่างถูกต้องและเหมาะสมที่สุด โดยที่พระองค์ตรัสไว้ว่า

﴿ وَلَٰكِن لَّا تُوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا إِلَّآ أَن تَقُولُواْ قَوْلًا مَّعْرُوفًاۚ وَلَا تَعْزِمُواْ عُقْدَةَ ٱلنِّكَاحِ حَتَّىٰ يَبْلُغَ ٱلْكِتَٰبُ أَجَلَهُۥۚ ﴾ [البقرة: ٢٣٥]

ความว่า *แต่ทว่าพวกเจ้าอย่าได้สัญญาแก่นางเป็นการลับ นอกจากพวกเจ้าจะกล่าวถ้อยคำอันดีเท่านั้น และจงอย่าปลงใจซึ่งการทำพิธีแต่งงานจนกว่าเวลาที่ถูกกำหนดไว้จะบรรลุถึงความสิ้นสุดของมัน*[55]

จากอายะฮฺอัล-กุรอานข้างต้น อัลลอฮฺทรงห้ามสู่ขอหญิงที่กำลังอยู่ในช่วงของ*อิดดะฮฺ*หลังการเสียชีวิตของสามีหรือหลังการหย่าที่ไม่อาจกลับคืนดีได้ อย่างไรก็ตาม เขาสามารถส่งข้อความให้แก่หญิงเพื่อให้นางรู้ว่าเขาสนใจและประสงค์แต่งงานกับนาง เช่น *“ฉันกำลังมองหาหญิงที่มีมารยาทงาม”* แต่ถ้าหญิงยังอยู่ในช่วง*อิดดะฮ*ของการหย่าที่สามารถคืนดีได้แล้ว ชายไม่มีสิทธิเสนอข้อความใดๆที่แสดงถึงการขอนางแต่งงาน ทั้งนี้เนื่องจากว่าหญิงดังกล่าวยังถือว่าเป็นภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายของ

[55] *อัล-บะเกาะเราะฮฺ* (๒): ๒๓๕

สามีผู้หย่าอยู่ แท้จริงแล้วการห้ามเช่นว่านี้เป็นประโยชน์อย่างมาก เพราะสามารถป้องกันมิให้ชายเป็นต้นเหตุของความแตกแยกภายในครอบครัวอื่นที่ยังมีโอกาสประนีประนอมคืนดีกันหลังจากที่สามีภรรยาหันหลังให้แก่กัน

การสู่ขอหญิงคนเดียวกันของชายสองคน

ท่านนบีห้ามมิให้ชายสองคนสู่ขอหญิงคนเดียวกัน เนื่องจากการกระทำดังกล่าวจะสร้างความเป็นศัตรูระหว่างพี่น้องมุสลิมด้วยกัน

ท่านนบีได้กล่าวว่า *"ผู้ศรัทธาเป็นพี่น้องของผู้ศรัทธา"* ดังนั้นห้ามมุสลิมต่อรองในสิ่งที่พี่น้องของเขาได้ต่อรองไปแล้ว และห้ามสู่ขอหญิงที่พี่น้องของเขาได้สู่ขอไปแล้ว ยกเว้นผู้ที่สู่ขอได้สละสิทธิด้วยความสมัครใจ

อิมามอบูหะนีฟะฮฺ อิมามชาฟิอีย์และอิมามมาลิกให้ทัศนะว่าการสู่ขอหญิงที่คนอื่นสู่ขอแล้วนั้นถือว่าเป็นบาป อย่างไรก็ตาม ถ้าการแต่งงานเกิดขึ้นในที่สุดก็ถือว่ามีผลตามกฎหมาย แต่ชายต้องขอโทษชายคนแรกพร้อมๆกับขออภัยโทษจากอัลลอฮฺ[56] แต่อีหม่ามซอฮีรีย์ ถือว่าการแต่งงานดังกล่าวเป็นโมฆะ อย่างไรก็ตาม เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าทัศนะแรกน่าจะถูกต้องมากกว่า

---

[56] อิบนุ อาซากิร, *กีตาบ อาซัล อัล–เมาวาวิก*, เล่ม 2, หน้า 68

ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยาในชีวิตการสมรส

อิสลามได้กำชับให้สร้างสังคมที่มั่นคงโดยผ่านสถาบันครอบครัวที่สมบูรณ์ อิสลามได้มอบบทบาทหน้าที่ให้แก่ทั้งชายและหญิงในการสร้างครอบครัวที่มีความสุขและสมบูรณ์ อิสลามไม่สนับสนุนให้สามีภรรยาทำในเรื่องที่ไร้สาระหรือมัวแต่ขัดแย้งในเรื่องของความเท่าเทียมกัน แต่อิสลามได้กำชับให้สามีภรรยาดำเนินชีวิตอย่างราบรื่น ดังที่อัลลอฮฺตรัสในอัล-กุรอานไว้ว่า

﴿ ٱلرِّجَالُ قَوَّٰمُونَ عَلَى ٱلنِّسَآءِ بِمَا فَضَّلَ ٱللَّهُ بَعۡضَهُمۡ عَلَىٰ بَعۡضٖ وَبِمَآ أَنفَقُواْ مِنۡ أَمۡوَٰلِهِمۡۚ فَٱلصَّٰلِحَٰتُ قَٰنِتَٰتٌ حَٰفِظَٰتٞ لِّلۡغَيۡبِ بِمَا حَفِظَ ٱللَّهُۚ وَٱلَّٰتِي تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَٱهۡجُرُوهُنَّ فِي ٱلۡمَضَاجِعِ وَٱضۡرِبُوهُنَّۖ فَإِنۡ أَطَعۡنَكُمۡ فَلَا تَبۡغُواْ عَلَيۡهِنَّ سَبِيلًاۗ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلِيّٗا كَبِيرٗا ٣٤ ﴾ [النساء: ٣٤]

ความว่า *บรรดาชายนั้น คือผู้ที่ทำหน้าที่ปกครองเลี้ยงดูผู้หญิง เนื่องด้วยการที่อัลลอฮฺได้ทรงให้บางคนของพวกเขาเหนือกว่าอีกบางคน และด้วยการที่พวกเขาได้จ่ายไปจากทรัพย์ของพวกเขา บรรดากุลสตรีนั้นคือผู้จงรักภักดี ผู้รักษาในทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่ลับหลังสามี เนื่องด้วยสิ่งที่อัลลอฮฺทรงรักษาไว้ และบรรดาหญิงที่พวกเจ้าหวั่นเกรงในความดื้อดึงของนางนั้น ก็จงกล่าวตักเตือนนางและทอดทิ้งไว้แต่ลำพังในที่นอน และจงเฆี่ยนนางแต่ถ้านางเชื่อฟังพวกเจ้าแล้ว ก็จงอย่าหาทางเอาเรื่องแก่นาง แท้จริงอัลลอฮฺเป็นผู้ทรงสูงส่งผู้ทรงเกรียงไกร*[57]

[57] *อัน-นิซาอฺ* (๔): ๓๔

อายะฮฺข้างต้นได้ประกาศให้ชายเป็น*เก๊าวามูน* กล่าวคือเป็นผู้คุ้มครองและผู้หาปัจจัยยังชีพในครอบครัวเพื่อสร้างความสงบสุขและความสามัคคีปรองดองภายในครอบครัว *เก๊าวามูน*หมายถึงบุคคลที่ต้องรับผิดชอบในการปกป้องผลประโยชน์ของบุคคลอื่น

ด้วยร่างกายที่แข็งแรงและสามารถทำงานหนัก ทำให้ชายมีความเหมาะสมกับในการทำหน้าที่*เก๊าวามูน*เหนือหญิง ยิ่งกว่านั้น การมีหัวหน้าครอบครัวเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง ทั้งนี้เพื่อความราบรื่นของกิจการในครอบครัว ในการนี้หัวหน้าครอบครัวต้องมีความสามารถในการจัดการระหว่างสมาชิกภายในครอบครัวโดยสามารถสั่งให้พวกเขาปฏิบัติตามในสิ่งที่ต้องทำ ด้วยเหตุนี้ ภรรยาต้องเชื่อฟังสามีและบุตรต้องเชื่อฟังบิดามารดา

อย่างไรก็ตาม เราต้องตระหนักอยู่เสมอว่าภรรยาไม่จำเป็นต้องเชื่อฟังสามีถ้าหากเขาสั่งให้นางกระทำในสิ่งที่ขัดกับหลักการของศาสนาเนื่องจากการปฏิบัติตามหลักการศาสนามีความสำคัญกว่า

อายะฮฺข้างต้นได้อธิบายถึงมาตรการสำหรับใช้ในการคลี่คลายความขัดแย้งที่อาจขึ้นในชีวิตของการแต่งงาน มาตรการดังกล่าวได้แก่

1. การตักเตือน

ในขั้นแรกผู้เป็นสามีควรว่ากล่าวตักเตือนผู้เป็นภรรยาด้วยความสุภาพ ถ้าหากมาตรการนี้เป็นผลสำเร็จก็ไม่จำเป็นต้องใช้มาตรการอื่นอีกต่อไป

2. **หยุดความสัมพันธ์ชั่วคราว**

ถ้าหากการตักเตือนของสามีไม่เป็นผล สามีอาจปฏิเสธที่จะร่วมหลับนอนกับภรรยากล่าวคือ เขาอาจระงับความสัมพันธ์ฉันท์สามีภรรยาเป็นการชั่วคราว แต่การกระทำดังกล่าวนี้จะต้องจำกัดระยะเวลาที่เหมาะสมและไม่สมควรกระทำโดยไม่มีกำหนดเวลา

3. **การเฆี่ยนตีที่ไม่รุนแรง**

นักกฎหมายอิสลามส่วนใหญ่ไม่สนับสนุนให้มุสลิมเฆี่ยนตีภรรยา อย่างไรก็ตามถ้าภรรยาขัดคำสั่งของอัลลอฮและคำสั่งสอนของท่านนบีแล้ว การลงโทษด้วยการเฆี่ยนตีที่ไม่รุนแรงอาจเป็นสิ่งจำเป็น อย่างไรก็ตาม ท่านนบีกำชับไม่ให้ตบบนใบหน้าของภรรยาหรือการเฆี่ยนตีซึ่งอาจจะทำให้เกิดแผลบนเรือนร่างของนาง

ในกรณีการใช้มาตรการดังกล่าวข้างต้นประสบความสำเร็จในการแก้ไขพฤติกรรมของภรรยา อัลลอฮทรงสั่งมิให้สามีหาข้อบกพร่องในตัวภรรยา เพื่อหาสาเหตุลงโทษนางอีก

ความสัมพันธ์ระหว่างสามีและภรรยาถูกอธิบายไว้ในอายะฮฺอัล-กุรอานดังต่อไปนี้

﴿هُنَّ لِبَاسٞ لَّكُمۡ وَأَنتُمۡ لِبَاسٞ لَّهُنَّۗ﴾ [البقرة: ١٨٧]

ความว่า *นางทั้งหลายนั้นคือเครื่องนุ่งห่มของพวกเจ้า และพวกเจ้าก็คือเครื่องนุ่งห่มของพวกนาง*[58]

---

[58] *อัล-บะเกาะเราะฮฺ* (๒): 187

ในอายะฮฺอื่นอัลลอฮฺตรัสว่า

﴿وَلِبَاسُ ٱلتَّقْوَىٰ ذَٰلِكَ خَيْرٌۚ ذَٰلِكَ مِنْ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿٢٦﴾﴾ [الأعراف: ٢٦]

ความว่า *และเครื่องนุ่งห่มแห่งความยำเกรงนั่นคือสิ่งที่ดียิ่ง นั่นแหละคือส่วนหนึ่งจากบรรดาโองการของอัลลอฮฺ เพื่อว่าเขาเหล่านั้นจะได้รำลึก*[59]

จากการเปรียบเทียบดังกล่าว สามารถเข้าใจว่าสามีภรรยาควรจะเป็นเครื่องนุ่งห่มที่คอยให้ความคุ้มกัน ปลอบประโลมใจ ดังนั้นอัลลอฮจึงต้องการให้สามีและภรรยาให้ความรักซึ่งกันและกัน

อัลลอฮฺตรัสในอายะฮฺอื่นอีกว่า

﴿وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌۗ وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢٨﴾﴾ [البقرة: ٢٢٨]

ความว่า *และสำหรับบรรดาชายนั้นมีฐานะเหนือกว่าพวกนางขั้นหนึ่ง และอัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้ทรงปรีชาญาณ*[60]

คำกล่าวที่ว่าชายมีความเหนือกว่าหญิงนั้นหมายถึงอำนาจสูงสุดภายในบ้านจะเป็นของสามี เนื่องจากภาระที่หนักอึ้งต่าง ๆ เป็นความรับผิดชอบของสามีดังที่อัลลอฮฺตรัสในอีกอายะฮฺหนึ่งว่า

---

[59] *อัล-อะอฺรอฟ* (๗): 26

[60] *อัล-บะเกาะเราะฮฺ* (๒): 228

﴿ ٱلرِّجَالُ قَوَّٰمُونَ عَلَى ٱلنِّسَآءِ بِمَا فَضَّلَ ٱللَّهُ بَعۡضَهُمۡ عَلَىٰ بَعۡضٖ وَبِمَآ أَنفَقُواْ مِنۡ أَمۡوَٰلِهِمۡۚ ﴾ [النساء: ٣٤]

ความว่า *บรรดาชายนั้น คือผู้ที่ทำหน้าที่ปกครองเลี้ยงดูบรรดาหญิง เนื่องด้วยการที่อัลลอฮได้ทรงให้บางคนของพวกเขาเหนือกว่าอีกบางคน และด้วยการที่พวกเขาได้จ่ายไปจากทรัพย์ของพวกเขา*[61]

เมื่อดูความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของชายและหญิงภายในบ้านแล้วจะพบว่า มีความสมดุลย์และเหมาะสมทุกประการ เนื่องจากเพศทั้งสองมีความสำคัญอย่างเท่าเทียมกันในการสร้างพื้นฐานที่มั่นคงให้แก่สังคม

อัลลอฮทรงเคี่ยวเข็ญให้ชายปฏิบัติต่อภรรยาด้วยความเมตตา พระองค์ตรัสอีกว่า

﴿فَإِن كَرِهۡتُمُوهُنَّ فَعَسَىٰٓ أَن تَكۡرَهُواْ شَيۡـٔٗا وَيَجۡعَلَ ٱللَّهُ فِيهِ خَيۡرٗا كَثِيرٗا ١٩ ﴾ [النساء: ١٩]

ความว่า *หากพวกเจ้าเกลียดพวกนาง ก็อาจเป็นไปได้ว่าการที่พวกเจ้าเกลียดสิ่งหนึ่งขณะเดียวกันอัลลอฮฺก็ทรงให้มีในสิ่งนั้น ซึ่งความดีอันมากมาย*[62]

---

[61] *อัน-นิซาอฺ* (๔): 34

[62] *อัน-นิซาอฺ* (๔): ๑๙

ในคุตบะฮฺของท่านนบีที่ทุ่งอะเราะฟะฮฺ ท่านได้กำชับให้มุสลิมมีความเมตตาและโอบอ้อมอารีต่อภรรยา ดั่งใจความดังต่อไปนี้

โอ้ มนุษย์ทั้งหลาย! พวกเจ้ามีสิทธิเหนือภรรยาเหมือนกับพวกนางมีสิทธิเหนือพวกเจ้า สิทธิของพวกเจ้าก็คือพวกนางต้องดำเนินชีวิตด้วยความดีงาม และไม่อนุญาตให้คนที่พวกเจ้าไม่ชอบเข้าบ้าน และอีกสิ่งหนึ่งคือ พวกนางจะต้องไม่ทำสิ่งชั่วร้าย ถ้าหากว่าพวกนางกระทำสิ่งเหล่านี้ พระองค์อัลลอฮทรงอนุญาตให้พวกเจ้าแยกเตียงนอนกับพวกนาง ทั้งนี้เพื่อให้พวกนางได้ปรับปรุงและแก้ไขวิถีชีวิตที่เลวร้ายเหล่านั้น พวกเจ้าอาจลงโทษพวกนางด้วยการเฆี่ยนตีอย่างแผ่วเบาที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกายของพวกนาง แต่ในกรณีที่พวกนางไม่ได้เป็นเช่นนั้นแล้ว เป็นหน้าที่ของพวกเจ้าที่จะต้องจัดหาอาหารและเครื่องนุ่งห่มให้แก่พวกนางตามความสามารถของพวกเจ้า จงจำไว้ ! การปฏิบัติต่อภรรยาของพวกเจ้าจะต้องเป็นไปด้วยความถูกต้องและมีความเมตตาในฐานะที่พวกนางอยู่ในความดูแลของพวกเจ้าและไม่สามารถปกป้องสิทธิของตัวเอง ในวันที่พวกเจ้าแต่งงานกับพวกนาง พวกเจ้าถือว่าพวกนางเป็น อามานะห์ ของพระองค์อัลลอฮที่มอบให้แก่พวกเจ้า ดังนั้น พวกเจ้าจงนำพวกนางกลับไปยังบ้านและปฏิบัติต่อพวกนางตามคำสั่งของพระองค์

การสมรสกับผู้ตั้งภาคี (มุชริกะฮฺ)

ห้ามชายมุสลิมแต่งงานกับหญิงผู้ตั้งภาคีอย่างเด็ดขาด ไม่ว่านางจะสักการะรูปเจว็ด สัตว์ ต้นไม้ หรือก้อนหิน ดั่งที่อัลลอฮฺตรัสว่า

﴿ وَلَا تَنكِحُواْ ٱلۡمُشۡرِكَٰتِ حَتَّىٰ يُؤۡمِنَّۚ وَلَأَمَةٞ مُّؤۡمِنَةٌ خَيۡرٞ مِّن مُّشۡرِكَةٖ وَلَوۡ أَعۡجَبَتۡكُمۡۗ ﴾ [البقرة: ٢٢١]

ความว่า *และพวกเจ้าจงอย่าแต่งงานกับหญิงมุชริกจนกว่านางจะศรัทธา และทาสหญิงที่เป็นผู้ศรัทธานั้นดีกว่าหญิงที่เป็นมุชริก แม้ว่านางได้ทำให้พวกเจ้าพึงใจก็ตาม*[63]

อายะฮฺข้างต้นกล่าวถึงกันนาซ อิบนุฮาเซ็น อัล-ฆอนาวีย์ที่ชมชอบหญิงผู้ตั้งภาคีซึ่งเขารู้จักนางก่อนเข้ารับอิสลาม หญิงคนดังกล่าวมีชื่อว่า *อานาก* หญิงคนนี้ได้ขอให้*กันนาซ*แต่งงานกับนาง *กันนาซ*จึงขออนุญาตจากท่านนบี ดังนั้น อัลลอฮฺจึงประทานอายะฮฺข้างต้น ท่านนบีได้แนะนำ*กันนาซ*ว่าเขาไม่ควรแต่งงานกับนาง เนื่องจากเขาเป็นมุสลิมในขณะที่นางเป็นผู้ตั้งภาคี[64]

อย่างไรก็ตาม อัลดุลลอฮฺ อิบนุอับบาซ มีทัศนะที่แตกต่างกันเกี่ยวกับสาเหตุที่อัลลอฮฺทรงประทานอายะฮฺดังกล่าว โดยให้ทัศนะว่าสาเหตุของการประทานอายะฮฺข้างต้นเนื่องจากครั้งหนึ่งอับดุลลอฮฺ อิบนุ

---

[63] *อัล-บะเกาะเราะฮฺ* (๒): ๒๒๑

[64] *อัล-ญะมีอฺ ลี-อะหฺกาม อัล-กุรอาน*, เล่ม 3, หน้า 67

เราะวาหะฮฺ เกิดโกรธกริ้วทาสีของตัวเองและเมื่อท่านนบีได้ถามเขาเกี่ยวกับทาสีหญิงคนดังกล่าว เขาได้บอกแก่ท่านนบีว่านางถือศีลอด ทำการละหมาดอย่างถูกต้อง และมีความเชื่อว่าไม่มีพระเจ้าองค์ใดนอกจากอัลลอฮฺและท่านนบีมุฮัมหมัดคือศาสนทูตของพระองค์ เมื่อได้ฟังดังกล่าวแล้วท่านนบีได้บอกแก่อับดุลลอฮฺว่านางได้กลายเป็นผู้ศรัทธาแล้ว หลังจากนั้นอับดุลลอฮฺประกาศให้นางเป็นอิสระและได้แต่งงานกับนาง มีมุสลิมหลายคนเยาะเย้ยถากถางเขาที่แต่งงานกับทาสีเนื่องจากพวกเขาเหล่านั้นชอบที่จะแต่งงานกับหญิงผู้ตั้งภาคีซึ่งมีวงศ์ตระกูลที่สูงศักดิ์ อายะฮฺข้างต้นแสดงให้เห็นว่าอัลลอฮฺทรงอนุญาตการแต่งงานของอับดุลลอฮฺดังกล่าว

ถ้าหญิงมุสลิมพ้นจากศาสนาอิสลาม นางก็จะกลายเป็นภรรยาที่ไม่ถูกต้องของชายมุสลิมทันที ดังนั้นความสัมพันธ์ของนางกับสามีมุสลิมจะสิ้นสุดลงแต่เวลาที่เขาพ้นจากศาสนาอิสลาม

เหตุผลที่อัลลอฮฺทรงห้ามชายมุสลิมมิให้แต่งงานกับหญิงผู้ตั้งภาคีในอายะฮฺ 221 ของซูเราะฮฺ*อัล-บะเกาะเราะฮฺ* นั้น เนื่องมาจากความสัมพันธ์ระหว่างสามีและภรรยามิได้มีเฉพาะในด้านเพศสัมพันธ์เท่านั้น แต่ยังรวมถึงความสัมพันธ์ด้านจิตวิญญาณและวัฒนธรรม มีความเป็นไปได้สูงที่ชายมุสลิมจะโน้มน้าวภรรยาผู้ตั้งภาคีและลูก ๆ หันมารับนับถือศาสนาอิสลาม แต่ก็มีความเป็นได้เช่นเดียวกันว่าหญิงผู้ตั้งภาคีจะนำสามีมุสลิมและลูก ๆ ไปสู่การตั้งภาคีต่ออัลลอฮฺ ดังนั้นอิสลามไม่ยอม

เสี่ยงในเรื่องที่สำคัญเช่นนี้อย่างเด็ดขาด อิสลามไม่ประสงค์ที่จะให้มุสลิมผสมผสานระหว่างความเป็นอิสลามกับไม่ใช่อิสลามภายในครอบครัว ผู้ตั้งภาคีอาจเห็นดีเห็นงามในเรื่องดังกล่าวตามหลักการของเสรีภาพ แต่สำหรับมุสลิมที่นับถือพระเจ้าองค์เดียวแล้วการแต่งงานต้องคำนึงถึงศาสนามากกว่าความต้องการทางเพศ ทั้งนี้เพื่อให้ตัวเขาเองและลูกหลานหลุดพ้นจากการตั้งภาคีต่อพระเจ้าและหลุดพ้นจากไฟนรก

การแต่งงานกับหญิงแห่งคัมภีร์

อิสลามถือว่าผู้นับถือศาสนายิวและคริสเตียนเป็นชาวคัมภีร์ (*อัฮลฺ อัล-กีตาบ*) เนื่องจากพวกเขาเชื่อในคัมภีร์เตารอฮฺและอินญีลที่อัลลอฮฺทรงประทานให้แก่ศาสดามูซา(มเสส) และอีซา(พระเยซู) ตามลำดับ การแต่งงานกับหญิงซึ่งเป็นชาวคัมภีร์ (*อัฮลฺ อัล-กีตาบ*) เป็นสิ่งอนุมัติในอิสลามดังที่อัลลอฮฺตรัสไว้ว่า

﴿ ٱلۡيَوۡمَ أُحِلَّ لَكُمُ ٱلطَّيِّبَٰتُۖ وَطَعَامُ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ حِلّٞ لَّكُمۡ وَطَعَامُكُمۡ حِلّٞ لَّهُمۡۖ وَٱلۡمُحۡصَنَٰتُ مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنَٰتِ وَٱلۡمُحۡصَنَٰتُ مِنَ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ مِن قَبۡلِكُمۡ إِذَآ ءَاتَيۡتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ مُحۡصِنِينَ غَيۡرَ مُسَٰفِحِينَ وَلَا مُتَّخِذِيٓ أَخۡدَانٖۗ وَمَن يَكۡفُرۡ بِٱلۡإِيمَٰنِ فَقَدۡ حَبِطَ عَمَلُهُۥ وَهُوَ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ مِنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ ٥ ﴾ [المائدة: ٥]

ความว่า *วันนี้สิ่งดีๆทั้งหลายได้ถูกอนุมัติแก่พวกเจ้าแล้ว และอาหารของบรรดาผู้ที่ได้รับคัมภีร์นั้นเป็นที่อนุมัติแก่พวกเจ้า และอาหารของพวกเจ้า*

ก็เป็นที่อนุมัติแก่พวกเขาและบรรดาหญิงบริสุทธิ์ในหมู่ผู้ศรัทธาหญิง และบรรดาหญิงบริสุทธิ์ในหมู่ผู้ที่ได้รับคัมภีร์ก่อนจากพวกเจ้าก็เป็นที่อนุมัติแก่พวกเจ้าด้วย เมื่อพวกเจ้าได้มอบให้แก่พวกนางซึ่งมะฮฺรฺของพวกนางในฐานะเป็นผู้แต่งงาน มิใช่เป็นผู้กระทำการซินาโดยเปิดเผย และมิใช่ยึดเอานางเป็นเพื่อน โดยกระทำซินาลับๆ และผู้ใดปฏิเสธการศรัทธาแน่นอนงานของเขาก็ไร้ผล ขณะเดียวกันในวันปรโลกพวกเขาจะอยู่ในหมู่ผู้ที่ขาดทุน[65]

บรรดานักกฎหมายอิสลามของซุนนีย์ต่างเห็นพ้องต้องกันว่า การแต่งงานกับหญิงที่นับถือศาสนายิวและคริสเตียนเป็นสิ่งอนุมัติ เศาะฮาบะฮฺหลายท่านที่ปฏิบัติในเรื่องดังกล่าว เช่น อุสมาน ฏ็อลหะฮฺ อิบนุ อับบาซ ญาบิร และหุซัยฟะฮฺ รวมถึงมุสลิมหลังยุคเศาะฮาบะฮฺ (*ตาบีอูน*) เช่น ซะอีด อิบนุ อัล-มุซัยยิบ อัล-หัซซัน มุญาฮิด ฏอวูส อักเราะมะฮฺ และบุคคลอื่น ๆ อีกหลายท่าน

อย่างไรก็ตาม อับดุลลอฮฺ อิบนุอุมัร กลับให้ทัศนะว่า มุสลิมไม่ควรแต่งงานกับหญิงชาวยิวหรือคริสเตียน โดยกล่าวว่า *"อัลลอฮทรงห้ามเราแต่งงานกับผู้ตั้งภาคี และฉันไม่เข้าใจเลยว่าทำไมศาสนาดังกล่าวจึงไม่ถือว่านับถือในพระเจ้าหลายองค์ในเมื่อหญิงพูดว่าพระเจ้าของพวกเขาคืออีซา ซึ่งเป็นบ่าวของพระองค์อัลลอฮฺ"*

---

[65] *อัล-มาอิดะฮฺ* (๕): ๕

บทที่ 4
การมีภรรยาหลายคนกับปรากฏการณ์ของความเข้าใจผิด

สงครามและภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นนั้นเป็นสาเหตุทำให้ชายในสังคมลดจำนวนน้อยลงเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนของหญิง ทำให้หญิงจำนวนมากต้องขาดที่พึ่งและผู้ให้ความช่วยเหลือ จากผลดังกล่าวทำให้หญิงมีสองทางเลือก คือครองตัวอยู่คนเดียว หรือเลือกอยู่ภายใต้ความคุ้มครองของผู้อื่น ซึ่งอิสลามสนับสนุนให้หญิงเลือกทางที่สองมากกว่าเนื่องจากจะทำให้สังคมเกิดความมั่นคงและมีศีลธรรม อิสลามไม่อนุญาตให้หญิงอยู่ภายใต้ความคุ้มครองของชายคนใดที่มิใช่สามีของนางหรือเป็นญาติใกล้ชิดที่นางแต่งงานไม่ได้

การมีภรรยาหลายคนในสถานการณ์ดังกล่าวเป็นหนทางที่ดีที่สุด ทั้งนี้เพื่อสนองความต้องการของหญิงที่ต้องการมีผู้คุ้มครองและดูแลอย่างใกล้ชิด อย่างไรก็ตาม ถ้าหญิงรู้สึกว่านางสามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างปกติสุขโดยไม่จำเป็นต้องอาศัยความช่วยเหลือหรือความคุ้มครองของชายใดแล้ว ก็ไม่มีใครสามารถบังคับนางให้แต่งงานกับชายที่มีภรรยาแล้ว ดังนั้นอิสลามถือว่าการมีภรรยาหลายคนจะเป็นการเยียวยาสังคมที่บุคคลจะปฏิบัติได้ก็ต่อเมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น

การมีภรรยาหลายคน (polygamy) **ในอัล-กรุอาน และอัซ–ซุนนะฮฺ**

สมัยก่อนอิสลาม การมีภรรยาหลายคนเป็นเรื่องปกติสำหรับชาวอาหรับ แต่ปฏิบัติอย่างไร้ขอบเขต เป็นสาเหตุของการกดขี่และปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อบรรดาภรรยาดังกล่าว ดังนั้นอิสลามจึงแก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าวด้วยการวางกฎเกณฑ์ว่าชายสามารถมีภรรยา 4 คนในเวลาเดียวกันโดยมีเงื่อนไขว่าเขาสามารถให้ความเป็นธรรมต่อภรรยาทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน อัลลอฮฺตรัสเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า

﴿ وَإِنۡ خِفۡتُمۡ أَلَّا تُقۡسِطُواْ فِي ٱلۡيَتَٰمَىٰ فَٱنكِحُواْ مَا طَابَ لَكُم مِّنَ ٱلنِّسَآءِ مَثۡنَىٰ وَثُلَٰثَ وَرُبَٰعَۖ فَإِنۡ خِفۡتُمۡ أَلَّا تَعۡدِلُواْ فَوَٰحِدَةً ﴾ [النساء: ٣]

ความว่า *และหากพวกเจ้าเกรงว่าจะไม่สามารถให้ความยุติธรรมในบรรดาเด็กกำพร้าได้ ก็จงแต่งงานกับผู้ที่ดีแก่พวกเจ้าในหมู่สตรีสองคน หรือสามคน หรือสี่คน แต่ถ้าพวกเจ้าเกรงว่าพวกเจ้าจะให้ความยุติธรรมไม่ได้ ก็จงมีแต่หญิงเดียว*[66]

อายะฮฺข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการมีภรรยาหลายคนจะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่อัลลอฮฺทรงกำหนดไว้ จะเห็นได้ว่าอายะฮฺได้กล่าวถึงความยุติธรรมที่จะต้องปฏิบัติต่อเด็กกำพร้าเป็นพิเศษ อัลลอฮฺทรงประทานอายะฮฺข้างต้นทันทีหลังจากที่สงคราม*อุหุด*ได้สิ้นสุดลง เมื่อสังคมมุสลิมต้องประสพกับปัญหาเด็กกำพร้า หญิงหม้ายและเชลยสงคราม การดูแลบุคคลเหล่านี้ต้องเป็นไปตามหลักมนุษยธรรมและ

[66] *อัน-นิซาอฺ* (๓): 3

ความเท่าเทียมกัน ดังที่อะลีย์ได้กล่าวว่า *"เหตุการณ์ได้ผ่านพ้นไปแล้วแต่หลักการยังคงอยู่ จงแต่งงานกับหญิงที่กำพร้าบิดาถ้าพวกเจ้ามั่นใจว่าจะสามารถปกป้องผลประโยชน์และทรัพย์สินของนางด้วยความเป็นธรรม"*

อายะฮฺข้างต้นไม่ได้จำกัดแต่เพียงเด็กกำพร้าเท่านั้น แต่บังคับใช้ทั่วไปโดยคำนึงถึงกฎเกณฑ์การแต่งงานในอิสลาม ดังนั้นนักกฎหมายอิสลามได้วางเงื่อนไขสำหรับการมีภรรยาหลายคนไว้ดังนี้

1. จะต้องมีรายได้เพียงพอสำหรับเลี้ยงดูภรรยาทุกคน

2. จะต้องปฏิบัติต่อภรรยาทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ภรรยาทุกคนจะต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างเท่าเทียมกัน

ถ้าชายใดไม่มั่นใจว่าเขาจะสามารถเลี้ยงดูบรรดาภรรยาด้วยความเสมอภาคและยุติธรรมหรือไม่มีรายได้เพียงพอสำหรับเลี้ยงดูภรรยาแล้ว เขาควรจำกัดตัวเองด้วยการมีภรรยาเพียงคนเดียว อิมามมาลิกได้กล่าวในหนังสือ *อัล– มุวัฏฏอ* ว่าในขณะที่ฆ็อยลาน อิบนุซะละมะฮฺเข้ารับอิสลามนั้นเขามีภรรยาถึงสิบคน ท่านนบีจึงกล่าวว่า *"จงเลือกสี่คนระหว่างพวกนางส่วนที่เหลือจงปล่อยให้เป็นอิสระ"*

นอกจากนี้ ท่านอบูดาวูดได้รายงานคำกล่าวของหาริษว่า *"ฉันเข้ารับอิสลามและในขณะนั้นฉันมีภรรยาถึงแปดคน ท่านนบีได้กล่าวกับฉันว่า จงเลือกสี่คนจากพวกนาง"*

ถ้าหากชายมีภรรยามากกว่าหนึ่งคนแล้วจึงเป็นหน้าที่ของเขาที่ต้องปฏิบัติต่อพวกนางอย่างเท่าเทียมกัน เป้าหมายหลักของการแต่งงาน

ในอิสลามคือ การสร้างครอบครัวที่มั่นคงซึ่งสามีภรรยาและบรรดาลูก ๆ อยู่ด้วยความรักและความสามัคคีดังที่อัลลอฮตรัสว่า

﴿ وَمِنْ ءَايَٰتِهِۦٓ أَنْ خَلَقَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَٰجًا لِّتَسْكُنُوٓاْ إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُم مَّوَدَّةً وَرَحْمَةً ۚ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١﴾ ﴾ [الروم: ٢١]

ความว่า *และหนึ่งจากสัญญาณทั้งหลายของพระองค์คือ ทรงสร้างคู่ครองแก่พวกเจ้าจากตัวของพวกเจ้าเอง เพื่อพวกเจ้าจะได้มีความสุขอยู่กับนาง และทรงให้มีความรักใคร่และความเมตตาระหว่างพวกเจ้า แท้จริงในการนี้ แน่นอนย่อมเป็นสัญญาณแก่หมู่ชนผู้ใคร่ครวญ*[67]

ดังนั้นสามีซึ่งเป็นบิดาและภรรยาซึ่งเป็นมารดาของบรรดาลูก ๆ จะต้องอยู่ด้วยกันและร่วมกันดูแลครอบครัว มนุษย์ทุกคนมีอารมณ์และความรู้สึกที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างดังกล่าวจะไม่ก่อให้เกิดปัญหา ถ้าหากคนในครอบครัวมีความเมตตาปราณี ความรักความอ่อนโยนและความสงบสุขให้แก่กัน ถ้าผู้ใดไม่มั่นใจว่าเขาสามารถปฏิบัติสิ่งดังกล่าวแล้ว เขาก็ควรจำกัดตัวเองโดยมีภรรยาเพียงคนเดียว

การมีภรรยาหลายคนเป็นการแก้ไขปัญหาที่ดีที่สุดสำหรับสถานการณ์ที่จะกล่าวต่อไปนี้

1. เมื่อภรรยาเกิดโรคร้ายแรง เช่น เป็นอัมพาต ลมบ้าหมู หรือโรคติดต่อ ในสถานการณ์เช่นนี้เป็นเรื่องที่น่าสนับสนุนถ้าสามีมีภรรยา

---

[67] *อัรรูม* (๓๐): 21

อีกคนหนึ่งเพื่อดูแลสามีและลูกๆ ซึ่งภรรยาคนที่สองสามารถให้ความช่วยเหลือภรรยาคนแรกที่กำลังป่วยอยู่

2. เมื่อแพทย์พิสูจน์ว่าภรรยาเป็นหมัน สามีควรแต่งงานกับภรรยาคนที่สองเพื่อให้กำเนิดบุตร เนื่องจากว่าบุตรนั้นถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต

3. เมื่อภรรยาวิกลจริต ในกรณีนี้สามีและลูกจะประสบกับปัญหาอันใหญ่หลวง

4. เมื่อหญิงถึงวัยชราและกลายเป็นผู้อ่อนแอ สุขภาพไม่แข็งแรง จนไม่สามารถจัดการ ดูแลบ้านและทรัพย์สินของสามีได้

5. เมื่อสามีพบว่าภรรยามีพฤติกรรมที่เสื่อมเสียซึ่งไม่สามารถแก้ไขได้ เขาควรมีภรรยาอีกคนหนึ่ง

6. เมื่อนางออกไปจากบ้านของสามีและไม่เชื่อฟังสามีและสามีเห็นว่าพฤติกรรมของภรรยาดังกล่าวยากที่จะแก้ไขได้ ดังนั้นเขาควรมีภรรยาอีกคนหนึ่ง

7. เมื่อชายถูกฆ่าในสงครามทำให้มีหญิงหม้ายเป็นจำนวนมาก การมีภรรยามากกว่าหนึ่งคนเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าวที่ดีที่สุด

8. นอกเหนือจากเงื่อนไขข้างต้นแล้ว ถ้าชายมีความรู้สึกว่าเขาจำเป็นต้องมีภรรยาคนที่สองเพราะความต้องการตามธรรมชาติที่มีอยู่ในตัวเขาและเมื่อเขามีรายได้ที่เพียงพอแล้ว ก็ควรแต่งงานกับภรรยาอีกคนหนึ่ง

ข้อจำกัดของการมีภรรยาหลายคน

อิสลามได้จำกัดการมีภรรยาหลายคนที่เคยปฏิบัติเกินขอบเขตในสมัยก่อนอิสลามโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เป็นหัวหน้าเผ่าและผู้ปกครองที่นิยมมีหญิงหลายคนเป็นอนุภรรยา แม้กระทั่งผู้ปกครองมุสลิมเองก็ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของกิเลสตัณหาและมีภรรยาเกินจำนวนที่อิสลามได้กำหนดไว้ ซึ่งเป็นการกระทำที่ขัดกับหลักการบทบัญญัติอย่างชัดเจน ถ้าหากมีความจำเป็นอย่างแท้จริงแล้วมุสลิมสามารถมีภรรยาได้สี่คนในเวลาเดียวกัน นักกฎหมายอิสลามส่วนใหญ่ได้ให้ทัศนะว่าไม่เป็นที่อนุมัติสำหรับชายมุสลิมที่จะมีภรรยาเกินกว่าสี่คนในเวลาเดียวกัน ยกเว้นท่านนบีคนเดียว[68] *อุละมาอฺ* บางท่านของมัสฮับ*ซอฮิรีย์* ได้อธิบายคำ *มัษนา* ในอายะฮฺที่ 3 ของซูเราะฮฺ*อัน-นิซาอฺ*ว่าหมายถึง "สอง สอง" และ *ซุลาษ* หมายถึง "สาม สาม" และ*รุบาอฺ*หมายถึง "สี่ สี่" ดังนั้นเมื่อรวมทั้งหมดแล้วชายมีภรรยาได้สิบแปด นอกจากนี้ยังมีบางท่านให้ทัศนะอย่างผิด ๆ ว่า "*มัษนา วะ ซุลาษะ วะรุบาอ*" มาพร้อมกันจึงเป็นเก้า ทำให้ชายสามารถมีภรรยาได้ถึงเก้าคน แท้จริงแล้วทั้งหมดนี้เป็นการตีความอายะฮฺอัล-กุรอานที่ไม่ถูกต้อง ส่วนคำอธิบายที่ถูกต้องของอายะฮฺอัล-กุรอานดังกล่าว สามารถศึกษาได้จากอัลหะดีษของท่านนบีที่จะกล่าวดังต่อไปนี้

---

[68] ซัยยิด ซาบิก, *ฟิกฮ ซุนนะฮฺ*, อ้างแล้ว, เล่ม 6, หน้า 223

ท่านนบีได้พูดกับฆ็อยลาน อิบนุ อุมัยยะฮฺ อัษ–ษะเกาะฟีย์ซึ่งเพิ่งเข้ารับอิสลามและเขามีภรรยาสิบคนอยู่ก่อนแล้วว่า *"จงเลือกสี่คนจากพวกนางและปล่อยให้เป็นอิสระในส่วนที่เหลือ"*[69]

เมื่อมุสลิมมีภรรยามากกว่าหนึ่งคนแล้ว สิ่งสำคัญที่สุดสำหรับเขาคือเลี้ยงดูภรรยาทุกคนอย่างเท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของอาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่มและแม้กระทั่งความสัมพันธ์ทางเพศเท่าที่จะทำได้ ถ้าหากผู้ใดไม่มั่นใจว่าเขาจะสามารถกระทำในสิ่งดังกล่าวได้แล้ว เขาก็ไม่สมควรมีภรรยามากกว่าหนึ่งคน ดั่งที่อัลลอฮฺตรัสว่า

﴿فَإِنۡ خِفۡتُمۡ أَلَّا تَعۡدِلُواْ فَوَٰحِدَةً﴾ [النساء: ٣]

ความว่า *แต่ถ้าพวกเจ้าเกรงว่าพวกเจ้าจะให้ความยุติธรรมไม่ได้ ก็จงมีแต่หญิงเดียว*[70]

บิลลี่ เกรแฮม (Billy Graham) กล่าวถึงการมีภรรยาหลายคนว่า *"ถ้าชาวคริสเตียนไม่สามารถแก้ปัญหาสังคมที่กำลังเหลวแหลกและอิสลามได้อนุญาตให้ธรรมชาติของมนุษย์ดำเนินไปอย่างอิสระ แต่จำกัดให้อยู่ในกรอบของกฎหมาย ประเทศคริสเตียนทั้งหลายได้แสดงให้เห็นถึงการยึดมั่นในการมีภรรยาเพียงคนเดียว แต่ในความเป็นจริงแล้วพวกเขา*

---

[69] มาวาฮิบ ฟิล – จากิล, เล่ม II หน้า 403 – 404

[70] *อัน-นิซาอฺ* (๔): 3

มีภรรยาหลายคน ทุกคนรู้ว่าการมีภรรยาหลายคนได้เกิดขึ้นในสังคม จึงถือได้ว่าอิสลามเป็นศาสนาแห่งความซื่อสัตย์ที่อนุญาตให้มุสลิมมีภรรยาคนที่สองถ้าจำเป็น แต่อิสลามห้ามการมีเพศสัมพันธ์อย่างลับ ๆ ทั้งนี้เพื่อปกป้องศีลธรรมของสังคม"

วิธีการสมัยใหม่ที่มีต่อการมีภรรยาหลายคน

ได้มีการวิพากษ์วิจารณ์ถึงหลักคำสอนของอิสลามว่าล้าสมัย เมื่อคำสอนเหล่านั้นไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับหลักการการมีภรรยาหลายคนที่นักวิชาการบางท่านต่อต้านอย่างรุนแรง จนกระทั่งมีความพยายามอธิบายอายะฮฺอัล–กุรอานอย่างผิดๆว่าอิสลามไม่อนุมัติให้มีภรรยาหลายคน อายะฮฺดังกล่าวคืออายะฮฺที่ 3 และ129 ของซูเราะฮฺ*อัน–นิซาอ*

อายะฮฺที่ 3 บัญญัติของซูเราะฮฺอัน-นิซาอฺบัญญัติว่า

﴿ وَإِنۡ خِفۡتُمۡ أَلَّا تُقۡسِطُواْ فِي ٱلۡيَتَٰمَىٰ فَٱنكِحُواْ مَا طَابَ لَكُم مِّنَ ٱلنِّسَآءِ مَثۡنَىٰ وَثُلَٰثَ وَرُبَٰعَۖ فَإِنۡ خِفۡتُمۡ أَلَّا تَعۡدِلُواْ فَوَٰحِدَةً ﴾ [النساء: ٣]

ความว่า *และหากพวกเจ้าเกรงว่าจะไม่สามารถให้ความยุติธรรมในบรรดาเด็กกำพร้าได้ ก็จงแต่งงานกับผู้ที่ดีแก่พวกเจ้าในหมู่สตรีสองคนหรือสามคน หรือสี่คน แต่ถ้าพวกเจ้าเกรงว่าพวกเจ้าจะให้ความยุติธรรมไม่ได้ ก็จงมีแต่หญิงเดียว*[71]

[71] *อัน-นิซาอฺ* (๔): 3

ส่วนอายะฮฺที่ 129 บัญญัติว่า

﴿ وَلَن تَسۡتَطِيعُوٓاْ أَن تَعۡدِلُواْ بَيۡنَ ٱلنِّسَآءِ وَلَوۡ حَرَصۡتُمۡۖ ﴾ [النساء: ١٢٩]

ความว่า *และพวกเจ้าไม่สามารถที่จะให้ความยุติธรรมในระหว่างบรรดาหญิงได้เลย และแม้ว่าพวกเจ้าจะมีความปรารถนาอันแรงกล้าก็ตาม ...*[72]

นักวิชาการที่ไม่เห็นด้วยกับการมีภรรยาหลายคนได้อธิบายว่าอัล-กุรอานทั้งสองข้างต้นอนุญาตให้มีภรรยามากกว่าหนึ่งคนโดยมีเงื่อนไขว่าสามีต้องให้ความเท่าเทียมและความยุติธรรมต่อภรรยาทุกคน อย่างไรก็ตาม เงื่อนไขดังกล่าวกระทำได้ยาก ดังที่อัลลอฮฺตรัสไว้ในอายะฮฺ 129 ของซูเราะฮฺข้างต้น ดังนั้นการมีภรรยาหลายคนไม่เป็นที่อนุมัติในอิสลาม เนื่องจากเป็นไปไม่ได้ที่ชายซึ่งมีภรรยาเกินกว่าหนึ่งคนจะให้ความยุติธรรมที่สมบูรณ์แก่บรรดาภรรยาดั่งที่อัลลอฮฺได้กำหนดไว้

นักวิชาการสมัยใหม่บางท่านถือว่าอายะฮฺ ที่ 129 ของซูเราะฮฺ *อัน–นิซาอฺ* เป็นเงื่อนไขทางกฎหมายสำหรับการมีภรรยาหลายคน เนื่องจากการเลี้ยงดูอย่างเท่าเทียมกันเป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ ดังนั้นมุสลิมต้องมีภรรยาเพียงคนเดียว สิ่งที่พวกเขามองข้ามก็คือความจริงของ คำว่า *“การเลี้ยงดูอย่างยุติธรรม”* ในที่อยู่อาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มซึ่งจะมี

---

[72] *อัน-นิซาอฺ* (๔): 129

ความแตกต่างระหว่างบุคคลหนึ่งกับอีกบุคคลหนึ่ง และจากประเทศหนึ่งกับอีกประเทศหนึ่ง ซึ่งจะขึ้นอยู่กับปัจจัยทางเศรษฐกิจของสังคม อย่างเช่น เราไม่สามารถเอาระดับมาตรฐานในเรื่องของอาหาร เครื่องนุ่มห่มและที่อยู่อาศัยของประเทศในยุโรปมาใช้กับบางประเทศในทวีปเอเชียและแอฟริกา ซึ่งมีค่าครองชีพที่ต่ำกว่า ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของสามีแต่ละคนที่จะต้องเลี้ยงดูภรรยาอย่างเท่าเทียมตามฐานะของตัวเอง

แม้กระทั่งในสังคมเดียวกันก็มีสถานภาพที่แตกต่างกัน เช่น นักธุรกิจจะต้องเลี้ยงดูภรรยาตามฐานะของเขา ในขณะที่ผู้ใช้แรงงานซึ่งมีรายได้ต่ำก็จะต้องดูเลี้ยงดูภรรยาตามรายได้ที่เขาได้รับมา ผู้หญิงที่แต่งงานกับผู้เป็นกรรมกรจะมีมาตรฐานความเป็นอยู่ต่ำกว่าหญิงที่เป็นภรรยาของนักธุรกิจ ยิ่งกว่านั้นภรรยาอาจจะยอมรับฐานะของสามีด้วยความสมัครใจและสามารถดำรงชีวิตด้วยความผาสุขดังที่เกิดขึ้นในในประเทศทวีปแอฟริกา

ยุคล่าอาณานิคมได้ส่งผลกระทบต่อประเทศมุสลิมต่าง ๆ เป็นอย่างมากเป็นเหตุให้ประเทศเหล่านี้ต้องเปลี่ยนแปลงกฎหมายเกี่ยวกับการสมรสและกำหนดข้อจำกัดมิให้ชายมีภรรยามากกว่าหนึ่งคน ซีเรียเป็นประเทศแรกที่พยายามในเรื่องนี้ ในปี 1953 รัฐได้ออกกฎหมายว่าด้วยสถานะบุคคล และได้บัญญัติว่า *“....ผู้พิพากษามีอำนาจปฏิเสธคำมีภรรยาคนที่สองของชายที่แต่งงานแล้ว ถ้าชายดังกล่าวไม่มีความสามารถให้การเลี้ยงดูภรรยาทั้งสองได้...”* (มาตราที่ 17) มาตราดังกล่าวได้กำหนดมิให้ชายมีภรรยาเพิ่มเว้นแต่ว่าเขามีรายได้เพียงพอ

สำหรับเลี้ยงดูภรรยาทุกคน[73] เกี่ยวกับเรื่องนี้นักกฎหมายชาวซีเรียซึ่งจบการศึกษาจากประเทศยุโรปได้อธิบายอายะฮฺที่ 3 ของซูเราะฮฺ*อันนิซาอฺ* ว่าเป็นเงื่อนไขทางกฎหมายของการมีภรรยาหลายคนซึ่งศาลต้องกำหนดบนพื้นฐานของหลักการที่ว่าควรจะปิดประตูที่อาจนำไปสู่ความเลวร้าย

การขออนุญาตจากศาลเป็นเงื่อนไขสำคัญของการมีภรรยาหลายคน มาตรา 17 ของกฎหมายข้างต้นได้บัญญัติให้อำนาจแก่ผู้พิพากษาในการห้ามมิให้ชายที่แต่งงานแล้วมีภรรยาหลายคน ถ้าพิสูจน์ได้ว่าชายดังกล่าวไม่มีความสามารถให้การเลี้ยงดูภรรยาทุกคน ส่วนผู้ละเมิดกฎหมายดังกล่าวจะถูกลงโทษและศาลจะไม่รับรองการแต่งงานดังกล่าว ถึงแม้ว่ากฎหมายมิได้ระบุว่าการแต่งงานดังกล่าวไม่สมบูรณ์ก็ตาม

ในประเทศตูนีเซีย การมีภรรยาหลายคนเป็นสิ่งต้องห้ามโดยเด็ดขาด ประมวลกฎหมายว่าด้วยสถานะบุคคลของประเทศตูนีเซียปี 1975 ได้บัญญัติว่า *"การมีภรรยาหลายคนเป็นสิ่งต้องห้าม ผู้ใดแต่งงานใหม่โดยมิได้หย่าขาดกับภรรยาคนแรกจะถูกจำคุกเป็นเวลาหนึ่งปีและปรับ….."* (มาตรา 18) เป็นอีกกฎหมายฉบับหนึ่งที่บัญญัติตามความเห็นของนักวิชาการสมัยใหม่ซึ่งถูกครอบงำโดยแนวความคิดตะวันตกที่ถือว่าอายะฮฺที่ 3 ของซูเราะฮฺ*อัน–นิซาอฺ* เป็นเงื่อนไขทางกฎหมายของการมี

---

[73] Coulson,*A History of Islamic law*, Edinburgh.

ภรรยาหลายคน ดังนั้นการมีภรรยาคนที่สองไม่เป็นที่อนุมัติยกเว้นจะมีหลักฐานยืนยันได้ว่าภรรยาทุกคนจะได้รับการเลี้ยงดูอย่างเท่าเทียมกัน เนื่องจากนักวิชาการเหล่านี้คิดว่าในสภาวะสังคมและเศรษฐกิจปัจจุบัน การเลี้ยงดูอย่างเท่าเทียมกันเป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ ดังนั้นพวกเขาจึงกล่าวว่าเงื่อนไขที่สำคัญของการมีภรรยาหลายคนไม่มีทางที่สามารถจะทำได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือนักกฎหมายของประเทศตูนีเซียได้ห้ามการมีภรรยาหลายคนโดยสิ้นเชิงซึ่งเป็นการขัดแย้งกับโองการของอัล–กรุอานโดยชัดเจน

ประมวลกฎหมายสถานะบุคคลของประเทศโมร็อคโค ค.ศ. 1958 เลือกเดินทางสายกลางโดยห้ามมิให้มีภรรยาหลายคน เมื่อมีข้อสงสัยในความเท่าเทียมกันของการเลี้ยงดู มาตรา 30 ของกฎหมายฉบับนี้บัญญัติว่า *“การมีภรรยาเกินหนึ่งคนเป็นสิ่งต้องห้าม เมื่อไม่มีความยุติธรรมต่อภรรยา ... การสมรสกับภรรยาคนที่สองจะทำไม่ได้จนกว่าหญิงจะได้รับการบอกกล่าวจากชายว่าเขาได้สมรสแล้ว”* ศาลมีอำนาจเข้าแทรกแซงด้วยการเพิกถอนการสมรสเมื่อสามีปฏิบัติต่อภรรยาไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นหลักกฎหมายที่ยึดทัศนะมัซฮับมาลิกีย์ และอนุญาตให้ภรรยาฟ้องหย่า ถ้าหากไม่ได้รับการเลี้ยงดูที่ถูกต้องสามี

ในทวีปแอฟริกาการมีภรรยาหลายคนเกิดจากปัจจัยหลายอย่าง บางคนได้รับแรงจูงใจทางเศรษฐกิจและบางคนต้องการคนมาช่วยงานต่าง ๆ และบางคนมีภรรยาหลายคนเนื่องจากว่าภรรยาคนแรกมีความบกพร่อง หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าเป้าหมายของของการแต่งงาน

ของชาวแอฟริกา ก็เพื่อจะได้มีหญิงมาเป็นผู้ดูแลบ้านและคอยช่วยเหลืองานของสามี การมีภรรยามากกว่าหนึ่งคนจะทำให้สามีมีผู้ช่วยงานมากขึ้น[74] แม้กระทั่งปัจจุบันชายหนุ่มชาวแอฟริกายังคิดอยู่เสมอว่าการมีภรรยาหลายคนเป็นสิ่งจำเป็น

การมีภรรยาหลายคนของผู้ที่ไม่ใช่มุสลิม

คนต่างศาสนิกมักคิดว่าชายมุสลิมโดยส่วนใหญ่จะมีภรรยามากกว่าหนึ่งคน แต่เมื่อดูจากผลการสำรวจแล้วจะพบว่า ผู้ที่ไม่ใช่มุสลิมจะมีสถิติของการมีภรรยาหลายคนสูงกว่าชาวมุสลิมเสียอีก เช่นที่ประเทศอินเดีย จากการสำรวจของ อัรชาด มะสูด(Arshad Masood) พบว่าผู้ที่มิใช่มุสลิมโดยเฉพาะชาวฮินดู ชาวพุทธ มีสถิติของการมีภรรยาหลายคนสูงกว่าชาวมุสลิมทั้ง ๆ ที่ศาสนาเหล่านั้นได้ห้ามในเรื่องดังกล่าว[75] หลังจากที่อายะฮฺอัล–กรุอานที่กำหนดขอบเขตของการมีภรรยาหลายคนถูกประทานลงมา เป็นที่ประจักษ์ตามประวัติศาสตร์ว่าท่านนบีไม่เคยสมรสกับหญิงคนไหนอีกเลย ข้อเท็จจริง

---

[74] G.A. Olawoyin. *The System of Customary Marriaga among the Ifes,* a paper read at a Seminar of the Institute of African Studie, University of IFe, 1967/68, p. 2.

[75] Arshad Masood. *Muslim less Polygamors than Non – Muslims*", Radiance, January 15, 1978.

ที่เบี่ยงเบนโดยชาวตะวันตกทำให้เกิดความเข้าใจผิด เพราะท่านนบีได้สมรสอย่างเป็นทางการกับหญิงเพียงสองคนนั้นคือท่านหญิงเคาะดีญะฮฺ กับท่านหญิงอาอิชะฮฺ ส่วนการสมรสกับภรรยาคนอื่น ๆ เป็นไปตามภาวะความจำเป็นซึ่งท่านนบีจะพิจารณาเป็นกรณี

เป็นเรื่องที่แปลกที่ชายคนหนึ่งอาศัยอยู่ในสมัย*ญาฮีลียะห์* (สมัยก่อนอิสลาม) โดยสามารถรักษาความบริสุทธิ์และมีความถ่อมตนท่ามกลางสังคมที่เต็มไปด้วยการดื่มสิ่งมึนเมาและการผิดประเวณี เมื่ออายุได้ 25 ปี ท่านได้สมรสกับหญิงหม้ายคนหนึ่งอายุ 40 ปี และได้ใช้ชีวิตคู่กับนางเป็นระยะเวลา 28 ปี หญิงคนดังกล่าวได้แก่ท่านหญิงเคาะดีญะฮฺ จึงสงสัยว่าทำไมท่านจึงถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้มักมากในกามารมณ์ การมีภรรยาถึง 9 คนของท่านเริ่มตั้งแต่เมื่อท่านมีอายุได้ 55 ปี จนถึง 59 ปี

ในบรรดาภรรยาใหม่ส่วนใหญ่ของท่านนบีจะมีอายุระหว่าง 36 ปี ถึง 50 ปี ยกเว้น 2 คน ทำให้ชื่อเสียงของท่านขจรไปไกลทั่วประเทศอาหรับตลอดจนประเทศเพื่อนบ้านต่าง ๆ ทำไมท่านจึงไม่แต่งงานกับสาวสวย? นอกจากนี้เราอย่าลืมว่าท่านนบีต้องรับภาระอันหนักอึ้งในการสร้าง*อุมมะฮฺ* (ประชาชาติ) มุสลิม เป็นเหตุให้ท่านไม่ค่อยมีเวลาพักผ่อน เวลาส่วนใหญ่ของท่านหมดไปกับการเผยแผ่อิสลาม แม้กระทั่งเวลาส่วนตัว ท่านได้ทำการละหมาดจนกระทั่งขาบวม เพราะเหตุใดผู้ที่ประพฤติตนเช่นนี้จึงยังถูกกล่าวหาว่าเป็นคนที่หมกหมุ่นในกามารมณ์

ท่านนบีจะมีความแตกต่างจากบรรดาผู้ปกครองอื่นๆ โดยสิ้นเชิง เพราะบุคคลเหล่านั้นจะคำนึงถึงความสุขส่วนตัวเป็นสำคัญ ท่านนบีมิใช่ผู้กดขี่และมิใช่นักดื่มเหล้าเมายา ไม่ชอบเสียงดนตรีและการเต้นรำ และไม่ชอบใส่เสื้อผ้าที่มีราคาแพง นอกจากนี้ท่านไม่เคยให้ภรรยาใส่ผ้าไหมและใส่เครื่องประดับทองและไม่เคยนึกถึงผลประโยชน์ส่วนตัวก่อนผลประโยชน์ส่วนรวม ทั้งหมดนี้เป็นการใช้ชีวิตอย่างสมถะของผู้เป็นศาสนทูตของอัลลอฮฺ มีอยู่ครั้งหนึ่งบรรดาภรรยาของท่านนบีเรียกร้องให้เพิ่มค่าครองชีพแก่พวกนาง ท่านนบีจึงกล่าวแก่บรรดาภรรยาของท่านว่า ถ้าพวกนางมีความพอใจที่จะดำเนินชีวิตอย่างสมถะก็สามารถใช้ชีวิตร่วมกับท่าน หรือถ้าไม่พร้อมที่จะใช้ชีวิตเช่นนั้น ท่านก็จะอย่าพวกนางโดยชอบธรรม

เป็นที่ทราบกันดีว่าในสมัยนั้น ความป็นชนเผ่า ทำให้ชายที่มาจากชนเผ่าหนึ่งอคติต่อชายที่มาจากอีกเผ่าอื่น ไม่มีใครกล้าปฏิรูปและเปลี่ยนแปลงนอกจากสมาชิกของชนเผ่านั้นเอง ดังนั้นเพื่อผลประโยชน์ของอิสลาม ท่านนบีจึงต้องการให้ทุกเผ่ามีความสัมพันธ์กัน ท่านต้องการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างชนเผ่าต่าง ๆ ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จนสามารถเป็นพี่น้องในศาสนา (*อิควานฟิดดีน*) ดังกรณีภรรยาคนหนึ่งของท่านที่ชื่อท่านหญิงญุวัยริยะฮฺ ซึ่งมาจากเผ่าบานู มุสตาลิก ที่ทรงอิทธิพลคนของเผ่านี้เป็นศัตรูกับอิสลามมาตั้งแต่เริ่มแรก แต่ในที่สุดพวกเขาถูกกำราบโดยกองทัพมุสลิม เมื่อท่านนบีได้สมรสกับท่านหญิงญุวัยริยะฮฺ

แล้วฝ่ายมุสลิมก็ได้ปล่อยนักโทษการเมืองที่เป็นชาวบานูมุสตาลิกออกไป โดยให้เหตุผลว่าเป็นเครือญาติของท่านนบี จึงไม่สมควรถูกจองจำ นอกจากนี้การสมรสระหว่างท่านนบีกับท่านหญิงญุวัยริยะฮฺทำให้ชนเผ่าบานูมุสตาลิกทั้งหมดเข้ารับนับถืออิสลามและกลายเป็นชนเผ่าที่รักความสงบสุขและเชื่อฟังกฎหมายภายในรัฐอิสลามที่เกิดขึ้นใหม่อย่างเคร่งครัด

ท่านหญิงมัยมุนะฮฺเป็นภรรยาอีกคนหนึ่งของท่านนบีที่มาจากชนเผ่าที่ทรงอิทธิพล นั่นคือ เผ่า*นัจด* ท่านหญิงมัยมุนะฮฺเป็นน้องสาวของภรรยาหัวหน้าเผ่า ชนเผ่านี้เองที่ได้ฆ่านักเผยแผ่มุสลิมที่ส่งโดยท่านนบีจำนวน 70 คนอย่างโหดเหี้ยม การแต่งงานของท่านนบีกับท่านหญิงมัยมุนะฮฺทำให้ชนเผ่า*นัจด* ทั้งหมดยอมรับการปกครองของรัฐบาลนครมะดีนะฮฺภายใต้การนำของท่านนบี

อุมมู หะบีบะฮฺเป็นภรรยาอีกคนหนึ่งของท่านนบีเป็นบุตรสาวของอบูซุฟยาน ซึ่งเป็นหัวหน้าเผ่ากุร็อยซ หลังจากที่ท่านนบีได้แต่งงานกับอุมมู หะบีบะฮฺ อบูซุฟยานไม่ต่อสู้กับฝ่ายมุสลิมีน[76]อีกเลย ถือได้ว่าการแต่งงานดังกล่าวมีผลต่อการพิชิตนครมักกะฮฺเป็นอย่างมาก

ท่านหญิงเศาะฟิยยะฮฺก็เป็นภรรยาอีกคนหนึ่งของท่านนบี นางเป็นบุตรสาวหัวหน้าชาวยิวที่มีนามว่า ฮุยยัย อิบนุอัคตาบ เมื่อพิจารณาถึงสถานะทางครอบครัวแล้ว ท่านหญิงเศาะฟิยยะฮฺไม่สามารถไป

[76] พหูพจน์ของมุสลิม

ปรากฏตัวที่บ้านของคนธรรมดา ดังนั้นท่านนบีจึงแต่งงานกับนางด้วยตัวเอง หลังจากการแต่งงานดังกล่าวระหว่างท่านนบีและท่านหญิงเศาะฟิยยะฮฺ ชาวยิวก็ไม่กล้าต่อต้านท่านนบีและเศาะฮาบะฮฺของท่านอีกต่อไป

ส่วนการแต่งงานกับท่านหญิงฮัฟเศาะฮฺนั้น เป็นความต้องการของท่านนบีเอง เพื่อจะเชื่อมความสัมพันธ์กับเศาฮาบะฮฺท่านหนึ่ง ผู้ซึ่งเป็นที่ปรึกษาและว่าที่ผู้นำประชาชาติมุสลิมในอนาคต เนื่องจากท่านนบีได้สมรสกับบุตรสาวของอบูบักรฺ ส่วนบุตรสาวของท่านสองคนได้สมรสกับท่านอุษมาน และท่านอะลีย์ ดังนั้นท่านอุมัรจึงควรเป็นอีกผู้หนึ่งที่ท่านนบีจะละเลยไม่ได้ ดังนั้นท่านจึงสมรสกับท่านหญิงฮัฟเซาะฮฺ เพื่อกระชับความสัมพันธ์ และเพื่อให้เสาหลักของประชาชาติมุสลิมมีความแข็งแกร่งยิ่งขึ้น

นอกจากนี้แล้วการสมรสของท่านนบีจะเป็นการปลอบประโลมให้หายจากความโศกเศร้าเสียใจ ท่านนบีจัดการให้ไซหนับสมรสกับ ซัยดอิบนุฮาริษะฮฺ ซึ่งเป็นบุตรบุญธรรมของท่านเอง แต่ในที่สุดการสมรสต้องสิ้นสุดลงด้วยการหย่า เมื่อท่านนบีเห็นว่าไซหนับต้องอยู่คนเดียว จึงสงสารและมีความความรู้สึกว่าท่านต้องรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ดังกล่าว นอกจากนั้นท่านยังต้องการทำลายประเพณีที่ถือว่าบุตรบุญธรรมเหมือนกับบุตรที่แท้จริง ดังนั้นท่านจึงสมรสกับไซหนับเพื่อยกเลิกประเพณีดั้งเดิมและแทนที่ด้วยหลักการของอิสลาม

นอกจากเหตุผลทางการเมืองแล้ว การแต่งงานของท่านนบีกับอุมมูหะบีบะฮฺ ซึ่งเป็นบุตรสาวของอบูซุฟยาน ยังมีเหตุผลอื่น กล่าวคือการที่ท่านนบีเสนอคำขอแต่งงานกับนาง เนื่องจากอุมมูหะบีบะฮฺ เคยแต่งงานกับอุบัยดุลลอฮฺและทั้งคู่ได้อพยพไปยังเอธิโอเปีย ซึ่งต่อมาอุบัยดุลลอฮฺเปลี่ยนไปนับถือศาสนาคริสต์และมีนิสัยชอบดื่มสุราจนเสียชีวิตในที่สุด ส่วนอุมมูหะบีบะฮฺยังคงนับถืออิสลามอย่างเหนียวแน่น การที่สามีต้องเสียชีวิตในขณะที่เป็นคริสเตียนได้สร้างความเสียใจให้แก่นางเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นธรรมชาติของผู้ที่อยู่ในสภาพเช่นนี้ที่ต้องการการปลอบใจ ท่านนบีจึงส่งอัมรฺ อิบนุอุมัยยะฮฺ อัซ-ซามิรีย์ไปพบกษัตริย์เอธิโอเปียพร้อมด้วยคำเสนอขอแต่งงานกับอุมมูหะบีบะฮฺ ซึ่งได้สร้างความปิติยินดีให้แก่นางเป็นอย่างยิ่ง จนนางตัดสินใจมอบเครื่องประดับทั้งหมดให้แก่ทาสีของนาง กษัตริย์เอธิโอเปียจึงจัดงานแต่งงานด้วยพระองค์เองโดยไม่มีท่านนบีอยู่ด้วย พร้อมกับจ่ายมัฮรฺ เป็นจำนวนเงิน 400 ดิรฮัม และจัดงานเฉลิมฉลองแก่อุมมูหะบีบะฮฺ

นอกจากนี้ยังมีรายงานว่าอุมมู อัล–มะซากีน (มารดาแห่งผู้ยากไร้) ไซหนับ บุตรีของคุซัยมะฮฺ อิบนุอัล-ฮาริษ จากเผ่าฮะวาซีน สามีของนางเป็นผู้ที่อุทิศตนเพื่ออิสลามและถูกฆ่าตายในสงครามอุหุ๊ด เพื่อมิให้นางต้องอยู่ตัวคนเดียว ท่านนบีจึงรับนางเป็นภรรยาอีกคนหนึ่ง

ท่านนบีมีภรรยารวมทั้งหมด 11 คน ท่านหญิงเคาะดีญะฮฺ เสียชีวิตก่อนฮิจเราะฮฺ (การอพยพจากนครมักกะฮฺไปยังนครมะดีนะฮฺ)

และไซหนับซึ่งเป็นบุตรีของคุซัยมะฮได้เสียชีวิตหลังจากที่ได้แต่งงานกับท่านนบีได้เพียง 3 เดือนเท่านั้น ซึ่งตรงกับปีที่สามของการฮิจเราะฮฺ ดังนั้นท่านนบีจึงเหลือภรรยาที่อยู่กับท่านจนวาระสุดท้ายของชีวิต จำนวน 9 คน และในจำนวนนี้ท่านหญิงเซาดะฮฺเป็นผู้ที่มีอายุมากที่สุด หลังจากที่อัลลอฮฺทรงจำกัดให้มีภรรยาได้ 4 คน ท่านนบีก็ไม่เคยสมรสกับหญิงใดอีกเลย ถึงกระนั้นก็ตามอัลลอฮฺทรงอนุญาตให้ท่านนบีคงไว้ภรรยาทั้ง 9 คนที่มีอยู่แล้ว ภรรยาทั้ง 9 คนของท่านนบีถือว่าเป็นมารดาแห่งศรัทธาชนและถ้าหากภรรยาคนใดถูกหย่าก็ไม่สามารถสมรสใหม่ได้อีก นอกจากนี้ บรรดาภรรยาของท่านนบีมีหน้าที่เผยแผ่วิถีชีวิตอิสลามให้แก่บรรดาหญิงทั้งหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านหญิงอาอิชะฮฺได้กลายเป็นนักปราชญ์หญิงที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งและได้รายงานหะดีษมากมายตลอดจนหลักปฏิบัติของท่านนบีให้ประชาชาติมุสลิมได้รับทราบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวกับชีวิตภายในครอบครัว เมื่อไรที่มุสลิมต้องการคำแนะนำเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น พวกเขาเหล่านั้นก็จะไปขอคำแนะนำจากบรรดาภรรยาของท่านนบีและจะได้รับคำตอบที่พวกเขาไม่เคยรู้มาก่อน

ถ้าหากเราวิเคราะห์การแต่งงานของท่านนบีที่เกิดจากเหตุผลทางการเมือง จะพบว่าชนเผ่าต่อไปนี้มีความสัมพันธ์กับท่านนบี ได้แก่ 1) บานู อาซาด อิบนุ อับดุลอุซซา 2) บานู อามิร อิบนุ ลูอัยฺ 3) บานู ตัยม 4) บานูอาดี 5) บานู มัดซูม 6) บานู อุมัยยะฮฺ 7) บานู อาซาด

อิบนุคุซัยมะฮฺ 8) บานู มุสตาลิก 9) อาหรับยิว 10) บานูกีลาบ กัลบฺ และซาลีม 11) บานู กินดะฮฺ

ท่านนบีประสบความสำเร็จในการทำให้ชนเผ่าเหล่านี้ซึ่งมีความขัดแย้งมาก่อนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ยุติความอาฆาตแค้นในอดีตทั้งหมด เพื่อความสงบสุขและความยุติธรรมของสังคม ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการมีภรรยาหลายคนคือหนทางที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมายดังกล่าวได้ และกล่าวได้ว่าด้วยการเสียสละที่ยิ่งใหญ่นี่เอง ทำให้ท่านนบีประสบความสำเร็จในการเผยแผ่อิสลามอย่างรวดเร็ว

ทัศนะของผู้ที่มิใช่มุสลิมที่มีต่อการมีภรรยาหลายคน

ดร. Annie Besant ซึ่งเป็นนักวิชาการหญิงที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งได้พูดถึงการมีภรรยาคนเดียวอันจอมปลอมของโลกตะวันตกด้วยคำกล่าวต่อไปนี้

"ในตะวันตกการมีภรรยาเพียงคนเดียวเป็นการเสแสร้งเท่านั้น แต่ในความเป็นจริงแล้วชายชาวตะวันตกมีภรรยาหลายคนแต่ขาดความรับผิดชอบ ภรรยาหลวงจะถูกทอดทิ้งอย่างไม่ใยดี เมื่อสามีเกิดความเบื่อหน่ายในตัวนางและในที่สุดนางต้องกลายเป็น *"หญิงข้างถนน"* ซึ่งหญิงประเภทนี้ถือว่ามีอยู่ในความเลวร้ายกว่าหญิงที่เป็นภรรยาของชายที่มีภรรยาหลายคน เมื่อเราเห็นหญิงที่อยู่ในสถานการณ์แห่งความทุกข์ยากจำนวนมาก อยู่ตามท้องถนนของเมืองต่างๆ ในประเทศตะวันตกในยามค่ำคืนแล้ว เราจะมีความรู้สึกว่าการต่อต้านของชาวตะวันตกที่มีต่อการมี

ภรรยาหลายคนในอิสลามเป็นสิ่งที่รับฟังไม่ได้ เพราะการที่หญิงเป็นภรรยาของชายที่มีภรรยาหลายคนด้วยความมีเกียรติจะดีกว่าหญิงที่อยู่ตามท้องถนนที่มีความเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อของผู้เดินผ่านไปผ่านมาซึ่งจะเป็นที่ดูถูกดูแคลนของคนทั่วไป"[77]

ดร. Annie Besant พูดต่อหน้าฝูงชนในกรุงลอนดอนเกี่ยวกับการมีภรรยาหลายคนในอิสลามว่า

"คุณจะพบกับผู้ที่พูดว่าศาสนาอิสลามเป็นศาสนาแห่งความชั่วร้ายที่อนุญาตให้ชายมีภรรยาได้หลายคน แต่พวกคุณอาจเคยได้ยินในสิ่งที่ฉันเคยพูดในหอประชุมกรุงลอนดอน ซึ่งฉันรู้ว่าผู้คนในหอประชุมไม่เคยรู้เรื่องเกี่ยวกับอิสลาม ฉันอธิบายต่อพวกเขาว่าการมีภรรยาคนเดียวแต่เจือปนสิ่งสกปรกของการผิดประเวณีนั้นเป็นการเสแสร้งและเป็นสิ่งที่เลวร้ายกว่าการมีภรรยาหลายคนที่อยู่ในขอบเขต โดยธรรมชาติแล้วคำกล่าวเช่นว่านั้นอาจจะเป็นความผิดแต่จำเป็นที่จะต้องพูดเพราะว่าเราจะต้องระลึกอยู่เสมอว่ากฎหมายอิสลามที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิงเป็นกฎหมายที่มีความยุติธรรม และส่วนหนึ่งของกฎหมายดังกล่าวเป็นต้นแบบของกฎหมายอังกฤษ ไม่ว่าในเรื่องของทรัพย์สิน มรดก การหย่า กฎหมายอิสลามจะล้ำหน้ากว่ากฎหมายของตะวันตกอย่างเห็นได้ชัดในเรื่องที่เกี่ยวกับสิทธิของสตรี แต่ผู้คนกลับลืมสิ่งเหล่านี้หันไปสนใจกับคำว่าการมีภรรยาคนเดียวและหลายคน โดยมิได้มองไปที่สิ่ง

[77] Khurshid Ahmad, *The Position of Women in Islam*, *op.cit.*, หน้า 28.

หลอกลวงที่อยู่เบื้องหลังของมัน ซึ่งเกิดขึ้นในโลกตะวันตก นั่นก็คือการดูหมิ่นศักดิ์ศรีของหญิงที่อยู่ข้างถนนเมื่อสามีเบื่อในตัวนาง และงดเว้นให้ความช่วยเหลือใดแก่นาง[78]

ดร.Billy Graham ซึ่งเป็นนักเผยแผ่ศาสนาคริสเตียนที่มีชื่อเสียงของโลกกล่าวว่า *"ศาสนาคริสเตียนไม่สามารถประนีประนอมกับการมีภรรยาหลายคน ในปัจจุบันถ้าคริสเตียนยังคงยืนหยัดตามเจตนารมณ์เดิมจะก่อให้เกิดความเสียหาย ในขณะที่ศาสนาอิสลามได้อนุญาตให้มีภรรยาหลายคนเพื่อเยียวยาสังคมและอนุญาตให้มนุษย์มีความอิสระในระดับหนึ่งแต่ต้องอยู่ในกรอบของกฎหมาย ประเทศคริสเตียนทั้งหลายต่างก็แสดงเจตนารมณ์ที่จะยืนหยัดในหลักการของการมีภรรยาเพียงคนเดียว แต่ในทางปฏิบัติที่แท้จริงแล้วกลับตรงกันข้ามซึ่งทุกคนก็ทราบในสิ่งเหล่านี้เป็นอย่างดี เมื่อพูดถึงเรื่องนี้แล้วถือว่าศาสนาอิสลามได้วางกฎเกณฑ์อย่างเหมาะสมที่สุด เนื่องจากอนุญาตให้มุสลิมมีภรรยาคนที่สองได้เมื่อมีความจำเป็นแต่ห้ามการผิดประเวณี ทั้งนี้เพื่อปกป้องศิลธรรมของสังคมตลอดไป"*[79]

Ahmad Galwash ได้อ้างถึงกรณีของนโปเลียน โบนาปาร์ตที่จำต้องหย่าภรรยาสุดที่รักที่มีนามว่า Josephine ซึ่งเป็นผู้หญิงที่มีคุณ

---

[78] Annie Besant, *The Life and Teachings of Muhammad*, Madras, 1932 หน้า 25 – 26.

[79] Khurshid Ahmad, อ้างแล้ว, หน้า 28–29.

งามความดีและมีความสามารถที่เป็นเลิศ ทั้งสองคนรักกันมากแต่กษัตริย์นโปเลียนไม่สามารถมีบุตรกับนางได้ ดังนั้นทางรัฐจึงยืนยันให้ทั้งสองหย่าขาดกัน นักประวัติศาสตร์และนักชีวประวัติถือว่าการหย่าดังกล่าวเป็นเรื่องที่น่าเวทนาเป็นอย่างยิ่ง กษัตริย์นโปเลียนได้สมรสกับหญิงอีกคนหนึ่งและปกครองประเทศด้วยความสามารถจนสามารถสร้างความรุ่งเรืองให้แก่บ้านเมือง แต่ในภายหลังพระองค์ประสบกับภัยพิบัติจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต ในกรณีดังกล่าวถ้าหากเป็นกรณีของกฎหมายอิสลามแล้วกษัตริย์นโปเลียน โบนาปาร์ต กับ Josephine คงจะไม่ประสบกับความขมขื่นเช่นว่านั้น เพราะในกรณีดังกล่าวหญิงมุสลิมต้องอนุญาตให้สามีมีภรรยาอีกคนหนึ่งเพื่อให้ได้มาซึ่งทายาท[80]

ถ้าหากการแต่งงานกับภรรยาหลายคนไม่เป็นที่อนุมัติแล้ว ผลที่ตามก็คือความสับสนทางเพศและการเสื่อมเสียของศีลธรรม แท้จริงแล้วโลกตะวันตกไปสู่จุดเสื่อมของศีลธรรม เราสามารถเห็นนักวิชาการสนับสนุนการมีภรรยาเพียงคนเดียว แต่ความโชคร้ายก็คือพวกเขาไม่เคยนึกถึงปัญหาอีกด้านหนึ่ง ในปัจจุบันนี้มีนักวิชาการบางคนเริ่มกล้าที่จะถกเถียงถึงเรื่องนี้และมีนักคิดชาวตะวันตกบางคนยอมรับความจริงว่าการมีภรรยาหลายคนคือแนวทางที่ดีที่สุดของการแก้ปัญหาจำนวนของหญิงที่มีมากกว่าชาย

---

[80] Galwash Ahmad, *The Religion of Islam*, เล่ม 1, หน้า 44, “Muslim Home”, โดย H.H. Nawab Sultan Jahan Begum Sahiba.

เซอร์ George Scott ได้กล่าวว่าเนื่องจากว่าจากเพิ่มจำนวนอย่างรวดเร็วของหญิงในศตวรรษนี้ ทำให้ชายจำนวนมากมีภรรยาเกินกว่าหนึ่งคน[81] เมื่อกล่าวถึงปัญหานี้แล้ว ดร. Rom Landau ได้กล่าวว่า "*เมื่อพิจารณาถึงพยานหลักฐานที่รวบรวมโดยคณะประวัติศาสตร์และวิทยาศาสตร์แล้วจะพบว่าเป็นไปไม่ได้เลยท่จะปฏิเสธการมีภรรยาหลายคน*"[82]

ทัศนะของสองนักวิชาการมุสลิมะฮฺที่มีต่อการมีภรรยาหลายคน

อิสลามขจัดปัญหาความยุ่งยากภายในครอบครัวและความสัมพันธ์ของการสมรสด้วยการห้ามการมีภรรยาหลายคนที่ไม่จำกัดจำนวน ซึ่งเป็นที่นิยมในสมัยก่อนอิสลามและในโลกตะวันตกซึ่งไม่ได้รับการรับรองและถือว่าเป็นการกระทำที่ขัดต่อกฎหมาย[83]

มัรยัม ญะมีละฮฺซึ่งเป็นสตรีชาวอเมริกันเชื้อสายยิวซึ่งเข้ารับศาสนาอิสลามได้กล่าวเกี่ยวกับการมีภรรยาหลายคนว่า

"*อิสลามอนุญาตให้มีภรรยาหลายคนเนื่องจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ปราศจากการสมรสเป็นสิ่งต้องห้ามอย่างเด็ดขาด ชาย*

---

[81] Encyclopaedia of Modern knowledge, เล่ม 5 หน้า 2572.

[82] อ้างอิงจาก "Sex, Life and Faith" ใน *C.N Ahmed Moulavi's Religion of Islam : A Comprehensive Study, Calicut,* 1979, หน้า 304 – 305.

[83] Nazhat Afza, *The Position of Woman in Islam*, Karachi, 1969, หน้า 10.

และหญิงที่กระทำผิดประเวณีจะได้รับโทษเหมือนกัน ดังนั้นถ้าชายไม่อาจมีภรรยาเพียงคนเดียว เขาสามารถสมรสกับหญิงอื่นและให้การเลี้ยงดูอย่างเท่าเทียมกันและต้องรับผิดชอบในฐานะบิดาของลูกๆ ที่เกิดจากภรรยาทุกคน ในความเป็นจริงแล้วโดยสัญชาติญานชายทุกคนต้องการมีภรรยาหลายคน ดังนั้นถ้าการมีภรรยาหลายคนไม่เป็นที่อนุมัติแล้วจึงเหลือเพียงแค่สองทางเลือกเท่านั้น คือหย่าขาดกับภรรยาคนแรกโดยที่ปล่อยนางและลูกๆ ให้เป็นบุคคลไร้ที่พึ่ง หรือแอบไปมีความสัมพันธ์กับหญิงอื่นอย่างลับๆ จริงอยู่ที่หญิงไม่ต้องการให้สามีเอาหญิงอื่นมาร่วมเตียงนอนกับสามีของนาง แต่สองทางเลือกที่กล่าวมาข้างต้นจะมีความเลวร้ายยิ่งกว่า บางคนอาจจะมีข้อสงสัยว่าเมื่ออิสลามอนุญาตให้ชายมีภรรยาได้ถึงสี่คนแล้วทำไมไม่อนุญาตให้อนุญาตให้หญิงมีสามีสี่คนบ้าง เหตุผลก็คือถ้าชายมีความซื่อสัตย์ต่อภรรยาทั้ง 4 คนของเขาแล้ว โครงสร้างของครอบครัวก็จะยังคงอยู่ตลอดไป แต่ถ้าอนุญาตให้หญิงมีสามีมากกว่าหนึ่งคนแล้ว ชีวิตครอบครัวก็จะแตกสลายไม่เหลือชิ้นดีอย่างแน่นอน เนื่องจากไม่มีใครสามารถกำหนดความเป็นบิดาที่แท้จริงของบรรดาลูกๆ ดังนั้นอิสลามจึงอนุญาตให้ชายมีภรรยาหลายคนตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ แต่ห้ามไม่ให้หญิงมีสามีหลายคน"[84]

[84] Maryam Jameelah Answers Ouestions," The Criterion, เล่มที่ 13 เลขที่ 1& 2 มกราคม – กุมภาพันธ์ 1978 หน้า 45 – 46.

A'isha Lemu สตรีมุสลิมชาวอังกฤษเข้ารับอิสลามในปี ค.ศ. 1961 เธอได้พูดถึงการมีภรรยาหลายคนจากประสบการณ์ของเธอเอง เพราะสามีของเธอมีภรรยาหลายคนว่า :

"เป็นที่สังเกตได้ว่า ถึงแม้ว่าการมีภรรยาหลายคนจะถูกใช้ในทางที่ผิดในบางแห่งและบางเวลา แต่ในอีกสถานการณ์หนึ่งนั้นการมีภรรยาหลายคนถือว่าเป็นการกระทำที่ทรงคุณค่า ในบางสถานการณ์การมีภรรยาหลายคนจะเป็นการบรรเทาความชั่วร้าย และในอีกสถานการณ์หนึ่งจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อการจัดการ

ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดที่สุดในเรื่องดังกล่าวก็คือ ยามสงครามซึ่งหลีกหนีไม่พ้นการตายของชายชาติทหาร ซึ่งจะทำให้หญิงจำนวนมากต้องเป็นหม้ายและสูญเสียคู่หมั้น หญิงเหล่านี้ต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยว ไม่มีรายได้มาจุนเจือและขาดผู้คุ้มครอง ในสถานการณ์เช่นนี้ถ้ายังยืนหยัดต่อหลักการที่ว่าชายจะต้องมีภรรยาเพียงคนเดียวแล้วจะแก้ปัญหาอย่างไรกับหญิงที่อยู่ในสถานการณ์ดังกล่าว

พูดอย่างตรงไปตรงมาก็คือทางเลือกของพวกนางก็คืออยู่คนเดียวหรือว่าเป็นภรรยาลับของชายคนใดคนหนึ่งโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หญิงส่วนมากไม่ต้องการทั้งสองสิ่งที่กล่าวมาเนื่องจากพวกนางต้องการความคุ้มครองจากสามีและครอบครัวที่ถูกต้องตามกฎหมาย ดังนั้นหนทางแก้ไขสำหรับหญิงที่อยู่ภายใต้สถานการณ์เช่นนี้ก็คือการให้ทางเลือกแก่พวกนาง ซึ่งค่อนข้างแน่นอนว่าพวกนางยินดีที่จะมีสามีร่วมมากกว่าที่จะอยู่คนเดียว ไม่เป็นที่น่าสงสัยเลยว่าการเป็นภรรยาคนที่

สองของคนในสังคมที่ยอมรับการกระทำดังกล่าวจะง่ายกว่าสังคมที่ไม่ยอมรับในสิ่งนั้น นั้นก็คือสังคมของโลกตะวันตก ความแตกต่างมีอยู่ว่าในขณะที่ชายชาวตะวันตกไม่ต้องรับผิดชอบต่อภรรยาคนที่สอง คนที่สามหรือคนที่สี่ และบรรดาลูก ๆ ที่เกิดจากภรรยาเหล่านี้ แต่ชายมุสลิมมีหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบตามกฎหมายต่อภรรยาคนที่สอง คนที่สามหรือคนที่สี่และบรรดาลูก ๆ

อาจจะมีสถานการณ์อื่นนอกเหนือไปจากสภาวะสงครามที่ทำให้ชายควรมีภรรยามากกว่าหนึ่งคน เช่นเมื่อภรรยาคนแรกเป็นโรคติดต่อเรื้อรังหรือเป็นผู้ไร้ความสามารถ ในบางกรณีการสมรสกับภรรยาคนที่สองเป็นแนวทางที่ทั้งสามฝ่ายสามารถตกลงกันได้ นอกจากนี้มีบางกรณีที่ภรรยาเป็นหมันไม่สามารถให้กำเนิดบุตรได้ ในขณะที่สามีต้องการบุตรเป็นอย่างมาก ภายใต้กฎหมายของตะวันตกชายจะต้องยอมรับภาวะความเป็นหมันของภรรยา หรือถ้าเขายอมรับไม่ได้เขาจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนที่เพียงพอต่อภรรยาเพื่อขอหย่าและแต่งงานใหม่

ยังมีกรณีอื่นที่ทำให้ชีวิตสมรสไม่ราบรื่นและสามีหลงรักหญิงอื่น สถานการณ์เช่นนี้เป็นที่คุ้นเคยของสังคมเป็นอย่างดี หรือเรียกว่า “รักสามเส้า” ภายใต้กฎหมายตะวันตก สามีไม่สามารถสมรสกับภรรยาคนที่สองโดยที่ไม่หย่าขาดกับภรรยาคนแรก ซึ่งในบางครั้งภรรยาคนแรกอาจไม่ต้องการหย่า ถึงแม้ว่านางไม่ได้รักสามีอีกต่อไป แต่นางยังให้ความเคารพเขาและต้องการที่จะอยู่กับเขาเพื่อผลประโยชน์ของนางและ

ลูกๆ เช่นเดียวกับหญิงคนที่สองอาจไม่ประสงค์ที่จะทำให้ครอบครัวของชายเกิดความแตกแยก หญิงทั้งสองคนตามกรณีดังกล่าวสามารถยอมรับการมีภรรยาหลายคนของสามีได้ ดีกว่าที่จะมีการหย่าขาดจากกันหรือแอบมีความสัมพันธ์อย่างลับ ๆ โดยที่ไม่มีการสมรสอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ฉันได้ยกตัวอย่างกรณีดังกล่าวเนื่องจากคนส่วนใหญ่ในตะวันตกซึ่งมีภรรยาหลายคนจะคิดแต่เพียงว่าให้ได้มีนางบำเรอที่เป็นสาวสวยมากกว่าที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมนั้นเอง”

บทที่ 5
การหย่าในกฎหมายอิสลาม

โดยทั่วไปแล้วคู่สมรสต้องการคงความสัมพันธ์ฉันท์สามีภรรยา พร้อมกับสร้างความอบอุ่นและความสุขในครอบครัวตลอดไป แต่บางครั้งความสัมพันธ์ฉันท์สามีภรรยาอาจจะร้าวฉานจนไม่สามารถประนีประนอมกันได้อีกต่อไป ซึ่งจะทำให้ชีวิตการแต่งงานไม่อาจดำเนินต่อไปได้ ในกรณีนี้กฎหมายอิสลามอนุญาตให้มีการหย่าขาดโดยชอบธรรม แทนที่จะบังคับให้คู่สมรสอยู่ในสภาพที่ขมขื่น ซึ่งการหย่าดังกล่าวเรียกว่า*เฏาะล๊าก* ก่อนจะกล่าวถึงรายละเอียดของ*เฏาะล๊าก*ในอิสลามเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะกล่าวถึงการหย่าในศาสนาอื่น ๆ ก่อนสมัยอิสลาม

การหย่าสมัยก่อนอิสลาม

สมัยก่อนอิสลาม การหย่าเกิดขึ้นในส่วนต่าง ๆ ของโลกอย่างแพร่หลาย แต่ส่วนใหญ่จะปฏิบัติอย่างไร้ความยุติธรรม เมื่อใดที่สามีโกรธภรรยา ไม่ว่าจะด้วยสาเหตุใดก็แล้วแต่ เขาสามารถหย่านางได้ทันที แต่หญิงที่ถูกหย่าดังกล่าวจะตกในสถานการณ์ที่เสียเปรียบ เพราะไม่สามารถพึ่งกระบวนการทางกฎหมายเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนและสิทธิอื่นๆ จากสามีได้

กฎหมายของประเทศกรีกไม่อนุญาตให้คู่สมรสทำการหย่าอย่างไรก็ตามในกรณีที่มีการฟ้องร้อง ผู้พิพากษามีอำนาจสั่งเพิกถอนการสมรสได้ ในยุคแรก การหย่าร้างของชาวโรมันไม่อาจกระทำได้เลย อย่างไรก็ตามสามีมีสิทธิเหนือภรรยาอย่างไรขอบเขต บางครั้งเมื่อเกิดการทะเลาะเบาะแว้งสามีจะหาทางฆ่าภรรยา เพราะกฎศาสนาไม่อนุญาตให้มีการหย่า แต่ในเวลาต่อมา ได้มีการแก้กฎอนุญาตให้มีการหย่าได้[85]

กฎหมายสิบสองโต๊ะบัญญัติไว้ในเรื่องการหย่าไว้ว่าผู้ชายโรมันมีอำนาจฆ่าภรรยาถ้าหากว่านางกระทำความผิดบางอย่าง เช่น ดื่มสิ่งมึนเมาเป็นต้น ส่วนภรรยาไม่มีสิทธิฟ้องหย่า ในกรณีที่นางฟ้องหย่าสามีกฎหมายจะลงโทษนางฐานหุนหันพลันแล่นเกินเหตุ การหย่าร้างที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งดูเหมือนว่าจะเป็นการทำลายความเชื่อมั่นของคู่สมรสและนำไปสู่การแยกทางในที่สุด ถึงแม้ว่าในบางครั้งการหย่าดังกล่าวเกิดจากความขัดแย้งเพียงเล็กน้อยเท่านั้น Gibbon ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า *“เป็นเวลาสามศตวรรษที่การหย่าอย่างเสรีได้แพร่หลาย อารมณ์ชั่ววูบ ผลประโยชน์หรือความมีอารมณ์ร้อนคือสาเหตุหลักแห่งการหย่าร้าง ความสัมพันธ์ที่อบอุ่นและความเมตตาปราณีของมนุษย์ได้เสื่อมลง*

---

[85] Abdul Rahman I.Doi, *Woman in Shari’ah*, London: Ta-Ha Publishers Ltd., 1989, หน้า ๘๑

กลายเป็นสังคมที่ไม่มั่นคง เต็มไปด้วยผลประโยชน์ และตกอยู่ภายใต้อารมณ์ใฝ่ต่ำของตัวเอง”[86]

วิธีการหย่าก่อนอิสลาม

กฎหมายโมเซอิค (Mosaic Law)[87] ได้บัญญัติให้อำนาจอย่างกว้างขวางแก่สามีในการหย่าภรรยา ผู้ชายสามารถหย่าภรรยาได้อย่างง่ายดายด้วยการกล่าวหาว่านางกระทำผิดต่อหลักการศาสนา และไม่สามารถประนีประนอมในภายหลังได้ เนื่องจากหลังจากที่มีการกล่าวหาเช่นนั้นแล้ว สามีจะต้องหย่าภรรยาอย่างเด็ดขาดตามประมวลกฎหมายศาสนา ที่น่าแปลกยิ่งกว่านั้นก็คือ ถ้าหากหญิงไม่สามารถให้กำเนิดบุตรภายในเวลาสิบปีนับแต่วันแต่งงานแล้ว สามีจะต้องหย่านางทันที อีกกรณีหนึ่ง เมื่อภรรยาสร้างความไม่พอใจให้แก่สามี นางอาจถูกหย่าได้ทันที แต่ในทางกลับกันภรรยาไม่มีสิทธิที่จะทำเช่นนั้นได้ เพราะไม่มีบทบัญญัติให้อำนาจไว้ จึงกล่าวได้ว่ากฎหมายดังกล่าวไม่มีการตรวจสอบการใช้อำนาจตามอำเภอใจของสามีในการหย่าภรรยาเลย[88]

---

[86] เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๒

[87] เป็นกฎหมายที่อ้างถึงคำสอนของศาสดามูซาหรือโมเสส ซึ่งถูกบัญญัติในหนังสือ ๕ เล่มแรกของคัมภีร์ไบเบิลฉบับเก่า (Old Testament)

[88] Abdul Rahman I.Doi, *Woman in Shari’ah*, อ้างแล้ว, หน้า ๘๒

ส่วนศาสนาคริสเตียนได้บัญญัติว่า การหย่านั้นไม่สามารถกระทำได้ โดยอ้างหลักคำสอนของท่านนบีอีซาที่กล่าวว่า *“ห้ามแยกสิ่งที่พระเจ้าประสานเข้าด้วยกันแล้ว”* (Matthew 5:31–32) ชายที่ทอดทิ้งภรรยาห้ามทำการสมรสใหม่กับหญิงคนอื่น ยิ่งกว่านั้นกฎหมายยังได้ห้ามหญิงที่ถูกสามีหย่าทำการแต่งงานกับชายคนใหม่เช่นเดียวกัน แต่ถ้าเป็นกรณีที่สามีและภริยามีชู้ ทั้งคู่สามารถหย่าได้

ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาธอลิกได้อธิบายหลักคำสอนข้างต้นว่า การหย่าจะกระทำไม่ได้ไม่ว่ากรณีใด ๆ ส่วนในกรณีที่คู่สมรสมีชู้ก็ไม่จำเป็นที่จะต้องมีการหย่าอีกเนื่องจากการผิดประเวณีดังกล่าวจะทำให้การสมรสสิ้นสุดลงโดยปริยาย ถ้าหากภรรยาเป็นฝ่ายมีชู้ สามีตีจากภรรยาดังกล่าวได้ทันที ยิ่งกว่านั้นการกระทำดังกล่าวถือว่าจำเป็นอีกด้วย ส่วนนิกายโปรเตสแตนท์กลับมีทัศนะที่ตรงกันข้าม กล่าวคืออนุญาตให้มีการหย่าในกรณีที่คู่สมรสมีชู้ แต่การหย่าด้วยเหตุผลอื่นไม่เป็นที่อนุมัติ เช่นสามีทำร้ายร่างกายหรือเกิดการทะเลาะเบาะแว้ง โบสถ์แห่งนิกายออกธอดอกซ์ของประเทศอียิปต์ได้แก้ไขคัมภีร์ไบเบิลเกี่ยวกับการหย่าโดยกำหนดว่าสามีสามารถหย่าภรรยาถ้าหากว่าภรรยาไม่สามารถให้กำเนิดบุตรภายในสามปีหรือถ้าหากนางมีโรคติดต่อหรือคู่สมรสเกิดทะเลาะเบาะแว้งเป็นระยะเวลายาวนานซึ่งหมดหวังที่จะกลับมาคืนดีได้เหมือนเดิม[89]

---

[89] เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๓

ศาสนาฮินดูโบราณถือว่าการสมรสเป็นข้อผูกมัดที่ถาวรไม่สามารถทำให้สลายได้ แม้กระทั่งการเสียชีวิตของคู่สมรสซึ่งเป็นเหตุผลที่ทำให้ผู้หญิงชาวฮินดูต้องเผาตัวเองเมื่อสามีเสียชีวิตลง

สังคมอาหรับสมัยก่อนอิสลามเคยหย่าภรรยาจำนวนหลายครั้งด้วยเหตุผลบางประการ หรือบางครั้งไม่มีเหตุผลเลย นอกจากนี้ยังเคยยกเลิกการหย่าหลังจากที่ได้ลั่นวาจาหย่าและได้กล่าววาจาหย่าใหม่และทำเช่นนี้ซ้ำๆ โดยไม่มีขอบเขต สุดแต่ใจต้องการ ยิ่งกว่านั้นพวกเขาเคยทำการสาบานต่อหน้ารูปเจว็ดว่าจะไม่สมสู่กับภรรยา แต่ยังคงดำเนินชีวิตด้วยกันต่อไป ชายสามารถกล่าวหาภรรยาว่ากระทำผิดประเวณีกับชายอื่นตามอำเภอใจ และถึงแม้ว่าพวกเขาจะทอดทิ้งภรรยาก็ไม่ต้องรับผิดชอบในค่าเลี้ยงดูและไม่มีบทลงโทษใดๆ ที่จะลงโทษแก่พวกเขาได้

การหย่าในอิสลาม

ความแตกต่างของหลักคำสอนของศาสนาต่างๆ ที่ห้ามมิให้มีการหย่าอย่างเด็ดขาด หรือการหย่าเป็นสิ่งที่กระทำได้ง่ายจนกลายเป็นของเล่นของชาย แต่อิสลามจะอยู่สายกลางระหว่างคำสอนดังกล่าว อิสลามยอมรับว่าเมื่อชีวิตการแต่งงานไม่สามารถดำเนินต่อไปได้ ก็เป็นการสมควรที่คู่สมรสจะต้องแยกทางโดยชอบธรรม ซึ่งดีกว่าจะทนอยู่ในสภาพที่ขมขื่นเช่นนั้น อย่างไรก็ตามการใฝ่หาการหย่าร้างเป็นสิ่งที่อิสลามไม่อนุมัติและเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจอย่างยิ่งในอิสลาม

วิธีการหย่าในอิสลามมีความเหมาะสมในเนื้อหาและสอดคล้องกับการแต่งงาน เพราะอิสลามถือว่าการแต่งงานเป็นสัญญาทางแพ่ง ที่อาจดำเนินต่อไปหรือยกเลิกได้ ดังนั้นอิสลามอนุมัติให้มีการหย่าเพื่อทำให้การแต่งงานสิ้นสุดลง

เฏาะล๊าก หรือการหย่าเป็นสิทธิของสามีเท่านั้น ถึงแม้ว่าอิสลามอนุญาตให้ทำการหย่าได้ แต่ท่านนบีได้กล่าวว่า *"ในบรรดาสิ่งที่อิสลามอนุมัติ การหย่าเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจที่สุด"* (อาบูดาวูด)

หะดีษข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการหย่าจะทำได้ก็ต่อเมื่อเหตุผลที่เพียงพอ การหย่าโดยเร่งรีบ หรือมีเจตนาร้าย ถือว่าเป็นการกระทำที่น่าตำหนิในอิสลาม ท่านนบีได้กล่าวว่า *"จงแต่งงานและจงหลีกเลี่ยงการหย่า ไม่เป็นที่สงสัยเลยว่า บัลลังค์แห่งคุณงามความดีจะสั่นสะเทือนเมื่อมีการหย่าเกิดขึ้น"*[90]

ดังนั้นอิสลามสนับสนุนการประนีประนอมระหว่างคู่สมรสมากกว่าการใช้ความรุนแรง

ประเภทของ*เฏาะล๊าก*

*เฏาะล๊าก*มี 2 ประเภทดังต่อไปนี้

1. *เฏาะล๊าก อัร–ร็อจญ์อีย์* (การหย่าที่สามารถกลับคืนได้) ซึ่งประกอบด้วย 2 ลักษณะ ได้แก่

[90] *ตัฟซีร อัล-กุรฏุบีย์*, เล่ม 1, หน้า 318

(ก) *เฏาะล๊าก อะหฺซัน* (การหย่าร้างที่ดีเยี่ยม)

(ข) *เฏาะล๊าก หะซัน* (การหย่าร้างที่ดี)

2. *เฏาะล๊าก อัล–บาอิน* (การหย่าร้างที่ไม่สามารถกลับคืนได้) ครอบคลุม *เฏาะล๊าก อัล-บิดอะฮฺ* (การหย่าร้างที่อุตริขึ้นมา)

ต่อไปนี้จะขอกล่าวถึงรายละเอียดของ*เฏาะล๊าก*ประเภทต่าง ๆ

เฏาะล๊ากอัร-ร็อจญ์อีย์ **(การหย่าที่สามารถกลับคืนดีได้)**

การหย่าประเภทนี้สามีจะกล่าวคำหย่าหนึ่งครั้งหรือสองครั้ง หลังจากนั้น ช่วงระยะเวลา *อิดดะฮฺ*ของภรรยาก็จะเริ่มนับ แต่ก่อนที่*อิดดะฮฺ*จะสิ้นสุดลง สามีอาจคืนดีกับภรรยาได้ ซึ่งเรียกว่า *ร็อจญ์อฺ*หรือการกลับคืน อย่างไรก็ตามสิทธิในการ*ร็อจญ์อฺ*จะสิ้นสุดลง เมื่อช่วงระยะเวลาของ*อิดดะฮฺ*ได้ครบกำหนด ซึ่งจะส่งผลทำให้*เฏาะล๊าก*ดังกล่าวกลายเป็น*เฏาะล๊ากบาอิน* (ไม่สามารถกลับคืนดีได้)

อนึ่ง ระยะเวลาของ*อิดดะฮฺ*จะนับเฉพาะกับหญิงที่ได้ร่วมประเวณีกับสามีแล้วเท่านั้น ถ้าหากนางยังมิได้ร่วมประเวณีกับสามี ก็ไม่มี*อิดดะฮฺ*สำหรับนาง ดังนั้นถ้าหากสามีหย่าภรรยาที่เขายังมิได้ร่วมประเวณีกับนาง ก็จะถือว่าเป็นการ*เฏาะล๊าก บาอิน* เช่นเดียวกัน

อัล-กุรอานได้บัญญัติถึง*เฏาะล๊าก ร็อจญ์อีย์*ไว้ว่า

﴿ ٱلطَّلَٰقُ مَرَّتَانِۖ فَإِمۡسَاكُۢ بِمَعۡرُوفٍ أَوۡ تَسۡرِيحُۢ بِإِحۡسَٰنٖۗ ﴾ [البقرة: ٢٢٩]

ความว่า *การหย่านั้นมีสองครั้ง แล้วให้มีการยับยั้งไว้โดยชอบธรรม หรือไม่ก็ให้ปล่อยไปพร้อมด้วยการทำความดี*[91]

การหย่าที่สามารถกลับคืนดีได้นั้นสามารถกระทำได้สองครั้งเท่านั้น หลังจากนั้นสามีจะต้องตัดสินใจอย่างเด็ดขาดว่าจะหย่าภรรยาหรือจะอยู่ด้วยกันต่อไป สำหรับ*เฏาะล๊าก ร็อจญ์อีย์*นั้นความสัมพันธ์ของการสมรสยังไม่สิ้นสุดลงจนกว่าจะมีการ*เฏาะล๊าก บาอิน* ดังนั้นถ้าหากคู่สมรสฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเสียชีวิตลงในช่วงระยะเวลาของ*อิดดะฮฺ*แล้ว คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิรับมรดกได้ *เฏาะล๊าก ร็อจญ์อีย์* มี 2 ประเภท คือ *เฏาะล๊าก อะหฺซัน* และ*เฏาะล๊าก หะซัน*

*เฏาะล๊าก อะหฺซัน*หมายถึงการหย่าที่ดีเยี่ยมเพราะคำว่า*อะหฺซัน* มีความหมายว่า *"ดีเยี่ยม"* การที่เรียกว่า*เฏาะล๊าก อะหฺซัน* เนื่องจากว่าเป็นการหย่าที่ท่านนบีได้อนุมัติ อิสลามมุ่งเน้นการป้องกันการแยกทางของคู่สมรส ด้วยการเปิดโอกาสให้คู่สมรสได้คืนดีภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ซึ่งจะทำให้ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวคู่สมรสอาจจะหายจากความโกรธเคืองและปรับความเข้าใจกันใหม่ต่อไป องค์ประกอบที่สำคัญของ *เฏาะล๊าก อะหฺซัน* ได้แก่

1. สามีต้องกล่าวคำ*เฏาะล๊าก*เพียงครั้งเดียวเท่านั้น ตัวอย่างเช่น *"ฉันขอหย่าเธอ"* ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้เขากับภรรยา

---

[91] *อัล-บะเกาะเราะฮฺ* (๒): 229

กลับคืนดีได้ภายในระยะเวลาของ*อิดดะฮฺ* ซึ่งจะเริ่มนับหลังจากที่มีการกล่าวคำหย่าดังกล่าว

2. คำ*เฏาะล๊าก*ต้องกล่าวในช่วงที่ภรรยาเพิ่งหมดจากการมาประจำเดือน เพราะเป็นไปได้ว่าในช่วงที่ภรรยามาประจำเดือนนั้น สามีอาจไม่มีความเมตตาสงสารต่อนางเนื่องจากไม่สามารถร่วมประเวณีกับนางได้

3. หลังจากกล่าวคำ*เฏาะล๊าก* สามีต้องไม่ร่วมประเวณีกับภรรยาเป็นเวลาสามเดือน ช่วงระยะเวลานี้เรียกว่า*อิดดะฮฺ*

เหตุผลที่อยู่เบื้องหลังขององค์ประกอบข้อที่ 2 และ 3 สามารถดูได้จากหะดีษของท่านนบี เนื้อหาของหะดีษมีอยู่ว่า อับดุลลอฮฺ อิบนุอุมัร ได้หย่าภรรยาของเขาในขณะที่นางกำลังมาประจำเดือน เหตุการณ์นี้ได้รู้ถึงท่านนบี ท่านนบีจึงกล่าวถึงกรณีดังกล่าวว่า *"เขาจะต้องคืนดีกับภรรยาและจงกันนางไว้จนกระทั่งนางหมดประจำเดือนและรอให้นางมาประจำเดือนอีกครั้งจนกระทั่งหมด หลังจากนั้นเมื่อเขาคิดไตร่ตรองดีแล้ว ก็ให้หย่านางได้ แต่ต้องทำในขณะที่นางปราศจากประจำเดือนยังมิได้ร่วมประเวณีกับนาง ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นระยะเวลาของอิดดะฮฺที่อัลลอฮฺทรงกำหนดสำหรับการหย่า"*

จุดมุ่งหมายของคำสอนของหะดีษข้างต้นคือ เพื่อยับยั้งมิให้สามีด่วนหย่าภรรยาในขณะที่นางมาประจำเดือน การกำหนดระยะเวลาที่นานพอสมควรดังกล่าว ก็เพื่อต้องการให้สามีมีโอกาสไตร่ตรองการ

ตัดสินใจของเขาที่มีต่อการหย่าดังกล่าวและสามีมีสิทธิกลับคืนดีกับภรรยาก่อนที่ช่วงระยะเวลาของ*อิดดะฮฺ*จะสิ้นสุดลง

ในช่วงของระยะเวลาของ*อิดดะฮฺ* ความสัมพันธ์ของการสมรสระหว่างสามีภรรยายังคงมีอยู่และสามียังคงมีสิทธิเหนือภรรยา ดังนั้นสามีจึงมีสิทธิเข้าหาภรรยาได้ทุกเมื่อถึงแม้ว่าภรรยาจะไม่ยินยอมก็ตาม ในกรณีที่สามีกระทำการดังกล่าว ก็ถือว่าเขาได้*ร็อจญ์อ* (กลับคืน)ภรรยาอย่างสมบูรณ์

นักกฎหมายอิสลามในมัซฮับหะนะฟีย์ให้ทัศนะว่าสามีมีสิทธิเอาภรรยากลับคืนมา สิทธิดังกล่าวจะมีอยู่จนกระทั่งหมดประจำเดือนครั้งที่สามนับแต่วันที่นางถูกหย่า[92] ทัศนะดังกล่าวสอดคล้องกับความเห็นของท่านอบูบักรฺและท่านอะลีย์ และเศาะฮาบะฮฺท่านอื่นๆ เช่น อับดุลลอฮฺ อิบนุ อับบาส อะบู มูซา อัล-อัชอะรีย์ และอับดุลลอฮฺ อิบนุมัสอูด ส่วนนักกฎหมายอิสลามในมัซฮับมาลิกีย์และชาฟิอีย์ให้ทัศนะว่าสามีจะเสียสิทธิคืนดีกับภรรยาทันทีหลังจากที่ภรรยาเริ่มมาประจำเดือนครั้งที่สามนับแต่มีการหย่าเกิดขึ้น[93] ซึ่งทัศนะนี้สอดคล้องกับทัศนะของท่านหญิงอาอิชะฮฺและเศาะฮาบะฮฺท่านอื่น ๆ เช่น อับดุลลอฮฺ อิบนุอุมัร และซัยดฺ บินซาบิต อย่างไรก็ตามนักกฎหมายอิสลาม

[92] วะฮฺบะฮฺ อัซ-ซุฮัยลีย์, *อัล-ฟิกฮฺ อัล-อิสลามีย์ วะ อะดิลละตุฮู*, เล่ม ๙, ดิมัชกฺ: ดาร อัล-ฟิกรฺ, ๒๕๔๐, หน้า ๗๑๗๓

[93] อัน-นะวะวีย์, *เราเฎาะฮฺ อัฏ-ฏอลิบีน*, เล่ม ๖, หน้า ๓๔๑-๓๔๒

ส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่าสามียังคงมีสิทธิคืนดีกับภรรยาก็ต่อเมื่อเขากล่าววาจาหย่าครั้งเดียวหรือสองครั้ง แต่ถ้าหากเขากล่าววาจาหย่าสามครั้งในวาระเดียวกัน สิทธิดังกล่าวก็จะหมดสิ้นไป

ถ้าสามีกล่าววาจาหย่าครั้งเดียวหรือสองครั้ง และหลังจากนั้นเขาไม่ได้ติดต่อกับภรรยาในช่วงเวลาของ*อิดดะฮฺ*ที่เหลืออยู่จนครบกำหนดตามกฎหมายอิสลามได้กำหนดไว้ กรณีนี้สามีหมดสิทธิกลับคืนดีกับภรรยาได้ แต่สามีและภรรยาสามารถทำการสมรสใหม่ได้

*เฏาะล๊าก หะซัน*คือการหย่าที่ยอมรับได้ เพราะคำว่า *"หะซัน"* หมายถึง *"เป็นที่ยอมรับ"* ซึ่งระดับมาตรฐานจะต่ำกว่าระดับ*เฏาะล๊าก อะหฺซัน*

*เฏาะล๊าก หะซัน*เป็นการกล่าววาจาหย่าตามลำดับของระยะเวลาดังต่อไปนี้

1. การกล่าววาจาหย่าครั้งแรกกระทำในช่วงที่ภรรยาปลอดประจำเดือน*(ฏุฮูร)*

2. หลังการกล่าววาจาหย่าครั้งแรกสามีต้องไม่ร่วมประเวณีกับภรรยา

3. การกล่าววาจาหย่าครั้งที่สองกระทำในช่วงที่ภรรยาปลอดประจำเดือน *(ฏุฮูร)* พร้อมกับไม่มีเพศสัมพันธ์กับนาง

4. ถ้าสามีต้องการคืนดีกับภรรยา ก็สามารถทำได้ก่อนจะลั่นวาจาหย่าครั้งที่สาม

5. การกล่าววาจาหย่าครั้งที่สามกระทำในช่วงที่ปลอดประจำเดือน *(ฏุฮูร)* การหย่าดังกล่าวก็จะเพิกถอนไม่ได้อีกต่อไป

หลังการหย่าที่เพิกถอนไม่ได้ คู่สมรสไม่สามารถทำการสมรสใหม่ได้เว้นแต่จะมีการ*ตะหฺลีล* ซึ่งจะทำการอธิบายในรายละเอียดต่อไป

ร็อจญ์อฺ **(การกลับคืนดี)**

*ร็อจญ์อฺ*หรือการกลับคืนดีเป็นสิทธิของสามี ดังที่อัลลอฮฺตรัสว่า

﴿وَبُعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ بِرَدِّهِنَّ فِي ذَٰلِكَ إِنْ أَرَادُوٓاْ إِصۡلَٰحٗاۚ﴾ [البقرة: ٢٢٨]

ความว่า *และบรรดาสามีของพวกนางนั้นเป็นผู้มีสิทธิกว่าใน การให้พวกนางกลับมาในกรณีดังกล่าว หากพวกเขาปรารถนาประนีประนอม*[94]

การคืนดีนั้นสามีแค่กล่าวว่า *"ฉันเอาเธอกลับคืน"* ก็เป็นการเพียงพอหรืออาจจะด้วยการมีการร่วมประเวณีหรือจุมพิตซึ่งกันและกัน อิมามชาฟิอีย์ให้ทัศนะว่าการกลับคืนดีนั้นจะมีผลสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อสามีกล่าวโดยวาจาเท่านั้น อิมามมาลิกให้ทัศนะว่าไม่อนุมัติให้สามีอยู่สองต่อสองกับภรรยาที่หย่าแล้ว และห้ามมีเพศสัมพันธ์กับนางถ้าหากนางไม่อนุญาต แต่สามารถรับประทานอาหารร่วมกับนางได้

อย่างไรก็ตาม ช่วงระยะเวลาของ*อิดดะฮฺ* ยังคงถือว่าความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยายังคงมีอยู่และสามียังคงมีสิทธิเหนือ

---

[94] *อัล-บะเกาะเราะฮฺ* (2): 228

ภรรยา ดังนั้นสามีอาจเข้าไปหาภรรยา ถึงแม้ว่านางไม่ยินยอมก็ตาม ถ้าหากสามีกระทำเช่นนั้น ก็ถือว่าเป็นการ*ร็อจญ์อฺ* (กลับคืน)อย่างสมบูรณ์

เฏาะล๊าก อัล-บาอิน (การหย่าร้างที่เพิกถอนไม่ได้)

*เฏาะล๊าก อัล-บาอิน*คือ การหย่าด้วยการกล่าววาจาหย่าสามครั้งในสามวาระตามลำดับ (เช่น *เฏาะล๊าก อะหฺซัน หรือหะซัน*) หรือการหย่าในวาระเดียวก่อนที่จะมีการร่วมประเวณี เมื่อมีการหย่าโดยกล่าววาจาหย่าสามครั้งแล้ว สามีหมดสิทธิกลับคืนดีกับภรรยา และไม่สามารถแต่งงานกับนางได้อีก ยกเว้นนางได้แต่งงานกับชายอื่นและชายคนดังกล่าวได้หย่านางหลังจากร่วมประเวณีกับนาง

ฏอล๊าก อัล- บิดอะฮฺ (การหย่าที่อุตริ)

หลังการเสียชีวิตของท่านนบี การหย่าที่อุตรีขึ้นมาใหม่ก็ได้เกิดขึ้น (*เฏาะล๊าก อัล-บิดอะฮฺ*) กล่าวคือสามีจะกล่าววาจาหย่าสามครั้งติดต่อกัน ซึ่งจะส่งผลทำให้การหย่าไม่สามารถเพิกถอนได้อีกต่อไป โดยสามีจะกล่าวว่า *"ฉันขออย่าเธอ ฉันขออย่าเธอ ฉันขออย่าเธอ"* ในวาระเดียวหรือเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรและส่งให้ภรรยาได้รับทราบ การหย่าลักษณะนี้จะปิดหนทางการประนีประนอมระหว่างสามีภรรยา และสามีไม่มีโอกาสทบทวนการกระทำของเขา การหย่าลักษณะดังกล่าว

ถือว่าขัดกับหลักคำสอนของกฎหมายอิสลามอย่างชัดเจน ท่านนบีเคยประณามการกระทำดังกล่าวอย่างรุนแรง[95]

วิธีการหย่าในอิสลาม

อิสลามได้กำหนดวิธีการหย่าในรูปแบบต่าง ๆ การหย่าอาจจะทำในลักษณะของการกล่าวโดยวาจาหรือเป็นลายลักษณ์อักษร อัลลอฮฺตรัสว่า

﴿ فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَأَشْهِدُوا۟ ذَوَىْ عَدْلٍ مِّنكُمْ ﴾ [الطلاق: ٢]

ความว่า *ต่อเมื่อพวกนางได้อยู่จนครบกำหนดของพวกนางแล้ว ก็จงยับยั้งพวกนางให้อยู่โดยดีหรือให้พวกนางจากไปโดยดี และจงให้มีพยานสองคนเป็นผู้เที่ยงธรรมในหมู่พวกเจ้า* [96]

จากอายะฮฺข้างต้นถ้ามีสามีตัดสินใจหย่าภรรยาแล้ว เขาจะต้องเรียกชายมุสลิมที่มีความเที่ยงธรรมสองคนเพื่อเป็นสักขีพยาน ส่วนการกล่าววาจาหย่าไม่มีรูปแบบที่แน่นอน แต่คำที่ใช้ในการหย่าต้องเป็นที่เข้าใจอย่างชัดเจนว่าสามีได้หย่าภรรยาของเขาแล้ว

---

[95] นะซาอีย์, *อัซ-ซุนัน*, กิตาบ อัฏ-เฏาะล๊าก, เลขที่ ๓๔๐๑

[96] *อัฏ-เฏาะล๊าก* (65): 2

การหย่าที่มีผลตามกฎหมายนั้น สามีต้องมีสุขภาพจิตเป็นปกติ(*อากิล*) บรรลุศาสนภาวะ(*บาลิฆ*) และกระทำโดยสมัครใจ (*มุคตาร*)

ดังนั้นการหย่าที่กระทำโดยบุคคลที่มีสุขภาพจิตไม่เป็นปกติ หรือกระทำโดยผู้เยาว์จะไม่มีผลตามกฎหมาย ท่านนบีได้กล่าวว่า *"การหย่าจะมีผลสมบูรณ์ ยกเว้นการหย่าที่กระทำโดยบุคคลที่มีสุขภาพจิตผิดปกติ"*

จากข้อความข้างต้นทำให้เกิดคำถามขึ้นมาว่า การหย่าที่กระทำโดยไม่เจตนา จะมีผลตามกฎหมายหรือไม่ เช่นกระทำในขณะที่มึนเมา หรือกระทำโดยบันดาลโทสะ หรือเป็นการหยอกล้อ เป็นต้น หรือกระทำไปเพราะไม่มีทางเลือก เช่น ถูกข่มขู่ในชีวิตและทรัพย์สิน

อิมามมาลิก อีมามชาฟิอีย์ อีมามอะหฺมัด อิบนุฮัมบัล อับดุลลอฮฺ อิบนุอับบาซ และนักกฎหมายอิสลามท่านอื่นๆ ให้ทัศนะว่าการหย่าดังกล่าวไม่มีผลสมบูรณ์ แต่อิมามอบูหะนีฟะฮฺให้ทัศนะว่าการหย่าลักษณะดังกล่าวมีผลสมบูรณ์ อย่างไรก็ตามบรรดานักกฎหมายอิสลามถือว่าการหย่าที่กล่าววาจาหย่าด้วยความผิดพลาดจะไม่มีผลตามกฎหมาย

การหย่าถึงสามครั้งด้วยการกล่าววาจาในวาระเดียวกัน หรือเมื่อภรรยากำลังอยู่ในช่วงของการมาประจำเดือน หรือยังอยู่ในช่วงตกเลือดหลังการคลอดบุตร ถือว่าเป็นการหย่าที่อุตริ ซึ่งเกิดขึ้นหลังสมัยของท่านนบี ดังนั้นการหย่าดังกล่าวจึงถูกเรียกว่า*เฏาะล๊าก อัล–บิดอะฮฺ* อับ

ดุลลอฮฺ อิบนุอุมัร ซะอีด อิบนุ อัล-มุซัยยิบ และฏออูสให้ทัศนะว่าการ *เฏาะล๊าก*ดังกล่าวถือว่าเป็นการกระทำต้องห้าม (*หะรอม*)[97] ส่วนการหย่าภรรยาที่กำลังตั้งครรภ์ ถือว่ามีผลสมบูรณ์ตามทัศนะของทุกมัซฮับยกเว้นมัซฮับหะนะฟีย์

อัลลอฮฺตรัสว่า

﴿ وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَٱبْعَثُواْ حَكَمًا مِّنْ أَهْلِهِۦ وَحَكَمًا مِّنْ أَهْلِهَآ إِن يُرِيدَآ إِصْلَٰحًا يُوَفِّقِ ٱللَّهُ بَيْنَهُمَآۗ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرًا ۝٣٥ ﴾ [النساء: ٣٥]

ความว่า *และหากพวกเจ้าหวั่นเกรงการแตกแยกระหว่างเขาทั้งสองก็จงส่งผู้ตัดสินคนหนึ่งจากครอบครัวของฝ่ายชาย และผู้ตัดสินอีกคนหนึ่งจากครอบครัวฝ่ายหญิง หากทั้งสองปรารถนาให้มีการประนีประนอมกันแล้ว อัลลอฮก็จะทรงให้ความสำเร็จในระหว่างทั้งสอง แท้จริงอัลลอฮเป็นผู้ทรงรอบรู้ ผู้ทรงสัพพัญญู*[98]

จากอายะฮฺข้างต้นอัลลอฮฺทรงอนุญาตให้คู่สามีภรรยาแยกทางกันได้ก็ต่อเมื่ออนุญาโตตุลาการที่ตั้งขึ้นมาไม่สามารถประนีประนอมให้พวกเขากลับมีสายสัมพันธ์เหมือนดั้งเดิมได้[99] อัลลอฮฺตรัสว่า

---

[97] ซัยยิด ซาบิก, *ฟิกฮฺ อัซ–ซุนนะฮฺ*, *อ้างแล้ว*, เล่ม 8, หน้า 59

[98] *อัน-นิซาอฺ* (4): 35

[99] สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับบทบาทของอนุญาโตตุลาการ โปรดดูหนังสือของอะบูซะฮฺรอฮฺ, *อัล-อะหฺวาล อัช-ชัคชิยยะฮฺ*, ไคโร, หน้า 277–278

﴿ وَإِن يَتَفَرَّقَا يُغْنِ ٱللَّهُ كُلًّا مِّن سَعَتِهِۦۚ وَكَانَ ٱللَّهُ وَٰسِعًا حَكِيمًا ١٣٠ ﴾

[النساء: ١٣٠]

ความว่า *และหากทั้งสองจะแยกกันอัลลอฮฺก็จะทรงให้ความพอเพียงแก่เขาทั้งหมด จากความมั่งมีของพระองค์และอัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงกว้างขวาง ผู้ทรงปรีชาญาณ*[100]

ถ้าหากการแยกทางเป็นสิ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้แล้ว อัลลอฮฺทรงสั่งมิให้สามีใช้อำนาจในทางที่มิชอบโดยปล่อยให้ภรรยาอยู่โดดเดี่ยว แต่ให้ตัดสินใจเลือกทางใดทางหนึ่งระหว่างคงความสัมพันธ์กับนางเหมือนเดิม หรือหย่าขาดโดยชอบธรรม ดังที่อัลลอฮฺตรัสว่า

﴿ وَلَن تَسْتَطِيعُوٓاْ أَن تَعْدِلُواْ بَيْنَ ٱلنِّسَآءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْۖ فَلَا تَمِيلُواْ كُلَّ ٱلْمَيْلِ فَتَذَرُوهَا كَٱلْمُعَلَّقَةِۚ وَإِن تُصْلِحُواْ وَتَتَّقُواْ فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا ١٢٩ ﴾

[النساء: ١٢٩]

ความว่า *และพวกเจ้าไม่สามารถที่จะให้ความยุติธรรมในระหว่างบรรดาหญิงได้เลยและแม้ว่าพวกเจ้าจะมีความปรารถนาอันแรงกล้าก็ตาม ดังนั้นพวกเจ้าจงอย่าเอียงไปหมด แล้วพวกเจ้าก็จะปล่อยให้บรรดานาง (ที่ถูกทอดทิ้ง)นั้นประหนึ่งผู้ที่ถูกแขวนไว้ และหากพวกเจ้าประนีประนอม*

[100] *อัน-นิซาอฺ* (4): 130

กันและมีความยำเกรงแล้ว แท้จริงอัลลอฮนั้นเป็นผู้ทรงอภัยโทษ ผู้ทรงเมตตาเสมอ [101]

จากอายะฮฺอัล-กุรอานและซุนนะฮฺของท่านนบี นักกฎหมายอิสลามได้แบ่งการหย่าออกเป็น 5 ประเภท ดังต่อไปนี้[102]

1. การหย่าเป็นสิ่ง*วาญิบ* (จำเป็น) ในกรณีของ *เฏาะล๊าก อัลฮากิมัยนฺ อินชิกอก* กล่าวคือไม่อาจประนีประนอมได้อีกหลังจากที่ตั้งตัวแทนเจรจาจากสองฝ่าย

2. การหย่าเป็นสิ่ง*มักรูฮ* (น่าตำหนิ) เมื่อไม่มีเหตุผลที่เพียงพอ และยังมีความหวังว่าสามีภรรยาจะสามารถกลับคืนดีได้

3. การหย่าเป็นสิ่ง*มูบาห* (อนุญาต) เมื่อมีความจำเป็นโดยเฉพาะในกรณีที่ภรรยามีพฤติกรรมเสื่อมเสีย และมีแนวโน้มว่าถ้าหากว่าชีวิตการสมรสยังคงดำเนินอยู่ต่อไปจะเกิดสิ่งชั่วร้ายตามมาอย่างแน่นอน

4. การหย่าเป็นสิ่งที่*มันดูบ* (สนับสนุน) เมื่อภรรยาไม่ปฏิบัติภาระหน้าที่ที่อัลลอฮฺทรงกำหนดไว้หรือเมื่อภรรยาไม่บริสุทธิ์

---

[101] *อัน-นิซาอฺ* (4):129

[102] โปรดดู *ซัรหฺ อัล-กะบีร*, เล่ม 8 และอัซ–ซาบูนีย์ อับดฺ อัร-เราะหฺมาน, *หุรรียาต อัซ-เซาญัยนฺ ฟี อัฏ-ฏอล๊าก*, ไคโร, 1968, หน้า 277-278

5. การหย่าเป็นสิ่งที่*มัหซูร* (ห้าม) เมื่อภรรยากำลังมีประจำเดือน

หนังสือ *มุฆนีย์ อัล- มุหตาจญ์*[103] ได้เขียนไว้ว่าการหย่าประเภทที่ห้าที่กล่าวมาข้างต้นเป็นการกระทำต้องห้าม (*หะรอม*) เนื่องจากเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นหลังสมัยของท่านนบี จึงเรียกการหย่าในลักษณะดังกล่าวว่าการหย่าที่อุตริขึ้นมา (*เฏาะล๊าก อัล–บิดอะฮฺ*)

อีมาม อัน-นะวะวีย์ยอมรับการหย่าประเภท*มักรูฮ วายิบ* และ*มันดูบ*เท่านั้น ส่วนการหย่าประเภทอื่นๆ ท่านถือว่าเป็นการหย่าที่*หะรอม* (ต้องห้าม) ทั้งสิ้น

ฟัสคฺ **(การเพิกถอนหรือการยกเลิกการสมรส)**

โดยหลักการแล้ว อำนาจในการหย่าเป็นของสามี อย่างไรก็ตามอิสลามให้สิทธิ*ฟัสค*แก่ภรรยาเพื่อให้สัญญาการสมรสสิ้นสุดลง คำว่า*ฟัสคฺ*มีความหมายตามหลักภาษาว่ายกเลิกการกระทำหรือเพิกถอนสัญญา ส่วนความหมายตามหลักวิชาการคือการเพิกถอนหรือการยกเลิกสัญญาการสมรสโดยกอฎีย์หรือผู้พิพากษา หลังจากที่ภรรยายื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อขอหย่าจากสามี ถ้าหากกอฎีย์พิสูจน์ได้ว่าภรรยาได้รับความทุกข์ร้อนจากชีวิตการสมรส นางมีสิทธิที่จะยกเลิกการสมรสดังกล่าวได้

---

[103] *มุฆนีย์ อัล–มุหฺตาจญ์*, เล่ม 3, หน้า 307

มัซฮับทั้งสี่ยอมรับสิทธิการ*เฏาะล๊าก*ของสามีและสิทธิการ*ฟัสคฺ*ของภรรยาทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความจำเป็นที่ทั้งสองฝ่ายจะต้องแยกทางกันซึ่งจะกล่าวดังต่อไปนี้

มัซฮับหะนะฟีย์

ก. เฏาะล๊าก

1. การลั่นวาจาหย่าของสามี
2. *อีลาอฺ* (การงดเว้นการมีเพศสัมพันธ์)
3. *ลิอาน* (การกล่าวโทษซึ่งกันและกันระหว่างสามีภรรยา)
4. *คุลอฺ* (การที่ภรรยาขอให้สามีหย่าโดยที่นางยอมจ่ายค่าตอบแทนจำนวนหนึ่ง)
5. การหย่าเนื่องจากความบกพร่องทางเพศ (*อัยบฺญินซีย์*) ของสามี
6. การหย่าเนื่องจากการพ้นจากศาสนาอิสลามของสามี

ข. ฟัสคฺ

กอฎีย์หรือศาลอาจอนุญาตให้มีการ*ฟัสคฺ*ตามคำร้องขอของภรรยาในกรณีต่อไปนี้

1. การหย่าเนื่องจาก*มุรตัด* (พ้นจากศาสนาอิสลาม) ของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
2. การหย่าเนื่องจากตกเป็นโมฆะ

3. การหย่าเนื่องจากฐานะไม่เท่าเทียมกัน *(กุฟุอฺ)* ระหว่างสามีภรรยา หรือชีวิตสมรสไม่สามารถดำเนินอย่างราบรื่น ซึ่งมีต้นเหตุจากสามี

มัซฮับชาฟิอีย์ และฮันบะลีย์

ก. เฏาะล๊าก

1. การลั่นวาจาหย่าของสามี
2. *คุลอฺ*
3. การเพิกถอนการสมรสโดยกอฎีย์ เนื่องจากสามีปฏิเสธที่จะหย่าเพราะ*อีลาอฺ*(งดเว้นการมีเพศสัมพันธ์)

ข. ฟัสคฺ

1. การหย่าเนื่องจากความบกพร่องทางเพศของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
2. การหย่าเนื่องจากการ*ลิอาน*
3. การหย่าเนื่องจากการพ้นจากศาสนาอิสลามของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
4. การหย่าเนื่องการสมรสตกเป็นโมฆะ (*ฟาซิก)*
5. การหย่าเนื่องจากสามีภรรยามีฐานะไม่เท่าเทียมกัน

มัซฮับมาลิกีย์

ก. เฏาะล๊าก

1. การลั่นวาจาหย่าของสามี
2. *คุลอฺ*
3. การหย่าเนื่องจากความยากลำบากของสามีในการจัดหาปัจจัยยังชีพให้แก่ภรรยา
4. การหย่าเนื่องจากมีภยันตราย (*เฎาะรอร*)
5. การหย่าเนื่องจาก*อีลาอ*
6. การหย่าเนื่องจากสามีภรรยามีฐานะไม่เท่าเทียมกันหรือสามีขาดความรับผิดชอบต่อครอบครัว

ข. ฟัสคฺ

1. การหย่าเนื่องจาก*ลีอาน*
2. การหย่าเนื่องจากการสมรสตกเป็นโมฆะ(*ฟาซิก)*
3. การหย่าเนื่องจากคู่สมรสพ้นจากศาสนาอิสลาม

ตะหฺลีลหรือหะลาลา

หลังการหย่าที่ไม่สามารถกลับคืนดีได้ ภรรยาก็จะกลายเป็นบุคคลต้องห้ามสำหรับสามี กล่าวคือห้ามทั้งสองแต่งงานใหม่ในทันทีทันใด เนื่องจากบางครั้งสามีอาจสำนึกผิดในภายหลังและต้องการ

กลับเป็นคู่สามีภรรยาเหมือนเดิม ดังนั้นอัลลอฮฺได้กำหนดทางออกของกรณีดังกล่าวไว้ดังนี้

﴿ فَإِن طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهُۥ مِنۢ بَعۡدُ حَتَّىٰ تَنكِحَ زَوۡجًا غَيۡرَهُۥۗ فَإِن طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيۡهِمَآ أَن يَتَرَاجَعَآ إِن ظَنَّآ أَن يُقِيمَا حُدُودَ ٱللَّهِۗ وَتِلۡكَ حُدُودُ ٱللَّهِ يُبَيِّنُهَا لِقَوۡمٖ يَعۡلَمُونَ ٢٣٠ ﴾ [البقرة: ٢٣٠]

ความว่า *ถ้าหากเขาได้หย่านางอีก นางก็ไม่เป็นที่อนุมัติแก่เขาหลังจากนั้น จนกว่าจะแต่งงานกับสามีอื่นจากเขา แล้วหากสามีนั้นหย่านางก็ไม่มีบาปใด ๆ แก่ทั้งสอง ที่จะคืนดีกันใหม่ หากเขาทั้งสองคิดว่าจะดำรงไว้ซึ่งขอบเขตของอัลลอฮฺได้ และนั่นแหละคือขอบเขตของอัลลอฮฺ ซึ่งพระองค์ทรงแจกแจงมันอย่างแจ่มแจ้งแก่กลุ่มชนที่รู้ดี*[104]

จากอายะฮฺข้างต้น สามีคนแรกที่หย่าภรรยาที่ไม่อาจกลับคืนได้จะสามารถแต่งงานกับภรรยาเก่าได้อีกครั้งหลังจากที่นางแต่งงานกับบุคคลอื่นและบุคคลนั้นได้หย่านางหลังจากที่ร่วมประเวณีแล้ว (รวมทั้งการเสียชีวิตของสามีนั้นด้วย) ซึ่งเรียกว่า*ตะหฺลีล* หรือ*หะลาลา*

*ตะหฺลีล*หรือ*หะลาลา*หมายถึงทำสิ่งหนึ่งให้เป็นที่อนุมัติ ในสมัยก่อนอิสลามเมื่อภรรยาถูกหย่าที่ไม่อาจกลับคืนโดยสามีลั่นวาจาหย่าสามครั้งในวาระเดียวกัน แต่หลังจากนั้นสามีต้องการคืนดีกับภรรยา

---

[104] *อัล-บะเกาะเราะฮฺ* (2): 230

จึงให้นางแต่งงานกับชายคนอื่นโดยมีข้อตกลงว่าเขาจะต้องหย่านางปราศจากการร่วมประเวณี หลังจากที่นางถูกหย่าโดยสามีคนที่สองแล้ว นางก็จะเป็นที่อนุมัติสำหรับสามีคนแรก โดยเขามีสิทธิแต่งงานกับนางได้อีกครั้ง

การแต่งงานที่ตบตากับชายอื่นดังกรณีข้างต้นที่ทำไปเพื่อให้สามีคนแรกสามารถแต่งงานกับภรรยาได้อีกครั้งนั้นถือว่าเป็นการกระทำต้องห้ามในอิสลาม ดังนั้นอิสลามยืนยันว่าการแต่งงานของหญิงที่ถูกหย่ากับชายคนอื่นจะต้องปราศจากเงื่อนไขใดๆ ทั้งสิ้น นอกจากนี้ อิสลามยังได้กำหนดอีกว่าสามีคนที่สองต้องมีเพศสัมพันธ์กับนาง ทั้งนี้ เพื่อต้องการให้สามีคนแรกเกิดความรู้สึกหึงหวงและเสียดายที่อดีตภรรยาต้องร่วมประเวณีกับบุคคลอื่น อันเนื่องจากความผิดพลาดของตน อย่างไรก็ตาม ถ้าหากสามีคนที่สองหย่านางโดยปราศจากการมีเพศสัมพันธ์ก็ยังถือว่าการหย่าดังกล่าวมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย

ถึงแม้ว่าการหย่าของสามีคนที่สองจะมีผลสมบูรณ์แต่นางก็ยังเป็นที่ต้องห้ามสำหรับสามีคนแรกอยู่ เพราะถือว่าเป็นกลอุบายที่จะทำให้ข้อห้ามหมดสิ้นไป ด้วยเหตุนี้เองที่ท่านนบีจึงสาปแช่งผู้กระทำสิ่งดังกล่าว โดยกล่าวว่า *“การสาปแช่งของอัลลอฮฺจะเกิดขึ้นกับชายที่กระทำหะลาลา และชายที่สั่งให้กระทำสิ่งดังกล่าว”* มีรายงานว่าท่านอุมัร อิบนิ ค็อฏฏอบกล่าวว่าการสมรสใหม่ระหว่างสามีคนแรกกับอดีตภรรยา

ภายหลัง*หะลาลา*ถือว่าไม่มีผลสมบูรณ์ ดังนั้นการอยู่ร่วมกันของพวกเขาถือว่าเป็นการกระทำความผิดประเวณี

การหย่าฝ่ายเดียวของสามี

หลังจากที่ได้พูดถึงการหย่าแล้ว ผู้ที่ไม่ทราบถึงเหตุผลและเจตนารมณ์อาจจะเกิดคำถามว่าเพราะเหตุใดสิทธิในการหย่าจึงเป็นของสามีเท่านั้น ในขณะที่สังคมตะวันตกและบรรดาประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายของตะวันตกให้สิทธิแก่ชายและหญิงในการฟ้องร้องเพื่อขอหย่าต่อศาลอย่างเท่าเทียมกัน

กฎหมายอิสลามอนุญาตให้หญิงร้องขอต่อกอฎีย์หรือศาล เพื่อขอหย่ากับสามีได้ ถ้าหากสามีได้ทำร้ายนางอย่างรุนแรง ไม่ให้ค่าเลี้ยงดู สามีตีจากเป็นเวลานาน หรือสามีกลายเป็นคนวิกลจริต หรือมีโรคติดต่อที่ร้ายแรง เช่นโรคเรื้อน เป็นต้น นอกจากนี้แล้วนางยังสามารถร้องขอต่อศาลเพื่อขอหย่า ในกรณีที่เข้ากับสามีไม่ได้ดังที่เคยเกิดขึ้นกับบุตรีของก็อยซ ซึ่งเล่าเรื่องราวของนางแก่ท่านนบีว่านางยอมรับว่าสามีไม่มีความบกพร่องแต่นางไม่ชอบเขาตั้งแต่เริ่มแรกที่มีการสมรสและนางกลัวว่าชีวิตการสมรสจะไม่สมบูรณ์ ท่านนบีจึงถามนางว่าเขาได้ให้อะไรแก่นางเป็นค่า *มะฮฺรฺ* สำหรับการแต่งงาน นางตอบว่านางได้รับสวนอินทผลัมเป็นค่า*มะฮฺรฺ* ดังนั้นท่านนบีจึงสั่งให้นางคืนสวนอินทผลัมแก่สามี หลังจากนั้นท่านนบีจึงได้แนะนำให้สามีของนางหย่านางด้วยเหตุผลเข้ากันไม่ได้

กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ สิทธิของหญิงมุสลิมในการร้องขอหย่าต่อกอฎีย์มีมาตั้งแต่ 1,400 กว่าปีมาแล้ว ระบบกฎหมายตะวันตกได้บัญญัติถึงการหย่าอย่างไม่เหมาะสม กล่าวคือได้บัญญัติในบางประเด็นหย่อนยานเกินไป และในบางประเด็นมีความเข้มงวดจนเกินไปทำให้ขาดความพอดี ตัวอย่างเช่น กฎหมายยิวอนุญาตให้สามีหย่าภรรยาเมื่อสามีพบว่านางไม่บริสุทธิ และกฎหมายยังได้กำหนดต่อไปว่าหลังจากที่นางออกจากบ้านไปแล้ว นางก็สามารถเป็นภรรยาของชายอื่นได้ทันที

สำหรับศาสนาคริสต์ให้ความเข้มงวดในเรื่องการหย่าเป็นอย่างยิ่ง โดยบัญญัติว่าอะไรก็ตามที่พระผู้เป็นเจ้าสานเข้าด้วยกันแล้ว มนุษย์ก็ไม่สามารถทำให้สิ่งนั้นแยกออกจากกันอีก ดังนั้นผู้ใดก็ตามที่ตีจากภรรยาและสมรสใหม่กับหญิงอื่น ถือว่าได้กระทำผิดฐานนอกใจภรรยาคนแรก นักบุญ Paul กล่าวว่า *“ไม่อนุญาตให้ภรรยาตีจากสามีของนาง”* (1Cor.7 : 10) ส่วนศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาธอลิกบัญญัติว่า *“เมื่อพิธีการสมรสระหว่างหญิงกับชายเสร็จสมบูรณ์เรียบร้อยแล้วและทั้งสองได้สาบานตนยอมรับความเป็นสามีภรรยากันแล้ว การหย่าก็ไม่สามารถทำได้อีกต่อไป ยกเว้นในกรณีที่คู่สมรสคนใดคนหนึ่งเสียชีวิตลง”* [105] จะเห็นได้ว่าข้อผูกมัดของการสมรสดังกล่าวกลายเป็นโซ่ล่ามที่คู่สมรสจำต้องยอมรับชั่วชีวิต[106] สำหรับศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนท์

---

[105] Pallem and Wynne, *New Catholic Dictionary*, New York.

[106] Bauer, *Woman and Love*, หน้า 291.

อนุญาตให้มีการหย่าในกรณีที่คู่สมรสมีชู้เท่านั้น แต่อิสลามอยู่สายกลางระหว่างสองศาสนาดังกล่าวข้างต้นนั้นก็คือ ไม่เข้มงวดและไม่หย่อนยานจนเกินไป

เกี่ยวกับคำถามที่มีต่อสิทธิหย่าเพียงผู้เดียวของสามีในอิสลามนั้น เพื่อเป็นคำตอบในเรื่องนี้เราจำเป็นต้องพูดถึงหลักจิตวิทยาและสรีระร่างกายของหญิงที่ต้องอยู่ในภาวะความเครียดตั้งแต่ห้าถึงเจ็ดวันของทุกเดือนดังที่ Geddes และ Thomson ได้กล่าวในหนังสือของพวกเขาที่ชื่อว่า *Evolution of Sex*[107]

คัมภีร์ไบเบิลบัญญัติกฎเกณฑ์เกี่ยวกับประจำเดือนของหญิงไว้อย่างเข้มงวดว่า *"...นางจะถูกห่างไกลเป็นเวลาเจ็ดวันและใครก็ตามที่สัมผัสกับนางจะกลายเป็นคนที่สกปรกจนกระทั่งเย็นและทุกสิ่งทุกอย่างที่นางเอามาใช้จะกลายเป็นสิ่งสกปรกและผู้ใดก็ตามที่สัมผัสกับนางจะต้องล้างมือและอาบน้ำและอยู่ในความสกปรกจนถึงเย็น"* (Leviticus 15 : 19 – 21)

จากอำนาจหย่าฝ่ายเดียวของชายในกฎหมายอิสลามมีนักวิชาการชาวตะวันตก สรุปว่าชายมุสลิมคงจะหย่าภรรยาเป็นว่าเล่น แต่ในความเป็นจริงแล้วกลับตรงกันข้าม เนื่องจากข้อเท็จจริงพิสูจน์ให้เห็นว่าชายมุสลิมใช้สิทธิฝ่ายเดียวในการหย่าภรรยาได้อย่างเหมาะสม

---

[107] Geddes and Thomson, หน้า 259

ทั้งนี้เนื่องจากศักยภาพของสังคมมุสลิมในการตรวจสอบการใช้สิทธิดังกล่าวของสามีนั้นเอง

_คุลอฺ_ (การหย่าที่เกิดจากความต้องการของภรรยา)

คำว่า*คุลอฺ* มาจาก *คุลอฺ อัษ–เษาบฺ* หมายถึงการปลดเปลื้องเสื้อผ้าอาภรณ์ออกจากเรือนร่าง ดังที่อัลลอฮฺตรัสว่า

﴿هُنَّ لِبَاسٌ لَّكُمۡ وَأَنتُمۡ لِبَاسٌ لَّهُنَّۗ﴾ [البقرة: ١٨٧]

ความว่า *นางทั้งหลายนั้นคือเครื่องนุ่งห่มของพวกเจ้า และพวกเจ้าคือเครื่องนุ่งห่มของพวกนาง*[108]

แต่ในทางเทคนิคแล้วคำนี้ใช้เรียกวิธีการหนึ่งในการหย่าที่ภรรยาขอขาดจากการสมรส

นักกฎหมายอิสลามในมัซฮับมาลิกีย์ให้คำจำกัดความของ*คุลอฺ* ว่า *อัฏ–เฏาะล๊าก บิ อัล-อิวาฎ* หรือการหย่าโดยมีค่าตอบแทน[109] ส่วนนักกฎหมายอิสลามในมัซฮับหะนะฟีย์ให้ความหมายของ*คุลอฺ*ว่าการสิ้นสุดความสัมพันธ์การสมรสด้วยความยินยอมของสามีภรรยาอาจโดยกล่าวคำ*คุลอ*หรือคำที่มีความหมายทำนองเดียวกันออก ส่วนนักกฎหมายอิสลามในมัซฮับชาฟิอีย์ให้ความหมายของคุลอฺ ว่า “*การแยก*

[108] *อัล-บะเกาะเราะฮฺ* (2): 187

[109] *ฮาชียะฮฺ อัด–ดาซูกีย์*, เล่ม 2, หน้า 406

ออกจากกันโดยให้สิ่งตอบแทนและด้วยการลั่นวาจาหย่าหรือคุลอฺ”[110] การ*คุลอ* จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อคู่สามีภรรยายินยอมพร้อมใจหรือเมื่อกอฎีย์มีคำสั่งโดยภรรยาจะต้องให้ค่าตอบแทนแก่สามีจำนวนหนึ่งแต่ไม่มากกว่า*มะฮฺรฺ*ที่นางเคยได้รับจากสามี[111]

คุลอฺในอัล–กรฺอานและซุนนะฮฺ

อัล–กุรอานอนุญาตให้ภรรยาร้องขอให้สามีหย่านาง (*คุลอ*) ถ้านางหวั่นเกรงว่าสามีจะทำร้ายหรือทอดทิ้งนางโดยบัญญัติว่า

﴿ وَإِنِ ٱمۡرَأَةٌ خَافَتۡ مِنۢ بَعۡلِهَا نُشُوزًا أَوۡ إِعۡرَاضٗا فَلَا جُنَاحَ عَلَيۡهِمَآ أَن يُصۡلِحَا بَيۡنَهُمَا صُلۡحٗاۚ وَٱلصُّلۡحُ خَيۡرٞۗ وَأُحۡضِرَتِ ٱلۡأَنفُسُ ٱلشُّحَّۚ وَإِن تُحۡسِنُواْ وَتَتَّقُواْ فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِمَا تَعۡمَلُونَ خَبِيرٗا ١٢٨ ﴾ [النساء: ١٢٨]

ความว่า *และหากหญิงใด เกรงว่าจะมีการปึ่งชาหรือมีการผินหลังให้จากสามีของนางแล้วก็ไม่มีบาปใด ๆ แก่ทั้งสองที่จะตกลงประนีประนอมกันอย่างใดอย่างหนึ่ง และการประนีประนอมนั้นเป็นสิ่งดีกว่า และจิตใจคนนั้นถูกให้มีความตระหนี่มาด้วย และหากพวกเจ้ากระทำดี และมีความยำเกรงแล้ว แท้จริงอัลลอฮนั้นทรงรู้อย่างถี่ถ้วนในสิ่งที่พวกเจ้ากระทำกัน*[112]

---

[110] *นิฮายะฮฺ อัล – มุหตาจญ์*, เล่ม 6, หน้า 47

[111] อัซ–ซาบูนีย์, *หุรรียะฮฺ อัซ –ซะวาญัยนฺ ฟี อัฏ–เฏาะล๊าก*, อ้างแล้ว, หน้า 595

[112] *อันนิซาอฺ* (4): 128

มีรายงานในซุนัน อัล–บัยฮะกีย์ (7: 313) ว่ามีหญิงคนหนึ่งมายังท่านนบีและกล่าวว่า *“ฉันเกลียดสามีและต้องการแยกทางกับเขา”* ท่านนบีตอบว่า *“เจ้ายินดีที่จะคืนสวนอินทผลัมที่เขาให้แก่เจ้าเป็นค่ามะฮฺรฺหรือไม่?”* นางตอบว่า *“แน่นอน แม้จะมากกว่านั้นก็ตาม”* ท่านนบีกล่าวว่า *“เจ้าจะคืนมากกว่านั้นไม่ได้”*

ดังนั้นเมื่อภรรยามีความรู้สึกว่าสามีไม่ปฏิบัติหน้าที่อย่างสมบูรณ์ นางก็สามารถร้องของเพื่อแยกทางจากเขาโดยคืนทรัพย์สินบางส่วนหรือทั้งหมดที่สามีให้แก่นางเป็นค่า*มะฮฺรฺ*ในการแต่งงาน หลังจากนั้นสามีก็จะปลดปล่อย *(คุลอฺ)* นางซึ่งเป็นการหย่าที่ไม่สามารถเพิกถอนได้อีกต่อไป แต่ถ้าภรรยาไม่สามารถจ่ายค่าตอบแทนได้แล้ว ก็ยังมีวิธีอื่นในการทำให้การสมรสสิ้นสุดลง โดยทำข้อตกลงที่ทั้งสองฝ่ายพอใจ ซึ่งเรียกว่า*มุบาเราะอะฮฺ* และถือว่าเป็นการหย่าที่ไม่สามารถเพิกถอนได้อีกเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม อิบนุ อัล–อะเราะบีย์ อิมามมาลิกให้ทัศนะว่า*มุบาเราะอะฮฺ*คือ*คุลอฺ* (ปลดปล่อย) ที่ภรรยาให้ค่าตอบแทนแก่สามีในขณะที่ทั้งสองไม่เคยร่วมประเวณีนับแต่วันแต่งงาน ส่วน*คุลอฺ*เป็นการกระทำในทำนองเดียวกันแต่เกิดขึ้นหลังจากที่ได้ร่วมประเวณีแล้ว[113] จำนวนค่าทดแทนสำหรับการ*คุลอฺ*จะขึ้นอยู่กับข้อตกลงของทั้งสองฝ่าย ซึ่งภรรยาอาจคืน*มะฮฺรฺ*ที่นางได้รับทั้งหมดหรือบางส่วน นางไม่

---

[113] อิบนุ อัล-อะเราะบีย์, *อะหฺกาม อัล–กุรอาน*, เล่ม 1, หน้า 194 และ *ตัฟซีร อัล–กุรฏุบีย์*, เล่ม 3, หน้า 145

จำเป็นต้องคืนทรัพย์มากกว่าจำนวนที่นางได้รับเป็นค่า*มะฮฺรฺ* แต่นางอาจจะเสนอข้อเสนออื่นๆ แก่สามี เช่น ตกลงที่จะดูแลลูกในช่วงระยะเวลา 2 ปีซึ่งเป็นช่วงให้น้ำนม หรือเลี้ยงดูลูกด้วยค่าใช้จ่ายของนางเองเป็นระยะเวลาที่แน่นอนซึ่งจะสิ้นสุดลงเมื่อระยะเวลาของการให้น้ำนมได้ผ่านพ้นไป

คดีเกี่ยวกับ*คุลอฺ*ซึ่งเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในอิสลามดังที่อ้างโดยอีมามบุคอรีย์(9:329) คือเมื่อภรรยาของษาบิต อิบนุก็อยซมาหาท่านนบีและกล่าวว่า *"โอ้ศาสนฑูตของอัลลอฮ ฉันมิได้โกรธษาบิตเพราะอารมณ์และศาสนาของเขา แต่ฉันกังวลว่าบางสิ่งบางอย่างอาจเกิดขึ้นกับตัวฉันซึ่งขัดกับหลักการอิสลาม ด้วยเหตุนี้ฉันต้องการแยกทางกับเขา*" ท่านนบีได้กล่าวว่า *"เจ้ายินดีที่จะคืนสวนอินทผลัมที่เขาให้กับเจ้าเป็นค่ามะฮฺรฺหรือไม่?"* นางตอบว่า *"ยินดี"* หลังจากนั้นท่านนบีจึงกล่าวแก่ษาบิตว่า *"จงเอาสวนอินทผลัมของเจ้ากลับคืนและจงหย่านางหนึ่งครั้ง"*

นักกฎหมายอิสลามเห็นสอดคล้องเกี่ยวกับผลการบังคับใช้*คุลอฺ* อิมามมาลิกกล่าวว่าภรรยาที่ถูกสามีบังคับให้ทำการ*คุลอฺ*มีสิทธิที่จะเอา*มะฮฺรฺ*กลับคืน[114] แต่การหย่าดังกล่าวมีผลสมบูรณ์ตามหลักชะรีอะฮฺ มี

[114] *อัล–มูเดาวามะฮฺ อัล–กุบรอย์*, เล่ม 5, หน้า 22 และ *ตัฟซีร อัล – กุรอาน*, เล่ม 3, หน้า 138

เพียงบิกรฺ อิบนุอับดุลลอฮ อัล–มุซนีย์เท่านั้นที่ไม่เห็นด้วยกับทัศนะของนักกฎหมายอิสลามส่วนใหญ่โดยเขาไม่ยอมรับการบังคับใช้ของ*คุลอฺ*[115]

***คุลอฺ*สามารถทำได้เมื่อไหร่**

*คุลอฺ*จะกระทำได้ก็ต่อเมื่อตกอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่สามารถหลีกลี่ยงเท่านั้น และต้องมีเหตุผลที่เพียงพอ ท่านนบีได้กล่าวว่า *"ถ้าหญิงร้องขอหย่าจากสามีโดยไม่มีเหตุผลที่เหมาะสมแล้ว ความหอมหวนของสรวงสวรรค์จะเป็นที่ต้องห้ามสำหรับนาง"*[116] *คุลอ*เป็นการกระทำที่ถือว่าเป็น*มักรูฮ* (น่ารังเกียจ) ยกเว้นเมื่อหญิงกลัวว่านางไม่อาจปฏิบัติตามข้อกำหนดที่อัลลอฮฺทรงสั่งไว้ ตราบใดที่นางไม่ได้รับการปลดปล่อยจากสามี[117] อย่างไรก็ตามตามอัด-ดาซูกีย์ให้ทัศนะว่า*คุลอฺ*เป็นสิ่งกระทำไม่ได้[118]

ค่าทดแทนและ *อิดดะฮฺ*สำหรับ*คุลอ*

เมื่อคดีเกี่ยวกับ*คุลอ*ขึ้นสู่ศาลแล้ว ลำดับแรกที่กอฎีย์จะต้องดำเนินการคือสอบสวนข้อเท็จจริงว่าภรรยาไม่ชอบสามีถึงขั้นที่จะอยู่ร่วมกันไม่ได้หรือไม่ เมื่อพิสูจน์จนพอใจว่าสามีภรรยาไม่อาจอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ศาลก็จะกำหนดค่าทดแทนที่ภรรยาต้องให้แก่สามีตาม

---

[115] อัช–เชากานีย์, *ฟัตฮ อัล–กอดิร,* เล่ม 1, หน้า 123

[116] *อัล–มุฆนีย์,* เล่ม 8, หน้า 124

[117] *ฟัตหฺ อัล–บ ารีย์*, เล่ม 9, หน้า 346

[118] *ฮาชียะฮฺ อัด–ดาซูกีย์*, เล่ม 2, หน้า 406

ความเหมาะสม และสามีต้องยอมรับในจำนวนของค่าทดแทนดังกล่าว และต้องหย่าภรรยา นักกฎหมายอิสลามส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การจ่ายค่าทดแทนสำหรับ*คุลอฺ*ต้องไม่มากกว่าจำนวนของ*มะฮฺรฺ*ที่สามีเคยมอบให้แก่ภรรยา

เมื่อผ่านกระบวนการ*คุลอฺ*เรียบร้อยแล้ว สิทธิของสามีในการคืนดีกับภรรยากลับก็สิ้นสุดลง เนื่องจากในกรณีดังกล่า ภรรยาเป็นผู้ฟ้องร้อง อย่างไรก็ตาม อนุญาตให้ทั้งสองตกลงเพื่อทำการสมรสใหม่

นักกฎหมายอิสลามส่วนใหญ่มีความเห็นว่า*อิดดะฮฺ*ของภรรยาในกรณี*คุลอฺ*นั้นจะเหมือนกับการหย่าทั่วไป แต่อบูดาวุด ติรมีซีย์ และอิบนุมาญะฮฺ และบุคคลอื่นๆ ได้อ้างหะดีษที่ว่าท่านนบีได้กำหนด*อิดดะฮฺ*เป็นเวลาหนึ่งเดือนสำหรับภรรยาที่ถูกหย่าตามกระบวนการ*คุลอฺ* และท่านอุษมาน อิบนุอัฟฟานก็เคยตัดสินคดีหนึ่งด้วยการนำหลักการนี้มาบังคับใช้[119]

นอกจากคำ*คุลอฺ*แล้ว มัซฮับมาลิกีย์ยังใช้คำอื่นๆ อีก เช่น *ฟิดยะฮฺ ศุลหฺ* และ*มุบาเราะฮฺ* คำว่า*ดุลอฺ* จะถูกใช้ในกรณีที่ภรรยาขอแยกทางจากสามีโดยนางยินยอมคืนทรัพย์สินที่เป็นค่า*มะฮฺรฺ*ทั้งหมด ส่วน*ศุลหฺ*จะใช้ในกรณีที่หญิงยอมคืนทรัพย์สินเพียงส่วนหนึ่ง ส่วน*ฟิดยะฮฺ* จะถูก

---

[119] อิบนุ กะษีร, เล่ม 1, หน้า 267

ใช้เมื่อภรรยายอมจ่ายค่าทดแทนมากกว่า*มะฮฺรฺ*ที่นางได้รับ ในขณะที่*มุบาเราะฮฺ*หมายถึงการใช้สิทธิของภรรยาที่มีต่อสามี[120]

***คุลอฺ*ของหญิงที่กำลังป่วยหนัก**

นักกฎหมายอิสลามของมัซฮับหะนะฟีย์ให้ทัศนะว่าถ้าหญิงต้องการ*ดุลอฺ*ในช่วงที่นางกำลังป่วยหนัก และได้เสียชีวิตลงในช่วงของ*อิดดะฮฺ* ถือว่า*ดุลอ* ยังคงสมบูรณ์และอดีตสามีจะได้รับสามอย่างดังต่อไปนี้

(1) ค่าทดแทนสำหรับ*ดุลอฺ* ตามจำนวนที่ได้ตกลงกันไว้

(2) หนึ่งในสามของทรัพย์มรดกของภรรยาหลังจากที่ได้ชำระหนี้ทั้งหมดแล้ว

(3) ส่วนแบ่งของสินสมรส[121]

นักกฎหมายอิสลามของมัซฮับมาลิกีย์ ชาฟิอีย์และฮันบะลีย์ให้ความเห็นว่า*ดุลอฺ* ของหญิงที่กำลังป่วยหนักนั้นจะมีผลเพียงหนึ่งในสาม (*ษุลุษ*)[122] กล่าวคือสามีมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนและทรัพย์มรดกของผู้ตายหนึ่งในสาม นักกฎหมายอิสลามในมัซฮับชาฟิอีย์ก็เช่นเดียวกันที่ถือว่า*ดุลอ* ของผู้หญิงที่กำลังป่วยในระยะสุดท้ายมีผลสมบูรณ์ซึ่งจะทำ

---

[120] *บิดายะฮฺ อัล มุจญ์ตะฮิด*, เล่ม 2, หน้า 40 ; *อัล-มุเดาวะนะฮฺ อัล-กุบรอย์*, เล่ม 5, หน้า 28

[121] *บัหรฺ อัร-รออิก* , เล่ม 4, หน้า 80

[122] *ตาจญ์ อัล-มัซฮับ* , เล่ม 2, หน้า 291

ให้สามีมีสิทธิที่จะได้รับทั้งค่าตอบแทนและทรัพย์มรดกของผู้ตายจำนวนหนึ่งในสามที่เหลืออยู่ ส่วนนักกฎหมายอิสลามในมัซฮับฮันบะลีย์มีทัศนะเหมือนกับนักกฎหมายอิสลามในมัซฮับมาลิกีย์[123]

*ดุลอฺ*ที่เกิดขึ้นจากการเจรจาของบุคคลอื่น (รวมทั้งบิดาหรือผู้ปกครอง) ของภรรยา ถือว่าตกเป็นเป็นโมฆะ ซึ่งเป็นทัศนะของนักกฎหมายอิสลามของมัซฮับซอฮิรีย์ และฮันบะลีย์ แต่มีผลสมบูรณ์ตามทัศนะของนักกฎหมายอิสลามของมัซฮับหะนะฟีย์ มาลิกีย์และชาฟิอีย์ หนังสือ*อัล-มุหัลลา*ได้กล่าวว่า*ดุลอฺ* ที่เกิดจากการเจรจาของบิดาถือว่าตกเป็นโมฆะ[124] ไม่มีผู้ใด(รวมทั้งบิดา ผู้ปกครอง ผู้ปกครองรัฐ หรือบุคคลภายนอก) สามารถเจรจาเกี่ยวกับ*คุลอฺ*ได้ในฐานะเป็นตัวแทนของฝ่ายหญิงที่วิกลจริตหรือที่เป็นผู้เยาว์ ส่วนนักนักกฎหมายอิสลามของมัซฮับชาฟิอีย์มิได้ให้ความแตกต่างระหว่าง*คุลอฺ*ที่เจรจาโดยบิดาหรือผู้ปกครองของฝ่ายหญิงกับบุคคลภายนอก[125]ยิ่งกว่านั้นนักกฎหมายอิสลามของมัซฮับหะนะฟีย์ยังอนุญาตให้บุคคลภายนอกทำการเจรจาเกี่ยวกับ*ดุลอฺ* หลังจากที่ได้รับอนุญาตจากหญิงที่เกี่ยวข้องแล้ว[126]

---

[123] *อัล-มุฆนีย์* , เล่ม 8, หน้า 215

[124] *ฮุรริยยะฮฺ อัซ-ซาวาเจ้ยน,* เล่ม 12, หน้า 557 และ *อัล- อินซอฟ* , เล่ม 8, หน้า 389

[125] *เรื่องเดียวกัน* , หน้า 559

[126] *บัหรฺ อัร-รออิก* , เล่ม 4, หน้า 97

นักนักกฎหมายอิสลามของมัซฮับมาลิกีย์ถือว่า*คุลอฺ*ที่กระทำโดยหญิงผู้เยาว์หรือวิกลจริตไม่มีผลสมบูรณ์ ส่วน*คุลอฺ*ที่ทำโดยบิดาในฐานะเป็นตัวแทนของบุตรผู้เยาว์หรือวิกลจริตถือว่ามีผลสมบูรณ์ไม่ว่าจะจ่ายค่าทดแทนด้วยเงินของตัวเองหรือเงินของบุตรสาว ไม่ว่าจะได้รับอนุญาตจากบุตรสาวแล้วหรือไม่ก็ตาม[127] ส่วนนักกฎหมายอิสลามของมัซฮับหะนะฟีย์ถือว่า*คุลอฺ*ที่ทำโดยหญิงวิกลจริตหรือหญิงผู้เยาว์ซึ่งไม่สามารถรู้ผิดชอบนั้น (*มุมัยยิซะฮฺ*) เป็นโมฆะ[128]

_คุลอฺ_สามารถทำได้ตลอดหรือไม่ ?

โดยทั่วไปแล้วเงื่อนไขของการหย่า (*เฏาะล๊าก*) สามารถบังคับใช้กับ*คุลอฺ*ได้เช่นเดียวกัน แต่บรรดานักกฎหมายอิสลามมีความเห็นที่แตกต่างเกี่ยวกับประเด็นที่ว่า*คุลอฺ*สามารถกระทำในช่วงที่ภรรยามาประจำเดือนหรือไม่ หนังสือ*มุคตะศ็อร อัน-นาฟิอ*[129] ได้อธิบายว่า*คุลอฺ*ไม่ควรกระทำในช่วงที่ภรรยามาประจำเดือน มัซฮับหะนะฟีย์ถือว่าการ*คุลอฺ*ในช่วงที่ภรรยามาประจำเดือนนั้นเป็น*มักรูฮ* (น่ารังเกียจ)[130] แต่ อิบนุอาบิ

---

[127] *อัล-มุนตะซัยอ อัล- มุคตาร* , เล่ม ,2, หน้า 435

[128] *อัล- มับซูฏ*, เล่ม 6, หน้า 180 และ *บัหรฺ อัร–รออิก* , เล่ม 4, หน้า 180

[129] *มุคตะศ็อร อัน- นาฟิอฺ* , หน้า 277 และ *ญาวาฮัร อัล- กาลาม* , เล่ม 5,3, หน้า 360

[130] *มุคตะศ็อร อัล- กูดูรี* , เล่ม 2, หน้า 23

ดีน กล่าวว่า*คุลอฺ* ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวไม่เป็น*มักรูฮ*แต่อย่างใด[131] เนื่องจากท่านนบีมิได้ถามภรรยาของษาบิต อิบนุก็อยซเกี่ยวกับประจำเดือนของนางเลยเมื่อท่านอนุญาติให้ทำการ*คุลอฺ* [132]

นักกฎหมายอิสลามในมัซฮับมาลิกีย์บางท่านกล่าวว่าเมื่อหญิงสามารถทำการ*คุลอฺ*โดยจ่ายค่าทดแทนแล้ว ก็เป็นสิทธิของนางที่จะเลือกทำในช่วงเวลาไหนก็ได้ แม้กระทั่งในช่วงที่นางมาประจำเดือน[133] ส่วนนักกฎหมายอิสลามในมัซฮับฮันบะลีย์ก็มีความเห็นในทำนองเดียวกันว่าในเมื่อ*คุลอฺ*เกิดจากข้อตกลงของทั้งสองฝ่าย การมาประจำเดือนของภรรยาก็ไม่มีผลต่อความสมบูรณ์ของ*คุลอฺ*แต่ประการใด[134]

อิดดะฮฺ **(ระยะเวลาของการคอย)**

คำว่า*อิดดะฮฺ*มาจากคำ*อัล-อะดัด* ซึ่งหมายถึง จำนวน ส่วนในทางวิชาการ *อิดดะฮฺ*หมายถึงระยะเวลาที่ภรรยาต้องรอคอยเพื่อที่ทำการสมรสใหม่หลังจากการเสียชีวิตหรือการหย่าของสามี นักกฎหมายอิสลามมีความเห็นสอดคล้องเกี่ยวกับการบังคับใช้*อิดดะฮฺ*[135] เนื่องจากอายะฮฺอัล-กุรอานได้อธิบายเรื่องนี้อย่างชัดเจนว่า

---

[131] *ฮะชียัต อิบนุอาบิดีน* เล่ม 2, หน้า 428

[132] *มุคตะศ็อร อัล- มุซนีย์*, เล่ม 4, หน้า 51

[133] *ชัรหฺ อัล-กัรชี*, เล่ม 3, หน้า 169

[134] *อัล-มุฆนีย์*,เล่ม 8 , หน้า174

[135] ซัยยิด ซาบิก , *ฟิกฮฺ อัซ- ซุนนะฮฺ* , *อ้างแล้ว* , เล่ม 8 หน้า 177

﴿ وَٱلۡمُطَلَّقَٰتُ يَتَرَبَّصۡنَ بِأَنفُسِهِنَّ ثَلَٰثَةَ قُرُوٓءٖۚ ﴾ [البقرة: ٢٢٨]

ความว่า *และบรรดาหญิงที่ถูกหย่าร้าง พวกนางจะต้องรอคอยตัวของตนเอง สามกุรุอฺ*[136]

ท่านนบีได้สั่งฟาฏิมะฮฺ บินตฺ ก็อยซ โดยกล่าวว่า *"เจ้าจงทำให้อิดดะฮฺของเจ้าสมบูรณ์ในบ้านของ อุมัร มักตูม"*

อิสลามให้ความสำคัญแก่การประนีประนอมมากกว่าการหย่า และได้เปิดโอกาสแก่คู่สมรสในการปรับปรุงความสัมพันธ์ที่ร้าวฉาน ดังนั้น อัลลอฮฺจึงกำหนดช่วงระยะเวลาของการรอคอยหลังการหย่า เพื่อว่าช่วงระยะเวลาดังกล่าวจะทำให้คู่สมรสได้ทบทวนผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับครอบครัวและลูก ๆ เพื่อทำการตัดสินใจอย่างรอบคอบอีกครั้งหนึ่งว่าพวกเขาควรกลับคืนดีหรือหย่าขาด จุดมุ่งหมายสำคัญอีกประการหนึ่งของ*อิดดะฮฺ* ก็คือเพื่อให้เกิดความแน่ชัดว่าหญิงตั้งครรภ์กับสามีคนก่อนหรือไม่ เพื่อมิให้เกิดความสับสนเกี่ยวกับความเป็นบิดาของเด็กที่อยู่ในครรภ์เมื่อหญิงที่ถูกหย่าได้แต่งงานใหม่

อัลลอฮฺตรัสว่า

﴿وَٱلۡمُطَلَّقَٰتُ يَتَرَبَّصۡنَ بِأَنفُسِهِنَّ ثَلَٰثَةَ قُرُوٓءٖۚ وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ أَن يَكۡتُمۡنَ مَا خَلَقَ ٱللَّهُ فِيٓ أَرۡحَامِهِنَّ إِن كُنَّ يُؤۡمِنَّ بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِۚ وَبُعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ

[136] *อัล-บะเกาะเราะฮฺ* (๒): 228

بِرَدِّهِنَّ فِي ذَٰلِكَ إِنْ أَرَادُوٓاْ إِصۡلَٰحٗاۚ وَلَهُنَّ مِثۡلُ ٱلَّذِي عَلَيۡهِنَّ بِٱلۡمَعۡرُوفِۚ وَلِلرِّجَالِ عَلَيۡهِنَّ دَرَجَةٞۗ وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢٨﴾ ﴾ [البقرة: ٢٢٨]

ความว่า *และบรรดาหญิงที่ถูกหย่าร้าง พวกนางจะต้องรอคอยตัวของตนเองสามกุรูอ และไม่อนุมัติให้แก่พวกนาง ในการที่พวกนางจะปกปิดสิ่งที่อัลลอฮได้ทรงให้บังเกิดขึ้นในมดลูกของพวกนาง หากพวกนางศรัทธาต่ออัลลอฮ และวันปรโลกและบรรดาสามีของพวกนางนั้นเป็นผู้มีสิทธิกว่าในการให้พวกนางกลับมาในกรณีดังกล่าว หากพวกเขาปราถนาประนีประนอม และพวกนางนั้นจะได้รับเช่นเดียวกับสิ่งที่เป็นหน้าที่ของพวกนางจะต้องปฏิบัติโดยชอบธรรม และสำหรับบรรดาชายนั้นมีฐานะเหนือพวกนางขั้นหนึ่งและอัลลอฮนั้นเป็นผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้ทรงปรีชาญาน*[137]

ประเภทของ*อิดดะฮฺ*

อัล-กุรอานได้อธิบายเกี่ยวกับ*อิดดะฮฺ*ไว้ดังนี้

﴿ وَٱلَّٰٓـِٔي يَئِسۡنَ مِنَ ٱلۡمَحِيضِ مِن نِّسَآئِكُمۡ إِنِ ٱرۡتَبۡتُمۡ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَٰثَةُ أَشۡهُرٖ وَٱلَّٰٓـِٔي لَمۡ يَحِضۡنَۚ وَأُوْلَٰتُ ٱلۡأَحۡمَالِ أَجَلُهُنَّ أَن يَضَعۡنَ حَمۡلَهُنَّۚ وَمَن يَتَّقِ ٱللَّهَ يَجۡعَل لَّهُۥ مِنۡ أَمۡرِهِۦ يُسۡرٗا ﴿٤﴾ ﴾ [الطلاق: ٤]

ความว่า *ส่วนบรรดาผู้หญิงในหมู่ภริยาของพวกเจ้าที่หมดหวังในการมีระดู หากพวกเจ้ายังสงสัย (ในเรื่องอิดดะฮฺของนาง) ดังนั้นพึงรู้เถิดว่าอิด*

---

[137] *อัล-บะเกาะเราะฮฺ* (๒): 228

ดะฮฺของพวกนางคือสามเดือน และบรรดาผู้หญิงที่มิได้มีระดูก็เช่นกัน ส่วนบรรดาผู้มีครรภ์กำหนดของพวกนางก็คือพวกนางจะคลอดทารกที่อยู่ในครรภ์ของพวกนาง และผู้ใดยำเกรงต่ออัลลอฮฺ พระองค์จะทรงทำให้กิจการของเขาสะดวกง่ายดายแก่เขา [138]

อัลกุรอานได้อธิบายว่าไม่มี*อิดดะฮฺ*สำหรับหญิงที่ถูกหย่าโดยสามีก่อนร่วมประเวณีครั้งแรกหลังการแต่งงาน โดยบัญญัติว่า

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِذَا نَكَحۡتُمُ ٱلۡمُؤۡمِنَٰتِ ثُمَّ طَلَّقۡتُمُوهُنَّ مِن قَبۡلِ أَن تَمَسُّوهُنَّ فَمَا لَكُمۡ عَلَيۡهِنَّ مِنۡ عِدَّةٖ تَعۡتَدُّونَهَاۖ فَمَتِّعُوهُنَّ وَسَرِّحُوهُنَّ سَرَاحٗا جَمِيلٗا ٤٩ ﴾ [الأحزاب: ٤٩]

ความว่า *โอ้บรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย! เมื่อพวกเจ้าได้สมรสกับบรรดาหญิงผู้ศรัทธา แล้วพวกเจ้าได้หย่าพวกเธอก่อนที่พวกเจ้าจะแตะต้องตัวพวกเธอ (คือร่วมหลับนอนกับพวกเธอ) ดังนั้น สำหรับพวกเจ้าไม่มีสิทธิ์ (ที่จะให้พวกเธออยู่) ในอิดดะฮฺ โดยที่พวกเจ้าจะนับเวลาการอยู่ในอิดดะฮฺ ฉะนั้น พวกเจ้าจงให้ผลประโยชน์แก่พวกเธอบ้าง แล้วปล่อยให้พวกเธอจากไปโดยดีงาม*[139]

---

[138] *อัฏ-เฏาะล๊าก* (๖๔): 4

[139] *อัล-อะหฺซาบ* (๓๓): 49

แต่กรณีที่การสมรสได้สิ้นสุดลงเนื่องจากการตายของสามี ภรรยาหม้ายต้องอยู่ใน*อิดดะฮฺ* เป็นเวลาสี่เดือนกับอีกสิบวัน เหตุผลที่ต้องอยู่ใน*อิดดะฮฺ*ที่นานนั้นก็เนื่องจากเป็นการไว้อาลัยของภรรยาต่อการจากไปของสามี อัลลอฮฺได้ตรัสไว้ว่า

﴿وَٱلَّذِينَ يُتَوَفَّوۡنَ مِنكُمۡ وَيَذَرُونَ أَزۡوَٰجٗا يَتَرَبَّصۡنَ بِأَنفُسِهِنَّ أَرۡبَعَةَ أَشۡهُرٖ وَعَشۡرٗاۖ فَإِذَا بَلَغۡنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيۡكُمۡ فِيمَا فَعَلۡنَ فِيٓ أَنفُسِهِنَّ بِٱلۡمَعۡرُوفِۗ وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ خَبِيرٞ ٢٣٤﴾ [البقرة: ٢٣٤]

ความว่า *และบรรดาผู้ที่ถึงแก่ชีวิตลงในหมู่พวกเจ้า และทิ้งคู่ครองไว้นั้น พวกนางจะต้องรอคอยตัวของพวกนางเอง สี่เดือนกับสิบวัน ครั้นเมื่อพวกนางครบกำหนดเวลาของพวกนางแล้ว ก็ไม่มีบาปใด ๆ แก่พวกเจ้าในสิ่งที่พวกนางได้กระทำไปในส่วนตัวของพวกนางโดยธรรมและอัลลอฮฺนั้นทรงรอบรู้อย่างละเอียดในสิ่งที่พวกเจ้ากระทำกัน*[140]

จากอายะฮฺข้างต้น สามารถสรุปประเภทต่าง ๆ ของ*อิดดะฮฺ*ได้ดังนี้

1. *อิดดะฮฺ*ของหญิงที่ยังมาประจำเดือนอยู่สม่ำเสมอ คือ เมื่อมาประจำเดือนครบสามครั้ง
2. *อิดดะฮฺ*ของหญิงที่หมดประจำเดือนแล้ว คือต้องรอให้ครบกำหนดสามเดือน

---

[140] *อัล-บะเกาะเราะฮฺ* (๒): 234

3. *อิดดะฮฺ*ของหญิงที่สามีเสียชีวิต คือ สี่เดือนกับอีกสิบวัน
4. *อิดดะฮฺ*ของหญิงตั้งครรภ์ คือต้องรอจนกว่านางจะคลอดบุตร
5. ไม่มี*อิดดะฮฺ*สำหรับหญิงที่ถูกหย่าโดยที่ไม่มีการร่วมประเวณี

นักกฎหมายอิสลามบางท่าน เช่น อิบนุอับบาซได้อธิบายว่าเนื่องจากอัลลอฮฺได้กำหนดให้หญิงที่สามีเสียชีวิตรอเป็นเวลาสี่เดือนกับสิบวันและยังได้กำหนด*อิดดะฮฺ*สำหรับหญิงที่ตั้งครรภ์ คือ เมื่อคลอดบุตร ดังนั้น จึงมีคำถามตามมาว่าถ้าสามีเสียชีวิตในขณะที่ภรรยากำลังตั้งครรภ์ทำให้นางต้องผูกมัดกับ*อิดดะฮฺ*สองประเภทพร้อมๆ กัน ดังนั้นนางจะต้องผูกมัดกับ*อิดดะฮฺ*ประเภทไหนเมื่อเอา *อิดดะฮฺ* ทั้งสองมารวมกัน อิมามชาฟิอีย์ให้ทัศนะว่านางต้องผูกมัดกับ*อิดดะฮฺ*การตั้งครรภ์ในกรณีสามีเสียชีวิต[141] โดยอ้างหะดีษของท่านนบีที่พูดกับซุบัยอะฮฺซึ่งเป็นบุตรีของอัล-ฮาริษที่ให้กำเนิดบุตรหลังจากการเสียชีวิตของสามีเพียงไม่กี่วันว่า "*เจ้าเป็นที่อนุมัตแล้ว และสามารถสมรสใหม่ได้*" หะดีษนี้ชี้ให้เห็นว่า*อิดดะฮฺ* ไม่ว่าในกรณีสามีเสียชีวิตหรือการหย่ามีจุดประสงค์เพื่อผูกมัดหญิงที่ไม่ได้ตั้งครรภ์ แต่ถ้าพวกนางตั้งครรภ์แล้ว *อิดดะฮฺ* ดังกล่าวก็จะสิ้นสุดลงโดยปริยาย

[141] อัช-ชาฟิอีย์, *ริซาละฮฺ*, อ้างแล้ว, หน้า 168

การปฏิบัติตัวของหญิงที่อยู่ใน*อิดดะฮฺ*

นักกฎหมายอิสลามมีความเห็นที่แตกต่างกันเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวของหญิงที่กำลังอยู่ในช่วงของ*อิดดะฮฺ* และอาศัยนอกบ้านของสามี นักกฎหมายอิสลามในมัซฮับหะนะฟีย์กล่าวว่า ไม่อนุญาตให้หญิงที่ถูกหย่าครั้งแรกและครั้งที่สอง และหญิงที่ถูกหย่า*บาอิน* (ไม่สามารถกลับคืนดีได้) ออกนอกบ้านไม่ว่าจะเป็นเวลากลางวันหรือกลางคืน แต่สำหรับหญิงที่สามีเสียชีวิตแล้วสามารถออกนอกบ้านในเวลากลางวันหรือเวลากลางคืนที่แน่นอน แต่ไม่สามารถค้างคืนที่อื่นยกเว้นในบ้านที่อาศัยอยู่เท่านั้น ความแตกต่างมีอยู่ว่าในกรณีของการหย่า ภรรยามีสิทธิได้รับการเลี้ยงดูจากทรัพย์สินของสามี ดังนั้นจึงไม่อนุญาตให้ภรรยาออกจากบ้านของสามี แต่ในกรณีของหญิงที่สามีเสียชีวิต นางไม่มีสิทธิได้รับการเลี้ยงดูจากทรัพย์สินของสามี ดังนั้นนางจึงสามารถออกนอกบ้านในเวลากลางวันเพื่อหาปัจจัยยังชีพ นักกฎหมายอิสลามในมัซฮับฮันบะลีย์ให้ทัศนะว่าภรรยาสามารถออกนอกบ้านในช่วงกลางวันไม่ว่าจะเป็น*อิดดะฮฺ* ของการหย่าหรือ*อิดดะฮฺ*ที่สามีเสียชีวิต

ญาบิรได้รายงานว่าป้าของเขาถูกหย่าสามครั้ง หลังจากนั้นเขาได้ออกนอกบ้านเพื่อเก็บผลอินทผลัมจากสวน ปรากฏว่ามีเศาะฮาบะฮฺท่านหนึ่งได้พบกับนางและบอกมิให้นางทำเช่นนั้น นางจึงได้ไปหาท่านนบีและเล่าเรื่องราวทั้งหมดให้ท่านนบีฟัง เมื่อได้ฟังเรื่องราวทั้งหมาดแล้วท่านนบีได้กล่าวว่า *“เจ้าสามารถออกนอกบ้านเพื่อเก็บผลอินทผลัมจาก*

สวนได้ เผื่อว่าเจ้าจะได้บริจาคจากผลอินทผลัมเหล่านั้น หรือทำให้มันเกิดประโยชน์ในทางอื่น” (อบูดาวูด และ อัน– นะซาอีย์)

เพื่อความปลอดภัย หญิงที่อยู่ใน*อิดดะฮฺ* ไม่ควรออกนอกบ้านในเวลากลางคืนถ้าไม่มีความจำเป็นใดๆ เนื่องจากสิ่งชั่วร้ายอาจจะเกิดขึ้นในเวลากลางคืน ในขณะที่ช่วงเวลากลางวันนางสามารถออกนอกบ้านเพื่อทำธุระที่จำเป็น และนางไม่สามารถแต่งงานใหม่ได้ตราบใดที่*อิดดะฮฺ*ของนางยังไม่สิ้นสุดลง มีหะดีษวางหลักการเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างชัดเจนว่าหญิงหม้ายที่สามีเสียชีวิตไม่ควรสวมใส่เครื่องประดับและเสื้อผ้าที่มีสีสันเกินควรและไม่ควรประดับประดาตัวเองด้วยเครื่องสำอางตราบใดที่ยังอยู่ในช่วงของ*อิดดะฮฺ*

อิมาม อบูหะนีฟะฮฺให้ทัศนะว่าภรรยาหม้ายที่สามีเสียชีวิตมีสิทธิได้รับการเลี้ยงดูในที่อยู่อาศัยสำหรับช่วงเวลาที่อยู่ใน*อิดดะฮฺ* เหมือนกับกรณี*อิดดะฮฺ*ของการหย่าที่สามารถกลับคืนดีได้ แต่ตลอดระยะเวลาของ*อิดดะฮฺ* นางต้องอาศัยอยู่ในบ้านหลังที่เคยอาศัยอยู่กับสามี และมีสิทธิได้รับค่าเลี้ยงดูจากทรัพย์สินของสามี ส่วนอิมามมาลิกและอิมามชาฟิอีย์กลับมีทัศนะว่าหญิงที่สามีเสียชีวิตจะมีสิทธิในที่อยู่อาศัยแต่ไม่มีสิทธิในค่าเลี้ยงดูยกเว้นในกรณีที่นางตั้งครรภ์ ส่วนอิมามอะหฺมัด อิบนุฮันบัล มีทัศนะที่ตรงกันข้ามคือนางไม่มีสิทธิทั้งในค่าเลี้ยงดูและที่อยู่อาศัย

การปฏิบัติต่อหญิงที่อยู่ในช่วงของ*อิดดะฮฺ*

อัลลอฮฺทรงกำหนดเวลาที่เหมาะสมสำหรับการลั่นวาจาหย่าและการปฏิบัติต่อหญิงที่ถูกหย่าและกำลังอยู่ในช่วงของ*อิดดะฮฺ*ว่า

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ إِذَا طَلَّقۡتُمُ ٱلنِّسَآءَ فَطَلِّقُوهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ وَأَحۡصُواْ ٱلۡعِدَّةَۖ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ رَبَّكُمۡۖ لَا تُخۡرِجُوهُنَّ مِنۢ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخۡرُجۡنَ إِلَّآ أَن يَأۡتِينَ بِفَٰحِشَةٖ مُّبَيِّنَةٖۚ وَتِلۡكَ حُدُودُ ٱللَّهِۚ وَمَن يَتَعَدَّ حُدُودَ ٱللَّهِ فَقَدۡ ظَلَمَ نَفۡسَهُۥۚ لَا تَدۡرِي لَعَلَّ ٱللَّهَ يُحۡدِثُ بَعۡدَ ذَٰلِكَ أَمۡرٗا ١ فَإِذَا بَلَغۡنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمۡسِكُوهُنَّ بِمَعۡرُوفٍ أَوۡ فَارِقُوهُنَّ بِمَعۡرُوفٖ وَأَشۡهِدُواْ ذَوَيۡ عَدۡلٖ مِّنكُمۡ وَأَقِيمُواْ ٱلشَّهَٰدَةَ لِلَّهِۚ ذَٰلِكُمۡ يُوعَظُ بِهِۦ مَن كَانَ يُؤۡمِنُ بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِۚ وَمَن يَتَّقِ ٱللَّهَ يَجۡعَل لَّهُۥ مَخۡرَجٗا ٢ ﴾

[الطلاق: ١- ٢]

ความว่า *โอ้นะบีเอ๋ย เมื่อพวกเจ้าหย่าภริยาก็จงหย่าพวกนางตามกำหนด (อิดดะฮฺ) ของพวกนางและจงนับกำหนดอิดดะฮฺ ให้ครบ พวกเจ้าจงยำเกรงอัลลอฮฺ พระเจ้าของพวกเจ้าเถิด อย่าขับไล่พวกนางออกจากบ้านของพวกนาง และพวกนางก็อย่าออกจากบ้าน เว้นแต่พวกนางจะกระทำลามกอย่างชัดแจ้ง และเหล่านี้คือข้อกำหนดของอัลลอฮฺ และผู้ใดละเมิดข้อกำหนดของอัลลอฮฺ แน่นอน เขาก็ได้อธรรมแก่ตัวของเขาเอง เจ้าไม่รู้ดอกว่าบางทีอัลลอฮฺจะทรงปรับปรุงกิจการ (ของเขา) หลังจากนั้น ต่อเมื่อพวกนางได้อยู่จนครบกำหนดของพวกนางแล้ว ก็จงยับยั้งพวกนางให้อยู่โดยดีหรือให้พวกนางจากไปโดยดี และจงให้มีพยาน*

สองคนเป็นผู้เที่ยงธรรมในหมู่พวกเจ้า และจงให้การเป็นพยานนั้นเป็นไปเพื่ออัลลอฮฺ ดังกล่าวมานั้นผู้ที่ศรัทธาต่ออัลลอฮฺ และวันอาคิเราะฮฺจะถูกตักเตือนให้ถือปฏิบัติ และผู้ใดยำเกรงอัลลอฮฺ พระองค์ก็จะทรงหาทางออกให้แก่เขา [142]

อายะฮฺข้างต้นแสดงให้เห็นว่าหญิงที่ถูกหย่าต้องอาศัยอยู่บ้านของสามีจนกว่าระยะเวลาของ*อิดดะฮฺ*จะสิ้นสุดลง ดังนั้นจึงไม่อนุญาตให้นางออกจากบ้านหลังดังกล่าวและไม่อนุญาตให้สามีไล่นางออกจากบ้าน ถึงแม้ว่านางอาจไม่อยู่ที่บ้านหลังนั้นในขณะที่สามีลั่นวาจาหย่า แต่หลังจากนั้นนางจะต้องกลับมายังบ้านของสามี ดังที่อัลลอฮฺตรัสว่า

﴿لَا تُخۡرِجُوهُنَّ مِنۢ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخۡرُجۡنَ إِلَّآ أَن يَأۡتِينَ بِفَٰحِشَةٖ مُّبَيِّنَةٖۚ﴾ [الطلاق: ١]

ความว่า *และอย่าขับไล่พวกนางออกจากบ้านของพวกนาง และพวกนางก็อย่าออกจากบ้าน เว้นแต่พวกนางจะกระทำลามกอย่างชัดแจ้ง*[143]

อย่างไรก็ตามนักกฎหมายอิสลามมีทัศนะที่แตกต่างกันเกี่ยวกับหญิงหม้ายที่สามีเสียชีวิตว่าจะต้องรอ*อิดดะฮฺ* โดยอาศัยอยู่ในบ้านของสามีที่เสียชีวิตหรือไม่ ท่านอุมัร ท่านอุษมาน ท่านอับดุลลอฮฺ อิบนุ อุมัร

[142] *อัฏ-ฏอลัก* (65): 1-2

[143] *อัฏ-ฏอลัก* (65): 1

อิมามทั้งสี่และนักกฎหมายอิสลามท่านอื่นๆ มีทัศนะว่านางจะต้องอาศัยอยู่ในบ้านของสามีที่เสียชีวิตในช่วงระยะเวลาดังกล่าว ส่วนท่านหญิงอาอิชะฮฺ อิบนุอับบาซ อะลีย์ และนักกฎหมายอิสลามท่านอื่นๆ มีทัศนะว่านางมีอิสระที่จะเลือกอยู่ที่ไหนก็ได้

การแต่งงานใหม่ของหญิงหม้ายที่สามีเสียชีวิต

บางศาสนาอย่างเช่น ศาสนาฮินดู ไม่อนุญาตให้หญิงที่สามีเสียชีวิตแต่งงานใหม่ได้ ถึงแม้ว่าสามีจะเสียชีวิตในทันทีทันใดหลังการแต่งงาน แต่นางไม่สามารถแต่งงานใหม่ได้ตลอดชีวิต ซึ่งหมายความว่านางจะต้องตกเบี้ยล่างของแม่ยาย และพี่หรือน้องสาวของสามีตลอดไป เนื่องจากนางจะต้องรับผิดชอบต่อการตายของสามีซึ่งมีความเชื่อกันว่านางคือต้นเหตุของการเสียชีวิตของสามี

ในทางตรงกันข้าม อิสลามกลับมีความเห็นอกเห็นใจหญิงที่สามีเสียชีวิตและสนับสนุนให้นางแต่งงานใหม่และเริ่มต้นชีวิตใหม่อีกครั้งหนึ่ง โดยอัลลอฮฺตรัสว่า

﴿ وَٱلَّذِينَ يُتَوَفَّوۡنَ مِنكُمۡ وَيَذَرُونَ أَزۡوَٰجٗا يَتَرَبَّصۡنَ بِأَنفُسِهِنَّ أَرۡبَعَةَ أَشۡهُرٖ وَعَشۡرٗاۖ فَإِذَا بَلَغۡنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيۡكُمۡ فِيمَا فَعَلۡنَ فِيٓ أَنفُسِهِنَّ بِٱلۡمَعۡرُوفِۗ وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ خَبِيرٞ ٢٣٤ ﴾ [البقرة: ٢٣٤]

ความว่า *และบรรดาผู้ที่ถึงแก่ชีวิตลงในหมู่พวกเจ้า และทิ้งคู่ครองไว้นั้น พวกนางจะต้องรอคอยตัวของพวกนางเอง สี่เดือนกับสิบวัน ครั้นเมื่อพวกนางครบกำหนดเวลาของพวกนางแล้ว ก็ไม่มีบาปใด ๆ แก่พวกเจ้าในสิ่งที่พวกนางได้กระทำไปในส่วนตัวของพวกนางโดยชอบธรรม และอัลลอฮทรงรอบรู้อย่างละเอียด ในสิ่งที่พวกเจ้ากระทำกัน*[144]

อัลลอฮฺยังตรัสอีกว่า

﴿ وَلَا جُنَاحَ عَلَيۡكُمۡ فِيمَا عَرَّضۡتُم بِهِۦ مِنۡ خِطۡبَةِ ٱلنِّسَآءِ أَوۡ أَكۡنَنتُمۡ فِيٓ أَنفُسِكُمۡۚ عَلِمَ ٱللَّهُ أَنَّكُمۡ سَتَذۡكُرُونَهُنَّ وَلَٰكِن لَّا تُوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا إِلَّآ أَن تَقُولُواْ قَوۡلٗا مَّعۡرُوفٗاۚ وَلَا تَعۡزِمُواْ عُقۡدَةَ ٱلنِّكَاحِ حَتَّىٰ يَبۡلُغَ ٱلۡكِتَٰبُ أَجَلَهُۥۚ وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ يَعۡلَمُ مَا فِيٓ أَنفُسِكُمۡ فَٱحۡذَرُوهُۚ وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٞ ٢٣٥ ﴾ [البقرة: ٢٣٥]

ความว่า *และไม่มีบาปใด ๆ แก่พวกเจ้าในสิ่งที่พวกเจ้ากล่าวเป็นนัยในการขอหญิงและสิ่งที่พวกเจ้าเก็บงำไว้ในใจของพวกเจ้า อัลลอฮทรงรู้ว่าพวกเจ้าจะบอกกล่าวถ้อยคำอันดีเท่านั้น และจงอย่าปลงใจซึ่งการทำพิธีแต่งงาน จนกว่าเวลาที่ถูกกำหนดไว้จะบรรลุถึงความสิ้นสุดของมันและพึงรู้เถิดว่าแท้จริงอัลลอฮทรงรู้สิ่งที่อยู่ในจิตใจของพวกเจ้าพวกเจ้าจง*

---

[144] *อัล-บะเกาะเราะฮฺ* (2): 234

สังวรณ์พระองค์ไว้เถิด และพึงรู้ไว้เถิดว่าอัลลอฮนั้น เป็นผู้ทรงอภัยโทษผู้ทรงหนักแน่น[145]

การแต่งงานใหม่ของหญิงที่สามีตายซึ่งนางยังอยู่ใน*อิดดะฮฺ* เป็นสิ่งต้องห้ามเนื่องจากเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง ตลอดจนการติดต่อกับชายอย่างลับๆ การสมรสใหม่จะกระทำได้ก็ต่อเมื่อ*อิดดะฮฺ* ของนางได้สิ้นสุดลงแล้ว อย่างไรก็ตามในขณะที่นางยังอยู่ใน*อิดดะฮฺ* ชายอื่นอาจยื่นข้อเสนอเป็นนัย (เพื่อรับพิจารณาในอนาคตแต่ไม่ใช่ขณะนั้นเลย) ต่อนางได้

นัฟเกาะฮฺ : ค่าเลี้ยงดูของภรรยาและบุตร

ค่าเลี้ยงดู (*นัฟเกาะฮฺ*) นั้นเป็นสิทธิของภรรยาและบรรดาลูก ๆ ไม่ว่าจะเกี่ยวกับอาหารการกิน เสื้อผ้าอาภรณ์ ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค ตลอดจนสิ่งจำเป็นอื่นๆ ถึงแม้ว่าภรรยาจะมีฐานะที่ร่ำรวยนางก็ยังมีสิทธิได้รับค่าเลี้ยงดูจากสามี เพราะค่าเลี้ยงดูเป็นสิ่งที่จำเป็น *(วาญิบ)*สำหรับภรรยาและลูก ซึ่งเป็นไปตามหลักฐานของอัล–กุรอาน ซุนนะฮฺ และมติเอกฉันท์ของบรรดานักกฎหมายอิสลาม เมื่อสามีภรรยาบรรลุศาสนภาวะแล้ว การหา*นัฟเกาะฮฺ* ก็เป็นหน้าที่ของสามี กล่าวคือสามีต้องจัดหา

---

[145] *อัล-บะเกาะเราะฮฺ* (2): 235

อาหาร เสื้อผ้าและที่อยู่อาศัยแก่ภรรยาและลูกตามฐานะและประเพณีของสังคม

นักกฎหมายอิสลามบางท่านให้รายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่สามีจะต้องหาเป็น*นัฟเกาะฮฺ* ซึ่งต้องเป็นไปตามความจำเป็น และความเหมาะสมของสถานการณ์ ตลอดจนเป็นไปตามมาตรฐานความเป็นอยู่ของแต่ละประเทศ เป็นหน้าที่รับผิดชอบของบิดาที่จะต้องเลี้ยงดูบุตรสาวจนกว่านางจะแต่งงานและบุตรชายจนกว่าเขาจะบรรลุศาสนภาวะ นอกจากนี้เป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคนที่ต้องเลี้ยงดูบิดา มารดาและปู่ย่าตายาย ถ้าหากมีความสามารถ และถ้าหากชายใดมีฐานะก็เป็นการสมควรอย่างยิ่งสำหรับเขาที่จะต้องดูแลแม้กระทั่งญาติใกล้ชิด นักกฎหมายอิสลามของมัซฮับหะนะฟีย์ให้ทัศนะว่าบรรดาญาติสนิทที่อิสลามห้ามทำการสมรสด้วยทุกคนมีสิทธิได้รับการเลี้ยงดูจากญาติคนอื่นๆ ถ้าหากญาติดังกล่าวยังไม่บรรลุศาสนภาวะและมีฐานะยากจนหรือเป็นผู้ใหญ่แต่แก่ชราหรือตาบอดและมีฐานะยากจน ในกรณีญาติเป็นเพศหญิงและมีฐานะยากจนนางสมควรได้รับการเลี้ยงดูไม่ว่านางจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่

ถ้าภรรยายังไม่บรรลุศาสนภาวะ นางจะได้รับการเลี้ยงดูจากบิดาหรือผู้ปกครอง ท่านนบีแต่งงานกับท่านหญิงอาอิชะฮฺสองปีก่อนที่นางจะบรรลุศาสนภาวะและในช่วงเวลาดังกล่าวท่านนบีไม่ได้ให้ค่าเลี้ยงดูแก่นางเลย อบูยูซุฟซึ่งเป็นนักกฎหมายอิสลามในมัซฮับหะนะฟีย์ให้

ทัศนะว่าถ้าภรรยาเป็นผู้เยาว์และสามีรับนางเข้ามาอยู่ในบ้าน ก็เป็นหน้าที่ของสามีที่ต้องเลี้ยงดูนาง แต่ถ้านางมิได้เข้ามาอยู่ในบ้านของสามีแล้ว สามีก็ไม่มีหน้าที่ต้องให้ค่าเลี้ยงดูแก่นางแต่อย่างใด สามีไม่ต้องให้ค่าเลี้ยงดูแก่ภรรยาในกรณีดังต่อไปนี้

(1) ถ้าภรรยาย้ายออกจากบ้านสามีไปอยู่ที่อื่นปราศจากการยินยอมของสามีหรือปราศจากเหตุอันสมควร

(2) ถ้าภรรยาเดินทางโดยไม่ได้รับอนุญาตจากสามี

(3) ถ้าภรรยาเริ่ม*อิหฺรอม*สำหรับประกอบพิธีหัจญ์ปราศจากการยินยอมของสามี อย่างไรก็ตาม ถ้านางไปทำหัจญ์อย่างเด็ดขาดโดยไม่ได้รับอนุญาตจากสามีแล้ว กรณีนี้นางยังมีสิทธิได้รับค่าเลี้ยงดูจากสามี

(4) ถ้านางปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์กับสามี

(5) ถ้าภรรยาถูกจำคุกเพราะกระทำผิดอาญา

(6) ถ้าสามีเสียชีวิต แต่ในกรณีดังกล่าวนางจะมีสิทธิในทรัพย์มรดกของสามี จึงเป็นเหตุผลที่ภรรยาหม้ายไม่มีสิทธิในค่าเลี้ยงดูในช่วงของ*อิดดะฮฺ*หลังสามีตาย

มัซฮับมาลิกีย์และชาฟิอีย์ให้ทัศนะว่าถ้าสามีไม่ให้ค่าเลี้ยงดูแก่ภรรยาเป็นเวลาสองปี นางมีสิทธิร้องขอให้ศาลสั่งนางหย่าขาดจากสามีได้ แต่มัซฮับหะนะฟีย์ให้ทัศนะว่าการขาดสมรรถภาพทางเพศ การที่สามีปฏิเสธให้ค่าเลี้ยงดูไม่ถือว่าเป็นเหตุผลที่เพียงพอสำหรับร้องขอให้

ศาลสั่งเพิกถอนการสมรส ภรรยามีสิทธิเรียกร้องค่าเลี้ยงดูจากสามีที่กำลังจะเดินทาง ซึ่งรวมค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่คาดว่าจะต้องใช้จ่ายในช่วงเวลาที่สามีไม่อยู่ หรือสามีอาจมอบอำนาจให้แก่ตัวแทนหรือผู้อื่นในการมอบค่าเลี้ยงดูแก่ภรรยา ในกรณีหลัง ค่าเลี้ยงดูต้องจ่ายเหมือนกับที่สามีเคยจ่ายเป็นประจำ

ค่าเลี้ยงดูสำหรับครอบครัว

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้นว่าสามีเป็นผู้รับผิดชอบของค่าเลี้ยงดูในครอบครัว แต่ถ้าสามีไม่มีรายได้เพียงพอสำหรับจุนเจือครอบครัวแล้ว ภรรยาก็อาจจะออกนอกบ้านไปทำงานพร้อมกับสามี ถ้านางมีความสมัครใจ แต่ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(1) สามีมีสิทธิที่จะให้ภรรยาหยุดทำงานเมื่อมีความจำเป็น

(2) สามีมีสิทธิปฏิเสธงานของภรรยาถ้ามีความรู้สึกว่างานดังกล่าวจะทำให้ภรรยาต้องเปิดเผยตัวเองอันจะสร้างความเสื่อมเสียแก่นางและครอบครัว

(3) ภรรยามีสิทธิที่จะหยุดทำงานเมื่อนางต้องการ

(4) รายได้ของภรรยาถือเป็นของครอบครัวและไม่ถือว่าเป็นสินส่วนตัวของนาง

เมื่อภรรยาไม่ทำงาน หน้าที่หลักของนางคือเป็นแม่บ้าน กล่าวคือดูแลลูกและทำงานภายในบ้านทุกอย่าง เช่น ปัดกวาด ทำความสะอาดบ้าน เป็นต้น เพราะความสะอาดถือว่าเป็นเรื่องสำคัญในอิสลาม

อิสลามถือว่าการทำหน้าที่ของมารดานั้นมีความสำคัญยิ่ง และถือว่าเป็นสิ่งที่ทรงคุณค่าอันดับสองรองจากการภักดีต่ออัลลอฮฺ *(อิบาดะฮฺ)*

หลักคำสอนของอัล–กุรอาน และซุนนะฮเกี่ยวกับค่าเลี้ยงดู

อัลลอฮฺทรงอธิบายในซูเราะฮฺ*อัฏ–เฏาะล๊าก*เกี่ยวกับค่าเลี้ยงดูในกรณีที่มีการหย่าเกิดขึ้นว่า

﴿ أَسۡكِنُوهُنَّ مِنۡ حَيۡثُ سَكَنتُم مِّن وُجۡدِكُمۡ وَلَا تُضَآرُّوهُنَّ لِتُضَيِّقُواْ عَلَيۡهِنَّۚ وَإِن كُنَّ أُوْلَٰتِ حَمۡلٖ فَأَنفِقُواْ عَلَيۡهِنَّ حَتَّىٰ يَضَعۡنَ حَمۡلَهُنَّۚ فَإِنۡ أَرۡضَعۡنَ لَكُمۡ فَـَٔاتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ وَأۡتَمِرُواْ بَيۡنَكُم بِمَعۡرُوفٖۖ وَإِن تَعَاسَرۡتُمۡ فَسَتُرۡضِعُ لَهُۥٓ أُخۡرَىٰ ٦ ﴾ [الطلاق: ٦]

ความว่า *และจงให้พวกนางพำนักอยู่ ณ ที่พวกเจ้าพำนักอยู่ตามฐานะของพวกเจ้า และอย่าทำอันตรายพวกนางเพื่อให้เกิดการคับแค้นแก่พวกนาง และหากพวกนางตั้งครรภ์ก็จงเลี้ยงดูพวกนางจนกว่าพวกนางจะคลอดทารกที่อยู่ในครรภ์ของพวกนาง ครั้นเมื่อพวกนางได้ให้นมแก่ทารกของพวกเจ้า ก็จงให้พวกนางซึ่งค่าตอบแทนของพวกนาง และจงปรึกษาหารือระหว่างพวกเจ้าด้วยกันโดยดี และพวกเจ้าตกลงกันไม่ได้ ก็จงให้หญิงอื่นให้นมแก่เด็กนั้น*[146]

[146] *อัฏ-ฏอลัก* (65): 6

ความรับผิดชอบของสามีในค่าเลี้ยงดูของภรรยาและบุตรมิได้มีเฉพาะในชีวิตการสมรสเท่านั้นแต่รวมไปถึงกรณีที่เกิดการหย่า ผู้เห็นแก่ตัวบางคนทำร้ายและสร้างความเดือดร้อนแก่ภรรยาของตัวเองหลังการหย่าครั้งแรก และนางกำลังอยู่ในช่วงระยะเวลาของ*อิดดะฮฺ* ซึ่งถือว่าเป็นการกระทำที่ต้องห้าม เพราะภรรยาจะต้องได้รับการเลี้ยงดูตามฐานะของสามี ในขณะที่ระยะเวลาของ*อิดดะฮฺ* ถือว่าสามีภรรยายังพอมีความหวังที่จะประนีประนอมกลับคืนดี และถึงแม้ว่าการประนีประนอมไม่อาจเกิดขึ้นได้ การแยกทางกันก็ต้องเป็นไปด้วยดีเช่นเดียวกัน

ในกรณีที่ภรรยาตั้งครรภ์ อัลลอฮฺทรงกำหนดความรับผิดชอบเพิ่มเติมแก่สามี กล่าวคือสามีไม่สามารถหย่าภรรยาอย่างเด็ดขาดจนกว่านางจะให้กำเนิดบุตร ดังนั้นนางจะต้องได้รับการเลี้ยงดูจากสามีอย่างเหมาะสมสำหรับตัวนางเองและบุตร ถ้านางไม่มีน้ำนมหรือมีโรคจนไม่สามารถให้นมแก่ลูกได้ ก็เป็นหน้าที่ของสามีที่จะต้องหาแม่นมแก่บุตรโดยเสียค่าตอบแทน

อัลลอฮฺทรงชี้นำเกี่ยวกับค่าเลี้ยงดูไว้ว่า

﴿ ۞وَٱلۡوَٰلِدَٰتُ يُرۡضِعۡنَ أَوۡلَٰدَهُنَّ حَوۡلَيۡنِ كَامِلَيۡنِۖ لِمَنۡ أَرَادَ أَن يُتِمَّ ٱلرَّضَاعَةَۚ وَعَلَى ٱلۡمَوۡلُودِ لَهُۥ رِزۡقُهُنَّ وَكِسۡوَتُهُنَّ بِٱلۡمَعۡرُوفِۚ ﴾ [البقرة: ٢٣٣]

ความว่า *และมารดาทั้งหลายนั้นจะให้นมแก่ลูก ๆ ของนางภายใน 2 ปีเต็ม สำหรับผู้ที่ต้องการจะให้ครบถ้วนในการ ให้นม และหน้าที่ของพ่อ*

เด็กนั้น คือ ปัจจัยยังชีพของพวกนางและเครื่องนุ่งห่มของพวกนางโดยชอบธรรม[147]

จากอายะฮฺข้างต้น คำว่า*ริซกฺ* (ปัจจัยยังชีพ) ถูกกล่าวเพื่อให้ครอบคลุมถึงความหมายปัจจัยยังชีพที่เพียงพอ เครื่องนุ่งห่มตลอดจนสิ่งอื่น ๆ ที่มีความจำเป็น

อายะฮฺข้างต้นยังได้กล่าวถึง การเลี้ยงดูบุตรทั้งนี้เพื่อไม่ให้สามีภรรยานำมาเป็นข้ออ้างเพื่อหลีกเลี่ยงภาระหน้าที่ของตัวเองไม่ว่าจะเป็นฝ่ายบิดา หรือ มารดาว่า

﴿لَا تُضَآرَّ وَٰلِدَةُۢ بِوَلَدِهَا وَلَا مَوۡلُودٞ لَّهُۥ بِوَلَدِهِۦۚ﴾ [البقرة: ٢٣٣]

ความว่า *มารดาก็จงอย่าได้ก่อความเดือนร้อน (ให้แก่สามี) เนื่องด้วยลูกของนาง และพ่อเด็กก็จงอย่าได้ก่อความเดือดร้อน (ให้แก่ภรรยา) เนื่องด้วยลูกของเขา* [148]

บิดามารดาจะต้องตกลงเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตรและแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมเกี่ยวกับระยะเวลาการให้นมซึ่งสูงสุด คือ 2 ปี การให้นมดังกล่าวมิได้เจาะจงการให้นมของมารดาเท่านั้นแต่ยังรวมถึง การจ้างแม่นมหรือการให้นมชนิดอื่น ๆ อีกด้วย อัลลอฮฺทรงแนะนำต่อไปว่า

---

[147] *อัล-บะเกาะเราะฮฺ* (2): 223

[148] *อัล-บะเกาะเราะฮฺ* (2): 223

﴿ لِيُنفِقۡ ذُو سَعَةٖ مِّن سَعَتِهِۦۖ وَمَن قُدِرَ عَلَيۡهِ رِزۡقُهُۥ فَلۡيُنفِقۡ مِمَّآ ءَاتَىٰهُ ٱللَّهُۚ لَا يُكَلِّفُ ٱللَّهُ نَفۡسًا إِلَّا مَآ ءَاتَىٰهَاۚ سَيَجۡعَلُ ٱللَّهُ بَعۡدَ عُسۡرٖ يُسۡرٗا ۝٧ ﴾

[الطلاق: ٧]

ความว่า *ควรให้ผู้มีฐานะร่ำรวยจ่ายตามฐานะของเขา ส่วนผู้ที่การยังชีพของเขาเป็นที่คับแค้นแก่เขาก็ให้เขาจ่ายตามที่อัลลอฮฺทรงประทานมาให้แก่เขา อัลลอฮฺมิได้ทรงให้เป็นที่ลำบากแก่ชีวิตใด เว้นแต่ตามที่พระองค์ทรงประทานมาแก่ชีวิตนั้น หลังจากความยากลำบากอัลลอฮฺจะทรงทำให้เกิดความสะดวกสบาย*[149]

อิสลาม มิได้กำหนดภาระหน้าที่เกินขอบเขตแก่สามีภรรยา ทั้งนี้เพื่อให้ทั้งสองต้องทำหน้าที่ของตัวเองอย่างดีที่สุด เพื่อผลประโยชน์ของบุตร ถ้าหากบิดามารดาปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวด้วยความซื่อสัตว์และมีคุณธรรมแล้ว อัลลอฮฺก็จะทรงบรรเทาปัญหาของพวกเขาอย่างแน่นอน

ความสำคัญของค่าเลี้ยงดูสามารถศึกษาได้จากหะดีษของท่านนบี ดังที่ท่านได้กล่าวในขณะประกอบพิธีหัจญ์อำลา *(หัจญ์ อัล–วิดาอฺ)* ว่า *"จงระวังเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อหญิง พวกเจ้าได้ยอมรับพวกนางด้วยคำของอัลลอฮฺ..... และพวกเจ้ามีหน้าที่จะต้องจัดหาปัจจัยยังชีพและเครื่องนุ่งห่มที่เหมาะสมแก่พวกนาง"*

---

[149] *อัฏ-ฏอลัก* (65): 7

ในหะดีษที่รายงานโดยท่านหญิงอาอิชะฮฺว่าครั้งหนึ่ง ฮินดฺ บินตฺ อุตบะฮฺได้กล่าวต่อท่านนบีว่า *“โอ้ท่านศาสนทูตของอัลลอฮฺ อะบูซุฟยานเป็นคนตระหนี่ เขาไม่ให้อะไรแก่ฉันและลูกเลยยกเว้นในสิ่งที่ฉันได้เอาจากเขาโดยที่เขาไม่รู้” ท่านนบีได้กล่าวว่า “จงเอาทรัพย์สินจากตัวเขาที่จะทำให้เจ้าและลูกของเจ้าเกิดความพอเพียง”*

นักกฎหมายอิสลามในมัซฮับมาลิกีย์ให้ทัศนะว่าเป็นหน้าที่ของสามีที่จะต้องจัดที่อยู่อาศัยแก่ภรรยา ถ้าหากมีการหย่าเกิดขึ้นหลังจากที่สามีได้ร่วมประเวณีกับภรรยาครั้งแรกแล้ว อย่างไรก็ตาม สามีไม่ต้องจ่ายค่าเลี้ยงดูแก่ภรรยาการลั่นวาจาหย่าดังกล่าวยังไม่ใช่ครั้งที่สาม แต่ถ้าภรรยากำลังตั้งครรภ์ ถึงแม้ว่าการหย่าจะเกิดจากการลั่นวาจาครั้งเดียวหรือสามครั้ง นางก็ยังมีสิทธิในค่าเลี้ยงดู ส่วนหญิงที่แยกทางกับสามีตามกระบวนการ*คุลอฺ* จะไม่มีสิทธิในค่าเลี้ยงดูยกเว้นนางตั้งครรภ์ แต่ถ้าเป็นการแยกทางตามกระบวนการ*ลีอาน* (การกล่าวโทษซึ่งกันและกัน) ภรรยาไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าเลี้ยงดูจากสามีถึงแม้ว่านางกำลังตั้งครรภ์อยู่ก็ตาม

มัซฮับมาลิกีย์ให้ทัศนะว่าภรรยาที่กำลังอยู่ในช่วงของ*อิดดะฮฺ* เนื่องจากการเสียชีวิตของสามีจะไม่มีสิทธิในค่าเลี้ยงดู แต่นางมีสิทธิในที่อยู่อาศัย ถ้าหากบ้านหลังที่นางจะอาศัยอยู่นั้นเป็นของสามีหรือบ้านที่สามีจ่ายค่าเช่าล่วงหน้าแล้ว ส่วนอิมามอบูหะนีฟะฮฺกล่าวว่านางยังมีสิทธิในค่าเลี้ยงดูอีกด้วย และภรรยาจะต้องไม่ออกจากบ้านของนางไม่ว่าจะเป็นกรณีการหย่าหรือการเสียชีวิตของสามีจนกว่าระยะเวลาของ*อิดดะฮฺ*จะครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว

มัซฮับหะนะฟีย์ให้ทัศนะว่าเกี่ยวกับค่าเลี้ยงดูภรรยาจะถูกปฏิบัติอย่างเป็นตัวหลัก ส่วนบุตรจะเป็นตัวรอง ถึงแม้ว่าบุคคลทั้งสองจะอยู่ด้วยกันก็ตามและค่าเลี้ยงดูสำหรับทั้งสองเป็นสิ่ง*วาญิบ* ตามทัศนะของนักกฎหมายอิสลามของทุกมัซฮับ

ภรรยาไม่มีสิทธิปฏิเสธในค่าเลี้ยงดู ยกเว้นมัซฮับชาฟิอีย์ที่ให้ทัศนะว่าภรรยามีสิทธิปฏิเสธในค่าเลี้ยงดู

ในการกำหนดจำนวนค่าเลี้ยงดู ปรากฏว่าทุกมัซฮับให้ทัศนะว่าภรรยามีสิทธิได้รับค่าเลี้ยงดูจากสามี เมื่อครบเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(1) การสมรสมีความสมบูรณ์

(2) ภรรยามอบตัวและเชื่อฟังผู้เป็นสามี

(3) ภรรยาพร้อมให้สามีร่วมประเวณี

(4) ภรรยาไม่ปฏิเสธที่จะติดตามสามีของนางในการเดินทาง ยกเว้นนางมีความรู้สึกว่าในช่วงระยะเวลาดังกล่าวคนและทรัพย์สินในครอบครัวไม่มีความปลอดภัย

ถ้าหากภรรยาไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขข้างต้น นางก็จะไม่มีสิทธิในค่าเลี้ยงดูจากสามี สามีมีหน้าที่ให้ค่าเลี้ยงดูแก่ภรรยาเมื่อนางบรรลุศาสนภาวะแล้ว ส่วนการจ่ายค่าเลี้ยงดูก่อนนางบรรลุศาสนภาวะไม่ถือเป็นหน้าที่ของสามีแต่อย่างใด

***รอฎออฺ* : การให้นม**

เพื่อให้แน่ใจว่าบุตรจะได้รับโภชนาการที่ดี ตลอดจนเครื่องนุ่งห่ม และการดูแลเอาใจใส่อย่างอบอุ่น อัลลอฮฺทรงวางกฎเกณฑ์เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของบุตรไม่ว่าบิดามารดาอยู่ด้วยกันหรือหย่า ถ้าบิดามารดาอยู่ด้วยกันหน้าที่ในการเลี้ยงดูบุตรก็จะตกแก่ทั้งสองฝ่ายอย่างเท่าเทียมกัน แต่ถ้าทั้งสองหย่าขาดกัน ก็จะต้องทำข้อตกลงในการเลี้ยงดูบุตรอย่างเหมาะสม *รอฎออฺ* หรือการให้นมบุตรซึ่งเป็นหน้าที่ของบิดามารดา ถ้าทั้งสองละเลยในหน้าที่ดังกล่าว ก็จะได้รับการลงโทษจากอัลลอฮฺในวันพิพากษา (*กิยามะฮฺ*) ระยะเวลาของการให้นม คือ 2 ปี ถ้าบิดาเกรงว่ามารดาจะละเลยไม่ให้นมแก่บุตรแล้ว เขาจะต้องจ้างแม่นมทำหน้าที่ดังกล่าวแทน ซึ่งในปัจจุบันนี้อาจทดแทนด้วยการให้นมขวดแทน อายะฮฺอัล–กุรอานได้บัญญัติถึงเรื่องนี้ว่า

﴿ ۞وَٱلۡوَٰلِدَٰتُ يُرۡضِعۡنَ أَوۡلَٰدَهُنَّ حَوۡلَيۡنِ كَامِلَيۡنِۖ لِمَنۡ أَرَادَ أَن يُتِمَّ ٱلرَّضَاعَةَۚ وَعَلَى ٱلۡمَوۡلُودِ لَهُۥ رِزۡقُهُنَّ وَكِسۡوَتُهُنَّ بِٱلۡمَعۡرُوفِۚ لَا تُكَلَّفُ نَفۡسٌ إِلَّا وُسۡعَهَاۚ لَا تُضَآرَّ وَٰلِدَةُۢ بِوَلَدِهَا وَلَا مَوۡلُودٞ لَّهُۥ بِوَلَدِهِۦۚ وَعَلَى ٱلۡوَارِثِ مِثۡلُ ذَٰلِكَۗ فَإِنۡ أَرَادَا فِصَالًا عَن تَرَاضٖ مِّنۡهُمَا وَتَشَاوُرٖ فَلَا جُنَاحَ عَلَيۡهِمَاۗ وَإِنۡ أَرَدتُّمۡ أَن تَسۡتَرۡضِعُوٓاْ أَوۡلَٰدَكُمۡ فَلَا جُنَاحَ عَلَيۡكُمۡ إِذَا سَلَّمۡتُم مَّآ ءَاتَيۡتُم بِٱلۡمَعۡرُوفِۗ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرٞ ٢٣٣ ﴾ [البقرة: ٢٣٣]

ความว่า *และมารดาทั้งหลายนั้น จะให้นมแก่ลูก ๆ ของนางภายในสองปีเต็ม สำหรับผู้ที่ต้องการจะให้ครบถ้วนในการให้นม และหน้าที่ของพ่อ*

เด็กนั้น คือปัจจัยยังชีพของพวกนางและเครื่องนุ่งห่มของพวกนางโดยชอบธรรม ไม่มีชีวิตใดจะถูกบังคับนอกจากเท่าที่ชีวิตนั้นมีกำลังความสามารถเท่านั้น มารดาก็จงอย่าได้ก่อความเดือดร้อน (ให้แก่สามี) เนื่องด้วยลูกของนางและพ่อเด็กก็จงอย่าได้ก่อความเดือดร้อน (ให้แก่ภรรยา) เนื่องด้วยลูกของเขาและหน้าที่ของนายเขาผู้รับมรดกก็เช่นเดียวกัน แต่หากทั้งสองต้องการหย่านมอันเกิดจากความพอใจ และการปรึกษาหารือกันจากทั้งสองคนแล้ว ก็ไม่มีบาปใด ๆ แก่เขาทั้งสองและหากพวกเขาประสงค์ที่จะให้มีแม่นมขึ้นแก่ลูก ๆ ของพวกเจ้าแล้วก็ย่อมไม่มีบาปใด ๆ แก่พวกเจ้าเมื่อพวกเจ้าได้มอบสิ่งที่พวกเจ้าให้ (แก่นางเป็นค่าตอบแทน) โดยชอบธรรมและจงยำเกรงอัลลอฮเถิด และพึงรู้ด้วยว่าแท้จริงอัลลอฮฺนั้นทรงเห็นในสิ่งที่พวกเจ้ากระทำ[150]

สาระสำคัญของอายะฮฺข้างต้นมีดังต่อไปนี้

(1) ระยะเวลาปกติของการให้นมคือสองปี

(2) ความรับผิดชอบในการเลี้ยงดูภรรยาหรืออดีตภรรยาและบุตรนั้นตกแก่สามีซึ่งจะต้องจัดหาสิ่งอุปโภคบริโภคและเครื่องนุ่งห่มอย่างเพียงพอ

(3) สามีจะต้องไม่ทำร้ายหญิงที่ให้นมแก่ลูก

(4) การหย่านมลูกจะทำได้ก็ต่อเมื่อบิดามารดาได้ตกลงกัน

---

[150] *อัล-บะเกาะเราะฮฺ* (2): 233

(5) ถ้าชายใดเสียชีวิตลง ทายาทจะต้องรับผิดชอบในค่าเลี้ยงดูของภรรยาหม้ายของผู้ตาย

(6) ในกรณีมารดาไม่สามารถให้นมแก่ลูก นางและสามีก็อาจจะจ้างแม่นมมาทำหน้าที่แทนได้ แต่นางยังคงมีสิทธิได้รับการเลี้ยงดูจากสามีเหมือนเดิม

(7) มุสลิมทุกคนจะต้องตระหนักอยู่เสมอว่าอัลลอฮฺจะทรงมองดูการกระทำของพวกเขาอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นพวกเขาจะต้องปฏิบัติต่อภรรยาหรืออดีตภรรยาและลูกอย่างยุติธรรม

ระยะเวลาของการให้นม

เด็กทารกควรได้รับการเลี้ยงดูด้วยน้ำนมเป็นเวลาสองปี อย่างไรก็ตามอาจจะขยายระยะเวลาดังกล่าวออกไปถ้าหากว่ามีสถานการณ์พิเศษมารองรับอัลลอฮตรัสใน อัล–กุรอาน

อัลลอฮตรัสต่อไปว่า

﴿وَحَمۡلُهُۥ وَفِصَٰلُهُۥ ثَلَٰثُونَ شَهۡرًاۚ﴾ [الأحقاف: ١٥]

ความว่า *และการอุ้มครรภ์เขาและการหย่านมของเขาในระยะเวลาสามสิบเดือน*[151]

---

[151] *อัล-อะหฺกอฟ* (46): 15

ยูซุฟ อะลีย์ อธิบายอายะฮฺข้างต้นว่า

“ระยะเวลาของการตั้งครรภ์ของผู้หญิงอย่างน้อยที่สุดคือหกเดือนหลังจากที่ทารกในครรภ์มีสภาพสมบูรณ์และมีชีวิตแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับข้อเท็จจริงของวิชาการทางการแพทย์ที่กล่าวว่าเด็กทารกในครรภ์เริ่มมีชีวิตเมื่อครบ 280 วัน หรือเท่ากับมาประจำเดือน 10 ครั้ง และแน่นอนระยะเวลาของการหย่านมจะน้อยกว่า 24 เดือน”

เด็กกำพร้าและผู้ปกครอง

โดยทั่วไปแล้วชีวิตและทรัพย์สินของเด็กกำพร้าจะอยู่ในความเสี่ยงด้วยเหตุนี้อิสลามจึงกำชับให้ผู้ปกครองปกป้องผลประโยชน์ของเด็กกำพร้า ดังที่อัลลอฮฺตรัสไว้ว่า

﴿وَيَسۡـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلۡيَتَٰمَىٰۖ قُلۡ إِصۡلَاحٞ لَّهُمۡ خَيۡرٞۖ وَإِن تُخَالِطُوهُمۡ فَإِخۡوَٰنُكُمۡۚ وَٱللَّهُ يَعۡلَمُ ٱلۡمُفۡسِدَ مِنَ ٱلۡمُصۡلِحِۚ وَلَوۡ شَآءَ ٱللَّهُ لَأَعۡنَتَكُمۡۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٞ ٢٢٠﴾ [البقرة: ٢٢٠]

ความว่า *และพวกเขาจะถามเจ้าเกี่ยวกับบรรดาเด็กกำพร้า จงกล่าวเถิดว่าการแก้ไขปรับปรุงใด ๆ ให้แก่พวกเขานั้นเป็นสิ่งดียิ่งและถ้าหากพวกเจ้าจะร่วมอยู่กับพวกเขาพวกเขาก็คือพี่น้องของพวกเจ้าและอัลลอฮฺนั้นทรงรู้ดีถึงผู้ที่ก่อความเสียหายจากผู้ที่ปรับปรุงแก้ไข และหากอัลลอฮฺทรง*

ประสงค์แล้ว แน่นอนก็ทรงให้พวกเจ้าลำบากไปแล้ว แท้จริงอัลลอฮฺเป็นผู้ทรงเดชานุภาพผู้ทรงปรีชาญาณ[152]

﴿ وَءَاتُوا۟ ٱلْيَتَـٰمَىٰٓ أَمْوَٰلَهُمْ ۖ وَلَا تَتَبَدَّلُوا۟ ٱلْخَبِيثَ بِٱلطَّيِّبِ ۖ وَلَا تَأْكُلُوٓا۟ أَمْوَٰلَهُمْ إِلَىٰٓ أَمْوَٰلِكُمْ ۚ إِنَّهُۥ كَانَ حُوبًا كَبِيرًا ۝٢ ﴾ [النساء: ٢]

ความว่า *และจงให้แก่บรรดาเด็กกำพร้า ซึ่งทรัพย์สมบัติของเขาและจงหย่าเปลี่ยนเอาของเลวด้วยของดีและจงอย่ากินทรัพย์สินของพวกเขาร่วมกับทรัพย์ของพวกเจ้าแท้จริงมันเป็นบาปอันยิ่งใหญ่*[153]

﴿ وَلَا تُؤْتُوا۟ ٱلسُّفَهَآءَ أَمْوَٰلَكُمُ ٱلَّتِى جَعَلَ ٱللَّهُ لَكُمْ قِيَـٰمًا وَٱرْزُقُوهُمْ فِيهَا وَٱكْسُوهُمْ وَقُولُوا۟ لَهُمْ قَوْلًا مَّعْرُوفًا ۝٥ ﴾ [النساء: ٥]

ความว่า *และจงอย่าให้แก่บรรดาผู้ที่โง่เขลา ซึ่งทรัพย์ของพวกเจ้าที่อัลลอฮฺได้ทรงให้เป็นสิ่งค้ำจุนแก่พวกเจ้า และจงให้ปัจจัยยังชีพและเครื่องนุ่งห่มแก่พวกเขาในทรัพย์นั้น และจงกล่าววาจาแก่พวกเขาอย่างดี*[154]

﴿ وَٱبْتَلُوا۟ ٱلْيَتَـٰمَىٰ حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغُوا۟ ٱلنِّكَاحَ فَإِنْ ءَانَسْتُم مِّنْهُمْ رُشْدًا فَٱدْفَعُوٓا۟ إِلَيْهِمْ أَمْوَٰلَهُمْ ۖ وَلَا تَأْكُلُوهَآ إِسْرَافًا وَبِدَارًا أَن يَكْبَرُوا۟ ۚ ﴾ [النساء: ٦]

---

[152] *อัล-บะเกาะเราะฮฺ* (2): 220

[153] *อัน-นิซาอฺ* (4): 2

[154] *อัน-นิซาอฺ* (4): 5

ความว่า *และจงทดสอบบรรดาเด็กกำพร้าดูจนกระทั่งพวกเขาบรรลุวัยสมรส ถ้าพวกเจ้าเห็นว่าในหมู่พวกเขานั้นมีไหวพริบรู้ผิดรู้ถูกแล้ว ก็จงมอบทรัพย์ของพวกเขาให้แก่พวกเขาไป และจงอย่ากินทรัพย์สินนั้นโดยฟุ่มเฟือย และรีบเร่ง ก่อนที่พวกเขาจะเติบโต*[155]

อัล-กุรอานเรียก"*ทรัพย์ของพวกเจ้า*" เกี่ยวกับทรัพย์ของเด็กกำพร้าโดยหมายถึงทรัพย์ทุกอย่างเป็นของอัลลอฮฺและผู้ใดที่ครอบครองทรัพย์ของเด็กกำพร้าหรือผู้ปกครองของเด็กกำพร้าต้องจัดการทรัพย์สินดังกล่าวอย่างเหมาะสม ถ้าผู้ปกครองมีฐานะมั่นคงแล้ว เขาก็ไม่อาจเรียกร้องค่าทดแทนได้ แต่ถ้าเขามีฐานะยากจนก็อาจจะใช้ทรัพย์สินดังกล่าวอย่างเหมาะสมและยุติธรรม เมื่อต้องการส่งคืนทรัพย์สินให้แก่เด็กกำพร้าแล้วต้องมีบุคคลเป็นสักขีพยานด้วย แต่อัลลอฮฺเพียงองค์เดียวก็เพียงพอสำหรับการเป็นสักขีพยานในเรื่องดังกล่าว

อายะฮฺข้างต้นมีความหมายที่ลึกซึ้ง อัล-กุรอานได้สอนมิให้สังคมมุสลิมมอบความไว้วางใจให้แก่คนที่ด้อยในสติปัญญาและไม่สามารถจัดการทรัพย์สินอย่างถูกต้องซึ่งจะเป็นทำลายระบบเศรษฐกิจและในระยะยาวอาจจะนำไปสู่การเสื่อมเสียของระบบจริยธรรมอีกด้วย ถึงแม้ว่าสิทธิส่วนบุคคลเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินควรได้รับการยอมรับแต่ในขณะเดียวกันก็ต้องกำหนดขอบเขตของสิทธิดังกล่าวด้วย

[155] *อัน-นิซาอฺ* (4): 6

การมิให้ใช้ทรัพย์สินตามอำเภอใจซึ่งจะเป็นการก่อปัญหาให้แก่สังคมโดยรวม

การให้ความสำคัญกับชีวิตต้องควบคู่กับการให้ความสำคัญกับจริยธรรม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจของสังคมโดยไม่อนุญาตให้คนในสังคมใช้สิทธิส่วนบุคคลข้างต้นในทางที่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อสิ่งดังกล่าว

ผู้ถือกรรมสิทธิในทรัพย์สินทุกคนจะต้องคิดอย่างรอบคอบก่อนมอบความไว้วางใจให้คนอื่นดูแลทรัพย์สิน โดยพิจารณาว่าเขาคนนั้นมีความสามารถในการใช้ทรัพย์สินอย่างถูกต้องหรือไม่ ถ้าไม่สามารถหาผู้ดูแลทรัพย์สินที่มีคุณสมบัติดังกล่าวแล้ว รัฐอิสลามจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองของผู้ที่ไม่มีความสามารถในการใช้ทรัพย์สินอย่างถูกต้องหรือของผู้ที่อาจใช้ทรัพย์สินในทางที่ผิด โดยรัฐจะต้องจัดการทรัพย์สินของพวกเขาเพื่อสนองความจำเป็นในการดำเนินชีวิตแต่ละวัน อายะฮฺอัล–กุรอานบัญญัติว่า

﴿ وَٱبۡتَلُواْ ٱلۡيَتَٰمَىٰ حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغُواْ ٱلنِّكَاحَ ﴾ [النساء: ٦]

ความว่า *จงทดสอบบรรดาเด็กกำพร้าจนกระทั่งพวกเขาบรรลุวัยสมรส*

อายะฮฺข้างต้นได้มอบความรับผิดชอบแก่ผู้ปกครองในการดูแลเด็กกำพร้าและให้ทดสอบสติปัญญาของพวกเขาว่าสามารถจัดการ

ทรัพย์สินของตนเองได้มากน้อยเพียงใด ก่อนที่จะคืนทรัพย์สินของพวกเขาต่อไป

กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือเงื่อนไขของการมอบคืนทรัพย์สินของเด็กกำพร้ามีสองประการคือบรรลุศาสนภาวะและสามารถรู้ผิดชอบตนเองได้ นักกฎหมายอิสลามต่างเห็นพ้องต้องกันในเงื่อนไขข้อแรก แต่พวกเขามีความเห็นแตกต่างในเงื่อนไขข้อที่สอง อิมามอบูหะนีฟะฮฺให้ทัศนะว่าถ้าเด็กกำพร้าซึ่งบรรลุศาสนภาวะแล้วแต่ยังไร้ความสามารถ กรณีนี้ผู้ปกครองจะต้องรอให้ครบ 7 ปี หลังจากนั้นก็ต้องส่งคืนทรัพย์สินให้แก่พวกเขาโดยไม่คำนึงว่าพวกเขาจะมีความสามารถหรือไม่ก็ตาม แต่อิมามอาบูยูซุฟ และอิมาม มุฮัมหมัด และอิมามชาฟิอีย์มีทัศนะว่าความสามารถจะเป็นตัวกำหนดของการส่งคืนทรัพย์สินให้แก่เด็กกำพร้า

อัลลอฮได้ตรัสต่อไปว่า

﴿ وَإِذَا حَضَرَ ٱلۡقِسۡمَةَ أُوْلُواْ ٱلۡقُرۡبَىٰ وَٱلۡيَتَٰمَىٰ وَٱلۡمَسَٰكِينُ فَٱرۡزُقُوهُم مِّنۡهُ وَقُولُواْ لَهُمۡ قَوۡلٗا مَّعۡرُوفٗا ٨ ﴾ [النساء: ٨]

ความว่า *และเมื่อผู้เป็นญาติที่ใกล้ชิด และบรรดาเด็กกำพร้าและบรรดาผู้ที่ขัดสนมาร่วมอยู่ด้วยในการแบ่งมรดก ก็จงปันส่วนหนึ่งจากสิ่งนั้น ให้เป็นปัจจัยยังชีพแก่พวกเขา และจงกล่าวแก่พวกเขาอย่างดี*[156]

---

[156] *อัน-นิซาอฺ* (4): 8

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَأۡكُلُونَ أَمۡوَٰلَ ٱلۡيَتَٰمَىٰ ظُلۡمًا إِنَّمَا يَأۡكُلُونَ فِي بُطُونِهِمۡ نَارٗاۖ وَسَيَصۡلَوۡنَ سَعِيرٗا ١٠ ﴾ [النساء: ١٠]

ความว่า *แท้จริงบรรดาผู้ที่กินทรัพย์ของบรรดาเด็กกำพร้าด้วยความอุปธรรมนั้น แท้จริงพวกเขากินไปเข้าไปในท้องของพวกเขาต่างหาก และพวกเขาก็จะเข้าสู่เปลวเพลิง*[157]

สาเหตุของการประทานอายะฮฺข้างต้นก็คือเมื่ออซะอัด อิบนุ เราะบีอะฮฺซึ่งเป็นเศาะฮาบะฮฺท่านหนึ่งได้เสียชีวิตในสงครามอุหุด ภรรยาหม้ายของเขาได้มาหาท่านนบีและกล่าวว่า “โอ้! ท่านศาสนทูตของอัลลอฮฺ เด็กสองคนนี้ คือบุตรสาวของซะอัดซึ่งเป็นผู้หนึ่งที่เสียชีวิตในสงครามอุหุด ลุงของพวกเขาได้เบียดบังทรัพย์สินของซะอัดทั้งหมด และไม่เหลือทรัพย์สินให้แก่เด็กทั้งสองเลย แล้วใครเล่าที่จะสมรสกับเด็กสองคนนี้ หลังจากนั้นอายะฮฺข้างต้นจึงถูกประทานลงมาเพื่อเตือนสับแก่ผู้ที่กินทรัพย์สินของเด็กกำพร้า

อัล–กุรอานได้กำชับให้มุสลิมทุกคนมีความยุติธรรมต่อเด็กกำพร้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพวกเขาแต่งงานกับหญิงกำพร้า โดยบัญญัติว่า

[157] *อัน-นิซาอฺ* (4): 10

﴿ وَيَسۡتَفۡتُونَكَ فِي ٱلنِّسَآءِۖ قُلِ ٱللَّهُ يُفۡتِيكُمۡ فِيهِنَّ وَمَا يُتۡلَىٰ عَلَيۡكُمۡ فِي ٱلۡكِتَٰبِ فِي يَتَٰمَى ٱلنِّسَآءِ ٱلَّٰتِي لَا تُؤۡتُونَهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَتَرۡغَبُونَ أَن تَنكِحُوهُنَّ وَٱلۡمُسۡتَضۡعَفِينَ مِنَ ٱلۡوِلۡدَٰنِ وَأَن تَقُومُواْ لِلۡيَتَٰمَىٰ بِٱلۡقِسۡطِۚ وَمَا تَفۡعَلُواْ مِنۡ خَيۡرٖ فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِهِۦ عَلِيمٗا ١٢٧ ﴾ [النساء: ١٢٧]

ความว่า *และพวกเขาจะขอให้เจ้าชี้ขาดในเรื่องของบรรดาหญิง จงกล่าวเถิดว่าอัลลอฮฺจะทรงชี้ขาดให้แก่พวกท่านในเรื่องของนางเหล่านั้น และสิ่งที่ถูกอ่านให้พวกท่านฟังซึ่งอยู่ในคัมภีร์นั้น (และ) ในเรื่องของหญิงกำพร้าที่พวกท่านไม่ได้ให้แก่พวกนางซึ่งสิ่งที่ถูกกำหนดขึ้นแก่พวกนาง และพวกท่านปรารถนาจะแต่งงานกับพวกนาง และในเรื่องของบรรดาผู้อ่อนแอในหมู่เด็กๆ และในการที่พวกท่านจะดำรงไว้ซึ่งความยุติธรรมแก่บรรดาเด็กกำพร้า และความดีใดๆ ที่พวกเจ้ากระทำไปนั้นแท้จริงอัลลอฮฺทรงรู้ในความดีนั้น*[158]

สาเหตุของการประทานอายะฮฺข้างต้นมีอยู่ว่ามีหญิงคนหนึ่งอยู่ในความดูแลของชายผู้หนึ่ง หญิงคนนี้มีสวนอินทผลัม ชายดังกล่าวได้แต่งงานกับนางเพียงเพื่อต้องการสวนอินทผลัมของนาง แต่มิไม่ใช่เพราะความรักความเอ็นดู อัลลอฮฺจึงประทานอายะฮฺนี้ลงมา

[158] *อัน-นิซาอฺ* (4): 127

บทที่ 6

ความผิดซินา (ความผิดประเวณี)

ซินา และ บทลงโทษ

ซินา หมายถึง การมีเพศสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงที่ไม่ได้สมรสถูกต้องตามกฎหมาย อิสลามถือว่าการทำผิด*ซินา*ทุกกรณีเป็นบาปใหญ่ อัลลอฮฺตรัสว่า

﴿ وَلَا تَقۡرَبُواْ ٱلزِّنَىٰٓۖ إِنَّهُۥ كَانَ فَٰحِشَةٗ وَسَآءَ سَبِيلٗا ﴿٣٢﴾ ﴾ [الإسراء: ٣٢]

ความว่า *และพวกเจ้าอย่าเข้าใกล้การผิดประเวณีแท้จริงมันเป็นการลามกและทางอันชั่วช้า*[159]

ท่านนบีได้ประกาศว่าการทำผิดซินาเป็นการกระทำที่ชั่วร้ายรองลงมาจากการตั้งภาคีต่ออัลลอฮฺ(*ชิรก*)โดยกล่าวว่า :

"ไม่มีบาปไหนที่รุนแรง ณ อัลลอฮฺถัดจากชิรกฺ นอกจากการที่ชายปล่อยน้ำอสุจิในมดลูกของหญิงที่ต้องห้ามสำหรับเขา"[160]

อัลลอฮฺทรงสัญญาว่าจะลงโทษผู้กระทำผิดซินาอย่างรุนแนงในโลกหน้า มีรายงานหะดีษของท่านนบีที่กล่าวว่าจะมีกลิ่นเหม็นโชย

---

[159] *อัลอัสรออฺ* (17):32

[160] อัล–บุคอรีย์, *กีตาบ อัล–หุดู๊ด*

ออกมาจากนรกของผู้ผิดประเวณี นอกจากนี้ยังมีหะดีษอื่นที่รายงานว่าอัลอฮฺจะเปิดหลุมฝังศพของผู้ผิดประเวณีออกเป็นแปดสิบประตูสำหรับการเข้าไปของไฟนรก ซึ่งทุกประตูของไฟนรกจะมีแมงป่องและงูพิษเข้ามากัดจนถึงวันฟื้นคืน

อิสลามประณามการทำผิดประเวณีและมีคำสั่งให้มุสลิมหลีกเลี่ยงพฤติกรรมทุกอย่างที่จะนำไปสู่การทำผิดประเวณี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมองหญิงสาวด้วยอารมณ์ตัณหา ท่านนบีกล่าวว่า

“การมองหญิงแปลกหน้า (ด้วยอารมณ์ตัณหา) ถือว่าได้กระทำบาป”

ท่านนบีได้กล่าวถึงบันไดขั้นต่อไปที่จะนำไปสู่การผิดประเวณีว่า

“ขาที่ผิดประเวณีจะเดินโดยมีจุดมุ่งหมายไปยังหญิงสาวที่ต้องห้ามสำหรับชายนั้น และมือที่ผิดประเวณีจะสัมผัส (หญิงดังกล่าว) และสายตาที่ผิดประเวณีจ้องมองนางด้วยอารมณ์ตัณหา”

บทลงโทษของการผิดประเวณี

มีบทลงโทษ*ฮัด* สำหรับผู้กระทำผิดประเวณีซึ่งถูกบัญญัติไว้ในอัล–กุรอานและซุนนะฮฺ อายะฮฺอัล–กุรอาน ถูกประทานแบบค่อยเป็นค่อยไป เพื่อบรรเทาความลำบากใจของผู้เข้ารับนับถืออิสลามใหม่ซึ่งเคยอยู่ในสังคมที่พัวพันกับการผิดประเวณีโดยเฉพาะในสมัย *ญาฮีลียะฮฺ*

(สมัยก่อนอิสลาม) อายะฮฺแรกที่ถูกประทานลงมาเกี่ยวข้องกับหญิงโดยเฉพาะ

﴿ وَٱلَّٰتِي يَأۡتِينَ ٱلۡفَٰحِشَةَ مِن نِّسَآئِكُمۡ فَٱسۡتَشۡهِدُواْ عَلَيۡهِنَّ أَرۡبَعَةٗ مِّنكُمۡۖ فَإِن شَهِدُواْ فَأَمۡسِكُوهُنَّ فِي ٱلۡبُيُوتِ حَتَّىٰ يَتَوَفَّىٰهُنَّ ٱلۡمَوۡتُ أَوۡ يَجۡعَلَ ٱللَّهُ لَهُنَّ سَبِيلٗا ١٥ ﴾ [النساء: ١٥]

ความว่า *และบรรดาผู้ที่มีชู้กับชายอื่น จากในหมู่สตรีของพวกเจ้านั้นจงให้มีพยานสี่คนของพวกเจ้ายืนยันนางเหล่านั้น ถ้าพวกเขายืนยันแล้วก็จงกักขังนางเหล่านั้นไว้ในบ้านจนกว่าความตายจะคร่าพวกนาง หรือไม่ก็จะทรงให้มีทางหนึ่งสำหรับพวกนาง*[161]

อายะฮฺที่สองเกี่ยวข้องทั้งชายและหญิง อัลลอฮฺตรัสว่า

﴿ وَٱلَّذَانِ يَأۡتِيَٰنِهَا مِنكُمۡ فَـَٔاذُوهُمَاۖ فَإِن تَابَا وَأَصۡلَحَا فَأَعۡرِضُواْ عَنۡهُمَآۗ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ تَوَّابٗا رَّحِيمًا ١٦ ﴾ [النساء: ١٦]

ความว่า *ถ้าคนสองคนในหมู่ของพวกเจ้าที่กระทำการลามกนั้น พวกเจ้าจงลงโทษเขาเสียทั้งสองคน หากทั้งสองสำนึกผิดกลับเนื้อกลับตัว และ*

[161] *อัน-นิซาอฺ* (4):15

ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ก็จงระงับการลงโทษเขาทั้งสองเสีย แท้จริงอัลลอฮนั้นเป็นผู้ทรงอภัยโทษผู้ทรงเมตตาเสมอ[162]

อายะฮฺที่สามได้อธิบายเกี่ยวกับบทลงโทษของการทำผิดประเวณี

﴿ ٱلزَّانِيَةُ وَٱلزَّانِى فَٱجْلِدُوا۟ كُلَّ وَٰحِدٍ مِّنْهُمَا مِا۟ئَةَ جَلْدَةٍ ۖ وَلَا تَأْخُذْكُم بِهِمَا رَأْفَةٌ فِى دِينِ ٱللَّهِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ ۖ وَلْيَشْهَدْ عَذَابَهُمَا طَآئِفَةٌ مِّنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ ۝٢ ﴾ [النور: ٢]

ความว่า *หญิงมีชู้และชายมีชู้ พวกเจ้าจงโบยแต่ละคนในสองคนนั้น คนละหนึ่งร้อยทีและอย่าให้ความสงสารยับยั้งการกระทำของพวกเจ้าต่อคนทั้งสองนั้น ในบัญญัติของอัลลอฮเป็นอันขาด หากพวกเจ้าศรัทธาต่ออัลลอฮและวันปรโลก และจงให้กลุ่มหนึ่งของบรรดาผู้ศรัทธาเป็นพยานในการลงโทษเขาทั้งสอง*[163]

เมื่ออายะฮฺข้างต้นถูกประทานลงมา ก็เป็นที่เข้าใจว่าผู้กระทำผิดประเวณีจะต้องรับโทษโบยหนึ่งร้อยที ท่านนบีได้อธิบายอายะฮฺดังกล่าวไว้ว่า

---

[162] *อัน-นิซาอฺ* (4):16

[163] *อันนูร* (24):2

“ท่านทั้งหลายจงเอาจากฉัน ท่านทั้งหลายจงรับเอาจากฉัน แท้จริงอัลลอฮได้ชี้ทาง ให้แก่พวกเจ้าแล้ว คือ สำหรับผู้ที่ยังไม่แต่งงานบทลงโทษก็คือ โบยหนึ่งร้อยที และเนรเทศออกจากภูมิลำเนาเป็นเวลาหนึ่งปี สำหรับผู้ที่แต่งงานแล้วบทลงโทษก็คือ โบยหนึ่งร้อยทีและขว้างก้อนหินจนตาย”[164] นักกฎหมายอิสลามบางท่านให้ทัศนะว่าเนื่องจากผู้กระทำผิดประเวณีที่แต่งงานแล้วจะได้รับโทษขว้างก้อนหินจนตาย ดังนั้นพวกเขาจึงไม่ต้องรับโทษโบยหนึ่งร้อยทีอีก หลักฐานที่สนับสนุนทัศนะนี้ก็คือ ท่านนบีได้ลงโทษชาวยิวสองคนที่ผิดประเวณีด้วยการขว้างก้อนหินจนตาย โดยที่ท่านมิได้โบยผู้กระทำผิดแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม ท่านอะลีย์ได้ลงโทษหญิงคนหนึ่งด้วยการโบยในวันพฤหัสและขว้างก้อนหินในวันศุกร์ โดยอ้างว่าเขาโบยนางตามคำสั่งของอัลลอฮฺที่ตรัสไว้ในอัล–กุรอาน และขว้างก้อนหินนางตามคำสั่งของท่านนบี

ผู้ที่จะได้รับโทษของการขว้างก้อนหินนั้นต้องมีเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(1) ผู้กระทำผิดมีสุขภาพจิตเป็นปกติ

(2) เป็นมุสลิม

(3) สมรสแล้ว

(4) บรรลุศาสนภาวะ

[164] อัลบุคอรีย์, กีตาบ อัล–หุดู๊ด

วิธีการลงโทษ

จุดมุ่งหมายของการกำหนดบทลงโทษที่รุนแรงดังกล่าวก็เพื่อเป็นอุทาหรณ์ให้แก่สังคม ผู้พิพากษา (กอฎีย์) จะตัดสินว่าผู้ผิดประเวณีคนใดที่จะต้องรับโทษของการขว้างก้อนหินจนตาย โดยต้องพิจารณาพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือจำนวนสี่คน ซึ่งทุกคนจะต้องเห็นการกระทำผิดอย่างชัดเจน มิเช่นนั้นแล้ว ก็จะต้องยกประโยชน์ให้แก่จำเลย ในกรณีที่จำเลยรับสารภาพก็ไม่จำเป็นต้องสืบพยานหลักฐานอื่นอีก อย่างไรก็ตาม ถ้าหากจำเลยสารภาพว่าได้กระทำผิดตามข้อกล่าวหาจริงโดยเปล่งวาจาจำนวนสามครั้งแต่ครั้งที่สี่กลับถอนคำสารภาพ กรณีเช่นนี้จะลงโทษจำเลยไม่ได้

มีรายงานจาก ญาบิร อิบนุ อับดุลลอฮฺ อัล–อันศอรีย์ว่ามีชายคนหนึ่งจากเผ่าบะนูอัสลัม ได้มาหาท่านนบีและเล่าว่าเขาได้กระทำผิดประเวณีโดยที่เขากล่าวคำสารภาพจำนวนสี่ครั้ง หลังจากนั้นท่านบีจึงได้สั่งให้ลงโทษชายดังกล่าวด้วยการขว้างก้อนหินจนตายเนื่องจากเขาแต่งงานแล้ว[165]

มีนักวิชาการหลายท่านมีความรู้สึกว่าการลงโทษผู้กระทำผิดประเวณีด้วยการขว้างก้อนหินจนตายนั้นเป็นการกระทำไม่ถูกต้องเนื่องจาก อัล-กุรอานมิได้บัญญัติบทลงโทษดังกล่าวอย่างชัดเจน ซึ่ง

[165] อัล–บุคอรีย์, *กีตาบ อัล – หุดู๊ด*

สอดคล้องกับที่ท่านอุมัร อิบนุค็อฏฏอบเคยเป็นห่วงกังวลดังปรากฏตามรายงานของอบนุ อับบาส

ท่านอุมัรกล่าวว่า *“ฉันกลัวว่าหลังจากเวลาได้ผ่านพ้นไปเนิ่นนานผู้คนจะพูดว่า เราไม่เคยพบอายะฮฺอัล-กุรอานเกี่ยวกับ ร็อจมฺ (ของการขว้างก้อนหินจนตาย) ซึ่งในที่สุดพวกเขาก็จะละทิ้งภาระหน้าที่ที่อัลลอฮฺทรงให้ปฏิบัติ จงจำไว้! ฉันขอยืนยันตรงนี้ว่าบทลงโทษร็อจมจะถูกกำหนดแก่ผู้กระทำผิดประเวณีที่แต่งงานเมื่อมีพยานหลักฐานพิสูจน์ความผิดอย่างชัดเจน”*

สังคมอิสระกับมารดาที่ไม่สมรส

ในปัจจุบันมีหญิงให้กำเนิดบุตรโดยไม่มีการสมรสที่ถูกต้องตามกฎหมาย สิ่งที่น่าสนใจจากเหตุการณ์ดังกล่าว ก็คือ การเป็นมารดาของบุตรโดยไม่สมรสกับชายกลายเป็นเรื่องปกติธรรมดาในสังคม ในปัจจุบันหญิงสาวที่ตั้งครรภ์ปราศจากการสมรสจะไม่พยายามทำแท้ง แต่จะคลอดลูกออกมาด้วยความภาคภูมิใจถึงแม้ว่าจะไม่มีชายใดรับเป็นบิดาของเด็กก็ตาม ทำให้สถิติของเด็กที่คลอดโดยมารดาที่ไม่สมรสเพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกวัน

เหตุผลที่ทำให้หญิงยอมให้กำเนิดบุตรโดยไม่สมรสก็เนื่องมาจากว่าสังคมให้การยอมรับการกระทำดังกล่าว พันตรี Helen Warnock ผู้อำนวยการศูนย์ให้ความช่วยเหลือมารดาของกองทัพสหรัฐได้กล่าวว่า “ระยะเวลาที่ผ่านมานี้การตั้งครรภ์ของหญิงที่ไม่แต่งงานถือ

ว่าเป็นการกระทำที่เลวร้ายอย่างยิ่ง แต่ในปัจจุบันการกระทำดังกล่าวกลายเป็นสัญลักษณ์แห่งความมีเกียรติ

เหตุผลอื่นที่ทำให้จำนวนของมารดาที่ไม่สมรสเพิ่มมากขึ้นก็คือเสรีภาพในทางเพศของสังคมตะวันตก Jane Murray แห่งสถาบัน Alan Guttmachar ซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านการวางแผนครอบครัว ได้กล่าวว่า "*เราอาศัยอยู่ในโลกแห่งการเกงยีนคับ*" ร้อยเอก Carl Bryant ซึ่งทำงานเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือมารดาที่ไม่แต่งงานในรัฐชิคาโก ประเทศสหรัฐอเมริกาได้กล่าวว่า "*หญิงที่มีอายุระหว่าง 13-14 ปี พยายามที่จะปฏิบัติตนเหมือนกับผู้ใหญ่แต่ไม่เชื่อมการมีเพศสัมพันธ์กับการตั้งครรภ์ในหนทางที่ถูกต้อง*"

ผลการศึกษาวิจัยของมหาวิทยาลัย Johns Hopkins ชี้ให้เห็นว่ามีวัยรุ่น เพียง 14 % เท่านั้นที่ขอคำแนะนำเกี่ยวกับการคุมกำเนิดก่อนมีเพศัมพันธ์ครั้งแรก หญิงบางคนต้องการมีลูก เพื่อแสวงหาความเป็นผู้ใหญ่ Jane Whitten ผู้อำนวยการ Harlem' s Reality House กล่าวว่า *"พวกเขาต้องการแต่งงาน แต่ถ้าการแต่งงานไม่เกิดขึ้นแล้ว พวกเขาก็ยังต้องการแสดงว่ายินดีที่จะรับผิดชอบ หญิงบางคนเพียงต้องการของเล่นมากอด"*

ในปัจจุบันสถิติของเด็กที่เกิดจากพ่อแม่ที่ไม่สมรสเพิ่มขึ้นในอเมริกาทำให้รัฐบาลต้องรับภาระค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนเงินมหาศาลทีเดียว

บทลงโทษของการทำผิดประเวณีในชะรีอะฮฺ (กฎหมายอิสลาม)

การประชุมใหญ่เกี่ยวกับบทบัญญัติของศาสนาอิสลามและสิทธิมนุษยชนซึ่งจัดขึ้นที่กรุงริยาด ประเทศ ซะอุดีอาระเบีย เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 1972 ระหว่างนักวิชาการกฎหมายอิสลามซะอุดีอาระเบียกับนักวิชาการกฎหมายอิสลามอียิปต์ บรรดานักวิชาการดังกล่าวได้ถกในประเด็นบทลงโทษทางของการขว้างก้อนหินจนตายสำหรับของการทำผิดประเวณี โดยสรุปได้ดังนี้ *“บทลงโทษนี้จะบังคับใช้ก็ต่อเมื่อผู้กระทำผิดได้แต่งงานแล้ว โดยมีพยานบุคคล 4 คน ซึ่งเห็นเหตุการณ์อย่างชัดเจนปราศจากข้อสงสัยใดๆ ทั้งสิ้น ถ้าพยานบุคคลดังกล่าวเห็นคู่กรณีนอนเปลือยกายกอดกันก็ยังถือว่าพยานหลักฐานยังไม่เพียงพอ”*

ที่ประชุมยังได้กล่าวต่อไปอีกว่า *“เราเห็นด้วยกับบทลงโทษที่รุนแรงดังกล่าว อย่างไรก็ตามบทลงโทษนี้จะไม่ถูกกำหนดแก่ผู้ใดจนกว่าการกระทำความผิดจะถูกยืนยันโดยพยานบุคคลจำนวน 4 คน ที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้ พยานบุคคลเพียงคนเดียวกฎหมายอิสลามถือว่าไม่มีน้ำหนักเพียงพอสำหรับพิสูจน์ความผิดประเวณีได้ แต่กลับเป็นการใส่ร้ายผู้อื่นว่ากระทำผิดประเวณี (ก็อซฟฺ) ซึ่งจะมีบทลงโทษโบย ดังนั้นถ้าหากมีพยานบุคคลไม่ครบ 4 คน แล้วไม่ว่าจะมีหนึ่ง สอง หรือสามคนพยานดังกล่าวจะต้องถอนการกล่าวหา หาไม่แล้ว กฎหมายจะถือว่าพวกเขาได้กล่าวหาผู้บริสุทธิ์ว่ากระทำความผิดประเวณีซึ่งจะได้รับบทลงโทษตามที่กล่าวไว้แล้ว”*

หลังจากนั้น ตัวแทนในที่ประชุมได้กล่าวต่อไปอีกว่า *“เราจะต้องระลึกอยู่เสมอว่าบทลงโทษของการผิดประเวณีได้ถูกกำหนดตั้งแต่สมัยเริ่มแรกของอิสลาม เนื่องจากในสมัยนั้นมีความจำเป็นที่จะต้องจัดระเบียบสังคม เพราะเป็นสังคมที่เต็มไปด้วยสิ่งชั่วร้าย โดยเฉพาะการผิดประเวณี ซึ่งเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางจนสร้างความสับสนในความเป็นบิดา จะเห็นได้ว่าในสมัยของท่านนบีคดีผิดประเวณีที่พิสูจน์โดยพยานบุคคลจำนวน 4 คน ไม่เคยเกิดขึ้นเลยแม้แต่ครั้งเดียว ส่วนการลงโทษผู้กระทำผิดทั้งหมดจะพิสูจน์โดยคำสารภาพของผู้กระทำผิดเอง เพื่อต้องการชำระความผิดที่ได้กระทำไป เผื่อว่าในโลกหน้าจะได้หลุดพ้นจากบทลงโทษที่สาหัสสากรรจ์ของอัลลอฮฺ เมื่อผู้กระทำผิดดังกล่าวได้ไปหาท่านนบีและสารภาพว่าได้กระทำผิดประเวณีเพื่อให้ท่านนบีลงโทษขว้างก้อนหินจนตายปรากฏว่าท่านนบีหันหน้าไปทางอื่นและปฏิเสธที่จะรับฟังเรื่องดังกล่าว เนื่องจากว่าการผิดประเวณีได้กระทำในที่ลับดังนั้นจึงไม่ส่งผลกระทบต่อความสงบและความเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน แต่จะเป็นเรื่องที่อยู่ในจิตวิญญานและความสำนึกของผู้กระทำผิดซึ่งสะดวกในการขออภัยโทษจากอัลลอฮฺ อย่างไรก็ตามชายผู้กระทำผิดก็ได้กล่าวคำสารภาพและคำวิงวอนเพื่อพิสูจน์ถึงความบริสุทธิใจที่มีต่ออัลลอฮฺ อีกครั้งหนึ่งที่ท่านนบีได้เมินหน้าหนี เหตุการณ์ดังกล่าวได้เกิดขึ้นเป็นครั้งที่สาม แต่เมื่อเขาได้กล่าวคำสารภาพเป็นครั้งที่สี่ ท่านนบีก็ได้ถามเขาว่ามีสุขภาพจิตเป็นปกติหรือไม่ ครั้งแรกท่านนบีปฏิเสธที่จะรับฟัง หลังจากนั้นจึงได้ถามข้อเท็จจริงโดยทีพยายามโน้ม*

น้าวให้ชายดังกล่าวถอนคำสารภาพเสีย แต่ก็ไม่สำเร็จท่านนบีจึงลงโทษชายคนนั้น อย่างไรก็ตามในขณะกำลังรับโทษอยู่นั้นชายดังกล่าวรู้สึกเสียใจที่รับสารภาพไป จึงพยายามหลบหนีและถูกติดตามโดยกลุ่มผู้ดำเนินการลงโทษจนในที่สุดชายดังกล่าวถูกฆ่าตายเมื่อท่านนบีทราบเหตุการณ์ดังกล่าวในภายหลัง จึงได้กล่าว "ถ้าพวกเจ้าปล่อยให้เขามีชีวิตอยู่ เขาอาจจะมีความสำนึกผิด และพระเจ้าอาจทรงเมตตาต่อตัวเขา"

ในที่ประชุมกล่าวต่อไปอีกว่า *"ดังนั้นเป็นไปไม่ได้ที่จะพิสูจน์ด้วยพยานบุคคลจำนวนดังที่กล่าวมาข้างต้น ตลอดสมัยของท่านนบีมีคดีผิดประเวณีเพียงไม่กี่คดี เป็นเวลาสิบสี่ศตวรรษแล้วที่ได้ผ่านพ้นไปนับตั้งแต่ได้ใช้บทลงโทษที่รุนแรงดังกล่าว แต่ตลอดระยะเวลาดังกล่าวการลงโทษด้วยการขว้างก้อนหินจนตายยังไม่เคยเกิดขึ้นเลย เพราะดังที่กล่าวมาแล้วตอนต้นว่าคดีผิดประเวณีที่สามารถพิสูจน์ด้วยพยานบุคคลเป็นเรื่องค่อนข้างยาก อย่างไรก็ตามบทลงโทษดังกล่าวก็ยังคงอยู่ต่อไป"*

เมื่อพูดถึงเรื่องนี้ ฯ พณ ฯ ดร. ดาวาลินี ให้ข้อสังเกตดังต่อไปนี้ว่า *"มีบางคนที่เป็นปฏิปักษ์ต่ออิสลามได้ไปพูดกับประธานกรรมาธิการแห่งสหภาพยุโรปก่อนที่ท่านจะเดินทางมายังประเทศซะอุดีอาระเบีย ให้ฟังว่า "ท่านกำลังจะไปยังประเทศที่ประหารชีวิตหญิงที่ผิดประเวณีหรือ?"*

"ถ้าท่านไม่ขัดข้อง โปรดกรุณาให้ท่านประธานกลับไปรายงานแก่บุคคลเหล่านั้นในสิ่งที่ท่านได้รับฟังมา ซึ่งท่านไม่เคยได้ยินเลยว่ามีคน

ถูกลงโทษด้วยการขว้างก้อนหินถึงตายและไม่เคยเห็นสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นในราชอาณาจักรแห่งนี้ เป็นสิ่งที่ดีที่สังคมมีความยำเกรงต่อพระเจ้าซึ่งเป็นสิ่งที่เพียงพอในการป้องกันสังคมให้พ้นจากอาชญากรรมและบทลงโทษและจะเป็นการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในครอบครัวและความความสุขให้แก่ชีวิตการสมรส เพื่อการนี้การกำหนดบทลงโทษที่รุนแรงทางศาสนาเป็นสิ่งจำเป็นและดีกว่าที่จะยึดถือบทบัญญัติที่กำหนดโดยฝีมือของมนุษย์ที่มีบทลงโทษไม่เหมือนกัน ยิ่งกว่านั้นไม่สามารถทำให้ผู้คนเกิดความยำเกรงต่อพระเจ้า มิหนำซ้ำยังเป็นเหตุทำให้ขาดจิตสำนึกในความเป็นครอบครัว ซึ่งจะนำไปสู่การทำลายสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้นและเป็นการส่งเสริมอาชญากรมที่รุนแรงต่าง ๆ สำหรับประเทศมุสลิมที่นับถือพระเจ้าและใช้บังคับกฎหมายที่ทรงประทานโดยพระองค์ สิ่งเหล่านี้ยากที่จะเกิดขึ้น”

บทลงโทษสำหรับความผิด*ก็อซฟ* (การกล่าวหาผู้อื่นกระทำผิดประเวณี)

*ก็อซฟฺ*หรือการกล่าวหาผู้อื่นกระทำผิดประเวณีถือว่าเป็นอาชญากรรมประเภทหนึ่งที่อาจเกิดขึ้นได้เมื่อบุคคลหนึ่งกล่าวหาเท็จผู้อื่นว่าได้กระทำผิดประเวณี อิสลามถือว่าการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดที่ร้ายแรงและเรียกผู้กระทำผิดชนิดนี้ว่าผู้ฝ่าฝืนที่ชั่วร้าย ดังที่อัลลอฮตรัสว่า

﴿ وَٱلَّذِينَ يَرۡمُونَ ٱلۡمُحۡصَنَٰتِ ثُمَّ لَمۡ يَأۡتُواْ بِأَرۡبَعَةِ شُهَدَآءَ فَٱجۡلِدُوهُمۡ ثَمَٰنِينَ
جَلۡدَةٗ وَلَا تَقۡبَلُواْ لَهُمۡ شَهَٰدَةً أَبَدٗاۚ وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡفَٰسِقُونَ ٤ ﴾ [النور: ٤]

ความว่า *และบรรดาผู้กล่าวโทษบรรดาหญิงบริสุทธิ์แล้วพวกเขามิได้นำพยานสี่คนมา พวกเจ้าจงโบยพวกเขาแปดสิบที และพวกเจ้าอย่ารับการเป็นพยานของพวกเขาเป็นอันขาด ชนเหล่านั้นพวกเขาเป็นผู้ฝ่าฝืน*[166]

มุสลิมทุกคนจะต้องให้เกียรติแก่หญิงมุสลิม นอกจากนี้แล้วจะต้องไม่เปิดเผยความลับของมุสลิมคนอื่น ถ้ามุสลิมคนใดกล่าวหามุสลิมคนอื่นว่าได้กระทำผิดประเวณีโดยไม่สามารถหาพยานบุคคลจำนวนสี่คนที่เห็นเหตุการณ์พร้อมกันในสถานที่เดียวกันแล้ว เขาคนนั้นจะต้องรับโทษโบยจำนวนแปดสิบทีและจะถือว่าเป็น*ฟาซิก* (ผู้ฝ่าฝืน) ซึ่งจะทำให้คำสาบานของเขาจะถูกปฏิเสธตลอดไป

มีรายงานจากท่านอะบูฮุร็ยรอฮฺว่า ท่านนบีได้กล่าวว่า *"จงห่างไกลจากเจ็ดพฤติกรรมที่น่ารังเกียจ"* ท่านนบีถูกถามว่า *"โอ้ท่านศาสนทูตของอัลลอฮฺ มีอะไรบ้าง?"* ท่านนบีตอบว่า *"การตั้งภาคีต่ออัลลอฮฺ การพัวพันกับมายากล ฆ่าผู้อื่น เบียดบังทรัพย์สินของเด็กกำพร้า หลบหนีจากการต่อสู้เพื่อหนทางของอัลลอฮฺ (ญีฮาด) และการกล่าวหาเท็จผู้อื่น"* (อัล – บุคอรีย์)

---

166 *อันนูร* (24): 4

อุบาดะฮฺ อิบนุ อัศ–ศอมิต ซึ่งเป็นผู้หนึ่งที่ร่วมสาบานตนต่อท่านนบีพร้อม ๆ กับบุคคลอื่น ๆ ได้รายงานว่า ท่านนบีได้รวมการห้ามใส่ร้ายป้ายสีผู้อื่นเข้าไปในเนื้อหาของคำสาบานด้วย ซึ่งรายละเอียดมีดังต่อไปนี้

“ฉันขอให้พวกเจ้าสัญญาว่าพวกเจ้าจะไม่บูชาสักการะสิ่งอื่นใดเหนือจากอัลลอฮ จะไม่ลักขโมย จะไม่ฆ่าเด็กทารก จะไม่กล่าวหาเท็จผู้อื่น และเผยประกาศให้แก่คนทั่วไป และจะไม่ฝ่าฝืนคำสั่งที่ดีของฉัน และผู้ใดในบรรดาพวกเจ้าปฏิบัติตามสิ่งเหล่านี้ เขาจะได้รับผลตอบแทนจากอัลลอฮและผู้ใดฝ่าฝืนสิ่งดังกล่าวและได้รับโทษตามกฏหมายในโลกนี้แล้วถือว่าเป็นการไถ่บาปและจะทำให้เขาบริสุทธิ แต่ถ้าอัลลอฮฺยังคงบาปของเขาไว้ก็ขึ้นอยู่กับความประสงค์ของพระองค์ที่จะลงโทษหรืออภัยโทษตัวเขา”

บางครั้งหญิงที่ดีและบริสุทธินั้นจะเกิดความสะเทือนใจง่ายโดยไม่ทันตั้งตัว ซึ่งอาจนำพวกนางสู่ปัญหาต่าง ๆ โดยการกระทำของบุคคลที่เห็นแก่ตัวและมีความอิจฉาริษยา ดังกรณีที่เคยเกิดขึ้นกับท่านหญิงอาอิชะฮฺ ซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำผิด*ซินา* ซึ่งนอกจากตัวนางเองแล้วยังทำให้ผู้เป็นสามีซึ่งได้แก่ท่านนบีเองและผู้เป็นบิดา คืออะบูบักรฺต้องตกอยู่ในสถานการณ์ที่ลำบาก ซึ่งสร้างความตึงเครียดในหมู่ประชาชาติในเวลานั้นและส่งผลกระทบต่องานสำคัญที่ท่านนบีกำลังดำเนินการอยู่ในขณะนั้น แต่อย่างไรก็ตามอัลลอฮฺได้แสดงให้เห็นถึงความเท็จของการกล่าวหาเช่นนั้นผ่านอายะฮฺอัล–กุรอานที่บัญญัติไว้ว่า

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَرۡمُونَ ٱلۡمُحۡصَنَٰتِ ٱلۡغَٰفِلَٰتِ ٱلۡمُؤۡمِنَٰتِ لُعِنُواْ فِي ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِ وَلَهُمۡ عَذَابٌ عَظِيمٞ ۝٢٣ يَوۡمَ تَشۡهَدُ عَلَيۡهِمۡ أَلۡسِنَتُهُمۡ وَأَيۡدِيهِمۡ وَأَرۡجُلُهُم بِمَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ۝٢٤ ﴾ [النور: ٢٣-٢٤]

ความว่า *แท้จริงบรรดาผู้กล่าวโทษบรรดาหญิงบริสุทธิ์ หญิงไม่รู้เรื่องอะไรหญิงผู้ศรัทธาพวกเขาถูกสาปแช่งทั้งโลกนี้และโลกหน้าและสำหรับพวกเขาจะได้รับการลงโทษอย่างมหันต์ วันที่ลิ้นของพวกเขา และมือของพวกเขาและเท้าของพวกเขา จะเป็นพยานปรักปรำพวกเขา ตามที่พวกเขาได้กระทำไว้*[167]

อิมามมาลิกและอิมามอะหฺมัด อิบนุฮันบัลให้ทัศนะว่าถึงแม้ว่าเป็นการกล่าวหาที่กล่าวเป็นนัยก็เป็นการเพียงพอที่จะลงโทษผู้กระทำผิดโดยการโบยจำนวนแปดสิบสี แต่อิมาม อบูหะนีฟะฮฺและอิมาม ชาฟิอีย์ให้ทัศนะว่าผู้กล่าวเช่นนั้นควรถูกถามเกี่ยวกับเจตนาของเขาที่มีต่อการกล่าวหาก่อนที่จะลงโทษเขา ถ้าเขามิได้มีเจตนาที่จะกล่าวหาผู้อื่นแล้วเขาก็จะต้องรับโทษ*ตะอฺซีร*แทน(บทลงโทษที่อยู่ในดุลพินิจของศาล)

[167] *อันนูร* (24): 23-24

การลุแก่โทษของผู้กระทำผิด

อัลลอฮฺตรัสไว้ว่า

﴿ إِلَّا ٱلَّذِينَ تَابُواْ مِنۢ بَعۡدِ ذَٰلِكَ وَأَصۡلَحُواْ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ ۝٥ ﴾ [النور: ٥]

ความว่า *นอกจากบรรดาผู้ลุแก่โทษหลังจากนั้นและพวกเขาปรับปรุงตัวเองให้ดีขึ้นแท้จริงอัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงอภัย ผู้ทรงเมตตาเสมอ*[168]

ดังนั้นถ้าหลังจากถูกโบยจำนวนแปดสิบทีแล้วผู้กระทำผิดได้ลุแก่โทษและยืนยันว่าจะไม่ทำผิดซ้ำอีก เช่นนี้สิทธิของเขาในการเป็นพยานก็จะกลับคืนมาอีกครั้ง อย่างไรก็ตาม อิมาม อบูหะนีฟะฮฺให้ทัศนะที่แตกต่างในเรื่องนี้ โดยเห็นว่าการลุแก่โทษจะไม่มีผลยกเลิกการลงโทษโบยจำนวนแปดสิบทีและไม่ยกเลิกการสูญเสียสิทธิในการเป็นพยานแต่เป็นเพียงการลบล้างมลทินของ *"ผู้ฝ่าฝืน"* เท่านั้น

การกล่าวหาของคู่สมรส

ในกรณีที่สามีกล่าวหาภรรยาหรือภรรยากล่าวหาสามีนั้น ศาลจะต้องดำเนินการตามกระบวนขั้นตอนดังที่อัล–กุรอานบัญญัติไว้ดังนี้

﴿ وَٱلَّذِينَ يَرۡمُونَ أَزۡوَٰجَهُمۡ وَلَمۡ يَكُن لَّهُمۡ شُهَدَآءُ إِلَّآ أَنفُسُهُمۡ فَشَهَٰدَةُ أَحَدِهِمۡ أَرۡبَعُ شَهَٰدَٰتِۭ بِٱللَّهِ إِنَّهُۥ لَمِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ ۝٦ وَٱلۡخَٰمِسَةُ أَنَّ لَعۡنَتَ ٱللَّهِ عَلَيۡهِ إِن

[168] *อันนูร* (24): 5

كَانَ مِنَ ٱلۡكَٰذِبِينَ ۝٧ وَيَدۡرَؤُاْ عَنۡهَا ٱلۡعَذَابَ أَن تَشۡهَدَ أَرۡبَعَ شَهَٰدَٰتِۭ بِٱللَّهِ إِنَّهُۥ
لَمِنَ ٱلۡكَٰذِبِينَ ۝٨ وَٱلۡخَٰمِسَةَ أَنَّ غَضَبَ ٱللَّهِ عَلَيۡهَآ إِن كَانَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ ۝٩
﴾ [النور: ٦-٩]

ความว่า *และบรรดาผู้กล่าวโทษภรรยาของพวกเขาและสำหรับพวกเขาไม่มีพยานนอกจากตัวของพวกเขาเอง ก็ให้การเป็นพยานของคนหนึ่ง ในพวกเขาให้กล่าวสาบานสี่ครั้ง ด้วยพระนามของอัลลอฮ แท้จริงเขาเป็นหนึ่งในหมู่พูดจริงและครั้งที่ห้าให้เขากล่าวว่าแท้จริงการสาปแช่งของอัลลอฮฺจงมีแต่เขาหากเขาเป็นผู้ที่กล่าวเท็จ และพวกเขาจะทำให้นางพ้นจากการลงโทษต่อเมื่อนางกล่าวสาบานสี่ครั้งด้วยพระนามอัลลอฮว่าเขาเป็นหนึ่งในหมู่ผู้กล่าวเท็จและครั้งที่ห้าให้นางกล่าวว่าแท้จริงความกริ้วของอัลลอฮมีแต่นาง หากเขาเป็นหนึ่งในหมู่พูดจริง*[169]

การอนุญาตของอิสลามให้สามีหย่าภรรยาในรูปแบบของการกล่าวหาภรรยานั้นจะมีความแตกต่างจากระบบกฎหมายตะวันตกโดยสิ้นเชิง ในประเทศตะวันตก คู่สมรสที่ต้องการหย่าจะต้องยื่นคำร้องขอต่อศาลว่า คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งมีชู้และเพียงเท่านี้ศาลก็สามารถอนุญาตให้ทำการหย่าได้ซึ่งเป็นไปได้สูงที่จะมีกล่าวหาเท็จ แต่ในอิสลาม ถึงแม้ว่าชายมุสลิมสามารถจับภรรยามีชู้กับชายอื่นแบบคาหนังคาเขา เขาก็ยัง

---

[169] *อันนูร* (24): 5-9

ต้องหาพยานบุคคลที่เห็นเหตุการณ์จำนวนสี่คน ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากมาก ดังนั้น สามีจะต้องกล่าวคำสาบานต่อศาลชะรีอะฮฺจำนวนสี่ครั้ง ยืนยันว่าภรรยาของตัวเองมีชู้กับชายอื่น และในขณะเดียวกัน สามีต้องร้องขอให้ความหายนะเกิดขึ้นกับตัวเองถ้าหากเขาพูดเท็จ เมื่อดำเนินตามกระบวนการดังที่กล่าวมาครบถ้วนแล้ว ก็ถือว่าเป็นหลักฐานที่เพียงพอที่จะพิสูจน์ความผิดของภรรยา ส่วนฝ่ายภรรยาก็สามารถสาบานจำนวนสี่ครั้ง เพื่อยืนยันความบริสุทธิ์ของตัวเอง และหลังจากนั้นนางต้องร้องขอให้ความหายนะเกิดขึ้นกับตัวเอง ถ้านางไม่พูดความจริง เมื่อดำเนินกระบวนการดังกล่าวแล้ว นางก็จะหลุดพ้นจากความผิด แต่ถ้านางปฏิเสธที่จะทำการสาบานดังกล่าว ก็ให้ถือว่าข้อกล่าวหาของสามีเป็นความจริง และนางจะต้องรับโทษฐานกระทำความผิด*ซินา*

เมื่อมีการสาบานดังกล่าวแล้ว การสมรสจะสิ้นสุดลงทันที เนื่องจากหลังจากเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวคู่สมรสไม่สามารถดำเนินชีวิตคู่อย่างมีความสุขต่อไป

อะบูซัยดฺ อัล–ก็อยเราะวานีย์ อัล–มาลีกีย์ให้ทัศนะว่าผู้เยาว์ที่กล่าวหาผู้อื่นหรือผู้เยาว์ที่กระทำผิดประเวณีไม่ต้องรับโทษในความผิดนั้น ผู้ใดปฏิเสธไม่ยอมรับความเป็นบิดามารดาของผู้อื่นจะต้องรับโทษเสมอ การกล่าวหาผู้อื่นว่าเป็นผู้ผิดประเวณีก็ต้องรับโทษเช่นเดียวกัน ถึงแม้ว่าจะใช้คำที่ที่แสดงเป็นนัยก็ตาม ถ้าชายกล่าวหาคนกลุ่มหนึ่งว่า

กระทำผิดประเวณี เขาก็ต้องรับโทษถ้าคนทั้งหมดในกลุ่มนั้นมีความประสงค์ดังกล่าว

ถ้าชายใดดื่มของมึนเมาหรือกระทำผิดประเวณีหลายครั้งเขาจะถูกลงโทษเพียงครั้งเดียวสำหรับความผิดดังกล่าว กฎเกณฑ์นี้จะใช้บังคับแก่ผู้กล่าวหากลุ่มบุคคลว่ากระทำผิด*ซินา* ถ้าผู้ใดต้องโทษโบยและประหารพร้อมๆ กัน เช่นนี้การประหารชีวิตผู้กระทำผิดเพียงอย่างเดียวก็ถือว่าเพียงพอแล้ว

บทที่ 7

การวางแผนครอบครัวและการทำแท้ง

การคุมกำเนิดด้วยวิธีต่างๆ เช่นในปัจจุบันไม่เคยเกิดขึ้นในสมัยของท่านนบี และสมัยของคอลีฟะฮฺทั้งสี่ท่าน ตลอดจนแรกของอิสลาม ดังนั้นการศึกษาในหัวข้อนี้จึงเน้นเฉพาะการวางแผนครอบครัวและการคุมกำเนิดตามวิธีการสมัยใหม่เท่านั้นเพื่อศึกษาว่าการกระทำดังกล่าวถูกต้องหรือขัดกับหลักการของชะรีอะฮฺหรือไม่อย่างไร

แท้จริงแล้วบุตรคือสิ่งปรารถนาของทุกครอบครัว ซึ่งอิสลามถือว่าการมีบุตรเป็นเป้าหมายหลักของสถาบันครอบครัวเลยทีเดียว อย่างไรก็ตามอาจมีบางสถานการณ์หรือบางกรณีที่ทำให้การมีบุตรนั้นเป็นที่ไม่พึงปรารถนาได้เช่นเดียวกัน ดังจะกล่าวต่อไปนี้

(1) การกำเนิดบุตรจะก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตของผู้เป็นมารดา ดังอายะฮฺอัล-กุรอานบัญญัติว่า

﴿ وَلَا تُلْقُوا۟ بِأَيْدِيكُمْ إِلَى ٱلتَّهْلُكَةِ ﴾ [البقرة: ١٩٥]

ความว่า *จงอย่าโยนตัวของพวกเจ้าสู่ความหายนะ*[170]

﴿وَلَا تَقْتُلُوٓا۟ أَنفُسَكُمْ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٢٩﴾﴾ [النساء: ٢٩]

---

170 *อัลบะกอเราะฮฺ* (2) : 195

ความว่า *และจงอย่าฆ่าตัวของพวกเจ้าเอง แท้จริงอัลลอฮฺเป็นผู้ทรงเมตตาต่อพวกเจ้าเสมอ*[171]

(2) เมื่อหวั่นเกรงว่าจะก่อให้เกิดปัญหาการเงิน การศึกษาหรือปัญหาอื่นๆ ที่จะเกิดขึ้นกับบุตรซึ่งส่งผลทำให้บิดาจำเป็นต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ทางศาสนา

(3) เมื่อมีบุตรแล้วอาจเป็นสาเหตุทำให้บิดาจำต้องแสวงหาปัจจัยยังชีพโดยวิธีการต้องห้ามหรือขัดต่อหลักศาสนาทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของบุตร พยานหลักฐานที่กล่าวถึงเรื่องนี้ได้แก่อายะฮฺการอัลกุรอานที่บัญญัติว่า

﴿يُرِيدُ ٱللَّهُ بِكُمُ ٱلۡيُسۡرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ ٱلۡعُسۡرَ﴾ [البقرة: ١٨٥]

ความว่า *อัลลอฮทรงประสงค์ให้มีความสะดวกแก่พวกเจ้าและไม่ทรงให้มีความลำบากแก่พวกเจ้า*[172]

(4) เมื่อหรือมารดามีโรคติดต่อบางประเภทที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของบุตร แต่ไม่รวมถึงโรคที่ถ่ายทอดทางพันธุกรรม เช่น โรคเบาหวาน เป็นต้น

---

[171] *อัน-นิซาอ* (4) :29

[172] อัล-กุรอานม อัลบะกอเราะฮฺ (2) : 185

(5) มีอุปสรรคทำให้บิดามารดาไม่สามารถให้การอบรมสั่งสอนแก่บุตรตามที่อิสลามต้องการ

ข้อกำหนดข้างต้นเป็นไปตามหะดีษดังต่อไปนี้ ซึ่งท่านนบีกล่าวถึงการที่ชายถอนอวัยวะเพศออกจากอวัยวะเพศหญิงในขณะที่หลั่งน้ำอสุจิเพื่อไม่ให้น้ำอสุจิหลั่งเข้าไปในมดลูกของฝ่ายหญิง

"รายงานโดยอุซามะฮฺว่ามีชายคนหนึ่งมาหาท่านนบีและพูดว่า *"โอ้ท่านศาสนทูตของอัลลอฮฺ! ฉันได้ผละตัวออกจากภรรยาของฉันในระหว่างที่มีเพศสัมพันธ์"* ท่านนบีจึงได้ถามชายคนนั้นว่า *"ทำไมเจ้าจึงทำเช่นนั้น?"* ชายดังกล่าวตอบว่าที่เขากระทำเช่นนั้นก็เพื่อมิให้เกิดอันตรายต่อลูก จากนั้นท่านนบีจึงได้ตอบไปว่า *"ถ้าเป็นเช่นนั้นจริงชาวเปอร์เซียและชาวโรมก็คงได้รับอันตรายดังกล่าวแล้ว"* (*เศาะหีห มุสลิม*)

กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือหะดีษข้างต้นได้กล่าวถึงวิธีการการคุมกำเนิดที่เกิดขึ้นในสมัยท่านนบี สาระสำคัญของหะดีษก็คือถ้ามีอันตรายต่อสุขภาพของลูกอย่างแท้จริงแล้วการดึงอวัยวะเพศของชายออกจากช่องคลอดของหญิงในขณะที่หลั่งน้ำอสุจิจะทำได้ก็ต่อเมื่อส่งผลกระทบต่อเด็กทารกที่กำลังอยู่ในวัยต้องการน้ำนมของมารดา เพราะถ้ามารดาตั้งครรภ์อีก น้ำนมของมารดาจะสูญเสียคุณค่าทางอาหารและจะทำให้เด็กทารกขาดสารอาหาร ซึ่งจะนำไปสู่ความอ่อนแอและเป็นโรคได้ หะดีษข้างต้นได้รับการสนับสนุนจากหะดีษที่รายงานโดยอบูดาวุดซึ่งมีใจความว่า

“จงอย่าทำลายบรรดาลูกๆ ของพวกเจ้าโดยทางอ้อมเพราะการมีเพศสัมพันธ์กับภรรยาของพวกเจ้าในช่วงที่นางให้น้ำนมแก่ลูกนั้นจะก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของลูกดังกล่าวได้” (อบูดาวุด)

อย่างไรก็ตามหะดีษข้างต้นไม่ถือว่าท่านนบีมีคำสั่งห้ามเด็ดขาด ถ้าหากการมีเพศสัมพันธ์กับภรรยาในช่วงระยะเวลาดังกล่าวเป็นสิ่งต้องห้ามแล้วจะสร้างความอึดอัดใจให้แก่สามีเป็นอย่างมากเนื่องจากว่าเป็นช่วงระยะเวลาที่ยาวนานถึงสองปี สำหรับคนที่มีความสามารถสมรสกับภรรยามากกว่าหนึ่งย่อมมีทางออก แต่เนื่องจากมิใช่ทุกคนที่สามารถกระทำการดังกล่าวได้เมื่อคำนึงปัญหาเหล่านี้แล้วท่านนบีจึงได้กล่าวว่า

“ฉันต้องการห้ามการมีเพศสัมพันธ์กับหญิงที่อยู่ในช่วงระยะเวลาให้นมลูก แต่ฉันได้รับทราบมาว่าชาวเปอร์เซียและชาวโรมได้มีเพศสัมพันธ์กับภรรยาในช่วงระยะเวลาดังกล่าวซึ่งไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ลูก ๆ แต่อย่างใด” (เศาะหีหฺมุสลิม)

นักกฎหมายอิสลามที่มีชื่อเสียงท่านหนึ่งคือท่าน อิบนฺ อัล-ก็อยยิมได้วิเคราะห์และอธิบายสองหะดีษข้างต้นเข้าด้วยกันไว้ดังนี้

“มีสองสถานการณ์ที่แตกต่างกันซึ่งเกิดจากการมีเพศสัมพันธ์กับหญิงที่กำลังอยู่ในช่วงของการให้นมลูก ประการแรกก็คือ จะก่อให้เกิดอันตรายแก่เด็กถ้าหากมีเพศสัมพันธ์กับมารดาที่กำลังให้นมถึงแม้ภาวะอันตรายดังกล่าวมิได้รุนแรงนัก เมื่อเทียบกับการฆาตกรรมลูก แต่ก็ถือว่าเป็นอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้ ดังนั้นท่านนบีจึงห้ามไม่ให้มี

เพศสัมพันธ์กับมารดาในช่วงระยะเวลาดังกล่าว แต่การห้ามดังกล่าวไม่ถือว่าเป็นการห้ามที่เด็ดขาด (หะรอม) ท่านนบียังต้องการห้ามการกระทำดังกล่าวเพื่อป้องกันภาวะอันตรายซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ แต่ภายหลังท่านนบีได้นึกออกว่าการห้ามดังกล่าวจะทำให้สิ่งชั่วร้ายอื่นๆ เกิดขึ้นตามมา เช่น การมีชู้และการสำส่อนทางเพศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะส่งผลต่อคนที่กำลังอยู่ในวัยหนุ่มและมีความต้องการทางเพศสูงซึ่งง่ายต่อการกระทำสิ่งชั่วร้ายดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ท่านนบีจึงได้กล่าวว่าการมีเพศสัมพันธ์กับหญิงที่อยู่ในช่วงของการให้นมเด็กเป็นสิ่งที่อนุมัตให้กระทำได้ นอกจากนั้นชาวโรมันและเปอร์เซียก็ได้เคยปฏิบัติมาแล้วก่อนสมัยของท่านนบีเสียอีกดังนั้นท่านนบีจึงไม่ประกาศให้การร่วมประเวณีกับหญิงที่กำลังให้นมลูกเป็นสิ่งที่ต้องห้าม"[173]

หะดีษข้างต้นและคำอธิบายของอิบนุก็อยยิมได้ให้ข้อชี้แนะเป็นอย่างดีเกี่ยวกับวิธีการของการคุมกำเนิดแบบสมัยใหม่ไม่ว่าจะเป็นการรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิดและการใช้สิ่งอื่นๆ นอกจากนี้ การคุมกำเนิดด้วยวิธีการดังกล่าวสามารถป้องกันไม่ให้เกิดอันตรายต่อลูกที่กำลังอยู่ในช่วงของการดื่มนมมารดา นอกจากนี้ยังสามารถป้องกันการผิดประเวณีและการสำส่อนทางเพศของคนที่อยู่ในวัยหนุ่มที่มีความต้องการทางเพศสูง และสามารถร่วมประเวณีกับภรรยาได้ถึงแม้ว่านางกำลังอยู่ในช่วงของการให้นมบุตรอยู่โดยไม่ต้องกังวลว่าภรรยาจะตั้งครรภ์อีกครั้ง

---

[173] *มิฟตาห ดาร อัซ–ซะอาดะฮฺ* , หน้า 629.

แต่อย่างไรก็ตามการทำหมันเป็นสิ่งต้องห้ามเพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงการสร้างของอัลลอฮฺ (*ตัฆยีร ฟี ค็อลกิลลอฮฺ*) นักกฎหมายอิสลามได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับ *อุซลฺ* (การเอาอวัยวะเพศออกจากช่องคลอดของหญิงเพื่อป้องกันการหลั่งน้ำอสุจิในมดลูก) ว่าจะสามารถทำได้ก็ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากภรรยาเท่านั้น อิมามอะหฺมัด อิบนฺฮันบัล ให้ทัศนะเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่าสามีจะกระทำโดยปราศจากการอนุญาตของภรรยาไม่ได้ เพราะนางมีสิทธิในการที่จะมีลูกและมีความพึงพอใจทางเพศ ในขณะที่ท่านอุมัร อิบนุ ค็อฏฏอบได้ห้ามกระทำดังกล่าวถ้าปราศจากการยินยอมของภรรยา

ชะรีอะฮฺอนุญาตการคุมกำเนิดเหรือไม่ ?

เราได้กล่าวถึงการคุมกำเนิดเพื่อหลีกเลี่ยงอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นกับบิดามารดา ในปัจจุบันการคุมกำเนิดมีจุดประสงค์เพื่อป้องกันการผสมระหว่างน้ำอสุจิของฝ่ายชายกับรังไข่ของฝ่ายหญิงทั้งนี้เพื่อลดจำนวนการมีลูก ไม่ว่าจะโดยวิธีการที่ถูกเสนอแนะโดยรัฐบาลต่างๆ ในโลกมุสลิมและไม่ใช่มุสลิม หรือรูปแบบที่ลอกเลียนมาจากโลกตะวันตก การรับประทานยาและการฉีดยาคุมกำเนิดเป็นวิธีการคุมกำเนิดที่ได้รับความนิยมที่สุดเนื่องถูกยอมรับว่าเป็นการคุมกำเนิดที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

ตามทัศนะของกฎหมายอิสลามแล้ว การคุมกำเนิดที่ปราศจากเหตุผลที่ถูกต้องดังที่กล่าวไว้ข้างต้นไม่เป็นที่อนุมัติ เนื่องจากถือว่าเป็น

การแสดงถึงความไม่ไว้วางใจและขาดความเชื่อมั่นต่ออัลลอฮฺ เนื่องจากการคุมกำเนิดโดยทั่วไปแล้วอยู่บนพื้นฐานของความหวั่นเกรงในเรื่องที่ไม่เป็นความจริงที่ว่าประชากรโลกจะเพิ่มขึ้นซึ่งจะส่งผลทำให้โลกต้องขาดอาหาร แต่เราอย่าลืมว่าพื้นพิภพของอัลลอฮฺนั้นกว้างใหญ่ไพศาลและยังมีแหล่งอาหารอีกมากมายที่ยังไม่ถูกค้นพบ

พื้นที่อันกว้างใหญ่ของโลกนี้ที่ยังไม่ได้ถูกใช้ยังมีอีกมากมายซึ่งพื้นที่เหล่านี้มีศักยภาพเพียงพอสำหรับนำไปใช้ในการเพาะปลูก ด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่และผู้เชี่ยวชาญด้านเกษตรกรรมสามารถทำให้พื้นดินดังกล่าวเป็นพื้นที่เกษตรกรรมเพื่อผลิตอาหารป้อนให้แก่ประชากรโลกได้เป็นจำนวนหลายล้านคน ทฤษฎีต่างๆ ที่กล่าวว่าการเพิ่มของจำนวนประชากรจะสร้างความน่าหวาดกลัวให้แก่โลกถูกพิสูจน์แล้วว่าเป็นทฤษฎีที่ผิดและไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ของโลกปัจจุบัน

แท้จริงแล้ว การคุมกำเนิดเป็นสิ่งต้องห้าม ยกเว้นในกรณีจำเป็นดังที่กล่าวในตอนต้น มีนักวิชาการมุสลิมบางท่านมีความเห็นว่าการอธิบายว่าการสืบพันธ์ที่ถูกต้องจะเป็นไปตามขั้นตอนต่างๆ คือ การสมรส การมีเพศสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องจนกระทั่งมีการหลั่งน้ำอสุจิ ซึ่งเป็นการอธิบายที่เกินความจริง ยิ่งกว่านั้นมีนักวิชาการบางท่านให้ทัศนะว่าการช่วยตัวเองเป็นที่อนุมัติถ้าหากหวั่นเกรงว่าหากไม่กระทำเช่นนั้นแล้วจะ

นำไปสู่การผิดประเวณี ซึ่งแท้จริงแล้วการห้ามทั้งสองสิ่งข้างต้นนั้นไม่สอดคล้องกับความจริง[174]

ความจริงแล้วการผิดประเวณีและการช่วยตัวเองมีความแตกต่างโดยสิ้นเชิง ชะรีอะฮฺถือว่าการผิดประเวณี(*ซินา*)เป็นอาชญากรรมที่ร้ายแรง และสร้างความเสียหายต่อประชาชาติ (*อุมมะฮฺ*) และสังคมโดยรวม ส่วนการช่วยตัวเองเป็นเรื่องส่วนตัวและอย่างมากที่สุดจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ทำแต่ไม่ส่งผลกระทบต่อผู้อื่น อย่างไรก็ตามก็ยังเป็นการกระทำผิดสถานเบาเมื่อเทียบกับการผิดประเวณี (*ซินา*)

การทำแท้งกับการวางแผนครอบครัว

ในการวางแผนครอบครัว อิสลามได้ห้ามการทำแท้งโดยสิ้นเชิงและถือว่าการกระทำดังกล่าวเป็นอาชญากรรมที่ร้ายแรง เมื่อสตรีใดตั้งครรภ์ นางจะต้องไม่ทำอันตรายต่อทารกที่อยู่ในครรภ์ไม่ว่าในกรณีใด ภยันตรายใดที่เกิดขึ้นกับครรภ์ถือว่ามีผลต่อทารกในวัยเริ่มแรก นักกฎหมายอิสลามของทั้งสี่มัซฮับมีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่องนี้ว่าการทำแท้งเป็นสิ่งต้องห้ามและถือว่าเป็นการฆาตกรรม เมื่อการตั้งครรภ์ครบ 4 เดือน วิชาการแพทย์ได้ยืนยันเช่นเดียวกับนักกฎหมายอิสลามของทั้ง

---

[174] Muhammud Abdur Rauf, *The Islamic View of Women* , New York , 1977 , P. 125.

สี่มัซฮับซึ่งได้กล่าวเมื่อหลายร้อยปีที่ผ่านมาว่าทารกในครรภ์จะมีวัยวะครบถ้วนสมบูรณ์

ถ้าหากทารกที่ถูกทำแท้งยังมีชีวิตอยู่ ผู้ทำแท้งจะต้องจ่าย*ดิยะฮฺ* (เงินเลือด) ตามที่ชะรีอะฮฺได้กำหนดไว้ แต่ถ้าหากทารกออกมาเสียชีวิตเช่นนี้ผู้ทำแท้งจะต้องจ่ายค่าสินไหมทดแทนน้อยกว่า*ดิยะฮฺ* และถึงแม้ว่าจะจ่าย*ดิยะฮฺ*หรือค่าสินไหมทดแทนไปแล้ว แต่ก็ยังถือว่าการทำแท้งเป็นอาชญากรรมอยู่ เมื่อกระทำไปโดยปราศจากเหตุผลทางการแพทย์ เช่น เพื่อรักษาชีวิตของมารดา เป็นต้น

ถ้าหากทางการแพทย์ยืนยันว่าการทำแท้งเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อรักษาชีวิตของมารดาไว้ ดังนี้การทำแท้งนั้นถือว่าเป็นสิ่งที่อนุมัติ เพราะชะรีอะฮฺกำหนดว่าถ้าเกี่ยวข้องกับสองสิ่งที่เป็นอันตรายทั้งคู่ ก็จะต้องเลือกสิ่งที่เป็นอันตรายน้อยกว่า แน่นอนชีวิตของมารดามีความสำคัญกว่า เนื่องจากนางเป็นผู้มีชีวิต และมีสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่ต่อไป ดังนั้น ชีวิตของมารดาจะต้องไม่สูญเสียเพื่อทารกในครรภ์[175]

การใช้วิธีการคุมกำเนิดเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์มีความแตกต่างกับการทำแท้ง เนื่องจากการคุมกำเนิดไม่ถือว่าเป็นการฆาตกรรมเพราะทารกยังไม่ประกอบเป็นร่างกายมนุษย์อย่างสมบูรณ์ซึ่งตรงกันข้ามกับการทำแท้งซึ่งตัวของทารกประกอบเป็นตัวตนแล้ว

---

[175] โปรดดู ฟะตาวาแห่งชะรีอะฮฺ โดยเชค ชัลตูต แห่งมหาวิทยาลัย อัล–อัซฮัร,หน้า 424 , 454

บทที่ 8
ความเท่าเทียมของสตรีในสิทธิทางกฎหมาย

อิสลามถือว่าชายและหญิงมีความเท่าเทียมกันในทุกด้าน แนวความคิดเกี่ยวกับความเสมอภาคมิได้มีในทางทฤษฎีเท่านั้น แต่รวมไปถึงการปฏิบัติในศาลโดยผู้พิพากษา (*กอฎีย์*) ถ้าชายใดทำร้ายร่างกายหรือฆ่าหญิง เขาก็จะต้องรับโทษอย่างรุนแรงตามกฎหมายอิสลามซึ่งมีความเข้มงวดและสามารถลดจำนวนของอาชญากรรมลงได้ อิสลามมุ่งปกป้องชีวิตและทรัพย์สินของชายและหญิง ถ้าชายใดฆ่าหญิง เขาก็จะต้องรับโทษประหารชีวิต เช่นเดียวกันถ้าหญิงฆ่าชาย นางก็จะต้องรับโทษทำนองเดียวกัน ดังที่อายะฮฺอัล-กุรอานบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า

﴿وَلَكُمۡ فِي ٱلۡقِصَاصِ حَيَوٰةٞ يَٰٓأُوْلِي ٱلۡأَلۡبَٰبِ لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ ١٧٩﴾ [البقرة: ١٧٩]

ความว่า *และในการประหารฆาตกรให้ตายตามนั้น คือการชำระไว้ซึ่งชีวิตสำหรับพวกเจ้าโอ้ผู้มีสติปัญญาทั้งหลาย ! เพื่อว่าพวกเจ้าจะได้ยำเกรง*[176]

จะเห็นได้ว่าชีวิตของสตรีมีเกียรติและมีค่าเท่าเทียมกับชีวิตของชายทุกประการ ผู้ใดทำให้เลือดของคนอื่นไหลออกมา กฎหมายอนุญาต

---

[176] *อัล-บะเกาะเราะฮฺ* (2) :179

ทำให้เลือดของเขาไหลออกมาเช่นเดียวกัน ท่านนบีได้ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า *“ชายจะถูกประหารชีวิตสำหรับความผิดฐานฆาตกรรมที่เขากระทำต่อหญิงอย่างไม่ต้องสงสัย”* [177]

ครั้งหนึ่งชายชาวยิวได้ฆ่าสตรีมุสลิมด้วยการตีศีรษะอย่างรุนแรง ปรากฏว่าท่านนบีได้สั่งให้ฆ่าชายชาวยิวคนดังกล่าวด้วยวิธีเดียวกันที่เขาฆ่าสตรีคนนั้น[178] ท่านอุมัร อิบนุอัล-ค็อฏฏอบได้สั่งประหารตัวการที่ร่วมกันฆ่าผู้หญิงคนหนึ่ง[179] อิมามอัล-บัยฮะกีย์รายงานในอัซ-ซุนัน อัล-กุบรอย์ว่าในสมัยการปกครองของ ซะอีด อิบนุ อัล-มุซัยยิบ อุรวะฮฺ อิบนุ อัซ-ซุบัยรฺ กอซิม อิบนุมุฮัมหมัด อบูบักรฺ อิบนุอับดุรรอฮมาน และอื่น ๆ

“พวกเขาเหล่านี้เคยกล่าว (เกี่ยวกับ*กิศ็อศ*) ว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างชายและหญิง ในกรณีหญิงทำให้เกิดอันตรายต่ออวัยวะ ตา หู หรือการทำร้ายประเภทอื่นๆ บทลงโทษ*กิศ็อศ*ก็จะถูกกำหนดเหมือนกับชาย ถ้าผู้ชายฆ่าผู้หญิงเขาจะถูกประหารชีวิตให้ตายตาม[180] เช่นเดียวกันถ้าหากหญิงได้อภัยโทษแก่ฆาตกรที่ฆ่าญาติสนิดของนางด้วยการแลกกับ*ดิยะฮฺ* ก็ไม่มีใครสามารถปฏิเสธการตัดสินใจของนางได้

---

177 อัล-บัยฮะกีย์, *อัซ-:ซุนัน อัล-กุบรอย์* , เล่ม 8, หน้า 208

178 *นัยลุ อัล–เอาฏอร,* เล่ม 7, หน้า 160 และดู อัล–บุคอรีย์, มุสลิม, อัต–ติรมิซีย์ และอบูดาวุด

179 อัล-ญัศศอซ, *อะหฺกาม อัล–กุรอาน* , หน้า 162

180 อัล–บัยฮะกีย์ , *อัซ–ซุนัน อัล–กุบรอย์*, เล่ม 8, หน้า 8

ถ้าหากผู้ปกครองของผู้ถูกฆาตกรรมมีความเห็นที่แตกต่างเกี่ยวกับการรับ*ดิยะฮฺ* และการอภัยโทษฆาตกร ญาติอื่นๆ ของผู้ถูกฆ่าไม่มีสิทธิประหารชีวิตฆาตกรดังกล่าวได้ ไม่คำนึงว่าผู้ยกโทษจะเป็นชายหรือหญิง[181] อะบูดาวูดกล่าวในหนังสือที่ชื่อ กิตาบ อัล–ญิฮาดว่า "ท่านหญิงอาอีชะฮฺรายงานว่าหญิงสามารถให้ที่หลบภัยในระหว่างสงครามและการกระทำดังกล่าวจะเป็นที่ยอมรับ"

เป็นที่ทราบกันดีว่าในการพิชิตนครมักกะฮ อุมมู ฮานี ซึ่งเป็นน้องสาวของท่านอะลีย์ได้กล่าวแก่ท่านนบีว่านางได้ให้ความคุ้มครองแก่อิบนุฮิรอ ซึ่งเป็นศัตรูของอิสลาม แต่ท่านอะลีย์ยืนยันที่จะฆ่าผู้ที่เป็นปฏิปักษ์ต่ออิสลามทุกคน อย่างไรก็ตามท่านนบีได้เข้าขัดขวางโดยกล่าวว่า "โอ้อุมมูฮานี ใครก็ตามที่เจ้าให้ความคุ้มครองก็จะได้รับความคุ้มครองจากเรา"[182]

สิทธิทางการเมืองของสตรี

อิสลามเป็นศาสนาแห่งโลกนี้ (*ดีน อัด–ดุนยา*) และโลกหน้า (*ดีน–อัล–อะคีเราะฮฺ*) ดังนั้นสตรีมีสิทธิตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับกิจการของรัฐที่พวกนางอาศัยอยู่ กิจการต่างๆ ทางโลกซึ่งถูกต้องตามหลักการ

[181] อะบู ดาวูด , *กีตาบ อัด– ดียะฮฺ*; และโปรดดู อัน–นะซะอีย์)

[182] อัล–บุคอรีย์, *กีตาบ อัล–ญิฮาด*

ศาสนาจะถูกปฏิบัติดังเช่นกิจการทางศาสนา[183] อิสลามมีจุดยืนอย่างไรเกี่ยวกับการดำรงตำแหน่งที่สำคัญของสตรี เช่น รัฐมนตรี[184] ผู้พิพากษา[185] การเป็นแม่ทัพในสนามรบที่ต่อสู้เพื่อหนทางของอัลลอฮ (*ญีฮาด*)[186] การเป็นผู้นำในการแก้ไขปัญหาทุกข์ร้อนของสาธารณะ[187] และเจ้าหน้าที่ตำรวจ[188] ซึ่งการดำรงตำแหน่งสำคัญที่กล่าวมาทั้งหมดนี้มีจุดมุ่งหมายสองอย่าง คือช่วยทางด้านศาสนาและป้องกันประเทศชาติ นักปราชญ์มีความเห็นที่แตกต่างกันเกี่ยวกับเรื่องนี้ อย่างไรก็ตามมีนักปราชญ์บางท่านให้ทัศนะว่าถ้ามีความจำเป็นสตรีสามารถดำรงตำแหน่งสำคัญดังกล่าวได้ อย่างไรก็ตาม นักปราชญ์มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่าสตรีไม่สามารถเป็นผู้นำประเทศ(*คอลีฟ*)ได้[189] เนื่องจากว่ามีปัญหายุ่งยากมากมายทั้งทางศาสนาและทางการเมืองที่นางจะต้องเผชิญ จึงเป็นเรื่องที่ยากสำหรับสตรีที่จะจัดการกับเรื่อง

---

[183] อัซ–ซะยูฏีย์, *อัล–หะยาวา อัน–นาซาอิร*, หน้า 228

[184] อัล–มาวัรดีย์, *อัล–อะหฺกาม อัซ–ซุลฏอนิยยะฮฺ*, หน้า 22

[185] อิบนุหัสมฺ, *อัล–มุหัลลาย์*, เล่ม 1, หน้า 509

[186] อัล–มาวัรดีย์, *อ้างแล้ว*, หน้า 35

[187] เรื่องเดียวกัน, หน้า 77

[188] เรื่องเดียวกัน, หน้า 241

[189] อิบนูหัซมฺ อัล-ฟัศล. เล่ม 4,หน้า 166 และอัต-ตัฟตาซาน อัล-อะกออิด อัน-นะซะฟียะฮฺ หน้า 185

ดังกล่าวได้เมื่อพิจารณาถึงกฎเกณฑ์ที่เข้มงวดในด้านการปฏิบัติและโครงสร้างทางสรีระร่างกายของสตรี[190]

ท่านนบีได้กล่าวว่า "ประเทศชาติจะไม่ประสบความรุ่งเรืองถ้าหากมีผู้นำเป็นสตรี"[191]

มีเพียงมัซฮับเดียวในอิสลามที่ยอมรับความเป็นผู้นำของสตรีซึ่งในปัจจุบันมัซฮับนี้ไม่มีอีกแล้วคือมัซฮับอัช-ซูฮัยบิยะ*ฮฺ*[192] ซึ่งทัศนะของมัซฮับนี้อยู่นอกขอบเขตของทัศนะเอกฉันท์ของบรรดานักปราชญ์ทั้งหมด (*อิจมาอฺ*) [193]

อนึ่ง ความเห็นเอกฉันท์ของนักปราชญ์ก็คือสตรีไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี โดยมีเงื่อนไขเดียวกับการเป็นผู้นำของรัฐ[194]

หลักการเดียวกันนี้ใช้บังคับกับการเป็นผู้นำในระดับท้องถิ่นผู้นำในสนามรบ ตำแหน่งตุลาการ และตำแหน่งเกี่ยวกับการร้องทุกข์และเจ้าหน้าที่ตำรวจ อิมามอะบูหะนีฟะฮฺซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งมัซฮับหะนะฟีย์ให้ทัศนะว่าสตรีอาจถูกแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตุลาการเพื่อตัดสินคดีแพ่งและพาณิชย์ได้ แต่ไม่อาจตัดสินคดีอาญาที่มีบทลงโทษ*ฮัด*และประหาร

---

[190] อัล-บุลคอรีย์, เล่ม 9 หน้า 70, สำหรับรายละเอียดโปรดดู อัล-อะหฺกาม อัซ-ซุลฏอนียะฮฺ, หน้า 27

[191] อัต-ตัฟตาซานี, ชัรหฺ อัซ-ซะอัด อะลา อัล-มะกอซิด, เล่ม2, หน้า 2777

[192] อัล-บัฆดาดีย์, อัล-ฟัรกฺ บัยนฺ *อัล-ฟัรกฺ*, หน้า 89-90

[193] อิบนูหัซมฺ, *อัล-ฟัศลฺ*, เล่ม 4 หน้า 167.

[194] อัล-มะวัรดี, อัล-อะหกาม อัล-ซุลฏอนิยยะฮฺ, กล่าวถึงแล้ว, หน้า 27.

ชีวิต[195] และคดีที่เกี่ยวกับการสมรส อย่างไรก็ตามนักปราชญ์ เช่น อิบนุญะรีร อัล-เฏาะบะรีย์ได้กล่าวว่าสตรีสามารถดำรงตำแหน่งทางตุลาการเพื่อตัดสินทุกคดีได้[196]

---

[195] ดู อัล-มาวัรดีย์, หน้า 65

[196] เรื่องเดียวกัน, หน้า 64

บทที่ 9
สตรีและการศึกษา

ท่านนบีได้กำชับให้สตรีมีการศึกษาและมีการเรียนรู้โดยกล่าวว่า

“การหาความรู้เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับมุสลิมทุกคนทั้งชายและหญิง”

ผู้หญิงในสมัยของท่านนบีได้รับการสนับสนุนให้เรียนอัล-กุรอาน และซุนนะฮ ตลอดจนภาษาอาหรับ

ท่านหญิงอาอาอิชะฮฺกล่าวว่า *“ในสมัยของท่านนบี ทุกครั้งที่อายะฮฺอัล-กุรอานถูกประทานลงมา พวกเราต้องจำเนื้อหาของอายะฮฺดังกล่าว ถึงแม้ว่าจะไม่จำอายะฮฺทั้งหมดก็ตาม”*[197]

ท่านหญิงอาอิชะฮฺเคยสรรเสริญยกย่องหญิงชาว*อันศ็อร*[198] ว่า *“หญิงชาวอันศ็อรมีความประเสริญยิ่งนักเนื่องจากพวกนางไม่เคยอายที่จะเรียนรู้และทำความเข้าใจในเกี่ยวกับศาสนา”* [199]

ผู้หญิงในสมัยของท่านนบีชอบเก็บเกี่ยวความรู้ดังเห็นได้จากข้อเสนอของพวกนางที่มีต่อท่านนบี

---

[197] *อัล-อักด, อัล-ฟาริด*, เล่ม 1 หน้า 276

[198] ชาวนครมะดีนะฮฺที่ให้ความช่วยเหลือแก่ท่านนบี

[199] มุสลิม,กีตาบ อัล-ฮัยดฺ

“กลุ่มผู้หญิงดังกล่าวได้กล่าวต่อท่านนบีว่า ท่านจะถูกล้อมโดยพวกผู้ชายเสมอ ดังนั้นขอให้ท่านให้เวลากับพวกเราบ้าง ท่านนบีได้ให้สัญญาว่าจะทำตามข้อเสนอของพวกนางโดยจะสอนพวกนาง”[200]

นอกจากท่านนบีปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวด้วยตัวเองแล้ว ท่านยังได้ส่งตัวแทนไปให้ความรู้แก่พวกผู้หญิงดังกล่าวด้วย ดังเห็นได้จากหะดีษของท่านนบี ซึ่งรายงานโดยอุมมูอาตียยะฮฺว่า เมื่อท่านศาสนทูตของอัลลอฮฺได้เดินทางไปยังนครมะดีนะฮฺ ท่านได้สั่งให้หญิงชาว*อันศอร*รวมตัวที่บ้านหลังหนึ่งและท่านได้ส่งอุมัร อับนุอัล-ค็อฏฏอบไปยังพวกนาง (เพื่อถ่ายทอดและสอนเกี่ยวกับอิสลาม) ท่านนบีได้กล่าวต้อนรับพวกนางในขณะที่ท่านยืนอยู่ที่ประตูบ้าน ซึ่งพวกนางได้กล่าวคำทักทายตอบ หลังจากนั้นท่านนบีได้กล่าวว่า *“ฉันเป็นศาสนทูตของอัลลอฮฺที่ถูกส่งมายังพวกเจ้าโดยเฉพาะ”* (อัล-บุคอรีย์)

ท่านนบีได้มอบหมายหน้าที่ให้แก่บิดามารดาทุกคนที่จะต้องให้การศึกษาแก่บุตรีเกี่ยวกับอิสลาม เพราะหลังจากที่นางแต่งงานแล้วผู้หญิงเหล่านี้จะเป็นแม่บ้านซึ่งมีบทบาทที่สำคัญในการทำหน้าที่เป็นมารดาของบุตร

ในกรณีที่บิดามารดาไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ดังกล่าวให้แก่บุตรี ภาระหน้าที่นี้จะตกเป็นของสามีที่จะต้องสั่งสอนภรรยาของเขา

---

[200] อัล-บุคอรีย์, *กิตาบ อัล-อีดัยนฺ*

เกี่ยวกับหลักการพื้นฐานของศาสนา เพื่อทั้งคู่สามารถดำรงชีวิตตามหลักคำสอนของอิสลาม

มีรายงานว่ามาลิก อิบนุ ฮุวัยริษ และกลุ่มผู้ชายอีกกลุ่มหนึ่งได้มาอาศัยอยู่ใกล้บ้านท่านนบีเพื่อศึกษาหาความรู้จากท่าน

เมื่อพวกเขาตัดสินใจเดินทางกลับสู่มาตุภูมิของตัวเอง ท่านนบีก็ได้ฝากฝังพวกเขาว่า *"จงกลับไปหาภรรยาและบุตรของพวกเจ้าและอยู่กับพวกเขา สอนพวกเขา (จากความรู้ที่พวกเจ้าได้รับมา) และสั่งให้พวกเขาปฏิบัติตามหลักคำสอนนั้น"* (อัล-บุคอรีย์)

มีเหตุการณ์หนึ่งน่าสนใจ ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาเกี่ยวกับอิสลาม มีเศาะฮาบะฮฺท่านหนึ่งซึ่งมีฐานะยากจนต้องการแต่งงานกับหญิงนางหนึ่ง แต่เขาไม่มีทรัพย์สมบัติติดตัวเลยที่จะเป็นค่าสินสอด (*มะฮฺรฺ*) ให้แก่หญิงคนดังกล่าว อย่างไรก็ตามเขาได้เรียนรู้บางอายะฮฺ (*ซูเราะฮฺ*) ของอัล-กุรอาน ท่านนบีได้จัดการแต่งงานเขากับหญิงคนดังกล่าวโดยกำหนดเงื่อนไขว่าเขาจะต้องสอนหลักคำสอนของอัล–กุรอานดังกล่าวแก่ภรรยาและกล่าวว่าการสอนดังกล่าวถือว่าเป็น *มะหัร* (อัล – บุคอรีย์)

บนพื้นฐานของหลักการดังกล่าวข้างต้น นักปราชญ์ของมัสฮับมาลิกีย์ คือ อิบนุ อัล-ฮัจญ์ แสดงทัศนะว่า *"ถ้าผู้หญิงต้องการสิทธิในการศึกษาเกี่ยวกับศาสนาจากสามีของนางและนำเรื่องดังกล่าวไปสู่ศาล นางจะได้รับการคุ้มครองเนื่องจากว่าเป็นสิทธิของนางที่จะได้รับการศึกษาเกี่ยวกับอิสลามจากสามีหรือได้รับอนุญาตจากสามีให้ไป*

ศึกษาหาความรู้จากที่อื่น ศาลจะต้องบังคับให้สามีกระทำตามความต้องการของภรรยาเหมือนกับสิทธิอื่นๆ ที่นางจะพึงได้ในทางโลกเพราะสิทธิของนางในศาสนามีความสำคัญมากกว่า”[201]

ส่วนนักปราชญ์ของมัสฮับหะนะฟีย์ ที่ชื่อ ฟัครุดดีน หะซัน อิบนุ มันซูร ก็มีทัศนะเหมือนกับทัศนะของอิบนุ อัล-ฮัจญ์[202]

จากการที่ท่านนบีได้ให้ความสำคัญการศึกษาของสตรีทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในสังคมอาหรับ ก่อนหน้านี้ผู้หญิงซึ่งได้รับการดูถูกดูแคลนและถูกปฏิบัติเยี่ยงทาสได้กลายเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในด้านการศึกษาสมัยนั้น ซึ่งผู้หญิงดังกล่าวได้แก่ บุคคลที่จะกล่าวต่อไปนี้

ท่านหญิงอาอิชะฮฺ บินตฺ อบูบักรฺ

จากหลักคำสอนของอิสลามที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาของสตรีทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงจากที่เคยเกิดขึ้นในสังคมแห่งความงมงาย(*ญาฮีลิยยะฮฺ*) ซึ่งสมัยนั้นหญิงเป็นเพศที่น่ารังเกียจและถูกปฏิบัติดังเช่นสิ่งของไม่มีค่า หลังการมาของอิสลามแล้วผู้หญิงเหล่านี้ได้กลายเป็นผู้ชี้นำด้านการศึกษาให้แก่คนอื่น

[201] อิบนุ อัล–ฮัจย์ , *อัล– มุดค็อล* , เล่ม 2 หน้า 277

[202] โปรดดู *ฟาตาวา กอฎี คอน* , เล่ม 1 หน้า 443

สตรีตัวอย่างที่สำคัญที่สุดคือท่านหญิงอาอิชะฮฺซึ่งเป็นภรรยาของท่านนบีเอง นางดำรงชีวิตยาวนานหลังการเสียชีวิตของท่านนบีและเป็นผู้ชี้นำด้านการศึกษาให้แก่สังคมมุสลิม รวมทั้งเศาะฮาบะฮฺที่มีชื่อเสียงทั้งหลาย อุรวะฮฺ อิบนุอัซ-ซุบัยรฺก็เป็นผู้หนึ่งที่ได้รับการชี้นำจากนางได้กล่าวถึงท่านหญิงอาอิชะฮ์ซึ่งถูกบันทึกในตัสกีเราะฮฺ อัล-หุฟฟาซ ว่า *“ฉันไม่เคยเห็นนักปราชญ์ที่ยิ่งใหญ่ไปกว่าท่านหญิงอาอิชะฮฺที่สามารถเข้าใจอัล-กุรอาน และเข้าใจถึงสิ่งหะลาล (สิ่งที่อนุมัติ) และสิ่งที่หะรอม (สิ่งไม่อนุมัติ) ตลอดจนมีความลึกซึ้งในด้านกวีและวรรณคดีประวัติศาสตร์อาหรับและประชากรศึกษา”*[203]

อุรวะฮฺ อิบนุ อัซ-ซุบัยรฺ เองเป็นนักปราชญ์ด้านวรรณคดีที่ยิ่งใหญ่ผู้หนึ่ง เมื่อไหร่ที่ท่านถูกยกย่องสรรเสิญ ท่านก็จะกล่าวทันทีว่าท่านไม่อาจเปรียบเทียบกับท่านหญิงอาอิชะฮฺได้เลย เพราะนางสามารถยกกลอนทุกครั้งในการพูดคุย มูซา อิบนุฏ็อลหะฮฺ เป็นเศาะฮาบะฮฺอีกท่านหนึ่งที่กล่าวว่า *“ฉันไม่เคยเห็นคนที่พูดคล่องกว่าท่านหญิงอาอิชะฮฺเลย”* [204]

เศาะฮาบะฮฺท่านอื่นๆ ก็ยอมรับความเชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ ของท่านหญิงอาอิชะฮฺ อิบนุมะลีกะฮฺกล่าวว่าเราไม่แปลกใจต่อความเก่งกาจของนางในด้านการประพันธ์บทกวีเลย เนื่องจากนางเป็นบุตรของ

---

[203] *ตัสกีเราะฮฺ อัล-หุฟฟาซ* , เล่ม 1 , หน้า 27

[204]อัต-ตัรมิซีย์, *อับวาบ อัล- มะนากิบ*, อัล-หะกัม, *อัล-มุสตัดร็อก*, เล่ม 4 ,หน้า 443

ท่านอบูบักรฺซึ่งเป็นนักกวีผู้ยิ่งใหญ่คนหนึ่ง แต่ที่สร้างความแปลกใจก็คือนางมีความรู้เกี่ยวกับการแพทย์ ทุกครั้งที่ตัวแทนจากต่างประเทศมาหาท่านนบีและปรึกษาเกี่ยวกับการรักษาโรคต่างๆ นางก็จะรับฟังและจดจำเป็นอย่างดี นอกจากนี้นางยังเก่งคณิตศาสตร์ ซึ่งมีเศาะฮาบะฮฺบางท่านเคยขอคำแนะนำในเรื่องการคำนวณเกี่ยวกับการแบ่งทรัพย์มรดก

ชื่อเสียงในความเป็นนักวิชาการของนางได้ขจรไปทั่ว มีผู้คนทุกสารทิศไปหานางเพื่อสอบถามเกี่ยวกับหะดีษของท่านนบีที่พวกเขาได้รับฟังจากนักปราชญ์ต่างๆ นอกจากนี้นางเคยให้คำแนะนำแก่เศาะฮาบะฮฺในเรื่องต่างๆ อีกหลายเรื่อง ซึ่งบรรดาเศาะฮาบะฮฺเหล่านั้นรวมไปถึงท่านอุมัร อิบนุอัล-ค็อฏฏอบ, อับดุลลอฮฺ อิบนุ อุมัร และอบูฮุรัยรอฮฺ นางยังเป็นอีกผู้ที่ท่อง (*หุฟฟาซ*)หะดีษ และได้รายงานหะดีษทั้งหมดจำนวน 2210 หะดีษด้วยกัน

ไม่มีเศาะฮาบะฮฺท่านใดที่รายงานหะดีษมากมายขนาดนี้ ยกเว้นอับดุลลอฮฺ อิบนุอุมัร อะนัส และอบู ฮุรัยรอฮฺ เศาะฮาบะฮฺทั้งหลายจะอ้างอิงท่านหญิงอาอีชะฮฺอยู่เสมอเมื่อพบกับความยุ่งยากในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาทางกฎหมาย อบูมูซา อัล-อัชอะรีย์ ซึ่งเป็นนักกฎหมายอิสลามที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งได้กล่าวว่า *“พวกเราบรรดาเศาะฮาบะฮฺของท่านนบี เมื่อประสบกับความยุ่งยากในเรื่องของหะดีษ เราจะถามท่านหญิงอาอีชะฮฺอยู่เสมอ และพบว่านางมีความรู้ลึกซึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้”*

ความรู้ที่ได้รับจากท่านหญิงอาอิชะฮฺถือว่าเป็นองค์ความที่บริสุทธิ์อย่างแท้จริง ซึ่งนักกฎหมายอิสลามที่มีชื่อเสียงแห่งนครมาดีนะฮฺที่ชื่อ อุรวะฮฺ อิบนุ อัซ-ซุบัยรฺ และนักหะดีษที่มีชื่อเสียงซึ่งมีชื่อว่า กอซิม อิบนุ มุฮัมหมัด ได้ยึดถือในการให้ทัศนะเกี่ยวกับข้อกฎหมายต่างๆ อะหฺมัด อิบนุฮัมบัลได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า *"เขาทั้งสองคนนี้เป็นบุคคลที่ยึดถือคำบอกเล่าของท่านหญิงอาอิชะฮฺ และไม่เคยออกนอกขอบเขตคำกล่าวของนาง และให้ทัศนะเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ บนพื้นฐานของคำบอกเล่าของนาง"*

ท่านหญิงอาอิชะฮฺมีความจำที่ดีเยี่ยม นางสามารถจำคำสอนของท่านนบีได้เป็นอย่างดี นางดำรงชีวิตหลังการตายของท่านนบีเป็นเวลาห้าสิบปี มีผู้คนมากมายเรียนรู้คำสอนและกริยามารยาทของท่านนบีจากนาง จนเป็นที่กล่าวขานกันว่าหนึ่งในสี่ของหลักคำสอนของชะรีอะฮฺทั้งหมดเป็นรายงานทีได้จากท่านหญิงอาอิชะฮฺ

ฮาฟิซ อิบนุหะญัรบันทึกรายชื่อของนักปราชญ์ที่ยิ่งใหญ่จำนวนแปดสิบแปดคนที่ได้เรียนรู้จากท่านหญิงอาอิชะฮฺ ฮาฟิซ อิบนุหะญัรยังกล่าวต่อไปว่า ยังมีคนอีกมากมายนอกเหนือไปจากนี้ที่ได้เรียนรู้จากท่านหญิงอาอิชะฮฺ รวมทั้งนักการเมืองผู้ยิ่งใหญ่ อาทิเช่น อัมรฺ อิบนุอัล-อ๊าศ อบูมูซา อัล-อัชอะรีย์ และอับดุลลอฮฺ อิบนุอัซ-ซุบัยรฺ รวมถึงนักปราชญ์ด้านหะดีษที่มีชื่อเสียงได้แก่ อบูฮุรัยรอฮฺ อับดุลลอฮฺ อิบนุอับบาส และอับดุลลอฮฺ อิบนุอุมัร และนักวิชาการผู้ยิ่งใหญ่ในยุคของ*ตาบิอูน* (ยุค

หลังเศาะฮาบะฮฺ) เช่น ซะอีด อิบนุอัล-มุซัยยับ และอัลเกาะมะฮฺ อิบนุ ก็อยซฺ[205]

ศ๊อฟยะฮฺ : ภรรยาของท่านนบี

ศ๊อฟยะฮฺเป็นภรรยาของท่านนบีอีกคนหนึ่งที่มีความรู้ในด้าน *ฟิกฮฺ* (ศาสนบัญญัติ) ซุฮัยรอฮฺ บินตฺ ญัยฟัร ได้กล่าวว่า *"พวกเราบางคนไปยังนครมะดีนะฮฺหลังจากที่ได้ทำฮัจญ์ และได้ไปเยี่ยมท่านหญิงศ๊อฟยะฮฺ เมื่อเราไปถึงเราพบมีกลุ่มผู้หญิงลุ่มหนึ่งกำลังศึกษาหาความรู้จากนางอยู่ ซึ่งกลุ่มผู้หญิงดังกล่าวเดินทางมาจากเมืองกูฟะฮฺ[206] พวกเราได้เรียนรู้จากนางในหลายๆ เรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในครอบครัวและเกี่ยวกับประจำเดือนและเรื่องอื่นๆ"*[207]เพียงอัลลอฮฺเท่านั้นที่ทราบถึงจำนวนของผู้คนที่ได้รับประโยชน์จากความรู้ของศ๊อฟยะฮฺ

อิมามอัน-นะวะวีย์ได้กล่าวว่า *"ท่านหญิงศ๊อฟยะฮฺเป็นผู้ที่มีปัญญาล้ำเลิศที่สุดในบรรดาของผู้หญิงที่มีการศึกษา"*[208]

---

205 อิบนุหะญัร, *ฟัตหฺ อัล-บารีย์*, เล่ม 7, หน้า 82-83

206 ปัจจุบันอยู่ในประเทศอิรัก

207 อะหฺมัด อิบนุ ฮัมบัล, *มุสนัด* , เล่ม 6, หน้า 337

208 *ตัสหีบ อัล-อัสมาอฺ วะ อัศ-ศิฟาต*, เล่ม 2, หน้า 349

อุมมูซะละมะฮฺ:ภรรยาของท่านนบี

อุมมูซะละมะฮฺเป็นผู้รอบรู้อีกคนหนึ่ง อิบนุหะญัร ได้ให้รายชื่อนักปราชญ์ผู้ยิ่งใหญ่ที่ได้เรียนรู้หะดีษมากมายจากนาง ซึ่งอย่างน้อยมีจำนวนสามสิบสองคนด้วยกัน ซึ่งได้รายงานหะดีษดังกล่าว ด้วยการอ้างความน่าเชื่อถือของนาง มัรวานและคนอื่นๆ อีกหลายคนได้ไปหานางเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับฟิกฮฺ มัรวานเคยกล่าวว่า" *"ทำไมเราต้องไปหาคนอื่นในเมื่อเรามีภรรยาของท่านนบีอยู่กับเราอยู้แล้ว?"*

อิบนุ หะญัรเขียนถึง อุมมู ซะละมะฮฺไว้ว่า *"อุมมู ซะละมะฮฺมีความเพรียบพร้อมด้านความงาม ปัญญาที่สูงส่งและทัศนะที่น่าเชื่อถือ"* [209]

เราะบีอะฮฺ บินตฺ มุเอาวัด

เราะบีอะฮฺ บินตฺมุเอาวัดเป็นอีกผู้หนึ่งที่มีความรู้ด้านฟิกฮฺ นักปราชญ์แห่งนครมะดีนะฮฺ เช่น อับดุลลอฮฺ อิบนุ อับบาซ อับดุลลอฮฺ อิบนุอูมัร ซัลมาน อิบนุยะซัร อับบาด อิบนุวะลีด และนาฟิอฺ เคยไปหานางเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับฟิกฮฺจากนาง[210]

---

[209] อิบนุ หะญัร , *ตัสฮีบ อัต–ตัสฮีบ,* เล่มที่ 12, หน้า 56 และ อะหมัด อิบนุ ฮัมบัล, *มุสนัด อะหมัด* ,เล่มที่ 6, หน้า 323

[210] อิบนุ หะญัร, *ตัสฮีบ อัต–ตัสฮีบ,* เรื่องเดียวกัน, หน้า 444

อุมมู อาติยยะฮฺ

อุมมู อาติยยะฮฺเป็นผู้รอบรู้อีกท่านหนึ่ง เศาะฮาบะฮฺและนักปราชญ์ในสมัย*ตาบิอูน*[211] บางท่านเคยไปหานางเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับกฎหมายอิสลามที่กรุงบัศรอฮฺ[212] จอกจากนี้นางยังได้รายงานหะดีษมากมายจากท่านนบี อิมามนะวะวีย์ได้กล่าวถึงนางว่า *"นางเป็นเศาะฮาบียะฮฺที่มีความรอบรู้และเป็นผู้หนึ่งที่เคยออกสู่สนามรบพร้อมกับท่านนบี"*[213]

อาอิชะฮฺ บินตฺ ซะอัด อิบนุ อบี วักก็อศ

อาอิชะฮฺ บินตฺ ซะอัด อิบนุ อบี วักก็อศเป็นบุตรีของเศาะฮาบะฮฺผู้ยิ่งใหญ่คนหนึ่งที่มีชื่อว่า ซะอัด อิบนุ อบี วักก็อศ นางเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับอิสลามจนอิมาามาลิก หะกัม อิบนุอุตัยบะฮฺ อัยยูบ อัซ-ซัคติยานีย์ ตลอดจนนักกฎหมายอิสลามที่มีชื่อเสียงคนอื่นๆและนักวิชาการหะดีษหลายท่านเคยเป็นลูกศิษย์ของนาง

---

[211] ยุคสมัยหลังจากยุคเศาะฮาบะฮฺ

[212] ปัจจุบันอยู่ในประเทศอิรัก

[213] อัน–นะวะวีย์, *ตัสฮีบ อัล–อัสมาอฺ วัซ–ซีฟาต* , เล่ม w, หน้า 364

ซัยยีดะฮฺ นะฟีซะฮฺ : หลานสาวของหะซัน

ซัยยีดะฮฺ นะฟีซะฮฺเป็นนักปราชญ์ที่มีชื่อเสียงอีกคนหนึ่ง นางมีลูกศิษย์มากมายซึ่งมาจากหลายสถานที่ อิมามชาฟิอีย์ก็เป็นผู้หนึ่งที่เป็นลูกศิษย์ของนาง[214]

อุมเราะฮฺ บินตฺ อับดุรรอฮฺมาน

อุมเราะฮฺ บินตฺอับดุรรอฮฺมานเป็นลูกศิษย์ของท่านหญิงอาอิชะฮฺ อิมามอะหฺมัดกล่าวถึงนางว่า *"นางเป็นนักศาสนศาสตร์ที่แท้จริงและเป็นนักปราชญ์ที่ยิ่งใหญ่ อุมเราะฮฺ บินตฺ อับดุรรอฮฺมาน ได้เรียนรู้เป็นพิเศษจากท่านหญิงอาอิชะฮฺ นางได้รายงานหะดีษ มากมายจากท่านหญิงอาอีชะฮฺ นางเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือ มีความจำที่เป็นเลิศและเป็นอีกผู้หนึ่งที่ได้รับการยอมรับในเรื่องของการรายงานหะดีษ"*

อิบนุหิบบานเป็นอีกบุคคลหนึ่งที่ให้การยอมรับอุมเราะฮฺ บินตฺ อับดุรรอฮฺมานว่าเป็นนักปราชญ์หะดีษที่ยิ่งใหญ่ โดยกล่าวว่า *"นางเป็นศิษย์ของท่านหญิงอาอิชะฮฺที่มีความรู้ในเรื่องของ หะดีษ โดยเฉพาะหะดีษที่รายงานโดยท่านหญิงอาอิชะฮฺ"*[215]

อัมรฺ อิบนุอับดุลอะซีซซึ่งเป็นเคาะลีฟะฮฺผู้ยิ่งใหญ่ของราชวงศ์อุมัยยะฮฺที่ให้การยอมรับการรายงานหะดีษของอุมเราะฮฺ บินตฺอับดุรรอฮฺ

---

[214] อิบนุ ค็อลลิกาน, *วะฟายาต อัล–อายาน*, เล่ม 2 หน้า 169

[215] อิบนุ หิบบาน, *ตัสฮีบ*, เล่ม 8 หน้า 353

มานจนท่านได้สั่งให้อบูบักรฺ อิบนุมุฮัมหมัด อิบนุหัซมฺ ทำการบันทึกหะดีษเหล่านั้น ดังนั้นนักปราชญ์ผู้ยิ่งใหญ่หลายท่าน เช่น อบูบักรฺ อิบนุหัซมฺ อิมาม อัซ–ซุฮรีย์ และยะหฺยา อิบนุซะอีดได้ไปหาท่านอุมเราะฮฺ เพื่อศึกษาหะดีษจากนาง

ไซนับ : บุตรีของอุมมู ซะละมะฮฺ

ท่านหญิงอุมมูซะละมะฮฺเองเป็นหญิงที่มีความรู้คนหนึ่งดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ส่วนบุตรีของนางก็เป็นอีกผู้หนึ่งที่มีความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายอิสลาม อิบนุอับดุลบัรฺได้กล่าวถึงนางว่า “*นางเป็นนักศาสนศาสตร์ที่ยิ่งใหญ่กว่าคนอื่นๆ ที่อยู่ในยุคเดียวกัน*”[216]

อุมมู อัด–ดัรดาอฺ : ภรรยาของอบู อัด–ดัรดาอฺ

อุมมู อัด–ดัรดาอฺ เป็นภรรยาของเศาะฮาบะฮฺที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งที่มีนามว่าอบูอัด-ดัรดาอฺ นางเป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับศาสตร์ของหะดีษ ซึ่งอิมามอัล-บุคอรีย์ หนึ่งในบรรดาหกท่านที่รวบรวมหะดีษ เศาะหีหฺ (หะดีษแท้) ได้กล่าวถึงความน่าเชื่อถือของนางในหนังสือของท่านที่ ชื่อ *เศาะหีหฺ อัล–บุคอรีย์* ว่า “*อุมมู อัด–ดัรดาอฺ ได้นั่งในขณะละหมาดเหมือนกับผู้ชายและนางเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านศาสนศาสตร์ ดังนั้นการกระทำของนางจึงถือว่าทรงคุณค่าในการปฏิบัติตาม*”[217]

---

[216] *อัล–อิสติอาบ ฟีอัสมาอฺ อัล–อัสหาบ* , ตัสกีเราะฮฺ ไซนับ บินตฺ ซะละะฮฺ

[217] อัล–บุคอรีย์, กีตาบ อัล–อะหฺกาม

อิบนุ อับดุล–บัร เรียกนางว่า *“เป็นนักปราชญ์หญิงที่มีความปราดเปรื่องในขณะเดียวกันเป็นคนที่เคร่งครัดในศาสนา”*[218]

อิมาม อัน-นะวะวีย์ได้กล่าวว่า *“นักปราชญ์ทุกคนต่างก็ยอมรับในความปราดเปรื่องของนางในเรื่องของฟิกฮฺ และความเฉลียวฉลาดตลอดจนความยิ่งใหญ่ของนาง”*[219]

ฟาฏิมะฮฺ บินตฺก็อยซฺ

ฟาฏิมะฮฺ บินตฺก็อยซฺก็เป็นผู้หญิงอีกคนหนึ่งในยุคแรกของอิสลามที่มีความรู้เกี่ยวกับอิสลาม ความรู้ของนางมีความลึกซึ้งจนกระทั่งสามารถร่วมสนทนาเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับประเด็นทางกฎหมายอิสลามกับอุมัรและท่านหญิงอาอิชะฮฺ ซึ่งท่านอุมัรและท่านหญิงอาอีชะฮฺไม่สามารถเปลี่ยนทัศนะของนางได้ อิมาม อัน-นะวะวีย์กล่าวว่า *“นางเป็นผู้หนึ่งที่อพยพในยุคต้นๆ และเป็นผู้ที่มีปัญญาเฉลียวฉลาดและความสามารถที่เป็นเลิศ”*[220]

อุมมู สุลัยมฺ : มารดาของอะนัส

[218] อิบนุ อับดุล–บัร, *อัล–อิสติอาบ ฟี อัสมาอฺ อัล–อัสหาบ* , ตัสกีรอฮฺ อุมมู อัด–ดัรดาอฺ

[219] ตัสหีบ อัล–อัสมาอฺ วัศ–ศีฟาต , เล่ม 2, หน้า 360

[220] เรื่องเดียวกัน, หน้า 363

อุมมู สุลัยมฺ เป็นมารดาของเศาะฮาบะฮฺที่มีชื่อเสียงอีกท่านหนึ่ง นั้นก็คือท่านอะนัส นางเอง เป็นเศาะฮาบียะฮฺที่ได้รับความเคารพจากบุคคลอื่น ฮาฟิส อิบนุหะญัรยกย่องนางโดยกล่าวว่า *"ความสามารถของนางมีมากมายจนไม่อาจพรรณนาได้และนางเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงอีกคนหนึ่ง"*

อิมาม อัน-นะวะวีย์เรียกนางว่าเป็น *"นักปราชญ์ที่มีความเป็นเลิศที่สุดในบรรดาเศาะฮาบียะฮฺทั้งหลาย"*[221] จากรายชื่อของบรรดาผู้หญิงในยุคแรกของอิสลามที่มีความรู้ดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้วนั้นแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงมิได้ถูกปล่อยให้เป็นผู้ไร้การศึกษา แต่อิสลามกลับสนับสนุนให้พวกนางมีส่วนร่วมในกระบวนการการเรียนรู้และวิชาการ นอกจากนั้นแล้วพวกนางยังได้ทราบถึงสิทธิและความรับผิดชอบของสตรีได้เป็นอย่างดี มีตัวอย่างมากมายที่แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงบางคนกล้าแม้กระทั้งที่จะท้าทายนักปราชญ์ผู้ยิ่งใหญ่ในสมัยของพวกนาง ถ้าหากว่านักปราชญ์เหล่านั้นได้กล่าวบางสิ่งบางอย่างที่ขัดแย้งกับสิทธิของพวกนางดังที่อัล–กุรอานและซุนนะฮฺได้บัญญัติไว้

ความสะดวกในการศึกษาของสตรีมุสลิม

เมื่อพูดถึงการศึกษาของสตรีแล้วสิ่งแรกที่จะต้องพิจารณาถึงก็คือสิ่งอำนวยความสะดวกที่จะทำให้พวกนางได้แสวงหาความรู้ พร้อมกับ

---

[221] *เรื่องเดียวกัน*

เอาความรู้เหล่านั้นมารวมกับคุณธรรมที่อิสลามได้กำหนดไว้มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่เป็นมารดาของบุตรในอนาคต

การแสวงหาความรู้ในศาสนาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมุสลิมทุกคน ไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิง ตลอดจนการศึกษาในสาขาอื่นๆ นอกเหนือไปจากสาขาศาสนา ผู้หญิงสามารถศึกษาในสาขาที่มิใช่ศาสนาเนื่องจากว่าไม่มีหะดีษใดของท่านนบีที่ห้ามกระทำการดังกล่าว ดังนั้นสตรีมุสลิมมีสิทธิเข้าศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาตามระบบของการศึกษาปัจจุบัน ถ้าหากว่าสถาบันการศึกษาเหล่านั้นมีการจัดการการศึกอย่างถูกต้องสำหรับสตรีกล่าวคือ ไม่ปะปนกับนักศึกษาชาย

ผลของการจัดระบบการการศึกษาที่ปะปนระหว่างนักศึกษาชายและหญิงทำให้เกิดเหตุการณ์ที่น่าสลดใดที่นักศึกษาหญิงส่วนใหญ่ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในประเทศยุโรปและสหรัฐอเมริกา แม้กระทั่งในประเทศไทยเองแอบไปมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษาชายที่อยู่ร่วมห้องมากกว่าที่จะเก็บเกี่ยวความรู้จากอาจารย์ผู้สอน สถานการณ์ของหญิงที่กำลังเรียนในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยยิ่งมีความเลวร้ายขึ้นทุกวันดังเห็นได้จากกรณีที่มีอาจารย์ผู้สอนขอมีเพศสัมพันธ์กับนักศึกษาหญิงเพื่อแลกเปลี่ยนกับการให้คะแนนสูง

ดังนั้นเราควรหลีกเลี่ยงระบบสหศึกษาและควรเปิดโรงเรียนระดับประถม มัธยม วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย สำหรับหญิงโดยเฉพาะ

ซึ่งอาจารย์ผู้สอนก็ต้องเป็นหญิงด้วย ส่วนชุดสำหรับนักศึกษาหญิงควรเป็นชุดที่สอดคล้องกับหลักการของชะรีอะฮฺ

เป็นที่น่ายินดีว่ามีประเทศมุสลิมหลายประเทศเริ่มจัดตั้งสถาบันการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมจนถึงระดับอุดมศึกษาสำหรับผู้หญิงโดยเฉพาะ เช่น ประเทศซาอุดีอาระเบีย อิหร่าน และปากีสถาน มหาวิทยาลัยกษัตริย์ อัลดุลอะซีซในนครญิดดะฮฺ (เจดดาห์) สามารถจัดตั้งแม้กระทั่งวิทยาลัยการแพทย์สำหรับนักศึกษาหญิงซึ่งมีอาจารย์ผู้สอนที่เป็นหญิงล้วน จึงถึงเวลาอันสมควรแล้วที่มุสลิมจะต้องหันหลังให้กับความตกต่ำ และหันมาพัฒนาระบบการศึกษาใหม่ที่สอดคล้องกับหลักการของอิสลามที่แท้จริง

บทที่ 10

สิทธิทางเศรษฐกิจของสตรีในชะรีอะฮฺ

อาชีพที่อนุมัติและไม่อนุมัติสำหรับสตรี*มุสลิมะฮฺ*

ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่าบทบาทของคู่สมรสถูกกำหนดตามโครงสร้างของสรีระร่างกาย อิสลามยืนยันถึงความแตกต่างดังกล่าวและได้กำหนดกฎเกณฑ์พื้นฐานทางสังคมไว้ดังนี้[222]

(1) สถาบันครอบครัวเป็นกลไกสำคัญของสังคมซึ่งต้องอยู่บนพื้นฐานของการสมรสที่ถูกต้อง

(2) กฎเกณฑ์ธรรมชาติได้กำหนดไว้ว่าทุกสังคมจะต้องมีกฎระเบียบและผู้นำ

(3) การสมรสจะก่อให้เกิดสิทธิทางศีลธรรมและสิทธิทางกฎหมาย ความสงบสุขภายในครอบครัวจะไม่เกิดขึ้น ถ้าสามีภรรยาไม่มีความไว้วางใจและความพอใจซึ่งกันและกัน คุณค่าทางศีลธรรมของการสมรสในอิสลามคือการเป็นหุ้นส่วนในการทำให้ชีวิตสมรสบรรลุเป้าหมาย เมื่อสามีภรรยาเข้าใจถึงคุณค่าทางศีลธรรมดังกล่าวแล้ว ปัญหาความไม่

---

[222] อะบู ซะอูด มูฮัมหมัด " Sex Roles – A Muslim Point of View, *Al–Ittihad* , เล่ม 15, 3 กรกฎาคม 1978

เท่าเทียมกันก็จะไม่เกิดขึ้นทั้งชายและหญิงจะถูกปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันโดยพระผู้เป็นเจ้าภายใต้หลักคำสอนของอัล-กุรอาน

(4) เนื่องจากความแตกต่างในด้านสรีระร่างกายทำให้ชายและหญิงมีบทบาทในครอบครัวแตกต่างกันไป

ในสังคมสมัยก่อนสตรีจะมีหน้าที่ดูแลบ้านและครอบครัวและนางจะไม่ออกจากบ้านArnold J. Toynbee ซึ่งเป็นเจ้าของหนังสือที่ชื่อ *"Study of History"* (ศึกษาประวัติศาสตร์) ได้กล่าวว่า ความพยายามในการแก้ปัญหาในปัจจุบันซึ่งเป็นสมัยแห่งวัตถุนิยมประสบกับความล้มเหลวและทำให้แผนการณ์ที่ดีกลายเป็นเรื่องที่ไร้สาระ เราได้ใช้ความพยายามอย่างสูงในการพัฒนาเครื่องจักรกลเพื่อใช้แทนแรงงานคนแต่ผลของการพัฒนาดังกล่าวกับทำให้สตรีต้องทำงานกันมากขึ้นอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน ภรรยาในประเทศสหรัฐอเมริกาไม่มีเวลาทำงานบ้านอีกต่อไป ผลที่ตามก็คือผู้หญิงมีภาระหน้าที่ 2 อย่าง ได้แก่หน้าที่ของภรรยาในบ้าน และอีกหน้าที่หนึ่งคือเป็นลูกจ้างในสำนักงานหรือโรงงาน ความรุ่งเรืองของประวัติศาสตร์กรีกเกิดขึ้นในศตวรรษที่ห้าเมื่อสตรีไม่ต้องทำงานนอกบ้าน แต่หลังสมัยการปกครองของอเล็กซานเดอร์ก็ได้มีการเคลื่อนไหวเรียกร้องสิทธิความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิงเหมือนที่กำลังเกิดขึ้นในยุคปัจจุบัน[223] ครั้นเมื่อสตรีเริ่มทำงานนอกบ้านก็ยิ่งเป็น

---

[223] โปรดดู Toynbee , A.J. ในบทความของวารสารที่ชื่อว่า *World Review*, มีนาคม 1949.

การเพิ่มความอิสระให้แก่นาง ในปัจจุบันนี้การยับยั้งไม่ให้สตรีทำงานนอกบ้านนั้นเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก

อิสลามไม่ต้องการให้สตรีเข้าไปมีส่วนพัวพันในการค้าขาย หรืออาชีพอื่น ยกเว้นในภาวะจำเป็นเท่านั้น ดังที่กล่าวมาแล้วในตอนต้นว่าภาระหน้าที่ที่ชายและหญิงถูกมอบหมายให้รับผิดชอบ นั้นคือ หญิงจะต้องดูแลความเรียบร้อยภายในบ้าน เลี้ยงดูและอบรมบุตร หญิงอาจจะมีภาระหน้าที่อื่นเพิ่มเติม แต่นางต้องไม่ละเลยภาระหน้าที่หลักของนาง เช่นนางต้องการหารายได้เสริม ก็สามารถไปทำงานนอกบ้านแต่ต้องได้รับความยินยอมจากสามีก่อน ส่วนงานที่นางทำได้นั้นต้องเป็นงานสุจริตที่ไม่ขัดกับหลักการศาสนา

ต่อไปนี้จะขอกล่าวถึงประเภทของงานที่สตรีสามารถทำได้ภายใต้ขอบเขตที่อิสลามได้กำหนดไว้

งานเลขานุการ

งานเลขานุการที่สตรีในสมัยนี้นิยมทำนั้นเป็นงานที่จะต้องทำงานอย่างใกล้ชิดกับผู้ชายที่เป็นเจ้านายอย่างต่อเนื่อง เราได้ยินข่าวบ่อยๆ ว่า เลขานุการบางคนได้แอบไปมีความสัมพันธ์ลับกับเจ้านายและในที่สุดนางกลายเป็นภรรยาลับของเจ้านายดังกล่าว มีหะดีษบทหนึ่งได้อธิบายว่าเมื่อชายและหญิงนั่งด้วยกันสองต่อสองในที่ลับตาคน จะมีชัยฏอน (ซาตาน) นั่งเป็นบุคคลที่สาม อย่างไรก็ตาม ถ้าลูกจ้างทั้งหมดเป็นหญิง งานเลขานุการเป็นสิ่งที่อนุมัติให้ทำได้

การทำงานในโรงงาน

หญิงมุสลิมะฮฺสามารถทำงานในโรงงานได้ถ้าหากลูกจ้างในโรงงานดังกล่าวเป็นหญิงทั้งหมด จะเห็นได้ว่าโรงงานต่างๆ ไม่ว่าในทวีปยุโรป ทวีปอเมริกา แม้กระทั่งในประเทศมุสลิมเอง จะมีหญิงชายทำงานร่วมกัน ซึ่งแน่นอนโรงงานดังกล่าวไม่ใช่รูปแบบของอิสลาม

การค้าขายในตลาด

อิสลามมิได้ห้ามสตรีทำการค้าขาย ตรงกันข้ามอิสลามอนุญาตให้หญิงทำสิ่งดังกล่าว แต่ต้องอยู่ในขอบเขตที่อิสลามได้กำหนดไว้ การค้าขายของหญิงต้องไม่ทำให้นางต้องอยู่ปะปนกับชาย ตลาดอาจทำให้ผู้คนหันเหจากการนึกถึงอัลลอฮฺ ถ้าหากเป็นการค้าขายที่ขัดต่อหลักการอิสลาม ในหะดีษบทหนึ่งท่านนบีได้กล่าวถึงตลาดว่าเป็นสถานที่ที่เลวร้ายที่สุด และมัสยิดเป็นสถานที่ดีที่สุดของ*อุมมะฮฺ* (ประชาชาติ)

ในบางประเทศจะมีสตรีเดินเร่ขายของตามถนนโดยวางสินค้าบนศีรษะ โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศแอฟริกาตะวันตก ภาพเหล่านี้สามารถเห็นได้ทั่วไปในประเทศดังกล่าว ซึ่งไม่ใช่รูปแบบการค้าขายที่อิสลามอนุมัติอย่างแน่นอน ผู้ทำการค้าขายในกลุ่มประเทศแอฟริกาส่วนใหญ่จะเป็นหญิง แต่ในประเทศมุสลิมอื่นๆ โดยส่วนใหญ่แล้วจะไม่มีสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้น อย่างไรก็ตามถ้าหญิงทำการค้าขายในบ้านของตัวเองซึ่งมีลูกค้าส่วนใหญ่เป็นหญิงหรือเด็กก็เป็นที่อนุมัติ

งานประเภทอื่น ๆ

สตรีสามารถศึกษาและจัดตั้งอุตสาหกรรมขนาดย่อมในบ้านของตัวเองหรืองานตัดเย็บเสื้อผ้า หรืองานอื่น ๆ ที่สามารถทำในบ้านได้ เพราะงานเหล่านี้จะทำให้หญิงสามารถทำงานโดยที่ไม่ต้องทิ้งภาระหน้าที่ภายในบ้าน งานดังกล่าวอาจได้แก่การผลิตภาชนะของใช้ การทอผ้า การผลิตตะกร้า สิ่งประดับ การเย็บปักษ์ถักร้อย เป็นต้น

สตรีกับวิชาชีพ

สำหรับหญิงที่มีความเฉลียวฉลาดและมีโอกาสศึกษาในมหาวิทยาลัยก็สามารถทำประโยชน์แก่สังคมได้ โดยเฉพาะวิชาชีพด้านการสอน แต่ก็เหมือนกับอาชีพอื่นๆ ที่จะต้องอยู่ในขอบเขตของหลักการอิสลามกล่าวคือผู้หญิงมุสลิมะฮฺสามารถสอนเด็กเล็กทั้งชายและหญิงในระดับโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งจะมีครูทั้งหมดเป็นหญิง ส่วนในระดับมัธยมศึกษา วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย พวกนางสามารถสอนในสถาบันที่เปิดสอนสำหรับนักศึกษาหญิงเท่านั้น

ส่วนวิชาชีพทางการแพทย์นั้นแพทย์หญิงทางด้านสูตินรีเวชเป็นที่ต้องการเป็นอย่างยิ่งของสังคม โดยทั่วไปแล้วหญิงจะเขินอายที่จะขอคำปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับครรภ์และมดลูกจากนายแพทย์ ซึ่งชะรีอะฮฺเองก็ห้ามการกระทำดังกล่าว แต่ถ้ามีความจำเป็นต่อสุขภาพแล้ว พวกนางก็สามารถขอคำปรึกษาจากนายแพทย์ได้ จึงเป็นการสมควรเป็นอย่างยิ่งที่

หญิงมุสลิมะฮฺจะได้รับการสนับสนุนให้เรียนวิชาชีพแพทย์หรือพยาบาล แต่พวกนางควรทำงานในสถานพยาบาลที่มีคนไข้ที่เป็นหญิงเท่านั้น

งานเกี่ยวกับสวัสดิการสังคม

หญิงสามารถทำงานในศาลคดีเด็กและในสถาบันเกี่ยวกับสวัสดิการสังคม ด้วยนิสัยที่อ่อนโยน หญิงจะสามารถแก้ปัญหาเด็กเยาวชนที่กระทำผิดทางอาญา หรือที่ต้องถูกขับออกจากโรงเรียนหรือเด็กที่มีปัญหาทางครอบครัว

การทำงานของสตรีในสมัยของท่านนบี

หญิงสามารถออกนอกบ้านเพื่อทำงานเท่าที่จำเป็นได้ ในสมัยของท่านนบีมีหญิงออกไปตลาดหรือสวน ท่านนบีไม่ได้ห้ามหญิงที่อยู่ใน*อิดดะฮฺ*ออกนอกบ้านในกรณีที่มีความจำเป็น ญาบิร อิบนุ อับดุลลอฮฺได้กล่าวว่าป้าของเขาถูกสามีหย่า ถึงแม้ว่านางยังอยู่ในช่วงของ*อิดดะฮฺ* แต่นางต้องออกไปเก็บผลอินทผาลัมในสวนเพื่อนำออกไปขาย

มีเศาะฮาบะฮฺท่านหนึ่งห้ามมิให้นางกระทำเช่นนั้น โดยกล่าวว่าการออกจากบ้านในขณะที่ยังอยู่ในช่วงของ*อิดดะฮฺ*เป็นสิ่งต้องห้าม ดังนั้นนางจึงได้ไปหาท่านนบีเพื่อขอคำตัดสินจากท่าน ท่านนบีกล่าวว่า

“เจ้าจงออกเก็บผลอินทผาลัม (เพื่อขาย) เพื่อที่เจ้าสามารถเอารายได้ไปทำการอื่นที่เป็นประโยชน์ได้ต่อไป”[224]

อิสลามอนุญาตให้หญิงที่ยังอยู่ในช่วงของ*อิดดะฮฺ* ออกนอกบ้านถ้ามีความจำเป็น เมื่อฤดูเก็บเกี่ยวมาถึงและนางมีความรู้สึกว่าควรจะไปเก็บเกี่ยวผลอินทผาลัมเพื่อเลี้ยชีพก็ถือว่ามีความจำเป็น หะดีษข้างต้นชี้ให้เห็นว่าอิสลามให้ความสำคัญต่อทรัพย์สินของผู้หญิง หลังจากที่อายะฮฺเกี่ยวกับ*ฮิญาบ*ถูกประทานลงมา เมื่อท่านอุมัรเห็นเซาดะฮฺออกนอกบ้าน เขาจึงยับยั้งนางและว่ากล่าวตักเตือนไม่ให้นางกระทำดังกล่าว นางจึงกลับบ้านและเล่าเรื่องราวทั้งหมดให้แก่ท่านนบีฟัง ท่านนบีจึงกล่าวว่า “*อัลลอฮฺอนุญาตให้เจ้าออกนอกบ้านเพื่อกระทำธุระที่เจ้าต้องการ*” [225]

ตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่าหญิงสามารถทำการเพาะปลูกและเก็บเกี่ยวผลได้ ซัฮลฺ อิบนฺ ซะอัด ซึ่งเป็นเศาะฮาบะฮฺอีกท่านหนึ่งก็ได้กล่าวทำนองเดียวกันนี้ว่าเราได้พบหญิงคนหนึ่งมีชื่อว่ากีละฮฺ ซึ่งนางมาหาท่านนบีเพื่อถามเกี่ยวกับหลักปฏิบัติในทางธุรกิจ และนางพูดว่า*“ฉันเป็นหญิงที่มีอาชีพค้าขาย”*[226]

---

[224] อบูดาวู๊ด, *กีตาบ อัฏ–เฏาะล๊าก*

[225] อัล–บุคอรีย์, กีตาบ ตัฟซีร ซูเราะฮฺ อัล– อัหซาบ และ มุสนัด อะหฺมัด, เล่ม 6, หน้า 56

[226] อัล–บุคอรีย์, *กีตาบ อัล – ญุมอะฮฺ*

ในสมัยการปกครองของคอลีฟะฮฺอุมัร อิบนุค็อฏฏอบ มีหญิงคนหนึ่งมีชื่อว่าอัสมาอฺ บินตุมัคซูมะฮฺ เอาน้ำหอมจากลูกชายที่ชื่อ อับดุลลอฮฺ อิบนุเราะบีอะฮฺ ซึ่งนำเข้ามาจากประเทศเยเมนเพื่อไปขายต่อ[227] ครั้งหนึ่งท่านอะลีย์เคยเชยชมความสามารถในการค้าขายของหญิงที่ชื่ออุมเราะฮฺ เมื่อนางซื้อปลาตัวหนึ่งด้วยราคาย่อมเยา[228] ครั้งหนึ่งภรรยาของอับดุลลอฮฺ อิบนุมัสอูดร้องทุกข์ต่อท่านนบีว่านางมีรายได้น้อยจากงานหัตถกรรม ในขณะที่สามีและบุตรชายของนางไม่มีรายได้เลย[229]

การกดขี่ทางเพศต่อหญิงทำงาน

แนวความคิดที่ว่าสตรีต้องทำงานเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวางในโลกตะวันตก ซึ่งได้ก่อให้เกิดปัญหาการกดขี่ทางเพศในที่ทำงาน บ่อยครั้งที่เกิดเหตุการณ์การลวนลามทางเพศของผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างาน โดยการข่มขู่ว่าจะไล่ออกถ้าหากไม่ยอมหรือให้สัญญาว่าจะปรับตำแหน่งให้สูงขึ้น ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เห็นได้ทั่วไปในที่ทำงาน ไม่ว่าจะเป็นในสำนักงาน โรงงานหรือสถานที่ทำงานอื่น ๆ

เมื่อเราดูสังคมตะวันตกจะพบว่าการกดขี่ทางเพศในที่ทำงานดูจะเป็นเรื่องธรรมดา จึงเป็นเรื่องยากที่จะทำให้สิ่งเหล่านี้หมดไปจาก

---

[227] *เรื่องเดียวกัน* , เล่ม 8, หน้า 220

[228] *เรื่องเดียวกัน*, หน้า 221

[229] *เรื่องเดียวกัน*

สังคมตะวันตก มีหญิงมากมายที่ถูกลวนลามทางเพศและรู้สึกอายที่จะไปฟ้องร้องต่อศาลทำให้ต้องตกอยู่ในความทุกข์ระทม ในขณะที่หญิงอีกกลุ่มหนึ่งต้องเสียพรหมจรรย์เนื่องจากความไร้เดียงสาหรือตกหลุมรักเพศตรงข้าม

ถ้าหากสตรีมุสลิมได้รับอนุญาตให้ทำงานในสำนักงานหรือโรงงาน ถึงแม้ว่าการกดขี่ทางเพศจะมีน้อยกว่า แต่ก็ถือว่ามีการ *"ผิดประเวณีทางสายตา"* *"ผิดประเวณีทางขา"* *"ผิดประเวณีทางมือ"* และอื่นๆ อีกมากมาย อิสลามไม่อนุญาตให้ผู้ชายเกี้ยวพาราสีหญิงเนื่องจากการกระทำดังกล่าวจะนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ในที่สุดดังที่เกิดขึ้นในโลกตะวันตก การลวนลามทางเพศไม่ใช่ว่าจะเกิดกับหญิงเท่านั้น แต่อาจรวมถึงชายด้วย ดังที่เคยตกเป็นข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์

ผลตามมาของการที่หญิงออกทำงานนอกบ้านโดยทิ้งลูกและครอบครัวปราศจากผู้ดูแลคือ ความแตกแยกภายในครอบครัว ดร. Sullivan ซึ่งเป็นเจ้าของหนังสือที่ชื่อว่า *Alcoholism* กล่าวว่า"*....การจ้างแรงงานหญิงให้ทำงานในโรงงานนอกจากจะทำให้สตรีที่แต่งงานแล้วต้องละเลยภาระหน้าที่ภายในบ้านแล้ว ยังมีผลทำให้หญิงที่ยังไม่แต่งงานต้องขาดโอกาสในการเรียนรู้เกี่ยวกับความเป็นแม่บ้านจนในที่สุดทำให้พวกนางต้องขาดความรู้เกี่ยวกับการปรุงอาหาร การทำความสะอาด การเลี้ยงดูบุตร ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้ภรรยาและมารดาของสังคมชนชั้นล่างกลายเป็นบุคคลที่พึ่งตัวเองไม่เป็นซึ่งเป็นสาเหตุของความฟุ่มเฟือยและทำให้สามีจำเป็นต้องหากินนอกบ้านจนในที่สุดกลายเป็นนักดื่มแอ*

ลกอฮอล ประเภทของการจ้างงานที่ทำให้ผู้หญิงต้องละทิ้งภาระหน้าที่ภายในบ้านดูเหมือนว่าจะทำให้สถิติของการติดเหล้าเพิ่มมากขึ้นและเป็นการเปิดโอกาสให้สิ่งชั่วร้ายอื่นๆ เกิดขึ้นอย่างงายดาย"[230]

ศาสตราจารย์คุรชิด อะหฺมัด (Khurshid Ahmad) ได้วิเคราะห์ถึงความชั่วร้ายที่เกิดขึ้นเนื่องจากที่ผู้หญิงต้องทำงานหารายได้ตามโรงงานและฟาร์มต่างๆ ว่าผู้หญิงมีภาระหน้าที่อันหนักอึ้งซึ่งเป็นสาเหตุของความหายนะในครอบครัว เมื่อใดสถาบันครอบครัวซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของสังคมล่มสลายและผู้หญิงถูกทิ้งขว้าง เมื่อนั้นท้องถนนก็จะกลายเป็นศูนย์กลางแห่งความชั่วร้าย ร้านอาหารและสวนสาธารณะก็จะกลายเป็นสถานที่แสวงหาเพศตรงข้ามเพื่อสนองความใคร่ทางเพศ

มีหญิงทำงานนอกบ้านบางคนอาจมีคำถามว่าเพราะเหตุใดหญิงที่มีรายได้เป็นของตัวเองและไม่ต้องพึ่งพาคนอื่นจะต้องผูกมัดกับผู้ชายเพียงคนเดียว? ทำไมนางจึงต้องอยู่ในกรอบของคุณธรรมต่างๆ มากมายเพื่อรับผิดชอบของชีวิตครอบครัวด้วย? โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อกรอบของคุณธรรมดังกล่าวเป็นอุปสรรคที่คอยขัดขวางไม่ให้นางประพฤติในทางเพศอย่างอิสระ เพราะเหตุใดนางต้องละทิ้งสิ่งที่สามารถ

---

[230] Sullivan , *Alcoholism* , in *Spectrum Yadqeen International*, Vol. 28, no 24, April 22, 1980, p.228.

สร้างความสนุกสนานและความพอใจและกลับเลือกประเพณีโบราณที่จำต้องแบกภาระหน้าที่และต้องใช้ความเสียสละ? การละทิ้งศาสนาออกจากชีวิตทำให้ความยำเกรงในการก่อบาปถูกทำลายไปดังที่กำลังเกิดขึ้นในสังคมตะวันตก

ในเวลานี้ประชาชาติมุสลิมจะถูกถามว่า *"มีความจำเป็นแค่ไหนที่จะต้องให้หญิงทำงานนอกบ้าน?"* ส่วนใหญ่แล้วบิดามารดาหรือสามีสนับสนุนบุตรีหรือภรรยาทำงานนอกบ้านเพื่อหารายได้เสริมแก่ครอบครัวเพื่อซื้อสิ่งของฟุ่มเฟือยตามวิถีชีวิตสมัยใหม่ ถึงแม้จะเสี่ยงต่อการสูญเสียศักดิ์ศรีและเกียรติยศก็ตาม ในขณะเดียวกันมีหญิงบางคนสมัครใจทำงานนอกบ้านเพื่อหลบหนีความจำเจภายในบ้าน

อย่างไรก็ตาม มีบางครอบครัวที่จำเป็นต้องให้ผู้หญิงออกไปทำงานนอกบ้านเนื่องจากความจำเป็นทางเศรษฐกิจ เมื่อเกิดภาวะเช่นนี้แล้วพวกเขาควรอุทิศเวลา แรงกายและเงินทองเพื่อสร้างโรงงานขนาดย่อมภายในบ้าน ซึ่งสามารถสร้างงานให้แก่พวกสตรีโดยไม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน

เมื่อกล่าวถึงคำสอนของอิสลามเกี่ยวกับบทบาทของสตรีแล้วทำให้เกิดคำถามว่าอิสลามได้เตรียมทางเลือกให้แก่หญิงไว้อย่างไร? ซึ่งก็มีคำตอบดังที่กล่าวมาแล้วในตอนต้น

สิทธิในทางเศรษฐกิจของหญิงมุสลิมสามารถสรุปได้ดังนี้

1. หญิงมีสิทธิในทรัพย์มรดกของบิดา สามี และบุตร

2. นางมีสิทธิในค่าสินสอด (*มะฮฺรฺ*) ที่สามีต้องมอบแก่นางในเวลาแต่งงาน อย่างไรก็ตามไม่มีการจำกัดจำนวนที่แน่นอนแต่จะขึ้นอยู่กับฐานะทางการเงินของสามีและฐานะทางสังคมของฝ่ายหญิงเงินทุกบาททุกสตางค์หรือทรัพย์สินอื่นๆ ซึ่งเป็น*มะฮฺรฺ*จะเป็นของนางแต่เพียงผู้เดียว ไม่ถือว่าเป็นสินสมรส ดังนั้นสามีจึงไม่มีสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินดังกล่าว

3. ถ้าภรรยาต้องการ นางก็มีสิทธิดำเนินธุรกิจภายในขอบเขตของหลักการอิสลามและรายได้ทั้งหมดจะตกเป็นของนางแต่เพียงผู้เดียว

4. ในกรณีที่มีการหย่า *มะฮฺรฺ* ทรัพย์สินต่าง ๆ และสิทธิที่จะได้รับการเลี้ยงดูในช่วงของ*อิดดะฮฺ* เป็นสิทธิของภรรยาที่จะได้รับตามหลักการของอัล–กุรอาน ยกเว้นในกรณีที่ภรรยาผิดประเวณีกับชายอื่น

5. ถ้าสามีเสียชีวิต สิทธิของภรรยาที่กำหนดในสัญญาการแต่งงานจะต้องได้รับจัดการเป็นอันดับแรกจากทรัพย์มรดกของสามี จะเห็นได้ว่าอิสลามประกันความมั่นคงในทางเศรษฐกิจให้แก่หญิงที่สมรสหลังจากที่การสมรสสิ้นสุดลงไม่ว่าโดยการหย่าหรือการตายของสามี ดังที่ศาสตราจารย์ คุรชิด อะหฺมัด ได้กล่าวย้ำว่าฐานะของหญิงในอิสลามเกี่ยวกับมรดก ทรัพย์สิน การสมรสและการหย่าเหนือกว่าหญิงในศาสนาอื่นๆ ซึ่งโลกต้องยอมรับความจริงว่าไม่มีศาสนาอื่นใดที่ให้สิทธิมากมายแก่หญิงและปกป้องเกียรติ์และความบริสุทธิ์ของนางดังศาสนาอิสลาม

ดังนั้น จึงเป็นการสมควรควรอย่างยิ่งที่เราจะศึกษาสิทธิของผู้หญิงเกี่ยวกับ*มะฮฺรฺ* (ค่าสินสอด) *มีรอษ* (มรดก) อย่างละเอียด ส่วนสิทธิของผู้หญิงเกี่ยวกับ*นัฟเกาะฮฺ* (ค่าเลี้ยงดู) เราได้กล่าวไปแล้วในบทที่ผ่านมา

มะฮฺรฺ

มะฮรฺ ที่ถูกบัญญัติไว้ในซูเราะฮฺอัน-นิซาอฺ อายะฮฺที่ 4 ในฐานะเป็นส่วนสำคัญของการสมรสในอิสลามซึ่งเจ้าบ่าวจะต้องมอบให้แก่เจ้าสาวตามจำนวนที่ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงเห็นชอบร่วมกัน อาจมีค่าเท่ากับเศษหนึ่งส่วนสี่ของหนึ่งดีนาร์จนถึงหนึ่งพันดีนาร์หรือมากกว่านั้น *มะฮฺรฺ* มีความแตกต่างกับประเพณีของบางพื้นที่ที่ถือว่าเป็นค่าตัวของเจ้าสาวเนื่องจากการแต่งงานในอิสลามไม่ใช่เป็นการขายเจ้าสาวให้แก่เจ้าบ่าวแต่อย่างใด นอกจากนี้แล้ว *มะฮฺรฺ* ยังมีความแตกต่างกับค่าสินสอดของชาวยุโรป หรือแม้แต่ในประเทศไทยเอง กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยถือว่าค่าสินสอดคือทรัพย์สินที่ฝ่ายชายมอบแก่บิดามารดาของฝ่ายหญิงเพื่อตอบแทนในการอนุญาตให้แต่งงาน จะเห็นได้ว่าค่าสินสอดจะเป็นของบิดามารดา แต่มิใช่ของเจ้าสาว

ในสมัยก่อนบิดาจะให้ค่าสินสอดจำนวนหนึ่งแก่ลูกสาวในวันแต่งงานซึ่งเงินจำนวนดังกล่าวนี้จะตกเป็นของสามีเปรียบเสมือนเป็นสิ่งจูงใจให้ผู้ชายแต่งงานกับผู้หญิง ประเพณีเหล่านี้ถูกปฏิบัติในศาสนาคริสต์และฮินดู บิดาจะต้องจ่ายค่าสินสอดจำนวนมากเพื่อหาสามีที่ดีให้แก่

บุตรสาว ในสังคมอาหรับก่อนอิสลาม*มะฮฺรฺ*ถือว่าเป็นทรัพย์สินของผู้ปกครองของฝ่ายหญิง

สิ่งที่กล่าวมาทั้งหมดนี้แตกต่างกับอิสลามโดยสิ้นเชิง เพราะอิสลามกำหนดว่า*มะฮฺรฺ*เป็นของขวัญการแต่งงานที่เจ้าบ่าวมอบให้แก่เจ้าสาว อิสลามได้ยกฐานะของสตรีด้วยการถือว่าการให้*มะฮฺรฺ*เป็นสัญลักษณ์ของการให้เกียรติ์แก่สตรี ถึงแม้ว่าการแต่งงานต้องสิ้นสุดด้วยการหย่า แต่*มะฮฺรฺ*ก็ยังคงเป็นทรัพย์สินของภรรยาและสามีไม่มีสิทธิเอากลับคืน ยกเว้นในกรณีของ*คุลอฺ*ที่การหย่าเกิดขึ้นตามคำขอของภรรยาซึ่งนางจะต้องคืน*มะฮฺรฺ*บางส่วนหรือทั้งหมดที่นางได้รับเนื่องการแต่งงาน

กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ*มะฮฺรฺ*เป็นเงินหรือทรัพย์จำนวนหนึ่งหรือที่สามีสัญญาว่าจะจ่ายให้แก่ภรรยาเนื่องการแต่งงาน

มีคำอื่นที่ใช้แทน*มะฮฺรฺ*ในอัล-กุรอาน เช่น *อัจญ์รฺ* ซึ่งมีความหมายว่ารางวัลผลตอบแทนหรือของขวัญที่มอบให้แก่เจ้าสาว แท้จริงแล้วคำว่า*อัจญ์รฺ*คือผลกำไรที่ปราศจากการขาดทุน คำว่า*เศาะดะกออฺ* ก็ถูกใช้ในอัล-กุรอานแสดงถึงของขวัญการแต่งงาน นอกจากนี้แล้วยังมีคำอื่นๆ อีกที่ถูกกล่าวในอัล-กุรอานที่หมายถึง*มะฮฺรฺ*

เมื่อกล่าวถึงของขวัญเนื่องการแต่งงานได้แก่*ฟะรีเฎาะฮฺ* ซึ่งถูกกล่าวในอัล-กุรอานในอายะฮฺที่สี่ของซูเราะฮฺอัน-นิซาอฺซึ่งตามหลักภาษาหมายถึงข้อผูกพันที่จะต้องปฏิบัติ ส่วนคำว่า*มะฮฺรฺ*ก็ถูกใช้ในอัล–กุรอานในความหมายของค่าสินสอดหรือของขวัญเนื่องจากการแต่งงาน

เช่นเดียวกัน ตามความในอัล–กุรอาน *มะฮฺรฺ* คือสิ่งที่สามีมอบให้แก่ภรรยาเพื่อก่อความสัมพันธ์ในทางสมรส ดังที่อัลลอฮฺตรัสไว้ว่า

﴿ وَءَاتُواْ ٱلنِّسَآءَ صَدُقَٰتِهِنَّ نِحۡلَةٗۚ ﴾ [النساء: ٤]

ความว่า *และจงให้แก่บรรดาหญิงซึ่ง มะฮฺรฺ ของนางด้วยความเต็มใจ*[231]

การจ่าย*มะฮฺรฺ*ของสามีเป็นการยอมรับการเป็นเจ้าของในทรัพย์สินของภรรยาทันทีที่การแต่งงานมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย ถึงแม้ว่าก่อนหน้านี้นางไม่มีทรัพย์สินอะไรเลย การให้*มะฮฺรฺ*แก่หญิงในพิธีแต่งงานเป็นสิ่งที่ต้องทำ ดังที่อัลลอฮฺตรัสว่า

﴿ ۞وَٱلۡمُحۡصَنَٰتُ مِنَ ٱلنِّسَآءِ إِلَّا مَا مَلَكَتۡ أَيۡمَٰنُكُمۡۖ كِتَٰبَ ٱللَّهِ عَلَيۡكُمۡۚ وَأُحِلَّ لَكُم مَّا وَرَآءَ ذَٰلِكُمۡ أَن تَبۡتَغُواْ بِأَمۡوَٰلِكُم مُّحۡصِنِينَ غَيۡرَ مُسَٰفِحِينَۚ فَمَا ٱسۡتَمۡتَعۡتُم بِهِۦ مِنۡهُنَّ فَـَٔاتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةٗۚ وَلَا جُنَاحَ عَلَيۡكُمۡ فِيمَا تَرَٰضَيۡتُم بِهِۦ مِنۢ بَعۡدِ ٱلۡفَرِيضَةِۚ ﴾ [النساء: ٢٤]

ความว่า *และได้ถูกอนุมัติให้แก่พวกเจ้าที่นอกเหนือจากนั้น ในการที่พวกเจ้าจะแสวงหามาด้วยทรัพย์ของพวกเจ้าในฐานะเป็นผู้แต่งงาน มิใช่ในฐานะผู้ล่วงประเวณี ดังนั้นหญิงใดที่พวกเจ้าเสพสุขด้วยจากบรรดาหญิง*

---

[231] *อัน-นิซาอฺ*(4): 4

เหล่านั้น ก็จงให้แก่พวกนางซึ่งสินตอบแทนแก่พวกนางตามที่กำหนดไว้[232]

ในกรณีที่ผู้ชายมุสลิมแต่งงานกับหญิงชาวคริสเตียนหรือชาวยิว อัล-กุรอานได้บัญญัติไว้ว่า

﴿وَٱلْمُحْصَنَٰتُ مِنَ ٱلْمُؤْمِنَٰتِ وَٱلْمُحْصَنَٰتُ مِنَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ مِن قَبْلِكُمْ إِذَآ ءَاتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَٰفِحِينَ وَلَا مُتَّخِذِىٓ أَخْدَانٍ﴾ [المائدة: ٥]

ความว่า *และบรรดาหญิงบริสุทธิ์ในหมู่ผู้ศรัทธาหญิง และบรรดาหญิงบริสุทธิ์ในหมู่ผู้ที่ได้รับคัมภีร์ก่อน จากพวกเจ้าก็เป็นที่อนุมัติแก่พวกเจ้าด้วย เมื่อพวกเจ้าได้มอบให้แก่พวกนางซึ่งมะฮฺรฺของพวกนางในฐานะเป็นผู้แต่งงาน มิใช่เป็นผู้กระทำซินาโดยเปิดเผยและมิใช่ยึดนางเป็นเพื่อนโดยกระทำซินาลับ ๆ*[233]

จากอายะฮฺข้างต้นเป็นที่เข้าใจว่าการจ่าย*มะฮฺรฺ*เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการแต่งงาน ส่วนหะดีษของท่านนบีก็กล่าวในทำนองเดียวกัน

[232] *อัน-นิซาอฺ*(4): 24

[233] *อัล-มาอิดะฮฺ* (5) : 5.

ท่านอุมัร อิบนุอัล-ค็อฏฏอบและชุร็อยหฺกล่าวว่าถ้าภรรยาสละสิทธิใน*มะฮฺรฺ*ทั้งหมดหรือบางส่วน แต่ต่อมานางกลับมาทวง*มะฮฺรฺ*ดังกล่าวเช่นนี้ สามีต้องจ่าย*มะฮฺรฺ*แก่นาง เนื่องจากการกระทำของนางแสดงให้เห็นว่าการสละสิทธิใน*มะฮฺรฺ*ครั้งแรกมิได้เกิดจากความสมัครใจของนางเอง[234]

***มะฮฺรฺ* ต้องจ่ายเมื่อไหร่ ?**

การจ่าย*มะฮฺรฺ*เป็นสิ่งจำเป็น ถึงแม้ว่าเป็นจำนวนน้อยนิดก็ตาม[235] ยกเว้นในบางกรณีที่การแต่งงานมีผลสมบูรณ์ถึงแม้ว่าไม่มีการกำหนดจำนวนของ*มะฮฺรฺ*ก็ตาม อย่างไรก็ดี สามีก็ยังต้องจ่าย*มะฮฺรฺ*ในภายหลังการแต่งงาน อัล-กุรอานได้บัญญัติถึงการหย่าว่า

﴿ لَّا جُنَاحَ عَلَيۡكُمۡ إِن طَلَّقۡتُمُ ٱلنِّسَآءَ مَا لَمۡ تَمَسُّوهُنَّ أَوۡ تَفۡرِضُواْ لَهُنَّ فَرِيضَةٗۚ ﴾ [البقرة: ٢٣٦]

ความว่า *ไม่มีบาปใด ๆ แก่พวกเจ้า ถ้าหากพวกเจ้าหย่าหญิง โดยที่พวกเจ้ายังมิได้แตะต้องพวกนางหรือยังมิได้กำหนดมะฮฺรฺใดๆ แก่พวกนาง*[236]

อายะฮฺข้างต้นชี้ให้เห็นว่าการแต่งงานมีผลสมบูรณ์โดยไม่ต้องกำหนดจำนวน*มะฮฺรฺ*ที่แน่นอน นอกจากนี้ยังมีหะดีษที่ได้กล่าวถึงความ

---

[234] ซัยยิด ซาบิก , *ฟิกฮฺ อัส–ซุนนะฮฺ*, เล่ม 7, หน้า 58

[235] อัล–บุคอรีย์, บทที่ 678, หะดีษที่ 51 และ 52

[236] *อัล-บะเกาะเราะฮฺ* (2): 236

สมบูรณ์ของการแต่งงานลักษณะดังกล่าว[237] แต่ *มะฮฺรฺ*ดังกล่าวจะต้องจ่ายให้แก่หญิง ไม่ว่าจะจ่ายเมื่อมีการสมรสหรือหลังจากนั้น ส่วนจำนวนของ *มะฮฺรฺ*จะขึ้นอยู่กับฐานะของสามีและฐานะทางสังคมของภรรยา ดังที่อัล-กุรอานบัญญัติไว้ว่า

﴿وَمَتِّعُوهُنَّ عَلَى ٱلۡمُوسِعِ قَدَرُهُۥ وَعَلَى ٱلۡمُقۡتِرِ قَدَرُهُۥ مَتَٰعَۢا بِٱلۡمَعۡرُوفِۖ﴾ [البقرة: ٢٣٦]

ความว่า *และจงให้นางได้รับสิ่งที่อำนวยประโยชน์แก่พวกนางโดยหน้าที่ของผู้มั่งมีนั้น คือตามกำลังความสามารถของเขาและหน้าที่ของผู้ยากจนนั้น คือตามกำลังความสามารถของเขา เป็นการให้ประโยชน์โดยชอบธรรม*[238]

ส่วนหะดีษได้กล่าวถึงกรณีหญิงที่สามีตายก่อนที่จะกำหนดจำนวนของ*มะฮฺรฺ*ที่แน่นอน หรือตายก่อนที่จะร่วมประเวณีกับนาง กรณีนี้จะต้องเป็นไปตามคำตัดสินของอัลดุลลอฮฺ อิบนุมัสอูด ซึ่งได้ตัดสินว่านางจะต้องได้รับค่า*มะฮฺรฺ*ตามจำนวนที่หญิงซึ่งมีฐานะเดียวกันกับนางได้รับ คำตัดสินดังกล่าวซึ่งกลายเป็นบรรทัดฐานของของนักกฎหมายใน

---

[237] อะบูดาวูด, บทที่ 12, หะดิษที่ 31

[238] *อัล-บะเกาะเราะฮฺ* (2): 236

ยุคหลังได้อธิบายว่าจำนวนที่เหมาะสมของ*มะฮฺรฺ*จะขึ้นอยู่กับฐานะทางและฐานะทางสังคมของคู่สมรส ซึ่งในแต่ละสังคมจะมีความแตกต่างกัน

จากอายะฮฺอัล-กุรอานและหะดีษข้างต้น เป็นที่ชัดเจนว่า*มะฮฺรฺ* เป็นส่วนประกอบสำคัญของการแต่งงานในอิสลามซึ่งหากปราศจาก*มะฮฺรฺ*แล้วจะทำให้การสมรสไม่สมบูรณ์ อายะฮฺข้างต้นกล่าวถึง*มะฮฺรฺ* โดยใช้คำ*ศอดะเกาะฮฺ* ซึ่งมีความหมายสำคัญอยู่ในตัว เนื่องจากว่าคำดังกล่าวหมายถึงการบริจาคทาน จึงแสดงให้เห็นว่า*มะฮฺรฺ*ที่ให้ไปนั้นจะกลายเป็นทรัพย์สินของภรรยาอย่างเด็ดขาด ดังนั้นนางมีสิทธิที่จะแบ่งส่วนของ*มะฮฺรฺ*ให้แก่สามีหรือผู้ปกครองของนางก็ได้ อีกอายะฮฺหนึ่งของอัล-กุรอานบัญญัติว่า

﴿ وَإِنۡ أَرَدتُّمُ ٱسۡتِبۡدَالَ زَوۡجٖ مَّكَانَ زَوۡجٖ وَءَاتَيۡتُمۡ إِحۡدَىٰهُنَّ قِنطَارٗا فَلَا تَأۡخُذُواْ مِنۡهُ شَيۡـًٔاۚ أَتَأۡخُذُونَهُۥ بُهۡتَٰنٗا وَإِثۡمٗا مُّبِينٗا ٢٠ ﴾ [النساء: ٢٠]

ความว่า *และหากพวกเจ้าต้องการเปลี่ยนคู่ครองคนหนึ่งแทนที่ของคู่ครองอีกคนหนึ่งและพวกเจ้าได้ให้แก่นางหนึ่งในหมู่นางเหล่านั้น ซึ่งทรัพย์อันมากมายก็ตามก็จงอย่าได้เอาสิ่งใดจากทรัพย์นั้นคืน พวกเจ้าจะเอามันคืนด้วยการอุปโลกนี้ความเท็จและการกระทำบาปอันชัดเจนกระนั้นหรือ*[239]

---

[239] *อัน-นิซาอฺ* (4): 20

อายะฮฺนี้แสดงให้เห็นว่า*มะฮฺรฺ*เป็นสิทธิของภรรยาที่ถูกหย่าโดยไม่คำนึงว่าจะมีราคามากน้อยเพียงใด สามีไม่มีสิทธิเอาคืนด้วยการบังคับ ข่มขู่หรือกล่าวหาภรรยา สามีทุกคนควรยำเกรงต่ออัลลอฮฺและมีความเคร่งครัดในศาสนาและหลีกเลี่ยงการเบียดเบียนสิทธิของอดีตภรรยา อัล-กุรอาน ได้บัญญัติต่อไปว่า

﴿ وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُۥ وَقَدْ أَفْضَىٰ بَعْضُكُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ وَأَخَذْنَ مِنكُم مِّيثَٰقًا غَلِيظًا ﴾ [النساء: ٢١]

ความว่า *และพวกเจ้าจะเอามันคืนได้อย่างไรทั้ง ๆ ที่บางคนของพวกเจ้าได้แนบกายกับอีกบางคนแล้วและพวกนางก็ได้เอาคำมั่นสัญญาอันหนักแน่นจากพวกเจ้าแล้วด้วย*[240]

อายะฮฺนี้ชี้ให้เห็นว่า*มะฮฺรฺ*เป็นสิทธิของภรรยาแต่เพียงผู้เดียว ไม่ใช่เป็นของสามีของนาง ดังนั้นถ้าสามีพยายามเอาคืนด้วยการใช้วิธีการอันชั่วร้าย เช่น การใส่ร้ายป้ายสีนางและนินทาว่าร้ายนาง ก็ถือว่าเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนคำสั่งของอัลลอฮฺที่ตรัสว่า

﴿ ۞وَٱلْمُحْصَنَٰتُ مِنَ ٱلنِّسَآءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَٰنُكُمْۖ كِتَٰبَ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْۚ وَأُحِلَّ لَكُم مَّا وَرَآءَ ذَٰلِكُمْ أَن تَبْتَغُواْ بِأَمْوَٰلِكُم مُّحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَٰفِحِينَۚ فَمَا ٱسْتَمْتَعْتُم بِهِۦ مِنْهُنَّ فَـَٔاتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةًۚ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا

[240] *อัน-นิซาอฺ* (4): 21

تَرَٰضَيۡتُم بِهِۦ مِنۢ بَعۡدِ ٱلۡفَرِيضَةِۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمٗا ﴿٢٤﴾ [النساء: ٢٤]

ความว่า *และบรรดาหญิงที่อยู่ในปกครองของสามี นอกจากที่มือขวาของพวกเจ้าครอบครอง เป็นบัญญัติของอัลลอฮฺที่มีแก่พวกเจ้า และได้ถูกอนุมัติให้แก่พวกเจ้าที่นอกเหนือจากนั้น ในการที่พวกเจ้าจะแสวงหามาด้วยทรัพย์ของพวกเจ้าในฐานะเป็นผู้แต่งงานมิใช่ในฐานะผู้ล่วงประเวณี ดังนั้นหญิงใดที่พวกเจ้าแสนสุขด้วยนางจากบรรดาหญิงเหล่านั้น ก็จงให้แก่พวกนาง ซึ่งสิ่งตอบแทนแก่พวกนาง ตามที่มีกำหนดไว้และไม่เป็นบาปใด ๆ แก่พวกเจ้าในต่างที่พวกเจ้าต่างยินยอมกันในสิ่งนั้น หลังจากที่มีกำหนดนั้นขึ้นแท้จริงอัลลอฮฺเป็นผู้ทรงรอบรู้ ผู้ทรงปรีชาญาน*[241]

จากอายะฮฺข้างต้นเป็นที่เข้าใจว่า*มะฮฺรฺ*เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการสมรสที่สมบูรณ์ นอกจากนี้แล้วอายะฮฺนี้ยังชี้ให้เห็นอีกว่า*มะฮฺรฺ*คือรางวัลหรือค่าตอบแทนที่ชายมอบให้แก่หญิงเสมือนหนึ่งว่านางได้มอบหรือฝากชีวิตให้แก่สามี ดังนั้น ชายควรมอบทรัพย์สินให้แก่นางเป็นการตอบแทนอย่างไรก็ตามหญิงมีสิทธิที่จะยกเว้นให้สามีไม่ต้องจ่าย*มะฮฺรฺ*ให้แก่นางหรือลดหรือเพิ่มจำนวนของ *มะฮฺรฺ* หลังจากที่กำหนดแล้ว ถ้าหากทั้งสองสามารถบรรลุข้อตกลงได้

[241] *อัน-นิซาอฺ* (4): 24

อัล-กุรอานไม่ได้กำหนดให้*มะฮฺรฺ*เป็นสิ่งจำเป็นของการแต่งงานระหว่างมุสลิมด้วยกันเท่านั้น แต่ยังได้กำหนดสำหรับการแต่งงานระหว่างชายมุสลิมกับหญิงชาว*กีตาบียะฮฺ*อีกด้วย (หญิงชาวยิวหรือคริสเตียน) ดังที่อัลลอฮฺตรัสว่า

﴿وَٱلۡمُحۡصَنَٰتُ مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنَٰتِ وَٱلۡمُحۡصَنَٰتُ مِنَ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ مِن قَبۡلِكُمۡ إِذَآ ءَاتَيۡتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ مُحۡصِنِينَ غَيۡرَ مُسَٰفِحِينَ وَلَا مُتَّخِذِيٓ أَخۡدَانٖۗ﴾ [المائدة: ٥]

ความว่า *และบรรดาหญิงบริสุทธิในหมู่ผู้ศรัทธาหญิงและบรรดาหญิงบริสุทธิในหมู่ผู้ที่ได้รับคัมภีร์ก่อน จากพวกเจ้าก็เป็นที่อนุมัติแก่พวกเจ้าด้วย เมื่อพวกเจ้าได้มอบให้แก่พวกนางซึ่ง มะฮฺรฺ ของพวกนางในฐานะเป็นผู้แต่งงาน มิใช่เป็นผู้กระทำการซินาโดยเปิดเผยและมิใช่ยึดเอานางเป็นเพื่อนโดยกระทำซินาลับ ๆ*[242]

อัล-กุรอานยังบัญญัติต่อไปว่า

﴿ لَّا جُنَاحَ عَلَيۡكُمۡ إِن طَلَّقۡتُمُ ٱلنِّسَآءَ مَا لَمۡ تَمَسُّوهُنَّ أَوۡ تَفۡرِضُواْ لَهُنَّ فَرِيضَةٗۚ وَمَتِّعُوهُنَّ عَلَى ٱلۡمُوسِعِ قَدَرُهُۥ وَعَلَى ٱلۡمُقۡتِرِ قَدَرُهُۥ مَتَٰعَۢا بِٱلۡمَعۡرُوفِۖ حَقًّا عَلَى ٱلۡمُحۡسِنِينَ ٢٣٦ ﴾ [البقرة: ٢٣٦]

ความว่า *ไม่มีบาปใด ๆ แก่พวกเจ้าถ้าหากพวกเจ้าหย่าหญิง โดยที่พวกเจ้ายังมิได้แตะต้องนางหรือยังมิได้กำหนด มะฮฺรฺ ใด ๆ แก่พวกนางและ*

---

[242] *อัล-มาอิดะฮฺ* (5): 5

จงให้นางได้รับสิ่งที่อำนวยประโยชน์แก่พวกนาง โดยที่หน้าที่ของผู้มั่งมีนั้นคือตามกำลังความสามารถของเขาและหน้าที่ของผู้ยากจนนั้น คือตามกำลังความสามารถของเขา เป็นการให้ประโยชน์โดยชอบธรรม เป็นสิทธิเหนือผู้กระทำดีทั้งหลาย[243]

อายะฮฺนี้ชี้ให้เห็นว่าถ้าชายมุสลิมหย่าภรรยาของเขาก่อนที่จะมีการร่วมประเวณีหรือก่อนที่จะกำหนดจำนวน*มะฮฺรฺ*ที่แน่นอน เช่นนี้เขาจะต้องจ่ายให้แก่อดีตภรรยาเป็นทรัพย์สินตามฐานะของเขา แต่ถ้าจำนวนของ*มะฮฺรฺ*ถูกกำหนดแล้วและเกิดการหย่าก่อนที่จะมีการร่วมประเวณีกรณีเช่นนี้สามีจะต้องจ่าย*มะฮฺรฺ*ครึ่งหนึ่งของจำนวนดังกล่าวให้แก่หญิง[244]

การกำหนดจำนวนของ*มะฮฺรฺ*

อิสลามมิได้กำหนดจำนวนของ*มะฮฺรฺ* ที่แน่นอน อายะฮฺอัล-กุรอานกล่าวแต่เพียงว่าชายต้องจ่าย*มะฮฺรฺ*แก่หญิงในการแต่งงาน แต่มิได้กล่าวถึงจำนวนที่แน่นอน อย่างไรก็ตามมีหะดีษของท่านนบีกล่าวถึงเรื่องนี้ไว้

[243] *อัล-บะเกาะเราะฮฺ* (2): 236

[244] *อัล-บะเกาะเราะฮฺ* (2): 237

รายงานโดย อามีร อิบนุ เราะบีอะฮฺว่ามีหญิงจากเผ่าบานูฟะซะเราะฮฺได้รับ*มะฮฺรฺ*เป็นรองเท้าคู่หนึ่งในการแต่งงาน ท่านนบีได้ถามนางว่า *“เจ้าพอใจรองเท้าคู่ดังกล่าวหรือไม่ ? นางได้ตอบท่านนบีว่านางพอใจ หลังจากนั้นท่านนบีจึงอนุญาตให้มีการสมรส”* (รายงานโดยอาอะหฺมัด อิบนุมาญะฮฺและอัต–ติรมิซีย์)

นอกจากนี้มีหญิงคนหนึ่งมาหาท่านนบีและกล่าวว่า *“โอ้ท่านศาสนฑูตของอัลลอฮฺ ! ฉันต้องการมอบตัวฉันให้แก่ท่าน”* หลังจากนั้นนางได้นั่งเป็นเวลานานเพื่อรอคำตอบ หลังจากนั้นมีชายอีกคนหนึ่งมานั่งและกล่าวว่า *“โอ้ ! ท่านศาสนทูตของอัลลอฮฺ ถ้าท่านไม่ต้องการนางโปรดแต่งงานนางกับฉันเถิด”* ท่านนบีจึงได้ถามชายดังกล่าวว่า *“เจ้าพอมีทรัพย์สินสำหรับเป็นค่ามะฮฺรฺ หรือไม่?”* เขาตอบว่า เขามีเพียง กางเกงคู่หนึ่ง ซึ่งถ้าให้แก่นางแล้วเขาก็จะไม่มีอะไรเหลืออยู่เลย ท่านนบีจึงขอร้องให้เขาให้อะไรก็ได้สำหรับเป็นค่า*มะฮฺรฺ* แม้กระทั่งแหวนเหล็ก แต่เขาก็ยังไม่มี ท่านนบีจึงถามว่า *“เจ้าพอมีความรู้ในอัล–กุรอานบ้างหรือไม่?”* เขาตอบว่า *“มี”* และบอกชื่อ*ซูเราะฮฺ* ที่เขาจำได้ หลังจากนั้นท่านนบีจึงกล่าวว่า *“ฉันขอประกาศว่าเจ้าทั้งสองทำการสมรสโดยมีซูเราะฮฺที่เจ้าจำจากอัล–กุรอานเป็นมะฮฺรฺ”* (รายงานโดยบุคอรีย์และมุสลิม)

ในกรณีข้างต้น ซูเราะฮฺหรือบทของอัล–กุรอานที่ชายดังกล่าวท่องจำได้นั้นถือว่าเป็น*มะฮฺรฺ* อย่างไรก็ตาม เราควรทำความเข้าใจกับหะดีษนี้ให้ถูกต้อง กล่าวคือหะดีษไม่ได้กำหนดจำนวนต่ำสุดของ*มะฮฺรฺ* ดังที่อิมามอบูหะนีฟะฮฺ และอิมามมาลิกเข้าใจ อิบนุอัล-ก็อยยิมอธิบาย

ว่าหะดีษนี้ให้ความหมายว่า*มะฮฺรฺ*นั้นเป็นสิทธิของหญิงและหญิงที่เคร่งครัดในศาสนาที่ถูกกล่าวในหะดีษดังกล่าวมีความพอใจในตัวของชายที่อย่างน้อยมีความรู้ในอัล–กุรอาน:

“นี่เป็นการสร้างความพอใจให้แก่นางมากกว่าทรัพย์สิน เนื่องจากคำว่าเศาะด๊ากที่แท้จริงคือสิ่งที่ให้ผลประโยชน์แก่หญิง ถ้านางพึงพอใจในความรู้เกี่ยวกับอิสลามและการท่องจำอัล-กุรอานของสามีแล้ว สิ่งดังกล่าวก็ถือว่าเป็นมะฮฺรฺ เพราะก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่นางได้” [245]

การให้*มะฮฺรฺ*เป็นจำนวนมากก็สามารถกระทำได้ มีอยู่ครั้งหนึ่งท่านเคาะลีฟะฮฺอุมัร อิบนฺอัล-ค็อฏฏอบได้กล่าวว่าท่านนบีเคยประกาศว่าไม่ควรให้*มะฮฺรฺ*มากกว่า 400 ดิรฮัม เมื่อเขาลงจาก*มิมบัร*[246] มีหญิงเผ่ากุร็อยชถามเขาว่า *“ท่านไม่เคยได้ยินหลักคำสอนของอัลลอฮฺหรืออย่างไร? ที่พระองค์ตรัสว่า*

﴿وَءَاتَيۡتُمۡ إِحۡدَىٰهُنَّ قِنطَارٗا ﴾ [النساء: ٢٠]

ความว่า *และพวกเจ้าได้ให้แก่นางหนึ่งในหมู่นางเหล่านั้นซึ่งทรัพย์อันมากมาย*[247]

---

[245] อ้างโดย ซัยยิด ซาบิก ใน*ฟิกฮฺ อัซ–ซุนนะฮฺ*, เล่มที่ 7, หน้า 63

[246] แท่นสำหรับบรรยายธรรมในวันศุกร์

[247] *อัน-นิซาอฺ* (4): 20

ท่านอุมัรได้เดินกลับไปยังมิม*บัร*อีกครั้งและประกาศว่า "*ฉันแนะนำมิให้พวกเจ้าให้มะฮุรฺ มากกว่า 400 ดิรฮัม แต่ถ้าใครต้องการให้มากกว่านั้นก็สามารถกระทำได้*"[248]

อย่างไรก็ตาม สามีไม่มีสิทธิเรียกร้องเอาคืนทรัพย์สินที่เขามอบให้แก่ภรรยาเนื่องด้วยการแต่งงานหรือเครื่องประดับเสื้อผ้า ซึ่งให้เป็นของขวัญแก่ภรรยา การเรียกร้องเอาคืนสิ่งที่ได้มอบให้แก่คนอื่นไปแล้วถือว่าขัดกับหลักการอิสลามโดยสิ้นเชิง ท่านนบีเปรียบเทียบพฤติกรรมดังกล่าวเหมือนกับสุนัขที่เลียอาเจียนของตัวเอง เป็นเรื่องที่น่าอับอายอย่างยิ่งถ้าหากสามีเรียกร้องเอาคืนสิ่งที่ได้มอบให้แก่ภรรยาหลังจากที่มีการหย่าเกิดขึ้น ตรงกันข้ามอิสลามกำชับให้สามีให้ทรัพย์สินแก่ภรรยาก่อนที่เขาจะจากนางไป ดังที่อัลลอฮฺตรัสไว้ว่า

﴿وَلَا يَحِلُّ لَكُمۡ أَن تَأۡخُذُواْ مِمَّآ ءَاتَيۡتُمُوهُنَّ شَيۡـًٔا ﴾ [البقرة: ٢٢٩]

ความว่า *และไม่อนุญาตแก่พวกเจ้าในการที่พวกเจ้าจะเอาสิ่งหนึ่งสิ่งใดจากสิ่งที่พวกเจ้าได้ให้แก่พวกนาง*[249]

เงื่อนไขอื่น ๆ เกี่ยวกับ*มะฮุรฺ*

การจ่าย*มะฮุรฺ*ควรจะอยู่ในรูปของสิ่งของที่มีราคา ถึงแม้ว่าสิ่งดังกล่าวจะมีค่าเล็กน้อยก็ตาม มัซฮับหะนะฟีย์ให้ทัศนะว่าจำนวนของ

[248] เล่าโดย ซาอิด อิบนุ มันซูร และอะบู ญะอฺลา

[249] *อัล-บะเกาะเราะฮฺ* (2): 229

*มะฮฺรฺ*จะต้องไม่น้อยกว่า 10 ดิรฮัม ส่วนมัซฮับมาลิกีย์ให้ทัศนะว่าจำนวนต่ำสุดของ*มะฮฺรฺ*คือ 3 ดิรฮัม ในขณะที่มัซฮับชาฟิอีย์มิได้กำหนดจำนวนต่ำสุดของ*มะฮฺรฺ* ซึ่งเป็นทัศนะเดียวกับมัซฮับฮันบะลีย์ ถ้าการแต่งงานฝ่ายชายได้ให้*มะฮฺรฺ*แก่หญิงเป็นสิ่งมึนเมาหรือสุกร หรือสิ่ง*หะรอม* (ไม่อนุมัติ)อื่นๆ ในอิสลาม ซึ่งมุสลิมไม่สามารถครอบครองหรือทำการซื้อขายสิ่งดังกล่าวได้ เช่นนี้ถือว่าการแต่งงานดังกล่าวเป็นโมฆะ ซึ่งนักกฎหมายอิสลามของทั้งสี่มัซฮับมีความเห็นตรงกันในเรื่องนี้ มัซฮับมาลิกีย์ให้ทัศนะว่าอย่างน้อยครึ่งหนึ่งของ*มะฮฺรฺ* จะต้องให้แก่ภรรยาหลังจากที่มีการร่วมประเวณีเป็นครั้งแรก การจ่าย*มะฮฺรฺ*จะต้องกระทำในพิธีแต่งงานหรือหลังการแต่งงานก็ได้มัซฮับหะนะฟีย์ให้ความเห็นว่าการจ่าย*มะฮฺรฺ* สามารถกระทำภายหลังการแต่งงานได้ ไม่ว่าจะเป็นส่วนหนึ่งหรือทั้งหมด

การเสนอในการให้ *มะฮฺรฺ* จะต้องไม่สร้างความสับสนเช่นกล่าวว่า *"ฉันแต่งงานกับคุณโดยมี มะฮฺรฺ จำนวนสามหมื่นบาท ซึ่งฉันจะให้ก็ต่อเมื่อมีฝนตกหรือเมื่อผู้เดินทางมาถึง"* เป็นต้น มัซฮับมาลีกีย์มีทัศนะว่า *มะฮฺรฺ* อาจจะเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างชัดเจน เช่น สัตว์ซึ่งอาจจะทราบจากการมองเห็นหรืออธิบายหรือชนิดของม้า เช่น ม้าพันธ์อาหรับ หรืออาจจะเป็นเงินจำนวนหนึ่งดังที่กล่าวไว้ข้างต้น

ถึงแม้ว่าจไม่มีการมอบ*มะฮฺรฺ*ในขณะประกอบพิธีสมรส แต่*มะฮฺรฺ*ไม่ควรถูกประวิงโดยคำสัญญาที่ไม่แน่นอน อาทิเช่น กล่าวว่า *"จะจ่ายมะฮฺรฺ ก็ต่อเมื่อถึงแก่ความตายหรือเมื่อเราได้หย่าขาดจากกัน"*

มัซฮับชาฟีอีย์และฮันบะลีย์ให้ทัศนะว่าสามารถจ่าย*มะฮฺรฺ*ทั้งหมดภายหลังการแต่งงานได้ แต่ไม่ควรละเลยโดยสิ้นเชิง เมื่อจำนวนของ*มะฮฺรฺ*ถูกกำหนดแล้วและฝ่ายชายพร้อมที่จะจ่าย เช่นนี้การจ่าย*มะฮฺรฺ*ไม่ควรเลื่อนออกไป ส่วนมัซฮับมาลิกีย์มีความเห็นว่า*มะฮฺรฺ*ควรจ่ายในวันที่ประกอบพิธีสมรสยกเว้นในกรณีที่ฝ่ายหญิงต้องการรับ*มะฮฺรฺ*ภายหลังการสมรส การจ่าย*มะฮฺรฺ*ไม่ควรถูกเลื่อนอย่างไม่มีกำหนด เพราะจะเป็นสร้างความกังวลใจให้แก่ภรรยา มัซฮับมาลิกีย์ให้ทัศนะว่าถ้าหาก*มะฮฺรฺ*ถูกกำหนดแล้ว อย่างน้อยครึ่งหนึ่งของ*มะฮฺรฺ*จะต้องให้แก่หญิงทันที และอีกครึ่งหนึ่งจ่ายในภายหลังโดยที่จะต้องกล่าวอย่างชัดเจน เช่น *"ฉันแต่งงานกับคุณด้วยมะฮฺรฺจำนวนสองหมื่นบาท ซึ่งจะจ่ายขณะนี้เลยจำนวนหนึ่งหมื่น ส่วนที่เหลืออีกหมื่นหนึ่งบาทจะให้ในภายหลัง"* ในกรณีนี้จะต้องจ่าย*มะฮฺรฺ*ทั้งหมดก่อนร่วมประเวณีครั้งแรก

มัซฮับหะนะฟีย์ให้ทัศนะว่าภรรยามีสิทธิปฏิเสธมิให้สามีร่วมประเวณี ถ้านางยังมิได้รับ*มะฮฺรฺ*จากสามีตามที่ได้ตกลงกันไว้แล้ว ในกรณีสามีไม่ยอมจ่าย*มะฮฺรฺ* หรือค่าเลี้ยงดูแก่ภรรยาแล้ว ภรรยามีสิทธิฟ้องหย่าได้ นักกฎหมายอิสลามของมัซฮับชาฟิอีย์ให้ทัศนะว่าถ้าสามีไม่สามารถจ่าย*มะฮฺรฺ*ดังที่ได้ตกลงกันแล้ว เช่นนี้ขึ้นอยู่กับภรรยาว่าจะยอมรับสภาพหรือฟ้องหย่า

ส่วนจำนวนของ*มะฮฺรฺ* อายะฮฺอัล-กุรอานแสดงให้เห็นว่าค่าของ*มะฮฺรฺ*นั้นจะเป็นจำนวนใดก็ได้ ดังที่อัลลอฮฺตรัสว่า

﴿وَءَاتَيۡتُمۡ إِحۡدَىٰهُنَّ قِنطَارٗا ﴾ [النساء: ٢٠]

ความว่า *และพวกเจ้าได้ให้แก่นางหนึ่งในหมู่นางเหล่านั้นซึ่งทรัพย์อันมากมาย*[250]

ดังนั้นไม่มีจำนวนสูงสุดหรือต่ำสุดกำหนดสำหรับ*มะฮฺรฺ* ท่านนบีจ่าย*มะฮฺรฺ*ให้แก่บรรดาภรรยาด้วยจำนวนที่หลากหลาย เช่น การแต่งงานกับอุมมุหะบีบะฮฺ (บุตรสาวของอะบูซุฟยาน) ซึ่งตอนนั้นนางอาศัยอยู่ในประเทศเอธิโอเปีย การแต่งงานดังกล่าวท่านนบีให้*มะฮฺรฺ*เป็นจำนวนสี่พันดิรฮัม ในขณะที่ภรรยาคนอื่นๆ ท่านนบีให้*มะฮฺรฺ*เป็นจำนวนห้าร้อยดิรฮัม ส่วน*มะฮฺรฺ*ของบุตรสาวของท่านนบีเองที่ชื่อฟาฏิมะฮฺคือสี่ร้อยดิรฮัม จำนวนต่ำสุดของ*มะฮฺรฺ*ดังที่กล่าวในหลายๆ หะดีษ ซึ่งได้นำเสนอมาแล้วข้างต้นคือแหวนเหล็ก และถ้าชายที่ไม่สามารถหาแม้กระทั่งแหวนเหล็กก็สามารถให้*มะฮฺรฺ*แก่ภรรยาด้วยการสอนอัล–กุรอานให้แก่นาง

บางหะดีษได้กล่าวถึงการจ่าย*มะฮฺรฺ*ด้วยอาหารหรือผลอินทผาลัมจำนวนหนึ่ง อย่างไรก็ตามจำนวนของ*มะฮฺรฺ*อาจจะเพิ่มหรือลดตามข้อตกลงที่ได้รับความยินยอมของทั้งสองฝ่าย ดังที่บัญญัติไว้ในอัล-กุรอาน อายะฮฺ 24 ของซูเราะฮฺอัน-นิซาอฺ ภรรยาเป็นเจ้าของ*มะฮฺรฺ* ดังนั้นนางอาจจะสละสิทธิ*มะฮฺรฺ* บางส่วนหรือทั้งหมด การสละสิทธิใน*มะฮฺรฺ*ตามหลักวิชาฟิกฮฺเรียกว่า*ฮิบะฮฺ อัล-มะฮฺรฺ*

[250] *อัน-นิซาอฺ* (4): 20

อย่างไรก็ตามมัซฮับหะนะฟีย์ให้ทัศนะว่าถ้า*มะฮฺรฺ*ถูกกำหนดไว้แล้ว สามีก็ต้องจ่ายให้แก่ภรรยาทันที ถ้าเป็นความประสงค์ของภรรยาและถ้ามีการตกลงจ่าย*มะฮฺร*ทันทีหรือในภายหลัง แต่ต่อมาได้เกิดการหย่าร้างขึ้นมา หรือเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันที่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ภายในครอบครัว เช่นนี้สามีต้องจ่าย*มะฮฺร*ที่ถูกกำหนดในข้างต้นทันที เมื่อ*มะฮฺร*ถูกกำหนดแล้ว ก็อาจจะแบ่งออกเป็นสองส่วนเท่าๆ กันและอาจกำหนดต่อไปว่า ส่วนแรกจะต้องจ่ายทันทีตามความประสงค์ของภรรยาและส่วนที่เหลือจ่ายเมื่อสามีถึงแก่ความตายหรือเมื่อเกิดการหย่าร้าง หรือเมื่อเกิดเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง

สิทธิในมรดกของผู้หญิงมุสลิม

อัล-กุรอานได้อธิบายว่าทั้งชายและหญิงต่างก็มีสิทธิรับมรดกในสมัยก่อนอิสลามหญิงและชายที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะจะไม่มีสิทธิในมรดก

เมื่อพิจารณาถึงอายะฮฺของอัล-กุรอานจะเห็นได้ว่าผู้ชายจะได้รับส่วนแบ่งเท่ากับส่วนแบ่งของผู้หญิงสองคน ดังที่มุฮัมหมัดอิกบาลให้ข้อสังเกตได้อย่างน่าสนใจว่า การที่ผู้หญิงได้รับส่วนแบ่งดังกล่าวไม่ใช่

เนื่องมาจากความต่ำต้อยของนาง แต่เนื่องจากโอกาสทางเศรษฐกิจและฐานะทางสังคมของนาง[251]

มุฮัมหมัดอิกบาลยังได้อธิบายต่อไปว่าอิสลามกำหนดให้บุตรสาวมีสิทธิในทรัพย์สินที่มอบให้โดยบิดาของนางเองและสามีในวันแต่งงานอย่างสมบูรณ์ และในขณะเดียวกันนางก็เป็นเจ้าของใน*มะฮฺรฺ* ซึ่งอาจจะได้รับทันทีหรือในภายหลังทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของนางเอง นอกจากนี้สามีต้องรับผิดชอบเลี้ยงดูนางตลอดชีวิต

นอกจากนี้ อิสลามยังได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในด้านเศรษฐกิจแก่ผู้ชายในขณะที่หญิงมีบทบาทในเรื่องดังกล่าวน้อยกว่าชาย

ถึงกระนั้นก็ตาม ถ้าบรรดาทายาทของผู้ตายเป็นผู้หญิงทั้งหมด พวกนางก็จะมีสิทธิสองในสามส่วนของมรดกทั้งหมด แต่ถ้าผู้มีสิทธิได้รับมรดกเป็นผู้หญิงเพียงคนเดียว นางก็จะได้รับครึ่งหนึ่ง

การแบ่งมรดกข้างต้นจะทำได้ก็ต่อเมื่อได้หักหนี้และค่าทำพิธีฝังศพเจ้ามรดกแล้ว

ส่วนแบ่งในมรดกของมารดา

[251] Muhammad Iqbal, *Reconstruction of Religious Thoughts in Islam*, Lahore, p. 236-237.

ถ้าบิดาซึ่งมีบุตรเสียชีวิตลง มารดาจะได้รับมรดกเศษหนึ่งส่วนหก นอกจากนี้นางจะได้รับมรดกเศษหนึ่งส่วนหก ถ้าบุตรชายของนางมีพี่น้องชายหรือหญิงหลายคน (บิดาเดียวกันหรือมารดาเดียวกัน) อย่างไรก็ตามถ้าบุตรชายดังกล่าวมีพี่น้องชายหรือหญิงเพียงคนเดียว นางก็จะได้รับหนึ่งในสาม นอกจากนี้นางยังจะได้รับมรดกหนึ่งในสามของส่วนที่เหลือจากการแบ่งแล้ว เมื่อนางรับมรดกร่วมกับบิดา ภรรยา หรือสามีของผู้ตาย หลังจากที่ได้แบ่งมรดกให้แก่สามีหรือภรรยาของผู้ตายแล้ว นางก็จะได้รับส่วนแบ่งหนึ่งในสาม ในขณะที่บิดาได้รับส่วนที่เหลือทั้งหมด ทั้งนี้เป็นตามทฤษฎีการแบ่งมรดกที่เรียกว่า*อุมะริยยะตานีย์* ซึ่งจำเป็นที่เราจะต้องทำความเข้าใจกับทฤษฎีนี้ต่อไป

ทฤษฎีอุมะริยยะตานีย์

กรณี*อุมะริยยะตานีย์*เกิดขึ้นในสมัยของเคาะลีฟะฮฺอุมัร อิบนุอัล-ค็อฏฏอบซึ่งเป็นเคาะลีฟะฮฺคนที่สองถัดจากท่านอบูบักรฺ เมื่อท่านได้ตัดสินพิพากษาคดีมรดกระหว่างบิดา มารดาและสามี และระหว่างบิดา มารดาและภรรยา ซึ่งจะเป็นไปดังต่อไปนี้

1. มารดา บิดา และสามี
2. มารดา บิดา และภรรยา

โดยหลักการแล้ว ส่วนแบ่งของมารดาคือหนึ่งในหกหรือหนึ่งในสามของมรดกทั้งหมด แต่สำหรับกรณีของ*อุมะริยยะตานีย์* มารดาจะ

ได้รับส่วนแบ่งหนึ่งในสามของมรดกที่เหลือหลังจากที่ได้แบ่งให้แก่ภรรยาหรือสามีของผู้ตาย

ผู้มีสิทธิรับมรดก	จำนวนมรดกที่จะได้รับ
บิดา	ส่วนมรดกที่เหลือทั้งหมด
สามี	1/2
มารดา	1/3 ของส่วนมรดกที่เหลือทั้งหมด

หรือ

ผู้มีสิทธิรับมรดก	จำนวนมรดกที่จะได้รับ
บิดา	ส่วนมรดกที่เหลือทั้งหมด
มารดา	1/3 ของส่วนมรดกที่เหลือทั้งหมด
ภรรยา	1/4

โดยหลักทั่วไปแล้ว ถ้ามีทั้งบิดาและสามีหรือภรรยา การแบ่งมรดกจะเป็นดังต่อไปนี้

ผู้มีสิทธิรับมรดก	จำนวนมรดกที่จะได้รับ	อัตราส่วนแบ่งของมรดก
บิดา	ส่วนมรดกที่เหลือทั้งหมด	1
สามี	1/2	3

มารดา	1/3	2

หรือ

ผู้มีสิทธิรับมรดก	**จำนวนมรดกที่จะได้รับ**	**อัตราส่วนแบ่งของมรดก**
บิดา	ส่วนมรดกที่เหลือทั้งหมด	5
มารดา	1/3	4
ภรรยา	1/4	3

เมื่อดูตัวอย่างแรกแล้วจะพบว่าส่วนแบ่งของมารดามีมากกว่าส่วนแบ่งของบิดา ตามกฎเกณฑ์ทั่วไปแล้วเมื่อหญิงรับมรดกร่วมกับชายแล้ว ส่วนแบ่งของชายจะมากกว่าส่วนแบ่งของหญิงหนึ่งเท่าเหมือนกรณีของลูกชายและลูกสาวหรือพี่น้องชายและพี่น้องหญิง ในกรณีที่บิดาและมารดารับมรดกร่วมกับลูกๆ ของผู้ตายทั้งบิดาและมารดาจะได้รับส่วนแบ่งเท่ากัน

ตัวอย่างที่สองไม่อาจใช้กฎเกณฑ์การแบ่งทรัพย์มรดกทั่วไป เนื่องจากมารดาจะได้รับส่วนแบ่งใกล้เคียงกับบิดา

นักกฎหมายอิสลามส่วนใหญ่กล่าวว่ากฎเกณฑ์การแบ่งมรดกตามปกติในกรณีข้างต้นไม่เหมาะสม ดังนั้นจะต้องใช้คือทฤษฎี*อุมะริยะตานีย์* เมื่อแบ่งมรดกให้แก่สามีหรือภรรยาไปแล้ว ส่วนที่เหลือจะถูกแบ่งให้แก่บิดาและมารดาของผู้ตาย ซึ่งมารดาจะได้รับหนึ่งในสามและส่วนที่

เหลือเป็นส่วนแบ่งของบิดา สำหรับอายะฮฺอัล-กุรอานที่กล่าวว่า ถ้าบิดาได้รับมรดก มารดาจะได้รับหนึ่งในสามและบิดาจะได้รับหนึ่งในสาม นักปราชญ์ส่วนใหญ่กล่าวว่ากรณีดังกล่าวจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อบิดาและมารดารับมรดกร่วมกัน แต่ในกรณีที่พวกเขารับมรดกพร้อมกับสามี หรือภรรยาของผู้ตายแล้ว มารดาจะได้รับส่วนแบ่งหนึ่งในสามของทรัพย์มรดกที่ยังเหลือจากการแบ่งให้แก่สามีหรือภรรยาไปก่อนหน้านั้นแล้ว

เศาะฮาบะฮฺบางท่าน เช่น อิบนุอับบาส ดาวู๊ด อัซ-ซอฮิรีย์ อะลีย์ มุอาซ อิบนุญะบัล และชุร็อยหฺให้ทัศนะว่ากฎเกณฑ์ของอัล-กุรอานจะแตะต้องไม่ได้ เมื่ออัล-กุรอานบัญญัติว่าเมื่อผู้ตายไม่มีบุตรและพี่น้องชายหรือพี่น้องหญิง มารดาของผู้ตายจะได้รับส่วนแบ่งหนึ่งในสี่ของมรดกทั้งหมด ดังนั้นกฎเกณฑ์จึงต้องเป็นไปตามนั้น

อิบนุซิรีนเห็นด้วยกับท่านอุมัร ตามตัวอย่างที่หนึ่งซึ่งบิดารับมรดกร่วมกับมารดาและสามี แต่เขาไม่เห็นด้วยกับสูตรที่สองซึ่งบิดารับมรดกร่วมกับมารดาและภรรยาเนื่องจากว่าในกรณีดังกล่าว บิดาควรได้รับส่วนแบ่งมากกว่ามารดา ดังนั้นกฎเกณฑ์จะต้องมีการเปลี่ยนแปลง

ผู้มีสิทธิรับมรดก	**จำนวนมรดกที่จะได้รับ**	**อัตราส่วนแบ่งของมรดก**
บิดา	ส่วนมรดกที่เหลือทั้งหมด	2
สามี	1/2	6
มารดา	1/3	4

ตามกฎเกณฑ์ของ*อุมะริยยะตานีย์*เป็นไปดังต่อไปนี้

ผู้มีสิทธิรับมรดก	**จำนวนมรดกที่จะได้รับ**	**อัตราส่วนแบ่งของมรดก**
บิดา	ส่วนมรดกที่เหลือทั้งหมด	2
สามี	1/2	3
มารดา	1/3 ของส่วนมรดกที่เหลือทั้งหมด	1

สิทธิของบุตรในมรดก

1) มรดกที่บิดามารดาทิ้งไว้หลังการตาย บรรดาบุตรและญาติใกล้ชิดที่สุดมีสิทธิในทรัพย์มรดกเหล่านั้น ซึ่งจะต้องแบ่งไปตามหลักคำสอนของอัล-กุรอาน

2) การทำพินัยกรรมจะมีผลเพียงหนึ่งในสามของทรัพย์มรดกทั้งหมด ส่วนอีกสองในสามจะถูกแบ่งให้แก่บรรดาทายาทอื่น ๆ

สิทธิของภรรยาในมรดก

การแบ่งมรดกให้แก่ภรรยาตามหลักการของอัล-กุรอานมีดังต่อไปนี้

1) เมื่อภรรยาเสียชีวิตลง สามีจะได้รับส่วนแบ่งครึ่งหนึ่งของมรดกทั้งหมด ถ้าผู้ตายไม่มีบุตร มรดกส่วนที่เหลือจะตกแก่ผู้ที่มีสิทธิคนอื่นๆ ต่อไป

2) ถ้าภรรยาเสียชีวิตและมีบุตรหนึ่งคน สามีก็จะได้รับหนึ่งในสี่ของมรดกทั้งหมด

3) ดังที่ทราบกันแล้วว่าหญิงจะได้รับส่วนแบ่งของมรดกเท่ากับครึ่งหนึ่งของส่วนแบ่งที่ชายจะได้รับ ดังนั้นหญิงที่สามีตายจะได้รับมรดกเท่ากับหนึ่งส่วนสี่ของมรดกทั้งหมด ถ้าหากสามีไม่มีบุตร

4) ถ้าหากสามีมีบุตร ภรรยาจะได้รับส่วนแบ่งเท่ากับหนึ่งส่วนแปดของมรดกทั้งหมด

5) ถ้าหากสามีที่เสียชีวิตมีภรรยามากกว่าหนึ่งคน บรรดาภรรยาจะได้รับส่วนแบ่งร่วมกันเท่ากับเศษหนึ่งส่วนสี่ในกรณีที่สามีไม่มีบุตร แต่ถ้าหากสามีมีบุตร ภรรยาจะได้รับส่วนแบ่งเท่ากับเศษหนึ่งส่วนแปดซึ่งพวกนางจะได้รับส่วนแบ่งจากส่วนนี้อย่างเท่าเทียมกัน

6) ส่วนหลักเกณฑ์ของการแบ่งมรดกยังคงอยู่เหมือนเดิม กล่าวคือการแบ่งมรดกให้แก่ทายาทจะกระทำได้ก็ต่อเมื่อได้ชำระหนี้ของผู้ตายทั้งหมด รวมทั้งค่าใช้จ่ายงานศพ

สามีจะได้รับส่วนแบ่งในมรดกของภรรยาผู้ล่วงลับครึ่งหนึ่ง ในกรณีที่ภรรยาไม่มีบุตร ถ้าหากภรรยามีบุตรสามีจะได้รับเศษหนึ่งส่วนสี่ภายใต้เงื่อนไขต่อไปนี้

1) การสมรสของสามีภรรยาต้องสมบูรณ์ การร่วมประเวณีมิใช่สาระสำคัญของการรับมรดก หญิงใดที่เรียกร้องส่วนแบ่งในมรดกจะต้องพิสูจน์ว่าการแต่งงานของนางกับสามีมีผลสมบูรณ์ มัซฮับมาลิกีย์ให้ทัศนะว่าถ้าสมรสในขณะที่คู่สมรสคนใดคนหนึ่งกำลังป่วยหนัก คู่สมรสไม่มีสิทธิได้รับส่วนแบ่งของมรดกของอีกฝ่ายหนึ่งอย่างไรก็ตามมีนักกฎหมายอิสลามบางท่านกล่าวว่าถ้าหากการแต่งงานดังกล่าวเป็นที่ยอมรับของทายาทอื่นๆ ของผู้ตายแล้ว คู่สมรสก็มีสิทธิรับมรดกของผู้ตาย

2) คู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่ต้องพิสูจน์ว่าเป็นสามีหรือภรรยาของเจ้ามรดกอยู่ในขณะที่เจ้ามรดกถึงแก่ความตายไม่ว่าตามข้อเท็จจริงหรือตามกฎหมาย กล่าวคือในกรณีที่สามีภรรยาอยู่ด้วยกัน หรือในกรณีที่หญิงถูกหย่าแต่ยังอยู่ในช่วงของ*อิดดะฮฺ* และเป็นการหย่าที่สามารถกลับคืนดีได้ (*ร็อจญ์อีย์*) ถ้ามีการหย่าในช่วงที่สามีกำลังป่วยขั้นสุดท้ายภรรยามีสิทธิรับมรดกของสามีบนข้อสันนิษฐานที่ว่าสามีหย่าภรรยาเพื่อยับยั้งมิให้นางรับมรดก

มัซฮับมาลิกีย์ได้เอาทัศนะที่แตกต่างดังกล่าวมารวมกัน กล่าวคือหญิงมีสิทธิรับมรดก โดยไม่คำนึงว่าจะเป็นการหย่าที่สามารถกลับคืนดีหรือไม่ หรือสามีที่เสียชีวิตตั้งใจยับยั้งมิให้นางมีสิทธิรับมรดกหรือไม่ หรือภรรยาจะอยู่ในช่วงของ*อิดดะฮฺ*หรือไม่ ถ้านางได้แต่งงานกับสามีคนใหม่ก็ยังมีสิทธิรับมรดกของสามีคนแรก ถ้าหากว่าเขาตาย

เนื่องมาจากโรคภัยไข้เจ็บ ส่วนสามีไม่มีสิทธิรับมรดกจากภรรยาถ้าหากนางตายตามลักษณะดังกล่าว

มัซฮับซอฮิรีย์ให้ทัศนะว่าถ้ามีการหย่าเกิดขึ้น ภรรยาจะหมดสิทธิรับมรดกของสามีทันที ถึงแม้ว่าพิสูจน์ได้ว่าสามีได้หย่านางโดยตั้งใจยับยั้งมิให้นางมีสิทธิในมรดกก็ตาม

มัซฮับชาฟิอีย์เห็นด้วยกับบางทัศนะของมัซฮับซอฮีรีย์และมัซฮับหะนะฟีย์ กล่าวคือมัซฮับชาฟิอีย์ให้ทัศนะว่าภรรยามีสิทธิรับมรดกของสามีถ้าหากนางยังอยู่ในช่วงของ*อิดดะฮฺ*

ส่วนมัซฮับหะนะฟีย์ให้ทัศนะว่าภรรยามีสิทธิรับมรดกของสามีถึงแม้ว่านางจะพ้น*อิดดะฮฺ*แล้วก็ตาม ตราบใดที่นางยังมิได้แต่งงานใหม่

ถ้าหากการหย่าเกิดขึ้นเนื่องจากการร้องขอของฝ่ายภรรยา นางก็ไม่อาจกล่าวอ้างว่าการหย่าถูกกระทำเพื่อยับยั้งมิให้นางมีสิทธิในทรัพย์มรดก

ส่วนแบ่งของบุตรสาวในมรดก

ในกรณีที่บิดาตายและมีบุตรสาวเพียงคนเดียว เช่นนี้บุตรสาวมีสิทธิรับมรดกครึ่งหนึ่งจากมรดกของบิดาทั้งหมด แต่ถ้าเจ้ามรดกมีบุตรสาวหลายคนโดยไม่มีบุตรชาย พวกนางจะมีสิทธิร่วมกันในมรดกเท่ากับเศษสองส่วนสาม ถ้าเจ้ามรดกมีทั้งบุตรสาวและบุตรชาย พวกเขาจะมีสิทธิร่วมในมรดกทั้งหมดโดยที่บุตรชายจะได้รับมรดกสองเท่าของบุตรสาว ซึ่งเป็นไปตามหลักการของอัล-กุรอานที่อัลลอฮฺตรัสไว้ว่า

﴿لِلذَّكَرِ مِثۡلُ حَظِّ ٱلۡأُنثَيَيۡنِۚ﴾ [النساء: ١١]

ความว่า *สำหรับเพศชายนั้นจะได้รับเท่ากับส่วนได้ของเพศหญิงสองคน*[252]

สิทธิทั่วไปของสตรีในการรับมรดก

จากเนื้อหาที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น จะเห็นได้ว่าการแบ่งมรดกในอิสลามค่อนข้างละเอียด ซึ่งไม่อาจกล่าวในที่นี้ได้ทั้งหมด อย่างไรก็ตามประเด็นสำคัญก็คือญาติที่เป็นหญิงไม่ว่าเป็นผู้บุพการีและผู้สืบสันดานจะมีสิทธิในมรดกทันทีเมื่อมีเงื่อนไขครบถ้วนสมบูรณ์

ย่า มารดา ป้า พี่สาวหรือน้องสาว (ทั้งมาจากบิดาเดียวกันหรือบิดามารดาเดียวกัน) บุตรสาวและหลานสาว บุคคลเหล่านี้มีสิทธิในมรดกภายใต้กฎหมายอิสลาม ดังนั้นจึงถือว่าพวกเขามีสถานะทางกฎหมายและเศรษฐกิจ

ส่วนรายละเอียดเกี่ยวกับการแบ่งมรดกทั้งหมดสามารถศึกษาได้จากหนังสือ*ฟิกฮฺ*ในหัวข้อที่เกี่ยวข้องและสามารถสอบถามจากบรรดาผู้รู้หรือ*อุละมาอ฿*ที่มีความเชี่ยวชาญด้านมรดกโดยเฉพาะ

---

[252] *อัน-นิซาอฺ* (4): 11

บทที่ 11
การให้ความเสมอภาคทางสังคมและการเมือง แก่สตรีในประเทศมุสลิม

การเคลื่อนไหวของสตรีเพื่อเรียกร้องความเสมอภาคทางสังคมและการเมืองเริ่มเกิดขึ้นมานานแล้ว ความคิดดังกล่าวถูกริเริ่มขึ้นเป็นครั้งแรกในหนังสือที่ชื่อว่า L'Homme–Femme ซึ่งเขียนในปี ค.ศ. 1872[253] ในปี 1977 Mary Wollstonecraft ได้เขียนหนังสือชื่อว่า *The Rights of Women* (สิทธิของสตรี) ซึ่งหนังสือเล่มนี้ได้กล่าวถึงความสำคัญของการยกสถานภาพของสตรีให้สูงขึ้น ในยุคสมัยของการล่าอาณานิคม ความคิดดังกล่าวได้ถูกเผยแพร่ไปยังประเทศมุสลิมต่าง ๆ

ผู้ที่ได้รับอิทธิพลจากวิถีชีวิตแบบตะวันตกได้แก่ ผู้ปกครองประเทศมุสลิมทั้งหลาย เมื่ออิสลามถึงยุคตกต่ำ ผู้นำเหล่านี้มีความเชื่อว่าโลกมุสลิมมีความล้าหลังเนื่องจาก *"สตรีได้รับการปฏิบัติอย่างไม่ถูกต้อง"*

ความเคลื่อนไหวของสตรีในประเทศอียิปต์

ความเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องความเท่าเทียมระหว่างสตรีกับผู้ชายในประเทศอียิปต์ได้รับการชี้นำจากบุคคลระดับประเทศ เช่น มุฮัม

[253] *Encyclopedia Americana*, 1947 edition, เล่ม 11, หน้า 107

หมัดอะลีย์และอิสมาอีล บาชา บุคคลเหล่านี้เป็นริเริ่มการปฏิรูปสังคมและวัฒนธรรม จึงส่งผลทำให้ประเทศอียิปต์ละทิ้งหลักคำสอนและวิถีชีวิตแบบอิสลาม มูฮัมหมัดอะลีย์ บาชา ได้วางระบบการศึกษาของอียิปต์ใหม่ โดยยึดรูปแบบของประเทศฝรั่งเศส ทั้งยังได้ส่งสมาชิกภายในครอบครัวหลายคนไปศึกษาต่อยังมหาวิทยาลัยต่างๆ ในทวีปยุโรป[254] ซึ่งสร้างความไม่พอใจแก่บรรดา*อุละมาอฺ*[255] และชาวมุสลิมอียิปต์เป็นอย่างมาก

เป็นที่น่าสังเกตว่ามีเพียงประเทศอียิปต์เท่านั้นที่เกิดการเคลื่อนไหวในเรื่องดังกล่าว โดยเฉพาะปัญหาสิทธิเสรีภาพของ ซึ่งกล่าวได้ว่าอิทธิพลตะวันตกได้ฝังรากในประเทศอียิปต์จนทำให้ผู้นำอิยิปต์ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของแนวความคิดดังกล่าว[256]

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นที่ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวของสตรีคืออิทธิพลของคณะเผยแพร่ศาสนาคริสต์

ในปี ค.ศ. 1826 มูฮัมหมัดอะลีย์ได้ส่งนักศึกษาชุดแรกจำนวน 44 คนไปศึกษาต่อยังมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในประเทศตะวันตก ในปี ค.ศ. 1833 จำนวนนักศึกษาที่ถูกส่งไปศึกษาต่อกลับมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 114

---

[254] Bay, Rifa'at, *Awakening in Modern Egypt, London*, 1947, หน้า 90

[255] ผู้รู้ด้านศาสนา

[256] Gibb, H.A.R., *Whither Islam*, London, 1932, หน้า 64

คน[257] เหตุการณ์เดียวกันนี้ได้เกิดขึ้นในประเทศตุรกี ซีเรีย และส่วนอื่น ๆ ของโลกมุสลิม นักศึกษาเหล่านี้ทั้งชายและหญิงถูกครอบงำโดยแนวความคิดของตะวันตกและนำมาซึ่งการต่อต้านแนวความคิดอิสลาม

มูฮัมหมัดอะลีย์ บาชา เป็นคนที่คลั่งไคล้ระบบการศึกษาของยุโรปเป็นอย่างมากถึงขนาดเขียนจดหมายถึง Jeremy Bentham ซึ่งเป็นนักปราชญ์ชาวอังกฤษ เพื่อขอคำแนะนำเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรชายของตัวเอง

ทายาทของมูฮัมหมัดอาลี พาชา ที่ชื่อ คิดีฟ อิสมาแอล พาชา (18303-895) ซึ่งปกครองประเทศระหว่างปี ค.ศ. 1863 จนถึงปี 1879 เริ่มดำเนินการเคลื่อนไหวเพื่อเสรีภาพของสตรี คิดิฟ อิสมาแอล บาชา จบการศึกษาจากกรุงปารีส ดังนั้นเขาจึงต้องการให้อียิปต์มีวัฒนธรรมเหมือนกับโลกตะวันตก ด้วยเหตุนี้ในยุคสมัยการปกครองของเขาได้มีการสร้างโรงเรียนเพิ่มจากจำนวนทั้งหมด 185 หลัง เป็น 4,817 หลัง ซึ่งโรงเรียนทั้งหมดนี้ได้นำเอารูปแบบการแต่งกายของนักเรียนและหลักสูตรการศึกษามาจากยุโรปทั้งสิ้น

ที่ร้ายไปกว่านั้น คิดีฟ อิสมาแอล บาชา ส่งเสริมไม่ให้สตรีสวมใส่ผ้าคลุมศีรษะ และในปี ค.ศ. 1873 เขาได้สร้างโรงเรียนสำหรับสตรีขึ้น

---

[257] Bay, Rifa'at, *Awakening in Modern Egypt, London*, หน้า 41

แห่งแรก ซึ่งได้รับการอุปถัมภ์จากภรรยาของเขาเอง ในปี ค.ศ. 1875 โรงเรียนแห่งนี้มีนักเรียนหญิงทั้งหมดจำนวน 298 คน[258]

ในปลายศตวรรษที่ 19 มีนักวิชาการที่มีชื่อเสียง 4 คน ได้เขียนถึงการยกสถานภาพของสตรี ผลงานของพวกเขาได้ช่วยเสริมสร้างความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิของสตรีในประเทศอียิปต์ซึ่งผลสุดท้ายก็ดังที่เราได้เห็นในอียิปต์ปัจจุบัน นักวิชการดังกล่าวได้แก่ ญะมัล อัด-ดีน อัล-อัฟฆอนีย์, เชค มูฮัมหมัดอับดุฮ, กอซิม อามีน และมาลิก ฮิฟนี นาซีฟ

ญะมัล อัด-ดีน อัล–อัฟฆอนีย์ (1839–1879) ถือว่าเป็นนักปฏิวัติที่ยิ่งใหญ่ซึ่งแนวคิดของเขามีอิทธิพลต่อโลกมุสลิมในช่วงศตวรรษที่ 19 เป็นอย่างมาก ถึงแม้ว่าพื้นเพดั้งเดิมของเขามาจากประเทศอัฟกานิสถาน แต่เขาได้กลายเป็นผู้นำของการเคลื่อนไหวเพื่อการปฏิรูปของโลกมุสลิมทั้งหมด โดยเฉพาะในประเทศตุรกี อียิปต์และอิหร่าน

อย่างไรก็ตาม ชาวอียิปต์มีความประทับใจในบุคลิกภาพของญะมัล อัด-ดีน อัล-อัฟฆอนีย์ เป็นอย่างมาก เนื่องจากในช่วงระยะเวลาสั้นๆ ที่เขาอาศัยอยู่ในประเทศอียิปต์นั้น เขาได้ก่อตั้งกลุ่มชาตินิยมอียิปต์ ศาสตราจารย์ ชาร์ลส์ อะดัม (Charles Adams) ได้เขียนหนังสือที่ชื่อว่า *Islam and Modernism in Egypt* (อิสลามและความ

---

[258] Bohdanwicz, Arslan, “The Feminist Movement in Egypt”, *Islamic View*. August, 1951, หน้า 26

สมัยใหม่ในอียิปต์) โดยกล่าวถึงความนิยมและความสำเร็จของ ญะมัล อัด-ดีน อัล-อัฟฆอนีย์[259]

ลูกศิษย์ของญะมัล อัด-ดีน อัล-อัฟฆอนีย์คนหนึ่งที่ชื่อ เชค มูฮัมหมัด อับดูฮฺ ได้สานงานของเขาต่อไป ศาสตราจารย์อะดัมส์ได้กล่าวถึงการปฏิรูปสังคมของมูฮัมหมัด อับดูฮว่า :

“ความเห็นที่โดดเด่นของมูฮัมหมัดอับดูฮฺคือความจำเป็นของการฝึกฝนและให้การศึกษาแก่สตรีอย่างเท่าเทียมกับผู้ชาย และการปฏิรูปสังคมและประเพณีที่จะส่งผลต่อความเป็นอยู่ของสตรีในประเทศมุสลิม อิสลามได้แสดงให้เห็นถึงความเหมาะสมของการเป็นศาสนาของโลก หลักคำสอนของอิสลามในทุกๆ เรื่องได้ให้สตรีมีความเท่าเทียมกับผู้ชาย”[260] มูฮัมหมัดอับดูฮฺทำการต่อต้านการมีภรรยาหลายคนในประเทศอียิปต์

ตั้งแต่กลางศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา แนวความคิดงานเขียนของนักวิชาการเหล่านี้ได้กลายเป็นพื้นฐานของแนวความคิดสมัยใหม่ในโลกอาหรับ ความพยายามของพวกเขาคือการทำให้อิสลามออกจากความเป็นอนุรักษ์นิยม อัล-อัฟฆอนีย์เชื่ออย่างแน่วแน่ว่าอิสลามสามารถเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขทุกขณะเนื่องจากเป็นศาสนาที่สอดคล้องกับธรรมชาติของมนุษย์มากที่สุด ความคิดนี้ได้รับการสนับสนุนจากลูกศิษย์

---

[259] Adam, C.C., *Islam and Modernism in Egypt*, London, 1933, หน้า 6-7

[260] *เรื่องเดียวกัน*, หน้า 230

ของเขาที่ชื่อ มูฮัมหมัดอับดูฮฺ ซึ่งเป็นที่ยอมรับว่าเป็นผู้สร้างอียิปต์สมัยใหม่ แรงดลใจของการ "ปฏิรูป" ของนักวิชาการเหล่านี้ได้จุดประกายประเทศมุสลิมอื่นๆ ทำให้มีนักปฏิรูปเพิ่มขึ้นในศตวรรษที่ 20[261] เช่น กะมาล อะตาเติร์ก (Kamal Ataturk) ในประเทศตุรกี ซะอัด ซัฆลูล (Sa'd Zaghlul) ในประเทศอียิปต์ และ เรซา ชาห์ (Reza Shah) ในอิหร่าน ความสมัยใหม่ทำให้ผู้นำเหล่านี้ได้ปฏิบัติตามรูปแบบที่มิใช่อิสลาม

กอซิม อะมีนได้เดินตามรอยเท้าของนักปฏิรูปอียิปต์รุ่นก่อนๆ เขาได้เขียนหนังสือสองเล่มเกี่ยวกับสตรี อบู อัล-ฮัซซัน อะลีย์นัดวีย์ ได้ให้ทัศนะที่น่ารับฟังเกี่ยวกับการรับอิทธิพลของแนวความคิดตะวันตกโดยผู้นำมุสลิมและแม้กระทั่ง*อุละมาอฺ*เองจนนำไปสู่การเรียกร้อง *"การปลดปล่อยสตรี"*[262]

การพิสูจน์ถึงผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมซึ่งเกิดจากอิทธิพลตะวันตกที่มีต่อแนวคิดของชาวอียิปต์ถูกค้นพบในงานเขียนของกอซิม อะมีน ที่ชื่อว่า *ตัหรีรฺ อัล-มารออาต* (การให้สตรีมีเสรีภาพ) และ *อัล-มารออาต อัล-ญะดีดะฮฺ* (สตรีสมัยใหม่) ใน *ตัหรีรฺ อัล-มารออาต* กอซิม อะมีน ได้เรียกร้อง *"การยกเลิก ฟุรดะฮฺ (การปกปิดร่างกาย) ไม่*

---

[261] *เรื่องเดียวกัน*, หน้า 2

[262] Nadwi., Abu'l-Hasan 'Ali, *Western Civilisation, Islam and Muslims.* Lucknow, 1974, pp. 100–102.

เป็นการขัดต่อหลักคำสอนของอิสลาม"[263] หนังสือ *ตัหรีรฺ อัล-มารออาต* ได้กล่าวถึงเนื้อหา 4 หัวข้อหลัก ได้แก่ *ฟุรดะฮฺ* การมีส่วนร่วมของสตรีในการดำเนินชีวิตในรูปแบบต่างๆ การมีภรรยาหลายคนและการหย่า เกี่ยวกับหัวข้อที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ กอซิม อะมีนได้ใช้จุดยืนของตะวันตกแทนจุดยืนของอิสลาม นอกจากนี้แล้วเขายังได้อธิบายเกี่ยวกับคำสอนของชะรีอะฮฺอย่างผิดๆ อีกด้วย

แนวความคิดแบบตะวันตกของกอซิม อามีน สามารถสังเกตเห็นอย่างชัดเจนในหนังสือของเขาอีกเล่มหนึ่งที่ชื่อ *อัล-มารออาต อัล-ญะดีดะฮฺ* ซึ่งในหนังสือเล่มนี้เขาได้อ้างเหตุผลแบบตะวันตกที่ปฏิเสธความจริงทั้งหมดและความเชื่อที่ไม่อาจรับรู้ทางประสบการณ์ ถึงแม้ว่าสิ่งเหล่านั้นอยู่บนพื้นฐานของศาสนาก็ตาม กล่าวคือสิ่งที่ชาวตะวันตกเรียกว่า "วิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific method) นั้นเอง ในตอนท้ายของหนังสือ กอซิม อามีนได้แสดงให้เห็นถึงการเอาแบบอย่างสังคม วัฒนธรรมและประเพณีตะวันตกอย่างชัดเจนด้วยการวิจารณ์ชาวอียิปต์อย่างรุนแรงที่สรรเสริญเยินยอและมีความภาคภูมิใจในอารยธรรมและวัฒนธรรมเก่าแก่ของอียิปต์

"นี่คืออาการป่วยของเราที่แท้จริงซึ่งจำเป็นต้องกำจัดเป็นลำดับแรกสุด แนวทางในการกำจัดมีเพียงทางเดียวนั้นก็คือเราจะต้องให้

[263] อะมีน กอซิม, *ตัหรีร อัล-มารออาต*, ไคโร, 1899, หน้า 169

เยาวชนของเรามีความคุ้นเคยให้มากที่สุดกับอารยธรรมตะวันตกรวมทั้งเงื่อนไขและสถานการณ์ของอารยธรรมดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อทำให้ความจริงถูกเปิดเผยเหมือนกับแสงสว่างของดวงอาทิตย์ เราจะรู้ถึงคุณค่าและความสำคัญของอารยธรรมตะวันตกและมองตัวเราเองว่าไม่มีการปฏิรูปใดที่มีความเป็นไปได้ นอกจากการปฏิรูปที่อยู่บนพื้นฐานของความรู้สมัยใหม่ของตะวันตกและกิจการทุกอย่างของมนุษย์ไม่ว่าในเรื่องของจริยธรรมและวัตถุจะต้องได้รับการส่งเสริมของเหตุผลและการเรียนรู้

"ด้วยเหตุนี้เราจึงพบว่าทุกสังคมของโลกปัจจุบันจะมีความเหมือนกันในเรื่องขององค์กรทางการเมือง รัฐบาลและการปกครอง โครงสร้างของครอบครัว การศึกษา ภาษา ตัวอักษร และสถาปัตยกรรม และแม้กระทั่งในเรื่องปลีกย่อยต่างๆ เช่น การแต่งกาย การทักทาย อาหารหรือเครื่องมือ ถึงแม้สังคม เหล่านี้จะมีความแตกต่างในเรื่องของเชื้อชาติ ภาษา สัญชาติและศาสนาก็ตาม ด้วยเหตุผลนี้เองที่เราต้องถือว่าชาวตะวันตกเป็นสัญลักษณ์แห่งความสมบูรณ์แบบและเรียกร้องให้คนของเราทำการศึกษาเกี่ยวกับตำแหน่งและฐานะของสตรีตะวันตก" [264]

หนังสือทั้งสองเล่มนี้ได้รับความนิยมจากชาวอียิปต์รุ่นใหม่เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะกลุ่มสตรีที่ต้องการความเสมอภาคและความอิสระเสรี ตลอดจนสตรีที่ต้องการถอดเครื่องแต่งกายที่มิดชิด การอยู่

---

[264] กอซิม อะมีน, *อัล–มารออาต อัล–ญะดีดะฮฺ,* ไคโร, 1900, หน้า 180–182

ร่วมกันระหว่างชายและหญิงกลายเป็นสิ่งธรรมดาและสตรีและนักเรียนหญิงชาวอียิปต์เริ่มเดินทางไปยังทวีปยุโรปและสหรัฐอเมริกาอย่างเสรี

คำสอนของกอซิม อะมีนได้กระตุ้นความรู้สึกของสตรีชาวอียิปต์ที่ต้องการสิทธิและเสรีภาพมากกว่าที่เป็นอยู่

มะลัก ฮิฟนีย์ นาซิฟ (Malak Hifni Nasif) เป็นผู้ร่วมงานหญิงของกอซิม อามีน นางเป็นบุตรีของฮิฟนีย์ เบ นาซิฟ (Hifni Bey Nasif) ซึ่งเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มของมูฮัมหมัด อับดูฮฺ มะลัก ฮิฟนีย์ นาซิฟ นางได้รับการศึกษาด้านศิลปศาสตร์จากโรงเรียนฝึกหัดครูสำหรับสตรีในปี ค.ศ. 1893 หลังจากจบการศึกษา นางได้สอนในโรงเรียนรัฐบาลหลายแห่ง และเสียชีวิตเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 1918[265] คำพูดและบทความของนางแสดงให้เห็นว่านางต้องการปฏิรูปสถานะของผู้หญิงชาวอียิปต์ในทุกอณูของชีวิต

Arslan Bohdanowicz กล่าวว่า *“ไม่ถึงสิบปีหลังจากที่หนังสือของกอซิม อะมีน ได้ถูกตีพิมพ์ปรากฏว่าแนวความคิดของเขาเป็นที่เผยแพร่อย่างกว้างขวาง แม้กระทั่งกลุ่มอนุรักษ์นิยมเริ่มหยุดปฏิเสธถึงความจำเป็นของการศึกษาของสตรี”* [266]

การก่อตั้งมหาวิทยาลัยในปี ค.ศ. 1909 ก็เป็นการเคลื่อนไหวประเภทหนึ่งเพื่อสิทธิของสตรีในประเทศอียิปต์ การเรียนจะถูกสอนโดย

---

[265] Adams, *อ้างแล้ว*, หน้า 235–236.

[266] *Islamic Review* , August, 1951, หน้า 27

อาจารย์สตรี อาจารย์คนแรกเป็นชาวฝรั่งเศส แต่ในปี ค.ศ. 1911 นางละบีบะฮฺ ฮาชิม (Labibah Hashim) ซึ่งเป็นบรรณาธิการหนังสือที่ชื่อว่า *ฟาตาต อัช–ชัรกฺ* (สตรีตะวันออก) ได้รับเชิญให้มาสอนในมหาวิทยาลัยแห่งนี้ ในปี 1912 มีหญิงมุสลิมอีกสองคนถูกเชิญให้มาสอนในแขนงวิชาอื่นๆ[267]

ในขณะเดียวกัน การเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิของสตรีได้รับการสอนต่อโดย ฮุดา ชะอฺรอวี (Huda Sha'rawi) (เสียชีวิตเมื่อเดือนกันยายน ปี 1947) บิดาของนางเป็นประธานรัฐสภาและสามีเป็นสมาชิกของกลุ่มที่ต่อสู้เพื่อเรียกร้องเอกราชของประเทศอียิปต์ ด้วยสถานะทางสังคมที่สูงส่งทำให้นางกลายเป็นคนที่มีบทบาทในการเคลื่อนไหวเป็นอย่างมาก

นางเริ่มเป็นผู้นำการเคลื่อนไหวในปี 1919 เมื่อนางได้รับตำแหน่งประธานคณะกรรมการผู้บริหารหญิงของพรรค*วัฟดฺ* การไม่คลุมศีรษะและการแต่งกายแบบยุโรปในประเทศอียิปต์ถือว่าเป็นผลงานของนาง เนื่องจากไม่เคยมีการเคลื่อนไหวในลักษณะนี้มาก่อน[268] ในปี 1923 ก่อนที่จะมีการประชุมเกี่ยวกับสิทธิสตรีระหว่างประเทศ (International Feminist Congress)ในกรุงโรมนางได้ก่อตั้งสหพันธ์สิทธิสตรีแห่งอียิปต์ (Egyptian Feminist Union) โดยสมาชิกมาจากคณะกรรมการผู้บริหาร

---

[267] *เรื่องเดียวกัน*

[268] Ramadan, Abdel Meguid, *Development of the Feminist Movement in Egypt*, Egypt Cultural Bulletin, December 1949, หน้า 9

หญิงของพรรควัฟดฺ นางพร้อมกับผู้นำสตรีอีกสองคนเดินทางไปยังประเทศอิตาลีเพื่อเข้าร่วมประชุมดังกล่าว ซึ่งทั้งหมดแต่งกายแบบยุโรปและไม่คลุมศีรษะ หลังกลับจากประเทศอิตาลี นางเริ่มเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิสตรีอย่างจริงจัง[269] ในเดือนมีนาคม ปี 1927 ได้จัดการแสดงเพื่อการกุศลในกรุงไคโร ซึ่งในงานนี้ผู้นำการเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิแห่งสตรีมาร่วมงานโดยที่ไม่คลุมศีรษะและแต่งกายแบบยุโรป ซึ่งต่อมาการแต่งกายลักษณะดังกล่าวเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

ก้าวต่อไปของกลุ่มเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิของสตรีคือปฏิรูปกฎหมายที่เกี่ยวกับการสมรส เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ รัฐบาลได้แต่งตั้งคณะกรรมการชุดหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยนักกฎหมายและนักวิชาการ ในปี 1927 คณะกรรมการชุดนี้ได้เสนอแนะเกี่ยวกับ “การปฏิรูป” การสมรสและการหย่า

ในวันที่ 11 มีนาคมคม 1928 กฎหมายใหม่เกี่ยวกับการสมรสและการหย่าถูกบังคับใช้ หลังจากนั้นได้มีองค์กรและสมาคมของสตรีเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เช่นกลุ่มแนะแนวให้แก่เด็กผู้หญิง (Girl Guide Movement) ก่อตั้งในปี ค.ศ. 1929 ภายใต้การนำของ มุนีเราะฮฺ ศ็อบรีย์ ความนิยมขององค์กรนี้สามารถเห็นได้จากตัวเลขของจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้นเป็นหนึ่งหมื่นสี่พันคนในปี 1948

---

[269] Zaki,I., “The Emancipation of Egyptian Women”, *Islamic Review*, February, 1949, หน้า 9

ผลกระทบของวัฒนธรรม วิถีชีวิตและการศึกษาแบบตะวันตกส่งผลต่อประเทศมุสลิมบางประเทศเป็นอย่างมาก เช่น อียิปต์ แม้กระทั่งบรรดา*อุละมาอฺ*บางท่านซึ่งถือว่าเป็น *"ทายาทบรรดานบี"* ยังคล้อยตามกับการเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิสตรีเช่นเดียวกัน

เชค ริฟาอะฮฺ อัต-ตะฮฺตะวีย์ (Shaykh Rifa'ah at-Tahtawi) ก็เป็นนักปฏิรูปอีกคนหนึ่งที่ร่วมสมัยกับ เชค อับดูฮ เขาเป็นนักศึกษาจากมหาวิทยาลัย อัล-อัซฮัร รุ่นแรกที่ถูกคัดเลือกโดยรัฐบาลอียิปต์ให้ไปศึกษาต่อในประเทศฝรั่งเศส เมื่อกลับมาแล้วเขาได้กลายเป็นบุคคลที่มีบทบาทในประเทศอียิปต์และทำหน้าที่สอนหนังสือตามแนวคิดตะวันตก[270] เขาได้เขียนหนังสือมีชื่อว่า *The Honest Guide form Girls and Boys* (ทางนำที่แท้จริงสำหรับเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชาย) ซึ่งตีพิมพ์ในกรุงไคโรเมื่อปี ค.ศ. 1873 และเป็นหนังสือที่สอนให้สตรีชาวอียิปต์เลียนแบบผู้หญิงตะวันตก กอซิม อะมีน ก็เป็นนักวิชาการอีกคนหนึ่งที่ร่วมสมัยกับ เชค อับดูฮฺ และมีชีวิตอยู่ทันดูการเคลื่อนไหวและกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับสิทธิสตรี มีความเป็นไปได้สูงว่านักเขียนเหล่านี้ได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดของ เชค ริฟาอะฮฺ อัต-ตะฮตะวีย์ เชค อับดูฮฺได้เสียชีวิตในกรุงไคไร เมื่อปี 1905

---

[270] 'Abdul-Ra'uf, Muhammad, *The Islamic View of Woman and the Family*, New York, 1977, p. 142.

ไม่เพียงแต่ประเทศอียิปต์เท่านั้นที่ได้ทิ้งหลักคำสอนของอัล-กุรอานและอัซ-ซุนนะฮฺ โดยเอาวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของตะวันตกมาแทนที่ แต่แนวความคิดเหล่านี้ยังถูกเผยแพร่ในประเทศมุสลิมอื่นๆ อีกด้วย เมื่อเราเดินบนถนนในเมืองต่างๆ ของประเทศอียิปต์เสมือนหนึ่งว่าเราอยู่ในประเทศยุโรป จะพบสตรีสวมใส่กระโปรงสั้นและชุดแต่งกายที่รัดตัวตามแบบตะวันตก ซึ่งสามารถพบเห็นโดยทั่วไป นอกจากนี้จะพบไนท์คลับและสถานที่เต้นรำตามริมถนนเกือบทุกสาย การดื่มสิ่งมึนเมาไม่เป็นที่ต้องห้าม การเต้นรำพื้นเมืองถูกคิดค้นขึ้นมาในหลายรูปแบบ จนมี*อุละมาอฺ*บางท่านให้การรับรองว่าไม่ขัดต่อหลักศาสนา ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องที่น่าเศร้าเป็นอย่างยิ่งสำหรับประชาชาติมุสลิมทั้งมวล

บทที่ 12
บทส่งท้าย

ทุกๆปลายทศวรรษจะมีสิ่งใหม่ๆถูกประดิษฐ์ขึ้นมามากมาย ไม่ว่าจะเป็นสื่อลามกต่างๆ รายการทางโทรทัศน์ การเดินแฟชั่นโดยใช้สตรีเป็นผู้แสดง ไนท์คลับ การละเล่นต่างๆ และอื่นๆ อีกมากมายซึ่งเป็นสิ่งที่แพร่หลายในปัจจุบัน

โดยทั่วไปแล้วเป็นที่ทราบกันดีว่าทศวรรษที่ผ่านมาจะมีอิทธิพลต่อทศวรรษปัจจุบัน วิล ดูรันท์ (Will Durant) ซึ่งเป็นนักวิชาการที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งของทวีปยุโรปพยายามเชื่อมโยงศตวรรษในอดีตกับปัจจุบันในการศึกษาเกี่ยวกับสถานะของสตรีในทวีปยุโรป ในศตวรรษที่สิบสองและสิบสามและมีข้อสรุปออกมาว่ายุโรปในสมัยกลางเป็นยุคแห่งความไร้คุณธรรมและศีลธรรมเหมือนกับสมัยก่อนอิสลามของเรา

เพื่อแสดงให้เห็นว่าศตวรรษที่ผ่านมาได้ส่งผลต่อปัจจุบันอย่างไรนั้นนักวิชาการชาวคริสเตียน ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับสถานภาพของสตรีในยุคกลางในหนังสือที่ชื่อว่า *The Age of faith* (ยุคสมัยแห่งความเชื่อ)โดยหนังสือเล่มนี้ได้กล่าวถึงความชั่วร้ายทางศีลธรรมที่เกิดอย่างแพร่หลายในสมัยนั้น วิล ดูรันท์ กล่าวว่า

“ในชั้นเรียน ทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิงเล่นอย่างสนุกสนานและมั่วโลกีย์ งานฉลองของพวกเขาจะมีการดื่มสิ่งมึนเมา การ

พนัน การเต้นรำและการสนุกสนานทางเพศซึ่งยากที่จะเปลี่ยนแปลง ในปัจจุบัน การพูดเป็นไปอย่างอิสระ การสาบานเป็นที่แพร่หลาย หายากสำหรับคนที่พูดแล้วไม่ได้กล่าวถึงเทวดา”

เมื่อมีการเปรียบเทียบกันแล้ว จะเห็นได้ว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกตะวันตกในปัจจุบันและแม้กระทั่งที่เกิดขึ้นในประเทศมุสลิมที่พยายามเลียนแบบวิถีชีวิตแบบตะวันตก ก็ไม่ได้แตกต่างจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในยุคก่อนๆ แต่ที่แตกต่างก็คือวิธีการและเครื่องมืออุปกรณ์ที่ถูกประดิษฐ์ขึ้นมาเพื่อประกอบความชั่วเท่านั้นเอง

ในโลกตะวันตก เด็กที่มีอายุสิบหกปีได้ผ่านประสบการณ์ทางเพศในรูปแบบต่างๆ ซึ่งเหตุการณ์การนี้เคยเกิดขึ้นในยุคกลาง ดังเห็นได้จากพิธีกรรมสารภาพบาปซึ่งจะกล่าวถึงความชั่วร้ายที่ได้ก่อไว้ เช่น การร่วมประเวณีระหว่างพี่น้องสายเลือดเดียวกัน

ความสัมพันธ์โดยปราศจากการสมรสเป็นสิ่งที่แพร่หลายตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การข่มขืนกลายเป็นเรื่องปกติ การสลับคู่นอนระหว่างสามีภรรยากลายเป็นที่นิยมในสังคมซึ่งต้องการความท้าทายใหม่ๆ บุตรนอกกฎหมายมีอยู่ทั่วไปในสังคมตะวันตก

ความแตกต่างกับสภาพในปัจจุบันก็คือ วิชาเพศสัมพันธ์ถูกบรรจุในหลักสูตรมัธยมศึกษาและมีนักเรียนหญิงมากมายมีเพศสัมพันธ์ขณะที่มีอายุเพียงสิบสองปีหรือบางคนอาจเกิดขึ้นก่อนหน้านั้นเสียอีก

รักร่วมเพศเป็นสิ่งที่เปิดเผยและถูกกฎหมายในหลายๆ ประเทศ หญิงโสเภณีซึ่งแพร่หลายในเกือบทุกสถานที่นั้นไม่ใช่ปรากฏการณ์ใหม่

แต่เกิดขึ้นมานานแล้วแต่ได้ปรับเปลี่ยนกลยุทธตามยุคสมัย หญิงบางคนในยุคกลางขายตัวตามท้องถนนเพื่อหารายได้เลี้ยงชีพ

นักศึกษาในมหาวิทยาลัยได้จัดตั้งศูนย์กลางเพื่อหาประสบการณ์ทางเพศ ถึงแม้ว่าบทลงโทษของการผิดประเวณีจะมีความรุนแรงแต่การผิดประเวณีกลับเกิดขึ้นอย่างแพร่หลายและกลายเป็นเรื่องธรรมดา

ในปัจจุบันการลงโทษผู้กระทำผิดประเวณีไม่มีอีกต่อไป หญิงโสเภณีสามารถชักชวนลูกค้าอย่างเปิดเผยและการร่วมประเวณีสามารถกระทำโดยปราศจากการลงโทษและไม่จำเป็นต้องปิดบัง เพียงให้เป็นไปตามเงื่อนไขของความสมัครใจ มีเพียงการข่มขืนเท่านั้นที่ผู้กระทำผิดจะต้องรับโทษ ยุคกลางถือว่าเป็นยุคแห่งการหลงระเริงโดยแท้จริง แต่ในปัจจุบันสังคมตะวันตกมีความเลวร้ายยิ่งกว่านั้น

ในปัจจุบันมาตรการการตรวจสอบศีลธรรมของสาธารณชนได้อ่อนลงและถือว่าไม่มีความจำเป็นอีกต่อไป ผลที่ตามมาก็คือการมีเพศสัมพันธ์อย่างไร้ขอบเขต การเปลื้องผ้าและการสำส่อนทางเพศของสังคมตะวันตก โรงละครกลายเป็นศูนย์กลางของการแสดงอนาจารอันไร้ศีลธรรมอย่างรุนแรง ที่อยู่อาศัยถูกประดับประดาด้วยภาพเปลือยของผู้หญิงและภาพลามก และหญิงโสเภณีเป็นที่แพร่หลายและได้รับการยอมรับ เมืองบางแห่งได้กลายเป็นศูนย์กลางของนักท่องเที่ยวจากทั่วทุกมุมโลกที่ต้องการความบันเทิงและสนองตัณหาราคะของตัวเอง โลก

สมัยใหม่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยความไร้ศีลธรรมดังเห็นได้จากงานวรรณกรรมใดที่ปราศจากสิ่งดังกล่าวข้างต้นแล้วจะไม่ได้รับความนิยมจากผู้คนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นบุคคลทั่วไปหรือบุคคลในแวดวงนักวิชาการ

นอกจากนี้แล้วยังมีความแตกแยกเกิดขึ้นในครอบครัว การหย่าไม่ใช่เรื่องที่น่าอับอายอีกต่อไป ถึงขนาดที่ว่าหญิงบางคนนับอายุของตัวเองด้วยจำนวนของสามีที่นางเคยมี สิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเคยเกิดขึ้นในยุคก่อนซึ่งบาทหลวงจำต้องเทศน์อย่างแข็งขันสำหรับผู้ที่ยังเป็นโสดจนกลายเป็นข้อบัญญัติอย่างเป็นทางการของโบสถ์

ในหนังสือเล่มนี้ เราได้เห็นถึง.ความแตกต่างในจุดมุ่งหมายระหว่างโลกตะวันตกและวิถีทางของอิสลามซึ่งนำไปสู่ความแตกต่างขั้นพื้นฐานของการจัดองค์กรทางสังคมระหว่างสองวัฒนธรรม จุดมุ่งหมายของอิสลามคือการสร้างความเป็นระเบียบในสังคมโดยการแยกกิจกรรมของชายและหญิง ไม่สนับสนุนและห้ามมิให้มีการปะปนระหว่างชายหญิง และพยายามป้องกันปัจจัยทั้งหลายที่จะเป็นอันตรายต่อความสงบสุขของสังคม

ในทางกลับกัน จุดมุ่งหมายของอารยธรรมตะวันตกนั้นต้องการให้ชายและหญิงมีวิถีชีวิตและกิจกรรมที่เหมือนกัน อุปสรรคใดที่ขัดขวางการปะปนระหว่างชายหญิงอย่างอิสระเสรีจะต้องถูกจำกัด ทั้งนี้เพื่อความอิสระที่ไม่มีขีดจำกัดในการเชยชมความงามในเรือนร่างซึ่งกันและ

กัน สถานการณ์เช่นนี้ได้ท้าทายและสร้างความหายนะต่อสถาบันครอบครัวอย่างรุนแรง

นักเขียนชาวตะวันตกที่สนับสนุนการกระทำที่ไร้ศีลธรรมมีหลายคนด้วยกัน เช่น พอล อะดัม (Paul Adam) เขียนหนังสือที่ชื่อ *Le Morale de L'Amour* โดยได้ตำหนิวัยรุ่นที่กระทำเรื่องไร้สาระที่เชื่อว่าพวกเขาตกอยู่ในห้วงแห่งความรักอย่างรุนแรงและอยู่ไม่ได้หากปราศจากคู่รัก สิ่งที่เขาเชิญชวนก็คือให้ดำเนินเป็นไปตามธรรมชาติและมีเพศสัมพันธ์เหมือนกับสัตว์เดรัจฉาน กล่าวคือการมีเพศสัมพันธ์ที่ปราศจากข้อผูกมัดใดๆ มิฉะนั้นแล้วความสัมพันธ์ดังกล่าวจะนำไปสู่การสมรสในที่สุด

นอกจากนี้นักเขียนสมัยใหม่คนอื่นๆ ที่สนับสนุนให้ยกเลิกสถาบันการสมรสเพราะถือว่าเป็นสถาบันที่เก่าแก่ซึ่งเป็นความคิดที่จะนำชนรุ่นหลังไปสู่ความหายนะ เป็นความคิดที่ทำให้บ้านไม่อาจเป็นที่ฝากฝังสำหรับสตรีตะวันตกอีกต่อไป และการสมรสกลายเป็นการเสี่ยงโชคประเภทหนึ่ง

ความผิดหวังในความรัก สตรีขาดการเหลียวแล เด็กถูกทอดทิ้ง นางบำเรอและหญิงข้างถนนเป็นสิ่งที่สามารถเห็นทั่วไปในชีวิตของชาวตะวันตก ผู้หญิงชาวตะวันตกถือว่าเป็นมนุษย์ที่ไม่มีความสุขอย่างแท้จริงบนโลกนี้ และสภาพของพวกนางได้ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม

และศีลธรรมอย่างรุนแรงซึ่งพวกเขามีความพยายามที่จะแก้หรืออย่างน้อยสามารถบรรเทาแต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ

สำหรับอิสลามแล้วความเข้าใจเกี่ยวกับความเท่าเทียมระหว่างหญิงและชายจะมีความแตกต่างกับความคิดของชาวตะวันตกโดยสิ้นเชิง เนื่องจากอิสลามมองว่าความเท่าเทียมดังกล่าวขึ้นอยู่กับธรรมชาติของเพศทั้งสองและขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบและความสามารถในการประกอบคุณงามความดีและมีความยำเกรงต่ออัลลอฮฺ ดังคำอธิบายของอัล-กุรอานและหะดีษของท่านนบี ดังนั้นความเสมอภาคระหว่างเพศทั้งสองคือหลักการของอิสลาม แต่ความเสมอภาคมิได้หมายความว่าหญิงต้องเหมือนกับชาย อัลลอฮฺทรงประทานความแตกต่างในเรื่องของสรีระร่างกายแก่ชายและหญิงเนื่องจากว่าพระองค์ตั้งใจให้พวกเขาปฏิบัติหน้าที่ที่แตกต่างกันไป

อัลลอฮฺได้ทรงมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบที่เท่าเทียมระหว่างผู้ชายและผู้หญิง ด้วยเหตุนี้เองที่ผู้ชายและผู้หญิงมุสลิมมีความเสมอภาคกัน นักวิชาการสมัยใหม่ได้เรียกร้องให้ผู้หญิงมุสลิมต่อสู้เพื่อความเสมอภาคกับผู้ชาย แต่คำชักชวนของพวกเขาเหล่านั้นไม่เป็นผลเนื่องจากว่าผู้หญิงมุสลิมมีสิ่งดังกล่าวอยู่แล้ว เป็นเวลาสิบสี่ศตวรรษมาแล้วที่อัลลอฮฺทรงประทานคำสั่งดังกล่าว คำชักชวนของนักวิชาการดังกล่าวเป็นการชักจูงที่ผิด แต่จะได้ผลกับบุคคลที่ไม่มีความรู้และไม่สนใจในหลักการของศาสนาเท่านั้น

อย่างไรก็ตามสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่จะต้องมอบความไว้วางใจให้แก่หัวหน้าครอบครัวซึ่งเป็นผู้รับภาระหน้าที่ในการดูแลครอบครัว ดังที่อัลลอฮฺตรัสไว้ว่า

﴿وَلَهُنَّ مِثْلُ ٱلَّذِى عَلَيْهِنَّ بِٱلْمَعْرُوفِ ۚ وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ ۗ وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢٨﴾﴾ [البقرة: ٢٢٨]

ความว่า *และพวกนางนั้นจะได้รับเช่นเดียวกับสิ่งที่เป็นหน้าที่ของพวกนางจะต้องปฏิบัติโดยชอบธรรม และสำหรับบรรดาชายนั้นมีฐานะเหนือพวกนางขั้นหนึ่งและอัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้ทรงปรีชาญาณ*[271]

คำว่า “ระดับขั้น” ได้ถูกอธิบายไปแล้วก่อนหน้านี้ซึ่งมิได้หมายความว่า ความเหนือเด็ดขาดของผู้ชายในฐานะที่เป็นมนุษย์คนหนึ่ง แต่หมายถึงภาระหน้าที่ที่เขามีอยู่ ผู้ชายมีร่างกายที่แข็งแรง ดังนั้นจึงถูกกำหนดให้มีภาระหน้าที่ในการหาปัจจัยยังชีพ ปกป้องและเป็นผู้นำของครอบครัว ส่วนภรรยาทำหน้าที่ในฐานะเป็นมารดา คือดูแลลูกๆ และจัดบ้านให้เกิดความระเบียบเรียบร้อยและให้ความสะดวกสบายและความเมตตาให้แก่สมาชิกในครอบครัว ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่ที่สมบูรณ์แบบของผู้หญิง ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้ชายที่จะต้องหารายได้และจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัวและผู้หญิงไม่ต้องรับภาระหน้าที่ดังกล่าวถึงแม้ว่านางจะมีฐานะร่ำรวยก็ตาม

---

[271] *อัล-บะกอรอฮฺ* (2): 228

ความมีเกียรติและคุณธรรมของสตรีถูกกล่าวในหลายอายะฮฺของอัล–กุรอานและในหะดีษของท่านนบี ด้วยเหตุนี้อัลลอฮฺได้กำหนดบทลงโทษที่รุนแรงสำหรับผู้ที่ใส่ร้ายป้ายสีผู้หญิงบริสุทธิ์ว่าได้กระทำผิดประเวณี[272] ทั้งนี้เพื่อป้องกันการกระทำที่ไร้ความรับผิดชอบและทำให้สังคมปลอดจากสิ่งเลวร้ายดังกล่าว นอกจากนี้แล้วอิสลามยังได้ห้ามฆ่าเด็กทารกดังที่เคยเกิดขึ้นในสังคมอาหรับสมัยก่อนอิสลาม ทั้งนี้เพื่อปกป้องชีวิตและเกียรติยศของผู้หญิงและให้ความเมตตาปราณีแก่เด็กทารกเพศหญิง

นอกจากนี้เราจะเห็นได้ว่ามารดาจะได้รับการเชิดชูในอิสลาม ดังที่ท่านนบีได้กล่าวว่า *“สวนสวรรค์อยู่ใต้ฝ่าเท้าของมารดา”* และอัล-กุรอานได้สั่งให้ปฏิบัติอย่างดีต่อมารดาเนื่องมาจากว่า *“....นางได้อุ้มครรภ์ด้วยความยากลำบาก”*[273] และเนื่องจากว่านางได้ดูแลบุตรของนางในขณะที่ยังช่วยตัวเองไม่ได้ ภาระหน้าที่ของผู้ชายคนหนึ่งที่มีต่อมารดายิ่งใหญ่กว่าภาระหน้าที่ของนางที่มีต่อบิดาตามหลักคำสอนของท่านนบี (ความสันติสุขจงมีแด่ท่าน)

นอกจากนั้น เรายังได้รับรู้อีกว่าสตรีสมควรที่จะได้รับการศึกษา เกี่ยวกับเรื่องนี้ผู้หญิงและผู้ชายมีสิทธิที่เท่าเทียมกัน เนื่องจากว่าท่านนบี

---

[272] *อันนูร* (24): 4

[273] *ลุกมาน* (31): 14.

ได้กล่าวว่ามุสลิมทุกคนต้องศึกษา “*ตั้งแต่ในเปลจนถึงหลุมฝังศพ*” โดยสรุปแล้วอิสลามเป็นศาสนาที่ให้สิทธิแก่หญิงและผู้ชายอย่างเท่าเทียมกัน

อย่างไรก็ตาม เยาวชนมุสลิมที่จบการศึกษาจากประเทศอาหรับและประเทศมุสลิมอื่นๆ รวมทั้งในประเทศที่มิใช่มุสลิมยอมตกเอยู่ภายใต้อิทธิพลของความคิดที่ผิดๆ โดยที่พวกเขาเหล่านั้นนิยมแนวความคิดของนักปรัชญา นักจิตวิทยา นักสังคมวิทยาและนักเศรษฐศาสตร์ชาวตะวันตก เช่นทฤษฎีของซิกมันด์ ฟรอยด์ ซึ่งต่อมานักจิตวิทยาของยุโรปเองไม่ยอมรับทฤษฎีนี้แต่ยังเป็นที่ยอมรับของนักวิชาการมุสลิมหลายคนโดยปราศจากการวิเคราะห์ถึงความถูกต้องของทฤษฎีดังกล่าวโดยใช้บรรทัดฐานของอัล-กุรอานและซุนนะฮฺของท่านนบี

นางมัรยัม ญะมีละฮฺ หญิงชาวอเมริกันซึ่งเป็นชาวยิวที่เข้ารับนับถืออิสลามและได้อุทิศตนเพื่อประชาชาติมุสลิมอย่างขันแข็งผ่านทางงานเขียนของเธอ ได้ให้ปาฐกถาแก่สตรีมุสลิมในประเทศปากีสถานไว้ว่า :

“สิ่งที่จำเป็นที่สุดในขณะนี้สำหรับสังคมมุสลิมคือ การที่สตรีที่เป็นปัญญาชนและมีความสามารถตลอดจนมีความศรัทธาที่แรงกล้าจะต้องจัดตั้งองค์กรเพื่อความเคลื่อนไหวสำหรับผู้หญิงและให้บุตรของพวกนางเข้ามามีส่วนร่วมในองค์กรดังกล่าว ความพยายามของมารดาใน

การอบรมบุตรให้อยู่ในแนวทางของอิสลามยังไม่เพียงพอต่อการเผชิญหน้ากับสิ่งเลวร้ายที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน

“ข้าพเจ้าคิดว่าสิ่งแรกที่มารดามุสลิมทุกคนที่ต้องการฟื้นฟูหลักการอิสลามจะต้องกระทำก็คือจะต้องกระตุ้นให้ลูกๆ ของพวกนางให้อยู่ในองค์กรที่มีความเคลื่อนไหวทางศาสนา เราจะคาดหวังในตัวลูกๆ ของเราให้รักอิสลามได้อย่างไรในเมื่อทุกสิ่งทุกอย่างที่พวกเขาเรียนรู้จากโรงเรียนและในสังคมนอกบ้านนั้นอยู่ตรงกันข้ามกับสิ่งที่เรากำลังดำเนินการอยู่ ถ้าหากเรามัวแต่สนใจกับหน้าที่การงานและปัญหาส่วนตัวแล้วโดยที่ไม่สนใจกับปัญหาเหล่านั้นเลย แน่นอนลูกๆ ของเราที่กำลังเติบโตเป็นหนุ่มสาวจะต้องพัวพันกับสิ่งที่เกี่ยวกับแฟชั่น ภาพยนตร์ ดารานักร้อง การแสดงเวทีต่างๆ และกีฬาหลากหลายประเภทต่าง ๆ เท่านั้น

บรรดาลูกๆ ของเราได้กระทำสิ่งดังกล่าวมิได้เกิดจากสันดานที่ชั่วร้าย แต่เกิดจากสิ่งแวดล้อมรอบข้างที่ได้สอนพวกเขา และเราเองไม่มีมาตรการใดๆ เลยที่จะยับยั้งสิ่งชั่วร้ายดังกล่าว ดังนั้นเพื่อต่อสู้กับสิ่งชั่วร้ายดังกล่าว สตรีที่ประสงค์จะฟื้นฟูหลักการอิสลามอย่างบริสุทธิใจจะต้องรวมตัวและทำงานร่วมกันในการก่อตั้งโรงเรียนอิสลามระดับประถมศึกษา เพื่อสามารถให้ความรู้แก่เด็กๆ ตามหลักคำสอนในอัล–กุรอานและซุนนะฮฺของท่านนบี (ความสันติสุขจงมีแด่ท่าน) ตลอดจนวิถีชีวิตของบรรดานักปราชญ์มุสลิมทั้งในอดีตและปัจจุบันและความรู้ขั้นพื้นฐานในวิชาภาษาอาหรับ

นอกจากนี้แล้วเราจะต้องสอนพวกเขาในเรื่องของ วูฎอฺ (การอาบน้ำละหมาด) และ เศาะลาฮฺ (การละหมาด) มิใช่เฉพาะในส่วนของวิธีการเท่านั้น แต่ยังจะต้องบอกถึงประโยชน์ของการกระทำดังกล่าวด้วย ในระยะเริ่มแรกการเรียนการสอนอาจจะกำหนดที่บ้านก่อนและหนังสือเรียนเกี่ยวกับอิสลามในประเทศนี้มีราคาถูก ด้วยเหตุนี้ค่าใช้จ่ายจึงมีไม่มาก แต่ที่สำคัญที่สุดคือองค์กรปัญญาชน เวลา บุคลากรและความชำนาญการ เท่าที่ข้าพเจ้าได้สังเกตเห็นว่าในประเทศปากีสถานมีมารดามากมายที่ประกอบพิธีละหมาดและปฏิบัติพิธีกรรมทุกอย่างในศาสนาด้วยความตั้งใจ แต่มารดาเหล่านี้กลับไม่สามารถสอนให้ลูกๆ ปฏิบัติดังเช่นพวกนางได้

จุดบกพร่องที่สำคัญที่เกิดขึ้นในปัจจุบันก็คือ การอ่านอัล-กุรอานของมุสลิมโดยปราศจากความเข้าใจความหมายที่แท้จริง ถ้ามุสลิมถูกสอนให้เข้าใจและสามารถปฏิบัติสิ่งที่ถูกกล่าวในอัล-กุรอานแล้วแน่นอนโลกมุสลิมจะพบกับการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่”

นางมัรยัม ญะมีละฮฺยังได้กล่าวถึงบทบาทของสตรีมุสลิมในโลกปัจจุบันในการปรับปรุงสังคมมุสลิมให้เกิดความสมบูรณ์ต่อไปอีกว่า

“เนื่องจากหน้าที่ความรับผิดชอบเบื้องต้นในการเลี้ยงดูลูกเป็นของมารดา ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของนางที่จะต้องปลูกฝังคุณธรรม จิตวิญญาณ และพฤติกรรมที่ดีให้แก่บุตรซึ่งจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า การให้การศึกษาเกี่ยวกับอิสลามแก่สตรีที่กำลังจะเป็นมารดาในอนาคตนั้นเป็นสิ่งที่จะหลีกเลี่ยงมิได้เด็ดขาด และความไม่รู้หนังสือ

ของพวกนางจะต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนด้วยการจัดตั้งโรงเรียนและวิทยาลัยสำหรับสตรีโดยเฉพาะ นอกจากนี้แล้วองค์กรยังจะต้องจัดการศึกษาเกี่ยวกับอิสลามให้แก่สตรีในรูปแบบนอกระบบโรงเรียนอีกด้วย การเคลื่อนไหวเพื่ออิสลามจะไม่มีวันประสบความสำเร็จตราบใดที่สตรีไม่ได้รับการศึกษาและการฝึกอบรม ตลอดจนการขาดระเบียบของพวกนาง

มารดาที่ไม่ได้การศึกษาไม่สามารถเลี้ยงดูและอบรมสั่งสอนลูกให้เป็นมุสลิมที่ดีได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะการณ์ของโลกปัจจุบัน"[274]

บทสรุปของทางนำอัล-กุรอานสำหรับผู้ชายและสตรีมุสลิม

ในบทสรุปเราควรลงท้ายด้วยอายะฮฺของซูเราะฮฺ*อัล-มุอฺมีนูน* ซึ่งได้ชี้ให้เห็นแนวทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จและความรุ่งเรืองที่แท้จริง พร้อมกันนั้นได้กำหนดกุญแจดอกสำคัญที่จะทำให้หลุดพ้นจากความทุกข์ระทมและความชั่วร้ายและจะทำให้มุสลิมบรรลุถึงจุดมุ่งหมายสูงสุดในที่สุด กุญแจสำคัญดังกล่าวมี 7 ประการด้วยกัน ได้แก่

(1) การถ่อมตน

(2) การหลีกเลี่ยงความหยิ่งยโส

(3) การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

(4) ความบริสุทธิ์ทางเพศ

[274] Maryam Jameelah Answers Questions, *The Criterion*, p.46.

(5) ซื่อสัตย์ต่อสิ่งที่ได้รับมอบหมาย

(6) ซื่อสัตย์ต่อสัญญาข้อตกลง

(7) มีความต้องการที่จะใกล้ชิดกับอัลลอฮฺอย่างแน่วแน่

อัลลอฮฺตรัสว่า

﴿قَدۡ أَفۡلَحَ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ ١ ٱلَّذِينَ هُمۡ فِي صَلَاتِهِمۡ خَٰشِعُونَ ٢ وَٱلَّذِينَ هُمۡ عَنِ
ٱللَّغۡوِ مُعۡرِضُونَ ٣ وَٱلَّذِينَ هُمۡ لِلزَّكَوٰةِ فَٰعِلُونَ ٤ وَٱلَّذِينَ هُمۡ لِفُرُوجِهِمۡ
حَٰفِظُونَ ٥ إِلَّا عَلَىٰٓ أَزۡوَٰجِهِمۡ أَوۡ مَا مَلَكَتۡ أَيۡمَٰنُهُمۡ فَإِنَّهُمۡ غَيۡرُ مَلُومِينَ ٦
فَمَنِ ٱبۡتَغَىٰ وَرَآءَ ذَٰلِكَ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡعَادُونَ ٧ وَٱلَّذِينَ هُمۡ لِأَمَٰنَٰتِهِمۡ
وَعَهۡدِهِمۡ رَٰعُونَ ٨ وَٱلَّذِينَ هُمۡ عَلَىٰ صَلَوَٰتِهِمۡ يُحَافِظُونَ ٩ أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ
ٱلۡوَٰرِثُونَ ١٠ ٱلَّذِينَ يَرِثُونَ ٱلۡفِرۡدَوۡسَ هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ ١١﴾ [المؤمنون: ١، ١١]

ความว่า *แน่นอนบรรดาผู้ศรัทธาได้ประสบความสำเร็จแล้ว บรรดาผู้ที่พวกเขาเป็นผู้นอบน้อมถ่อมตนในเวลาละหมาดของพวกเขา และบรรดาผู้ที่พวกเขาเป็นผู้ผินหลังให้จากเรื่องไร้สาระต่างๆ และบรรดาผู้ที่พวกเขาเป็นผู้บริจาคซะกาต และบรรดาผู้ที่พวกเขาเป็นผู้รักษา (ไว้ซึ่งความบริสุทธิ์ของ) ทวารของพวกเขา เว้นแต่แก่บรรดาภรรยาของพวกเขา หรือที่มือขวาของพวกเขาครอบครอง (คือทาสี) ในกรณีเช่นนั้นพวกเขาจะไม่ถูกตำหนิ ฉะนั้นผู้ใดแสวงหาอื่นจากนั้น ชนเหล่านั้นพวกเขาก็เป็นผู้ละเมิด และบรรดาผู้ที่พวกเขาเป็นผู้เอาใจใส่ต่อสิ่งที่ได้รับมอบหมายของพวกเขา และสัญญาของพวกเขา และบรรดาผู้ที่พวกเขาเป็นผู้รักษาการ*

ละหมาดของพวกเขา ชนเหล่านี้แหละพวกเขาเป็นทายาท ซึ่งพวกเขาจะได้รับมรดกสวนสวรรค์ชั้นฟิรเดาสฺ พวกเขาจะพำนักอยู่ในนั้นตลอดกาล[275]

การป้องกันการผิดประเวณีของทั้งชายและหญิงจะถูกกล่าวในอายะฮฺข้างต้น ทั้งนี้เพื่อความบริสุทธิของจิตวิญญาณในโลกนี้ การถ่อมตนในขณะที่ละหมาดจะช่วยป้องกันให้หลุดพ้นจากความชั่วร้ายทุกชนิด การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่สามารถสร้างความรักความผูกพันระหว่างมนุษย์ด้วยกันและจะทำให้มนุษย์ไม่คิดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน ทั้งยังสามารถกำจัดสิ่งยั่วยวนและความโลภทั้งหลาย ตลอดจนทำให้ชีวิตมีค่ายิ่งขึ้น การหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่หยิ่งยโสจะช่วยให้มนุษย์เกิดความถ่อมตนมากยิ่งขึ้น การป้องกันการผิดประเวณีและการกดขี่ทางเพศจะช่วยสร้างให้สังคมเกิดความสงบสุข

เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่า มนุษย์ทุกคนมีความต้องการทางเพศหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ มนุษย์ทุกคนมีสัญชาตญาณทางเพศ ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดความบริสุทธิหรือความต่ำต้อยของคนๆ หนึ่ง ดังนั้นการควบคุมตนเองและความต้องการทางเพศมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการยกระดับของจิตวิญญาณ นี่คือเหตุผลที่บทลงโทษของการผิด

---

[275] อัล-กุรอาน, *อัล-มุอฺมินูน*(23): 1-11

ประเวณี (*ซีนา*) มีความรุนแรงและเป็นมาตรการที่เข้มงวดในการป้องกันให้มุสลิมหลุดพ้นจากการกระทำสิ่งดังกล่าว ซึ่งจะสร้างความหายนะแก่ปัจเจกชนและสังคมโดยส่วนรวม

ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้อิสลามสั่งให้สามีและภรรยาให้เกียรติซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่อัลลอฮฺและท่านนบีได้กำชับในอัล-กุรอานและอัล-หะดีษ ตลอดจนสิ่งที่ท่านนบีแสดงให้เห็นผ่านการกระทำจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำสังคมไปสู่ความเป็นระเบียบและสงบสุขที่ยั่งยืน

บรรณานุกรม

ตำราภาษาอาหรับ

ซัยยิด กุฏบฺ, ***ฟี ซิลาล อัล-กุรอาน***, พิมพ์ครั้งที่ ๗, คุเวต, ๑๙๖๗

ซัยยิด ซาบิก, ***ฟิกฮ ซุนนะฮฺ***, เล่ม 6, ไคโร: ดาร อัล-ฟัตหฺ, 1998

ญัศศอส, อบูบักร อะหมัด บินอะลีย์, ***อัหฺกาม อัล-กุรอาน***, อิสตันบูล, ฮ.ศ. ๑๓๕๕

วะฮฺบะฮฺ อัซ-ซุฮัยลีย์, ***อัล-ฟิกฮฺ อัล-อิสลามีย์ วะ อะดิลละตุฮู***, เล่ม ๙, ดิมัชกฺ: ดาร อัล-ฟิกรฺ, ๑๙๙๗

อัน-นะวะวีย์, มุหฺยิดดีน อบูซะกะริยา, ***เราเฎาะฮฺ อัฏ-ฏอลิบีน***, เล่ม ๖, เบรุต: ดาร อัล-กุตุบ, ๒๐๐๐

อับดุรเราะหฺมาน อัล-ญะซีรีย์, ***กีตาบ อัล-ฟิกฮฺอะลา มาซาฮิบ อัล-อะรอบะอะฮ์***, เล่ม 4, ไคโร, 1970

อัล-บานีย์, มูฮัมหมัดนาซีรุดดีน, ***ฮีญาบ อัล-มัรอะห์ อัล-มุสลีมะฮฺ ฟีอัล-กีตาบ วา อัซ-ซุนนะฮฺ***, เบรุต, ฮ.ศ 1389

อัล-อักกอด, อับบาส มัหฺมูด, ***อัล-มัรอะฮฺ ฟิล อัล-กุรอาน***, พิมพ์ครั้งที่ 3, เบรุต, 1969

ตำราและเอกสารภาษาอังกฤษ

Abdul Rahman I.Doi, ***Woman in Shari'ah***, London: Ta-Ha Publishers Ltd., 1989.

Annie Besant, ***The Life and Teachings of Muhammad***, Madras, 1932

Arshad Masood. ***Muslim less Polygamors than Non – Muslims***", ***Radiance,*** Jamuary 15 1978.

C.N Ahmed, ***Moulavi's Religion of Islam : A Comprehensive Study,*** *Calicut,* 1979.

Coulson N.J.A, ***History of Islamic law***, Edinburgh University Press, 1971.

Diamond M.A., ***A Critical Evaluation of the Ontogeny of Human Sexual Behaviour, Quarterly Review of Biology,*** 40 (1965).

G.A. Olawoyin. ***The System of Customary Marriage among the Ifes,*** a paper read at a Seminar of the Institute of African Studies, University of IFe, 1967/68.

Lynn, D.B., ***The Father, His Role in Child Development,*** California: Monterey Books, 1974.

Maryam Jameelah Answers Ouestions," ***The Criterion***, vol. 13 no. 1& 2 January – February, 1978.

Muhammad Abu Saud, Sex Roles, a Muslim Point of View, ***Al-Ittihad***, vol. 15, no.3, July, 1978.

Nazhat Afza, ***The Position of Women in Islam***, Karachi, 1968.

Weitz, Shirley, ***Sex Roles***, New York: Oxford University Press, 1977.